

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Administrației
și Internelor

Inovație în administrație
Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității
Administrative”

Studiu elaborat în cadrul proiectului „Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică - C.P.D.O.” - cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”

Raport de cercetare privind nivelul de acces și cunoaștere a personalului relevant, la informații și instruire privind drepturile omului

Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”

Axa prioritară 1: Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice
Domeniul Major de Intervenție 1.3.: Îmbunătățirea eficacității organizaționale

TITLUL PROIECTULUI „Centrul pentru Promovarea Drepturilor Omului în Instituțiile de Ordine și Siguranță Publică”
COD SMIS:23120

Proiect cofinanțat din Fondul Social European
Beneficiar: Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

București
2012

ISBN 978-973-127-860-5

9 789731 278605

UNIVERSUL JURIDIC

Academia de Poliție
„Alexandru Ioan Cuza”

UNIUNEA EUROPEANĂ
Fondul Social European

GUVERNUL ROMÂNIEI
Ministerul Administrației
și Internelor

Inovație în administrație
Programul Operațional
"Dezvoltarea Capacității
Administrative"

Studiu elaborat în cadrul proiectului "*Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.*" – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

Raport de cercetare privind nivelul de acces și cunoaștere a personalului relevant, la informații și instruire privind drepturile omului

Universul Juridic
București
-2012-

Academia de Poliție
„Alexandru Ioan Cuza”

Colectiv de elaborare și redactare a Raportului de cercetare format din următoarele 7 (șapte) persoane:

Prof. univ. dr. ȚICAL GEORGE MARIUS - coordonator

1. COJANU TOMA COSMIN
2. TĂUT IOAN LIVIU
3. DRĂGHICI CONSTANTIN VICTOR
4. PÎRVU ELENA LOREDANA
5. ANDRUȘ CĂTĂLIN
6. POPESCU ION
7. CIOBAN ANTONIO IACOB.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Raport de cercetare privind nivelul de acces și cunoaștere a personalului relevant, la informații și instruire privind drepturile omului / prof. univ. dr. Țical George Marius (coord.), Cojanu Toma

Cosmin, Tăut Ioan Liviu, ... - București : Universul Juridic, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-860-5

I. Țical, George

II. Cojanu, Toma Cosmin

III. Tăut, Ioan Liviu

341.231.14

Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative”

**Axa prioritară 1: Îmbunătățiri de structură și proces ale managementului ciclului de politici publice
Domeniul Major de Intervenție 1.3.: Îmbunătățirea eficacității organizaționale**

**TITLUL PROIECTULUI „Centrul pentru Promovarea Drepturilor Omului în Instituțiile de Ordine și Siguranță Publică”
COD SMIS:23120**

**Proiect cofinanțat din Fondul Social European
Beneficiar: Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”**

CUPRINS

CAPITOLUL I	
DREPTUL INTERNAȚIONAL AL DREPTURILOR OMULUI	5
1.1. Dezvoltări privind drepturile omului după cel de-al doilea război mondial	5
1.2. Clasificarea drepturilor omului în funcție de criteriul persoanei protejate	50
1.3. Îndatoriri fundamentale ale omului	54
<hr/>	
CAPITOLUL II	
REGIMUL JURIDIC AL STRĂINILOR	58
2.1. Noțiunea de străin	58
2.2. Forme de tratament pentru străini	60
2.3. Dreptul de azil	63
2.4. Problema refugiaților, a persoanelor strămutate și a persoanelor migrante	69
2.5. Regimul juridic al refugiaților în România	72
<hr/>	
CAPITOLUL III	
CONTEXTUL REALIZĂRII PREZENTULUI STUDIU	75
3.1 Necesitatea și urgența studiului	75
3.2 Egalitatea de șanse și tratament	81
3.3 Dezvoltarea durabilă	85
<hr/>	
CAPITOLUL IV	
REZULTATELE CERCETĂRII REALIZATE ÎN TERITORIU ÎN MATERIA DREPTURILOR OMULUI	88
4.1 Condiții preliminare de elaborare și diseminare a chestionarelor	88
4.2 Chestionare aplicate în inspectoratele județene de poliție din România	89

CAPITOLUL V

CONCLUZII 159

5.1. Rezultatele finale ale aplicării chestionarelor 159

5.2. Recomandări generale și specifice 163

ASPECTE RELEVANTE DIN ACTIVITATEA LUCRĂTORILOR ÎN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ 165

1. Aplicabilitatea art.6 CEDO în materia contravențiilor rutiere -
inadmisibilitate 165

2. Aplicabilitatea art.6 CEDO în materia contravențiilor (2) 171

3. Măsura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar 176

4. Principiul nediscriminării – situația romilor 214

5. Sarcina probei referitor la privarea de libertate. imposibilitatea părăsirii
sediului parchetului. nelegalitatea privării de libertate 224

6. Motivarea corespunzătoare a prelungirii sau menținerii arestării
preventive 234

7. Condiții de audiere și de detenție. legalitatea privării de libertate.
prezumția de nevinovăție 237

8. Clubul Veneția din Sibiu – cazuistică CNCD (1) 246

9. Cazul Dorin Florea – cazuistică CNCD (2) 248

10. Cazul Ilie Șandru – cazuistică CNCD (3) 249

CAP.I. DREPTUL INTERNAȚIONAL AL DREPTURILOR OMULUI

1.1.DEZVOLTĂRI PRIVIND DREPTURILE OMULUI DUPĂ CEL DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

După cel de-al doilea război mondial au loc numeroase dezvoltări normative în ceea ce privește drepturile omului. Astfel, se trece de la preocuparea asigurării și protecției unor anumite categorii de persoane (străini, minorități), ori a unor drepturi considerate în mod individual și raportate la anumite domenii prioritare în perioada postbelică (dreptul la muncă, protecția minorităților, la asigurarea și protecția drepturilor într-o viziune de ansamblu, globală.

Un rol important în acest proces l-au avut documentele internaționale adoptate, suportul „formal” în care au fost consacrate sau confirmate aceste drepturi. Ele prezintă o deosebită varietate, atât prin problematica abordată, cât și prin caracterul lor, și se referă fie la aspecte cu caracter general vizând proclamarea unor drepturi, indicarea unor direcții de acțiune sub formă pragmatică, fie la anumite aspecte ce țin de realizarea drepturilor omului.

Sub aspectul caracterului lor, pot fi distinse convenții internaționale – care au valoare obligatorie pentru statele care devin părți la ele – și alte instrumente internaționale (rezoluții etc.), ce cuprind declarații sau recomandări având semnificație precumpănitor moral-politică.

Convențiile internaționale ale drepturilor omului au fost clasificate în patru categorii:

1) *convenții generale* – care interesează ansamblul drepturilor omului sau un grup larg al acestora și care au fost adoptate într-un cadru universal sau regional:

2) *convenții specifice* – care vizează garantarea anumitor drepturi ale omului și care privesc: genocidul, crimele de război și crimele împotriva umanității, sclavia, comerțul cu ființele umane, munca forțată, azilul, libertatea de informare, viața particulară, securitatea socială etc.;

3) *convenții referitoare la protecția anumitor categorii* – care corespund necesității de a proteja în mod special anumite categorii de ființe umane:

refugiații, apatrizii, emigranții, muncitorii, femeile, copiii¹, combatanții, prizonierii și persoanele civile, în timp de conflict armat;

4) *convenții de interzicere a discriminării* – care au ca obiect lupta împotriva discriminării bazată pe sex, rasă, origine etnică etc., a discriminării în învățământ, a discriminării în folosirea forței de muncă și în profesie.

Alături de convențiile internaționale, pot fi menționate rezoluțiile unor organe ale organizațiilor internaționale cuprinzând declarații, planuri de acțiune etc.

Funcția principală a acestor instrumente este aceea de a defini drepturile omului la care se referă, de a preciza elementele lor componente și de a indica măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare. În acest fel, ele pot influența legislația internă a statelor, fie în mod direct, pentru convențiile internaționale, fie în mod indirect, pentru instrumentele care nu au valoarea unor convenții (spre exemplu, Declarația universală a drepturilor omului).

În determinarea conceptului de drepturi ale omului se are în vedere faptul că reglementările în materie prevăd nu numai drepturi, ci și obligații ale persoanei umane. Întrucât sunt consacrate în formulări izolate și prea generale, aceste obligații s-ar cere dezvoltate și concretizate în acte internaționale în sensul că, în exercitarea lor, drepturile fiecărui individ nu au un caracter absolut, fiind condiționate de obligații corelative față de colectivitatea umană și social-politică din care fiecare persoană face parte.²

Este apreciat aproape unanim că cea mai importantă preocupare a comunității internaționale în prezent este aceea de a asigura respectarea și dezvoltarea liberă și demnă a ființei umane. Protecția este cu atât mai importantă cu cât, în acest început de mileniu, protecția trece chiar dincolo de individ și vizează din ce în ce mai mult salvarea speciei umane. Ceea ce se întâmplă în prezent întrece cu mult prognozele de acum câteva decenii. Lumea este zguduită de cele mai atroce atacuri la adresa existenței umane: conflicte armate dintre cele mai sângeroase, mai ales cele de destructurare, tensiuni și tulburări interne deosebit de violente, crime de o cruzime înfiorătoare, sărăcie, foamete, lupte fratricide pe motive dintre

---

¹ România a aderat, prin Legea nr.100, din 16 septembrie 1992, la Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii de copii (încheiată la 25 octombrie 1980), iar prin Legea nr.101, din 16 septembrie 1992, la Convenția europeană asupra statutului juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, încheiată la Strasbourg – 15 octombrie 1975 – (M.Of. nr.243 din 30 septembrie 1992).

² **Gheorghe Moca** – *Dreptul internațional public*, vol. I, București 1989, p.197

cele mai absurde, trafic de stupefiante și de ființe umane, manifestări rasiste și șovine, abuzuri grave ale autorităților. Toate acestea sunt pericole grave care planează în fiecare clipă asupra comunităților umane și asupra fiecărui individ uman.

Preocupările de creare a unor sisteme de protecție a drepturilor omului sunt concretizate atât în planul realităților interne ale statelor cât și în dreptul internațional. În acest din urmă cadru, se poate face o distincție între preocupările de protecție a omului în situații de normalitate, în timp de pace, ceea ce se desemnează de obicei prin expresia *drept internațional al drepturilor omului*, și preocupările de protecție a omului în situații de conflict armat, adică *dreptul internațional umanitar*. Distincția nu poate fi foarte severă, pentru că obiectul de reglementare este același – protecția omului – doar împrejurările sunt diferite. De altfel, tot mai mult se afirmă existența unui *drept uman* care ar cuprinde în sfera lui tot ce înseamnă reguli de protecție a ființei umane.³

*Dreptul internațional al drepturilor omului, ramură relativ tânără a dreptului internațional public, reprezintă, în cel mai larg sens, ansamblul regulilor adoptate de comun acord de către state și care vizează protecția ființei umane împotriva abuzurilor și pericolelor de orice natură, prin efortul conjugat al statelor și organizațiilor internaționale.*⁴

Protecția internațională a drepturilor omului este o instituție juridică nouă a dreptului internațional public, cu o vechime de numai o jumătate de secol. În raport cu alte instituții ale dreptului internațional, precum dreptul diplomatic sau dreptul consular, protecția internațională a drepturilor omului este extrem de tânără⁵.

În dreptul intern, protecția drepturilor omului are, în unele state, o existență de mai multe secole. În schimb, în planul dreptului internațional norme juridice privind protecția drepturilor omului apar abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Până la al Doilea Război Mondial însă nu se poate vorbi despre o instituție distinctă a dreptului internațional public, și anume protecția internațională a

---

³ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.203

⁴ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.203

⁵ **Corneliu-Liviu Popescu**, *Protecția internațională a drepturilor omului*, Ed. All Beck, 2000, p.8.

drepturilor omului, deoarece normele juridice internaționale în materia drepturilor omului sunt extrem de puține și au caracter sectorial. Astfel, există reglementări internaționale referitoare la drepturile omului numai în patru domenii. În două dintre ele, și anume dreptul internațional umanitar și interzicerea sclaviei și a traficului de persoane, norme internaționale sunt edictate încă din secolul trecut. Ele se multiplică ca număr și lor li se adaugă, după Primul Război Mondial, reguli internaționale în alte două materii, protecția lucrătorilor (în cadrul Organizației Internaționale a Muncii) și protecția minorităților naționale (în cadrul Societății Națiunilor). Numărul redus și aplicabilitatea sectorială a acestor norme fac ca ele să aparțină „preistoriei” protecției internaționale a drepturilor omului⁶.

Violările grave, masive și sistematice ale drepturilor omului, comise de unele state la nivel intern, înainte și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, au determinat o poziție comună a statelor în cadrul societății internaționale, în sensul că **protecția drepturilor omului nu mai poate fi lăsată exclusiv în competența, cu caracter discreționar, a statelor, ci se impune și o cooperare internațională în materie.**

Momentul nașterii protecției internaționale a drepturilor omului este reprezentat de adoptarea, printr-o rezoluție, la 10 decembrie 1948, la Paris, de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, a Declarației Universale a Drepturilor Omului. Este primul text internațional cu caracter general și vocație universală în materia drepturilor omului, chiar dacă Declarația nu este un tratat internațional, ci numai un act internațional de „soft law”.

Ulterior, din punct de vedere geografic, protecția internațională a drepturilor omului a evoluat pe două dimensiuni, cea universală (în două etape, prima – declarativă, a doua – convențională, marcată de cele două pacte internaționale relative la drepturile civile și politice și respectiv la drepturile economice, sociale și culturale) și cea regională. Această din urmă dimensiune, în care apar și se dezvoltă trei sisteme de consacrare și garantare a drepturilor omului (sistemul european, cel american și, în sfârșit, cel african), este cea care ne va interesa în continuare.

---

⁶ Corneliu-Liviu Popescu, *op. cit.*, p.8.

1.1.1. SISTEMUL UNIVERSAL DE PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI AL ONU

Larga deschidere spre reglementarea relațiilor internaționale, oferită de crearea în 1945 a ONU, a permis ca unul din scopurile Națiunilor Unite să fie „*promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie*”⁷.

Chiar dacă, inițial, s-a dorit ca în Carta ONU să fie incluse reglementări ale drepturilor omului, interesul politic al momentului respectiv a făcut ca doar o mică parte din acestea să fie preluate în Cartă⁸ (marile puteri ale momentului se confruntau cu grave probleme ale drepturilor omului: segregarea rasială în SUA, gulagul sovietic, imperiile coloniale).

Pasul a fost totuși important pentru că astfel s-au pus bazele juridice ale dezvoltării ulterioare a dreptului drepturilor omului în sistemul ONU. Și în actele constitutive ale unor organizații cu vocație de universalitate (OIM, UNESCO, OMS, FAO), care sunt organizații specializate ale ONU, întâlnim reglementări ale drepturilor omului⁹. Dar, documentele fundamentale în materia drepturilor omului în sistemul Națiunilor Unite sunt cele reunite sub denumirea „*Carta internațională a drepturilor omului*”. Acestea sunt:

1. *Declarația Universală a Drepturilor Omului*¹⁰;
2. *Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale*¹¹;
3. *Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*¹²;
4. *Protocol facultativ referitor la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice*¹³;

---

⁷ Carta ONU, art.1 pct.3.

⁸ Art.15, art.55, art.62, art.76. Pentru detalii, a se vedea *Drepturile omului în sistemul Națiunilor Unite*, ed. îngrijită de **I. Cloșcă, M. Mihăilă**, vol.I, Ed. Modus P.H., 1997, p.26-29.

⁹ Ibidem, p.30 și urm.

¹⁰ Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948, prin Rezoluția 217/A III.

¹¹ Rezoluția 2200 A(XXI) a Adunării Generale a ONU din 16 decembrie 1966. A intrat în vigoare la 3 ianuarie 1976. România a semnat Pactul la 26 iunie 1968 și l-a ratificat la 30 noiembrie 1974 (B. Of. nr.146 din 20 noiembrie 1974).

¹² Ibidem. A intrat în vigoare la 23 martie 1976.

¹³ Ibidem.

5. *Al doilea Protocol facultativ la Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice vizând abolirea pedepsei cu moartea*¹⁴.

Declarația Universală a Drepturilor Omului este apreciată ca marcând începutul unei noi etape în domeniul drepturilor omului. Este primul document internațional cu vocație de universalitate în acest domeniu, urmărind deci, stabilirea unei concepții unitare a comunității internaționale despre drepturile și libertățile omului. Conține un ansamblu de standarde internaționale în domeniul drepturilor omului și a devenit, cu trecerea timpului, unul dintre cele mai importante documente la care fac trimitere aproape toate documentele juridice în acest domeniu. *Declarația universală a drepturilor omului*, este proclamată printr-o rezoluție (Rezoluția 217/A/III) a Adunării Generale a O.N.U., la 10 decembrie 1948, și considerată „idealul comun de atins de către toate popoarele și toate națiunile” în ceea ce privește drepturile omului.

Declarația, care a avut o importanță deosebită pentru elaborarea și dezvoltarea conceptului drepturilor omului pe plan național și internațional, înscrie în primul său alineat ideea că „recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății dreptății și păcii în lume”.

În Declarație se arată că fiecare om are îndatoriri față de colectivitatea în care trăiește și că, în exercitarea drepturilor și libertăților sale nimeni nu este supus decât îngrijirilor stabilite de lege, exclusiv în vederea asigurării recunoașterii și respectării exigențelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

Declarația Universală nu cuprinde prevederi referitoare la un sistem internațional de aplicare a prevederilor sale și nu consacră dreptul popoarelor de a dispune de ele însele (dreptul la autodeterminare), care constituie o premisă juridică importantă pentru promovarea și înfăptuirea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.¹⁵

---

¹⁴ Adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU la cea de-a XXXX-a sesiune; a fost deschis spre semnare la 15 decembrie 1989 și a intrat în vigoare la 11 iulie 1991. România l-a ratificat la 25 ianuarie 1991.

¹⁵ **Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu** – *Protecția juridică a drepturilor omului*, Editura Universul Juridic, București, 2007, p.46.

Deși Declarația nu are, în calitatea ei de rezoluție, un caracter obligatoriu, în ceea ce privește conținutul său, Declarația are semnificație juridică în două sensuri: privind spre trecut – în măsura în care ea recunoaște unele drepturi, conturate pe o bază convențională sau cutumiară sau, privind spre viitor – în măsura în care ea a declanșat procese cutumiare de validare a unor drepturi.¹⁶

Declarația universală a drepturilor omului a jucat un rol important, atât pe plan internațional cât și pe plan național, referiri la acest document fiind incluse în numeroase documente ale O.N.U., precum și în actele normative ale unui mare număr de țări, atribuindu-se un statut moral și normativ special, pe care nici un alt document de felul acesta nu l-a dobândit.

Chiar dacă acest document este în sine ceva mai puțin decât un sistem juridic, ar fi greșit să-l considerăm ca o simplă listă sterilă de percepțe doctrinare¹⁷.

Drepturile pe care le consacără sunt grupate în două categorii:

1. Drepturi civile și politice¹⁸:

- dreptul la viață;
- dreptul la libertate;
- dreptul la demnitate;
- dreptul de a nu fi ținut în sclavie și robie;
- dreptul de a nu fi supus la tortură sau la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante;
- dreptul la recunoașterea personalității juridice;
- dreptul la egalitate în fața legii;
- dreptul de a se adresa instanțelor judiciare;
- dreptul de a nu fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar;
- dreptul la un proces echitabil în materie civilă și penală;
- dreptul la prezumția de nevinovăție până la pronunțarea sentinței în public;
- dreptul la respectarea vieții private;
- dreptul la respectarea proprietății;
- dreptul la liberă circulație;

---

¹⁶ Dumitra Popescu, Adrian Năstase – op.cit., p.125

¹⁷ Irina Moroianu-Zlătescu, Cuvânt de deschidere la semicentemularul Declarației Universale a Drepturilor Omului, În revista „Drepturile omului”, nr.4/1988, I.R.D.O., p.18

¹⁸ Art.3-21.

- dreptul la azil în caz de persecuție;
- dreptul la o cetățenie;
- dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie;
- libertatea gândirii, a conștiinței și religiei;
- libertatea de opinie și exprimare;
- libertatea de întrunire;
- libertatea de asociere pașnică;
- dreptul de a participa direct sau prin reprezentanți la conducerea treburilor publice;
- dreptul de acces la funcțiile publice ale țării sale.

2. Drepturi economice, sociale și culturale¹⁹:

- dreptul la securitate socială;
- dreptul la muncă și la libera alegere a muncii;
- dreptul la salariu egal pentru o muncă egală;
- dreptul de a întemeia sindicate și de a se afilia la sindicate;
- dreptul la un nivel de viață corespunzător asigurării sănătății sale, bunăstării proprii și a familiei;
- dreptul mamei și al copilului la ajutor și ocrotire specială;
- dreptul la învățământ;
- dreptul de a participa liber la viața culturală a colectivității.

Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost un document politic, rămânând ca atare cu efecte politice, morale. Însă, în constituțiile unor state (România, Portugalia sau Spania), Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost nominalizată, în sensul că normele constituționale referitoare la drepturile fundamentale trebuie să fie interpretate în conformitate cu prevederile sale, acestea fiind incluse în dreptul intern. În cazul acestor state, nominalizarea Declarației Universale a Drepturilor Omului îi transformă acesteia natura, dintr-una pur politică, într-una juridică. Astfel, articolele sale nu mai invită, ci ele obligă²⁰.

---

¹⁹ Art.22-27.

²⁰ **Ioan Muraru** – *Reflectarea în Constituția României a principiilor Declarației Universale a Drepturilor Omului*, în Revista „Drepturile Omului”, nr.4/1998, I.R.D.O., București, p.20

Ecoul pe care l-a avut și-l are acest document în conștiința întregii lumi a făcut ca ziua de 10 decembrie, dată la care a fost adoptat, să fie declarată „Ziua drepturilor omului”.

Pentru punere în aplicare a Declarației Universale a Drepturilor Omului (pentru că, reprezentând o rezoluție a Adunării Generale a ONU, nu are valoare de izvor de drept) s-au deschis spre semnare și ratificare, sub egida ONU, cele două pacte și două protocoale care fac parte integrantă din Carta Universală a Drepturilor Omului, precum și alte instrumente, toate cu valoare de tratate universale, reprezentând astfel izvoare ale dreptului internațional public.

Pactul internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale, care preia practic prevederile Declarației Universale a Drepturilor Omului, adoptat și deschis spre semnare, ratificare și aderare prin Rezoluția Adunării Generale 220 A/XXI din 16 decembrie 1966 a intrat în vigoare la 3 ianuarie 1976.

Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice, a fost de asemenea adoptat prin rezoluția 220 A/XXI din 16 decembrie 1966 și a intrat în vigoare la 23 martie 1976, corespunde în cea mai mare parte drepturilor civile și politice prevăzute de Declarație. Nu recunoaște dreptul la proprietate, dreptul de azil și dreptul la o cetățenie, așa cum acestea sunt cuprinse în Declarație, dar aduce în plus dreptul persoanei private de libertate de a fi tratată cu umanitate²¹, dreptul persoanei de a nu fi înțemnițată pentru că nu este în măsură să execute o obligație contractuală²², dreptul de ocrotire al copilului din partea familiei, a societății și a statului²³ și neretroactivitatea legii penale²⁴.

De remarcat este faptul că acest pact stabilește șapte drepturi de la care, în nici o împrejurare, nu se admite nici o derogare. Este vorba de așa-numitul „nucleu dur” al drepturilor omului²⁵:

1. Dreptul la viață;
2. Dreptul de a nu fi torturat sau supus unor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante;
3. Dreptul de a nu fi ținut în sclavie sau servitute;

---

²¹ Art.10.

²² Art.11.

²³ Art.24.

²⁴ Art.15.

²⁵ Art.4 parag.2.

4. Dreptul de a nu fi întemnițat pentru neexecutarea unei datorii contractuale;
5. Dreptul de a nu fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituie un act delictuos potrivit dreptului național sau internațional, în momentul în care au fost săvârșite (neretroactivitatea legii penale);
6. Dreptul de recunoaștere a personalității juridice;
7. Dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei.

Preambulul, articolele 1, 3 și 5 ale celor două Pacte sunt aproape identice. Preambulul fiecărui Pact reamintește obligația fiecărui stat, în baza Cartei O.N.U., de a promova și respecta drepturile omului. Art.1 din fiecare Pact prevede dreptul la autodeterminare în plan universal și cere statelor să promoveze realizarea și respectarea acestui drept. Ambele Pacte arată că toate popoarele au dreptul la autodeterminare și, ca atare ele au dreptul de a-și hotărî în mod liber statutul politic. Art. 3 din cele două Pacte reafirmă dreptul egal pe care îl au femeile și bărbații în ceea ce privește respectarea drepturilor omului. Art. 5, în ambele cazuri, prevede garanții împotriva suprimării sau restrângerii drepturilor omului dincolo de ceea ce este prevăzut în Pact.

Primul Protocol facultativ referitor la Pactul internațional privind drepturile civile și politice reglementează accesul particularilor la Comitetul Drepturilor Omului, atunci când pretind că sunt victime ale unor violări ale drepturilor enunțate în pact. Comitetul drepturilor omului este compus din resortisanți ai statelor părți la Pact, personalități de înaltă moralitate și având o competență recunoscută în domeniul drepturilor omului. Compus din 18 membri, activitatea Comitetului este în detaliu reglementată de Pact²⁶. De reținut că primul Protocol facultativ stabilește condițiile în care un particular se poate adresa Comitetului Drepturilor Omului, printr-o plângere:

- cererea să nu fie anonimă;
- statul al cărui cetățean este să fie parte la Pact și protocol;
- persoana respectivă să fi epuizat toate căile interne posibile;
- sesizarea să fie semnată, să nu constituie un abuz al dreptului de a sesiza și să nu fie incompatibilă cu prevederile Pactului;

---

²⁶ Art.24-45.

- aceeași chestiune să nu fie în curs de examinare în fața unei alte instanțe internaționale pentru anchetă și rezolvare.

Comitetul o aduce la cunoștința statului pârât. Acesta este obligat să răspundă în termen de 6 luni pentru a da explicații.

Comitetul va include în raportul său anual un rezumat al acestei activități:

- dacă statele parte rezolvă problema, atunci se prezumă în fața comitetului pentru examinarea cauzei făcând observații orale, dar și scrise;
- dacă nu se preocupă de soluționarea cauzei, comitetul poate numi o comisie ad-hoc formată din 5 membri în termen de 12 luni de la primirea sesizării.

Al doilea Protocol facultativ la Pactul internațional relativ la drepturile civile și politice-adoptat în 1989 și ratificat de România prin Decretul 6/90 și ulterior prin legea 7/90 vizează abolirea pedepsei cu moartea. Acest instrument interzice executarea oricărei persoane fizice aflate sub jurisdicția unui stat și obligă părțile contractante să ia toate măsurile necesare pentru abolirea pedepsei cu moartea pe teritoriul aflat sub jurisdicția sa. Se admite rezerva aplicării pedepsei cu moartea în timp de război, dar rezerva trebuie să fie făcută numai cu ocazia ratificării sau aderării.

Singura excepție privitoare la protocol se referă la aplicarea pedepsei cu moartea în caz de război pentru crimă cu caracter militar extrem de gravă.

Carta Internațională a Drepturilor Omului reprezintă, fără îndoială, nucleul sistemului ONU al drepturilor omului. ONU nu s-a limitat numai la aceste instrumente. În ultima jumătate de secol, problematica drepturilor omului a fost și este în continuare o prioritate în activitatea Națiunilor Unite. Afirmația este confirmată de numeroasele instrumente internaționale adoptate în acest sistem în cele mai diverse domenii de protecție a ființei umane, precum²⁷:

- lupta contra discriminării, prejudecăților, intoleranței și apartheidului;
- protecția drepturilor omului în perioada de conflict armat;
- prevenirea și reprimarea crimelor de război și crimelor împotriva umanității;
- protecția împotriva sclaviei, servituții și muncii forțate;

---

²⁷ Pentru detalii, a se vedea I.Cloșcă, M. Mihăilă, *op. cit.*, vol.1 și 2..

- combaterea traficului cu ființe umane;
- împiedicarea răspândirii și traficului cu publicații obscene;
- protecția drepturilor omului în administrație și justiție;
- dreptul la o naționalitate și drepturile persoanelor apatride;
- regimul refugiaților și al persoanelor migrante;
- libertatea de opinie și exprimare;
- dreptul la asociere;
- dreptul la muncă și la condiții corespunzătoare de muncă;
- promovarea condiției femeii;
- protecția drepturilor copilului, adolescentului și ale persoanelor care au nevoie de asistență;
- dreptul la educație și dreptul la cultură;
- dreptul la sănătate;
- lupta împotriva terorismului;
- dreptul popoarelor la pace și dezvoltare etc.

Precizăm că România a ratificat marea majoritate a instrumentelor adoptate în acest sistem, între care toate documentele juridice care alcătuiesc Carta Internațională a Drepturilor Omului.

1.1.2. SISTEME REGIONALE DE PROTECȚIE A DREPTURILOR OMULUI

În preocuparea lor pentru crearea unor instrumente de protecție a omului cât mai performante, statele au construit, pe lângă sistemul universal al drepturilor omului al ONU, și sisteme regionale care, în funcție de particularitățile anumitor zone, să garanteze valoarea supremă pe care o reprezintă demnitatea omului.

În prezent sunt consacrate trei sisteme regionale, fiecare dintre ele funcționând în baza unor instrumente juridice complexe, care stabilesc mecanisme pentru valorificarea drepturilor omului, unele chiar mai eficiente decât cele din plan universal. Acestea sunt:

1. Sistemul european de protecție a drepturilor omului;
2. Sistemul interamerican al drepturilor omului;
3. Sistemul african al drepturilor omului și ale popoarelor.

Inspirate din Declarația Universală a Drepturilor Omului, aceste sisteme s-au perfecționat mai cu seamă în ultimele decenii, prin efortul concertat al statelor și al organizațiilor regionale.

În spațiul islamic nu se poate discuta încă de existența unui sistem juridic regional de protecție, dar sunt preocupări de adoptare a unor documente în acest sens. De aceea, socotim necesar să facem o scurtă prezentare și a acestor preocupări.

1.1.2.1.DREPTURILE OMULUI ÎN SISTEMUL EUROPEAN

Sistemul a fost inițiat de *Consiliul Europei*, - constituit la 5 mai 1949 prin tratatul de la Londra, inițial avea 10 state membre, dar în prezent are 46 de state membre, România fiind membră din 30 septembrie 1993.

Până la intrarea în vigoare a Protocolului 11 adițional la CEDO, care a avut loc în 1998, mecanismul jurisdicțional creat în cadrul Consiliului Europei era format din: Comitetul de miniștri, Comisia drepturilor omului, Curtea europeană pentru drepturile omului. Inovația constă în crearea unei curți permanente a drepturilor omului, care înlocuiește Comisia și Curtea existente până atunci.

Consiliul Europei este o organizație interguvernamentală în cadrul căreia s-au adoptat, începând cu 1950, mai multe instrumente juridice, și a fost dezvoltat de dimensiunea umană promovată în cadrul comunităților europene, Uniunii Europene și al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa.

Cele mai importante instrumente care dezvoltă sistemul creat de Consiliul Europei și care reprezintă veritabili piloni ai sistemului, sunt Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950, și Carta socială europeană revizuită, adoptată la 18 octombrie 1961 dar supusă mai multor revizuri, ultima în anul 1996.

Convenția de la Roma a fost completată și modificată succesiv prin protocoale adiționale. Cel de-al 11-lea Protocol, extrem de important, consacră un mecanism de control deosebit de eficient – Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu sediul la Strasbourg²⁸, mecanism care permite sesizarea Curții de către

---

²⁸ România a aderat atât la Convenție cât și primele 12 protocoale, cel deal 13-lea fiind doar semnat (situația la 1 iulie 2002). Aderarea la Convenție și primele 10 protocoale s-a realizat în 1994 [prin Legea

persoanele particulare, iar aceasta poate pronunța hotărâri obligatorii pentru statele părți la Convenție și ultimul Protocol al 14-lea.²⁹

1. Convenția europeană a drepturilor omului. (CEDO)

Elaborarea unei Convenții europene a drepturilor omului (denumită în continuare Convenție) a corespuns înainte de toate unei alegeri de principiu, înainte de a face obiectul unei serii de compromisuri³⁰. Ideea unei protecții regionale (europene) a drepturilor omului s-a găsit într-adevăr, în ultimă instanță, la intersecția a două mari curente de opinie care au marcat epoca de după război: militantismul pentru drepturile omului și ideea europeană.

Dezbaterea i-a opus pe voluntariști, doritori de a construi un sistem inedit care, sprijinindu-se pe „ideea europeană, pune sub semnul întrebării primatul suveranității și respectiv pe realiști, preocupați de a găsi soluții de acomodare cu susceptibilitățile de ordin statal”.

A fost adoptată sub egida Consiliului Europei. Prima parte a convenției se referă la drepturile civile și politice, iar cea de-a doua la mecanismul internațional de punere în aplicare a standardelor prevăzute în prima parte a Convenției.

Protocolul 1 – (intrat în vigoare la 18 mai 1954) a adăugat convenției alte drepturi, precum cel la proprietate, la instrucție, organizarea de alegeri libere.

Protocolul 2 - (intrat în vigoare la 21 septembrie 1970) prevede competența CEDO de a da avize consultative la cererea Comitetului de Miniștri.

Protocolul 4 – completează convenția cu prevederi noi referitoare la libera circulație.

Protocolul 6 – vizează abolirea pedepsei cu moartea în timp de pace.

---

nr.30/1994 (M. Of. nr.135 din 31 mai 1994)], Protocolul 11 a fost ratificat în 1995 [Legea 79/1995 (M. Of. 147 din 13 iulie 1995)]. Protocolul 11 a intrat în vigoare în toamna anului 1998.

²⁹ semnat la 13 mai 2004, se referea la amendarea sistemului de control al CEDO

³⁰ Declarația ministrului afacerilor externe, Robert Shuman, în timpul ceremoniei de semnare a Convenției, la 4 noiembrie 1950, la Paris, este relevantă din acest punct de vedere: „Această Convenție pe care o semnăm nu are în întregime amploarea și nici precizia pe care mulți dintre noi i-am fi dorit-o. Oricare ar fi situația, am crezut că este de datoria noastră să subscriem la Convenție așa cum este ea. Ea constituie fundația pe care dorim să așezăm protecția persoanei umane împotriva tuturor tiranilor și contra tuturor formelor de totalitarism”.

Studiu elaborat în cadrul proiectului “Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.” – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

Protocolul 9 – recunoaște accesul persoanelor fizice, organizațiilor neguvernamentale și grupurilor de particulari la Curtea Europeană.

Protocolul 11 – în vigoare din noiembrie 1998, se referă la crearea unei Curți Europene unice și permanente.

Protocolul 12 - adoptat în 2000, face referire la interzicerea generală a discriminării.

Protocolul 13 - adoptat în 2002, abolea pedeapsa cu moartea în toate împrejurările.

Protocolul 14 - semnat la 13 mai 2004, se referea la amendarea sistemului de control al CEDO, deci conține reglementări privind simplificarea procedurii în fața Curții și reducerea duratei desfășurării proceselor. Modificările privind simplificarea procedurii jurisdicționale au fost impuse de numărul mare de plângeri depuse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

La data de 28 septembrie 1993 România a devenit cel de-al 32-lea stat membru cu drepturi depline al Consiliului European, ratificând „Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale” și Protocoalele adiționale la această Convenție³¹

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, creată pe baza Convenției Europene a Drepturilor Omului, elaborată sub auspiciile Consiliului European, fiind de fapt Curtea de Justiție a celor 47 de state membre ale Consiliului European, are sediul la Strasbourg. Prin adoptarea sa, se acționa pentru luarea primelor măsuri de garantare efectivă a drepturilor prevăzute de Declarația Universală a Drepturilor Omului. Era formată din 3 instituții: Comisia europeană a drepturilor omului, CEDO, Comitetul de miniștri ai consiliului European.

Conform Convenției din 1950, statele contractante și solicitanții individuali puteau adresa Comisiei plângeri contra statelor contractante pe considerentul violării drepturilor prevăzute de lege. Cererile făceau mai întâi obiectul unei examinări prealabile din partea comisiei, iar cererile admise se rezolvau pe cale amiabilă. Era necesar ca statul acuzat să accepte jurisdicția obligatorie a curții pentru ca un stat interesat sau Comisia să poată aduce cauza în fața Curții.

---

³¹ Prin Legea nr.30/18 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial nr 135 din 31 mai 1994

Persoanele individuale nu aveau dreptul să se adreseze direct Curții. Dacă în caz nu ajungea în fața Curții, Comitetul Miniștrilor era cel care se pronunța asupra existenței sau nu a unei încălcări a Convenției și tot el acorda dacă era necesar o satisfacție echitabilă. Tot acestui comitet îi revenea rolul de a supraveghea respectarea de către state a hotărârilor Curții.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului impune respectarea drepturilor omului, putând judeca și condamna un stat care a încălcat drepturile unui individ.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului este menită „să asigure reprezentarea angajamentelor care decurg pentru Înaltele Părți Contractante prin prezenta Convenție și Protocoalele sale” și își desfășoară activitatea în mod permanent.

În Componența Curții intră judecătorii, grefa și secretariatul tehnic.

*Statutul judecătorilor (stabilit prin dispozițiile art.20-24 din Convenție)

Numărul judecătorilor este egal cu cel al Înalțelor Părți Contractante.

Judecătorii sunt aleși de Adunarea Parlamentară în numele fiecărei înalte părți contractante, cu majoritatea voturilor exprimate, de pe o listă de trei candidați prezentați de înalta parte contractantă.

Aceeași procedură este urmată pentru a completa Curtea în cazul aderării de noi înalte părți contractante și pentru a se ocupa locurile devenite vacante.

Judecătorii trebuie să se bucure de cea mai înaltă reputație morală și să întrunească condițiile cerute pentru exercitarea unor înalte funcțiuni judiciare sau să fie juriști având o competență recunoscută.

Judecătorii își exercită mandatul cu titlu individual.

În cursul mandatului lor, judecătorii nu pot exercita nici o activitate incompatibilă cu cerințele de independență, de imparțialitate sau de disponibilitate impuse de o activitate cu caracter permanent; orice problemă ridicată în soluționarea acestor aspecte este rezolvată de către Curte.

Judecătorii sunt aleși pentru o durată de 6 ani. Ei pot fi realeși. Totuși, mandatele unei jumătăți din numărul judecătorilor desemnați la prima alegere se vor încheia la împlinirea a 3 ani.

Judecătorii al căror mandat se va încheia la împlinirea perioadei inițiale de 3 ani sunt desemnați prin tragere la sorți, efectuată de către secretariatul general al Consiliului European, imediat după alegerea lor.

Pentru a asigura, în măsura posibilului, reînnoirea mandatelor unei jumătăți din numărul judecătorilor la fiecare trei ani, Adunarea Parlamentară poate, înainte de a proceda la orice alegere ulterioară, să decidă ca unul sau mai multe mandate ale judecătorilor ce urmează să fie aleși să aibă o altă durată decât cea de 6 ani, fără ca totuși ea să poată depăși 9 ani sau să fie mai mică de 3 ani.

În cazul în care atribuie mai multe mandate, repartizarea mandatelor se face prin tragere la sorți, efectuată de către secretarul general al Consiliului Europei, imediat după alegere. Judecătorul ales în locul unui judecător al cărui mandat nu a expirat va duce la sfârșit mandatul predecesorului său. Mandatul judecătorilor se încheie atunci când ei împlinesc vârsta de 70 de ani. Judecătorii rămân în funcție până la înlocuirea lor. Ei continuă totuși să se ocupe de cauzele cu care au fost deja sesizați³².

Un judecător nu poate fi revocat din funcțiile sale decât dacă ceilalți judecători decid, cu majoritate de două treimi, că el a încetat să corespundă condițiilor necesare.

Judecătorii se bucură, pe timpul exercitării funcțiilor lor, de privilegiile și imunitățile prevăzute la art.40 din Statutul Consiliului Europei și de acordurile încheiate în virtutea acestui articol (conform dispozițiilor art.51 din Convenție).

*Organizarea și funcționarea Curții (stabilită prin dispozițiile art.25-31 din Convenție)

Curtea dispune de o grefă ale cărei sarcini și organizare sunt stabilite prin regulamentul Curții. Ea este asistată de secretari juridici.

Curtea judecă în ședințe plenare, comitete sau reunită în marea Cameră.

Curtea reunită în Adunarea plenară exercită următoarele atribuții:

- alege, pentru o durată de 3 ani, pe președintele său și pe unul sau doi vicepreședinți; ei pot fi realeși;
- constituie Camere pentru o perioadă determinată;
- alege președinții camerelor Curții, care pot fi realeși;
- adoptă regulamentul Curții;
- alege grefierul și unul sau mai mulți grefieri adjuncți.

---

³² Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu – *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediția a II – a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2011, p.127

Pentru examinarea cauzelor aduse înaintea sa, Curtea își desfășoară activitatea în comitete de trei judecători, în Camere de șapte judecători și într-o Mare Cameră de șaptesprezece judecători. Camerele Curții constituie comitete pentru o perioadă determinată.

Judecătorul ales în numele unui stat-parte la litigiu este membru de drept al Camerei și al Marii Camere; în cazul absenței acestui judecător sau atunci când el nu-și poate desfășura activitatea, acest stat-parte desemnează o persoană care să activeze în calitate de judecător.

Fac, de asemenea, parte din Marea Cameră președintele Curții, vicepreședinții, președinții Camerelor și alți judecători desemnați conform regulamentului Curții. Când cauza este deferită Marii Camere în virtutea art.43, niciun judecător al camerei care a emis hotărârea nu poate face parte din aceasta, cu excepția președintelui Camerei și a judecătorului ales în numele statului-parte interesat.

Un comitet poate, prin vot unanim, să declare inadmisibilă sau să scoată de pe rol o cerere individuală, introdusă în virtutea art.34, atunci când o astfel de decizie poate fi luată fără o examinare complementară. Decizia este definitivă.

Dacă nici o decizie nu a fost luată în virtutea art.28, o Cameră se poate pronunța asupra admisibilității și a fondului cererilor individuale introduse în virtutea art.34. O Cameră se pronunță asupra admisibilității și a fondului cererilor introduse de state în virtutea art.33.

În afara unei decizii contrare a Curții în cazuri excepționale, decizia asupra admisibilității este luată în mod separat.

În cazul în care în cauza adusă înaintea unei Camere se ridică o problemă gravă privitoare la interpretarea convenției sau a protocoalelor sale, sau dacă soluționarea unei probleme poate conduce la o contradicție cu o hotărâre pronunțată anterior de Curte, Camera poate, atât timp cât nu a pronunțat hotărârea sa, să se desesizeze în favoarea Marii Camere, în afara cazului în care una dintre părți se opune la aceasta³³.

---

³³ Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu – *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediția a II – a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2011, p.128

Marea Cameră se pronunță asupra cererilor introduse în virtutea art.33 sau a art.34, atunci când cauza i-a fost deferită de Cameră în virtutea art.30 sau când cauza i-a fost deferită în virtutea art.43; și examinează cererile de aviz consultativ.

*Competența Curții (stabilită prin dispozițiile art.32-34, 47-49 din Convenție)

Competența Curții acoperă toate problemele privind interpretarea și aplicarea convenției și a protocoalelor sale. În caz de contestare a competenței sale, Curtea hotărăște cu privire la acest aspect.

Orice înaltă parte contractantă poate sesiza Curtea asupra oricărei pretense încălcări a prevederilor convenției și ale protocoalelor sale de către o altă înaltă parte contractantă.

Curtea poate fi sesizată printr-o cerere de către orice persoană fizică, orice organizație neguvernamentală sau de orice grup de particulari care se pretinde victimă a unei încălcări de către una dintre înalte părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. Înaltele părți contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.

Curtea poate, la cererea Comitetului Miniștrilor, să dea avize consultative asupra problemelor juridice privind interpretarea convenției și a protocoalelor sale.

Aceste avize nu se pot referi la probleme legate de conținutul sau de întinderea drepturilor și a libertăților definite de titlul I al convenției și protocoalele sale, nici asupra altor probleme de care Curtea sau Comitetul Miniștrilor ar putea să ia cunoștință ca urmare a introducerii unui recurs prevăzut de convenție.

Decizia Comitetului Miniștrilor de a cere un aviz Curții este luată prin votul majorității reprezentanților care au dreptul de a face parte din acesta.

Curtea decide dacă cererea de aviz consultativ prezentată de Comitetul Miniștrilor este de competența sa. Avizul Curții trebuie motivat. Dacă avizul nu exprimă în tot sau în parte opinia unanimă a judecătorilor, oricare judecător are dreptul să alăture acestuia expunerea opiniei sale separate. Avizul Curții este transmis Comitetului Miniștrilor.

*Condițiile de admisibilitate a cererii (stabilite prin dispozițiile art.35 din Convenție)

Curtea nu poate fi sesizată decât după epuizarea căilor de recurs interne, așa cum se înțelege din principiile de drept internațional general recunoscute, și într-un termen de 6 luni, începând cu data deciziei interne definitive.

Curtea nu reține nici o cerere individuală, dacă:

- ea este anonimă

sau

- ea este în mod esențial aceeași cu o cerere exprimată anterior de către Curte sau deja supusă unei alte instanțe internaționale de anchetă sau de reglementare și dacă ea nu conține fapte noi.

Curtea declară inadmisibilă orice cerere individuală introdusă în aplicarea art.34, atunci când ea consideră cererea incompatibilă cu dispozițiile convenției sau ale protocoalelor sale, în mod vădit nefondată sau abuzivă.

Curtea respinge orice cerere pe care o consideră inadmisibilă. Ea poate proceda astfel în orice stadiu al procedurii.

*Procedura în fața Curții³⁴ (stabilită prin dispozițiile art.36-41 din Convenție).

În orice cauză aflată în fața unei Camere sau a Marii Camere, o înaltă parte contractantă, al cărei cetățean este reclamantul, are dreptul de a prezenta observații scrise și de a lua parte la audieri.

În interesul bunei administrări a justiției, președintele Curții poate invita orice înaltă parte contractantă care nu este parte în cauză sau orice persoană interesată, alta decât reclamantul, să prezinte observații scrise sau să ia parte la audiere.

În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că:

- solicitantul nu dorește să o mai mențină;

sau

- litigiul a fost rezolvat;

---

³⁴ Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu – *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediția a II – a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2011, p.129

sau

- pentru orice alt motiv, constatat de Curte, continuarea examinării cererii nu se mai justifică.

Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin convenție și prin protocoalele sale o cere.

Curtea poate hotărî repunerea pe rol a unei cereri atunci când ea consideră că împrejurările o justifică.

În cazul în care Curtea declară o cerere admisibilă, ea:

- procedează la examinarea cauzei în condiții de contradictorialitate, împreună cu reprezentanții părților și, dacă este cazul, la o anchetă, pentru a cărei desfășurare eficientă statele interesate vor furniza toate facilitățile necesare;
- se pune la dispoziția celor interesați, în scopul de a se ajunge la rezolvarea cauzei pe cale amiabilă, pe baza respectării drepturilor omului, astfel cum acestea sunt recunoscute în convenție și protocoalele sale.

În cazul rezolvării pe cale amiabilă, Curtea scoate cauza de pe rol printr-o decizie care se limitează la o scurtă expunere a faptelor și a soluției adoptate.

Audierea este publică, în afara cazului în care Curtea nu decide altfel, motivat de circumstanțe excepționale.

Documentele depuse la grefă sunt accesibile publicului, în afara cazului în care președintele Curții nu decide altfel.

Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

Cheltuielile de funcționare a Curții sunt în sarcina Consiliului European.

*Forța juridică a hotărârilor Curții (conform dispozițiilor art.42-50 din Convenție)

Hotărârea Marii Camere este definitivă. Hotărârea unei Camere devine definitivă:

- atunci când părțile declară că ele vor cere retrimiteră cauzei în fața Marii Camere; sau

- la 3 luni de la data hotărârii, dacă retrimiteră cauzei în fața Marii Camere nu a fost cerută;

sau

- atunci când Colegiul Marii Camere respinge cererea de retrimiteră formulată.

Hotărârea definitivă se publică. Hotărârile, precum și deciziile care declară cererile admisibile sau inadmisibile sunt motivate.

Dacă hotărârea nu exprimă în totalitate sau în parte opinia unanimă a judecătorilor, oricare judecător are dreptul să adauge acesteia expunerea opiniei sale separate.

Într-un termen de 3 luni de la data hotărârii unei Camere, orice parte în cauză poate, în cazuri excepționale, să ceară retrimiteră cauzei în fața Marii Camere.

Un colegiu de cinci judecători ai Marii Camere acceptă cererea în cazul în care cauza ridică o problemă gravă referitoare la interpretarea sau la aplicarea convenției sau a protocoalelor sale sau o altă problemă gravă cu caracter general.

În cazul în care colegiul acceptă cererea, Marea Cameră se pronunță asupra cauzei printr-o hotărâre.

Înaltele părți contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care ele sunt părți. Hotărârea definitivă a Curții este transmisă Comitetului Miniștrilor care supraveghează executarea ei.

***Căile de atac**

Regulamentul Curții prevede trei căi de atac sub forma cererilor de interpretare, revizuire și rectificare a erorilor³⁵.

- Cererea de interpretare poate fi formulată de oricare dintre părți în termen de 1 an de la data pronunțării și trebuie să conțină toate elementele din hotărâre care sunt supuse interpretării. Cererea se soluționează prin pronunțarea unei hotărâri referitoare la interpretare.

- Cererea de revizuire este deschisă cazurilor în care se descoperă un fapt, necunoscut la data pronunțării hotărârii, care prin natura sa ar fi putut influența rezultatul cauzei. Termenul de exercitare a acestei căi de atac este de 6 luni și

---

³⁵ Aurora Ciucă, *op. cit.*, p.159.

curge de la data când partea care îl invocă a luat la cunoștință faptul respectiv. Cererea se soluționează printr-o hotărâre.

- Cererea de rectificare a erorilor poate fi formulată pentru toate greșelile de scriere de calcul etc. care se pot strecura în conținutul unei decizii sau hotărâri. Aceste cereri pot fi introduse în termen de 1 lună de la data pronunțării deciziei sau hotărârii respective.

A. Modificarea mecanismului european prin Protocolul nr.14 la Convenția Europeană

Adoptat la 13 mai 2004, Protocolul nr.14 aduce câteva noutăți care vizează în principal simplificarea activității și reducerea duratei proceselor în fața Curții. Creșterea impresionantă a numărului de plângeri adresate Curții (datorată atât creșterii credibilității sistemului european, cât și ratificării Convenției de către noi state) au impus regândirea unor aspecte privind funcționarea și structura sistemului³⁶.

Modificările intervenite prin dispozițiile Protocolului se referă la următoarele aspecte:

a) Întărirea capacității de filtrare a cauzelor formulate, ținând cont de numărul mare de plângeri cu care este sesizată Curtea.

Conform art.6 din Protocol, comitetele sunt formate din trei judecători, camerele din șapte și Marea Cameră este compusă din 17 judecători.

La cererea Curții plenare, Comitetul Miniștrilor poate decide, cu unanimitate, ca o Cameră să aibă, pentru o perioadă fixă de timp, numai cinci judecători.

Judecătorul unic nu poate examina o plângere împotriva statului parte care l-a ales.

Competența judecătorului unic este (potrivit art.7) aceea de a declara inadmisibilă sau de a scoate de pe rolul Curții o plângere formulată în temeiul art.34, atunci când acest lucru este posibil fără o altă examinare. Decizia de inadmisibilitate este definitivă. Dacă judecătorul unic nu se poate pronunța în sensul de mai sus, atunci el va trimite cauza unui comitet sau unei camere pentru examinare.

Comitetele au competența de a decide cu privire la o cerere introdusă în baza art.34. Ele pot prin vot unanim:

---

³⁶ Aurora Ciucă, *op. cit.*, p.161.

- să declare cererea inadmisibilă sau să o scoată de pe rol, când o asemenea decizie se poate lua fără o altă examinare;
- să declare cererea inadmisibilă și să pronunțe o hotărâre asupra fondului, dacă este vorba despre o problemă privind interpretarea sau aplicarea Convenției și a protocoalelor sale care este deja tranșată în jurisprudența Curții. Deciziile și hotărârile pronunțate astfel trebuie să fie definitive (art.8).

b) Introducerea unui nou criteriu de admisibilitate care să elimine cauzele lipsite de importanță.

O altă modificare este cea privind declararea inadmisibilității unei plângeri individuale (art.12 din Protocol). O asemenea plângere, introdusă în temeiul art.34, poate fi declarată inadmisibilă când:

- plângerea este incompatibilă cu prevederile Convenției și ale Protocoalelor sale, în mod vădit nefondată sau constituie un abuz al dreptului individual de petiționare;
- petentul nu a suferit un dezavantaj semnificativ, exceptând cazurile când respectul pentru drepturile omului așa cum este definit de Convenție și protocoale necesită o examinare a fondului cauzei și demonstrează că niciun caz nu poate fi respins pe acest motiv.

Măsura are ca scop degrevarea Curții de plângerile nefondate în cazul cărora prejudiciul produs era absolut insignifiant, permițând concentrarea resurselor limitate din punct de vedere logistic către cazurile mai importante.

Textul stabilește și două excepții. Prima excepție se referă la faptul că, potrivit art. 35, Curtea va judeca totuși și acele plângeri în care, în ciuda banalității lor aparente, se ridică probleme importante privind aplicarea și interpretarea Convenției.

O altă excepție de la inadmisibilitate apare atunci când instanțele interne ale statului nu au examinat situația reclamantului în mod corespunzător.

c) Măsurile privind plângerile repetitive.

Comitetele vor avea competența de a declara inadmisibilă sau de a radia de pe rolul Curții o plângere individuală (dacă o astfel de decizie poate fi luată fără o examinare complementară) sau de a declara admisibilă și adopta o hotărâre pe

fond atunci când chestiunea referitoare la interpretarea sau aplicarea Convenției face obiectul unei jurisprudențe stabilite a Curții.

Prin această modificare se urmărește fluidizarea activității jurisprudențiale a Curții, repartizându-se competența comitetelor în soluționarea acelor cauze care fac parte dintr-un contencios repetitiv și care constituiau aprox. 60% din totalul plângerilor declarate admisibile. În acest mod se urmărește obținerea unei soluții rapide pentru ipotezele în care soluția admiterii plângerii este certă.

d) Alte modificări.

- creșterea duratei mandatului judecătorilor Curții de la 6 la 9 ani și instituirea interdicției reeligibilității judecătorilor;
- modificarea procedurii de numire a judecătorilor ad-hoc (care vor fi numiți de Președintele Curții de pe o listă de rezervă furnizată de fiecare stat-parte). Este o măsură de accelerare a judecării unor cauze, în care este necesară numirea unor judecători ad-hoc, pentru a nu se pierde prea mult timp cu numirea acestor judecători;
- instituirea posibilității Comisariatului pentru drepturile omului de a prezenta observații scrise și de a lua parte la audierile Camerelor și ale Marii Camere;
- modificarea procedurii de anchetă și a celei de soluționare a cauzei pe cale amiabilă. În acest sens, Curtea va putea proceda la o anchetă și se va putea pune la dispoziția părților în vederea soluționării pe cale amiabilă a litigiului în orice moment al procedurii, și nu doar după decizia de admisibilitate;
- instituirea competenței Comitetului de Miniștri de a supraveghea executarea termenilor reglementării amiabile a unei cauze, așa cum figurează aceștia în decizia Curții, corectându-se astfel o omisiune regretabilă în textul Convenției. Până la acest moment, Comitetul de Miniștri avea în competență doar verificarea executării hotărârilor de condamnare, lipsind posibilitatea de a supraveghea și de a obliga statul să își execute obligațiile pe care acesta și le-a asumat cu ocazia unei înțelegeri amiabile;
- consolidarea competenței Comitetului de Miniștri de a supraveghea executarea hotărârilor Curții. Astfel, atunci când Comitetul de Miniștri va

considera că executarea unei hotărâri definitive a Curții este împiedicată de o dificultate de interpretare a acesteia, Comitetul poate decide, cu o majoritate de 2/3, sesizarea Curții cu o cerere de interpretare a hotărârii. Mai mult, atunci când constată că un stat refuză să se conformeze unei hotărâri, Comitetul Miniștrilor va putea sesiza Curtea cu această problemă, după notificarea statului cauză. Curtea va examina dacă, prin conduita sa, statul respectiv a încălcat dispozițiile Convenției privind caracterul obligatoriu al hotărârilor Curții în măsură să antreneze răspunderea internațională a statului. Comitetul de Miniștri va examina, într-un asemenea caz, măsurile ce trebuie luate, în baza Statutului Consiliului Europei (aplicarea de eventuale sancțiuni, inclusiv sancțiuni pecuniare);

- Uniunea Europeană poate accede la Convenția Europeană (art.17 al protocolului 14);
- Potrivit art.20 din Protocol, la data intrării în vigoare, dispozițiile sale se vor aplica tuturor cererilor aflate pe rolul Curții, precum și tuturor hotărârilor a căror executare este supravegheată de Comitetul Miniștrilor.

B. Punerea în executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului

Finalitatea și eficiența mecanismului de protecție a Convenției este determinată de obligația asumată de Statele părți prin art.46(1) din Convenție, conform căreia, „*Înaltele părți se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care sunt părți*”.

După rămânerea definitivă, hotărârea pronunțată împotriva unui stat beneficiază de *autoritate relativă de lucru judecat între părți*³⁷.

Măsurile care pot fi dispuse de Curte sunt:

- satisfacția echitabilă;
- obligarea statului la adoptarea unor măsuri individuale sau generale pentru înlăturarea încălcărilor și prevenirea altora;

---

³⁷ **Kis Attila**, *România la Curtea Europeană a drepturilor omului*, Ed. Wolters Kluwer, București, 20120, p.217.

Dispozițiile art.41 privind satisfacția echitabilă (fostul art.50 – înainte de intrarea în vigoare a Protocolului 11) nu îndreptățesc Curtea să anuleze un act normativ sau individual cu forță juridică al statului în cauză³⁸.

După pronunțare, hotărârile definitive sunt trimise Comitetului Miniștrilor, care este însărcinat cu supravegherea executării³⁹. Începând cu anul 2007, Comitetul de Miniștri elaborează și publică un raport anual privind executarea hotărârilor Curții.

Măsurile individuale au fost recomandate statelor, în mod tradițional, prin intermediul Comitetului Miniștrilor, în faza de executare a hotărârilor.

Atunci când prin hotărâre s-a reținut încălcarea dispozițiilor Convenției și ale Protocoalelor și o eventuală reparație echitabilă acordată părții vătămate, Comitetul Miniștrilor invită statul vizat să-l țină la curent în legătură cu măsurile pe care le ia pentru a se conforma hotărârilor.

Statul vizat poate beneficia de un termen de 6 luni (sau mai multe asemenea termene) până la executarea hotărârii. Hotărârile Curții stabilesc în sarcina statelor membre o obligație de rezultat. Datorită caracterului lor declarativ, statul are libera alegere a modalităților juridice de punere în executare a acestora prin măsuri administrative, reforme legislative etc.⁴⁰.

Sarcina Comitetului încetează abia după îndeplinirea de către statul parte a obligațiilor, sens în care emite o rezoluție. Practica recentă a Comitetului Miniștrilor este și în sensul supravegherii evoluției legislative din statul condamnat de Curte, acest fapt având rol de prevenire a producerii acelor încălcări de aceeași natură.

În situația în care un stat refuză să execute o hotărâre a Curții, Comitetul Miniștrilor nu are la dispoziție alte sancțiuni decât cele stabilite prin Statutul Consiliului Europei (refuzul în sine poate constitui o încălcare a drepturilor omului), decizia privind încetarea calității de membru al Consiliului Europei a statului vinovat, suspendarea dreptului de reprezentare în cadrul organizației; invitația respectivului stat să se retragă din organizație.

---

³⁸ **Kis Attila**, *op. cit.*, p.218.

³⁹ Vezi **Corneliu Liviu Popescu**, *Protecția internațională a drepturilor omului*, Ed. All Beck, București, 2000, p.229-232.

⁴⁰ **Daniela Micu**, Studiul *Sinteză privind Hotărârile CEDO pronunțate împotriva României*, publicat în Revista de drept procedural nr.1/2009, Ed. Sfera Juridică, p.169.

Procesul de punere în executare a unei hotărâri a Curții Europene este complex, presupunând implicarea mai multor instituții naționale. Executarea hotărârii nu trebuie confundată cu executarea satisfacției echitabile, pronunțată în baza art.41 din Convenție, aceasta reprezentând doar un element al procesului de executare.

Efectul obligatoriu al hotărârii presupune, pe lângă obligația de a adopta măsuri cu caracter concret în favoarea reclamantului, în vederea restabilirii drepturilor încălcate, și obligația de a adopta măsuri cu caracter general, constând în modificarea legislației în anumite domenii.

În privința conținutului concret al obligației de executare a Hotărârilor Curții, trebuie să se țină cont de principiile generale ale răspunderii juridice, cum ar fi aplicarea principiului *restitutio in integrum*. Cu privire la acest aspect, prin Recomandarea nr. R (2000) 2 privind reexaminarea sau redeschiderea unor cauze la nivel intern ca urmare a unor hotărâri CEDO, Comitetul miniștrilor „invită statele părți să asigure existența la nivel intern a unor posibilități adecvate de a realiza, în limita posibilului, *restitutio in integrum*, mai ales atunci când partea lezată continuă să sufere consecințe grave ca urmare a deciziei interne, care nu pot fi compensate prin acordarea satisfacției echitabile, ci numai prin reexaminarea sau nedeschiderea procedurii”.

C. Procedura „hotărârilor-pilot”

Forța obligatorie a hotărârilor CEDO depășește cadrul individual al opozabilității acestora, presupunând adoptarea unor măsuri cu caracter general, prin care să se evite pe viitor producerea unor încălcări ale drepturilor fundamentale de genul celor ce au făcut obiectul judecății.

Deși modalitățile concrete de punere în executare a hotărârilor țin de competența autorităților naționale, Curtea Europeană a pronunțat o serie de „*hotărâri-pilot*”⁴¹ prin care indică statului în cauză măsurile cu caracter general ce trebuie luate pentru evitarea unor situații similare în viitor, precum și termenul în care trebuie luate aceste măsuri (care poate fi cuprins între 6 luni și un an)⁴².

---

⁴¹ Nicolae Purdă, Nicoleta Diaconu – Protecția juridică a drepturilor omului, Ediția a II – a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2011, p.129

⁴² De exemplu, în Hotărârea *Broniowski c. Polonia* (2004), Curtea a precizat că, în baza art.46 din Convenție, statul trebuie „să garanteze prin măsuri adecvate, un nivel adecvat al chiriei pentru

Temeiul juridic invocat de Curte în argumentarea pronunțării hotărârilor-pilot constă în dispozițiile „Rezoluției Rez(2004)3 privind hotărârile care relevă existența unei probleme sistemice fundamentale” și „Recomandării Rec(2003)6 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind îmbunătățirea recursurilor interne”.

Conform acestor reglementări, Curtea a apreciat că poate proceda la adoptarea unor hotărâri prin care să dispună măsuri cu caracter general, în situația în care sunt întrunite următoarele condiții:

- existența unei practici contrare Convenției, din partea statului în cauză, care afectează un număr mare de persoane;
- pe rolul Curții să se afle un număr mare de cauze având obiect asemănător;
- constatarea unei atitudini pasive din partea statului în cauză, de a remedia și înlătura încălcările Convenției.

Aceste condiții sunt analizate în funcție de circumstanțele specifice fiecărei cauze în parte.

Procedura hotărârilor-pilot nu este prevăzută în Convenție, unele state membre criticând această practică a Curții, pe motiv că se încalcă dreptul statelor de a adopta în mod liber măsurile pe care le consideră necesare în vederea executării hotărârilor⁴³.

În literatura de specialitate s-a apreciat că, deși rezoluțiile Comitetului de Miniștri nu au forță juridică obligatorie, totuși, aceste rezoluții pot exprima voința statelor membre, prin faptul că în cadrul Comitetului se află miniștrii de externe ai statelor membre⁴⁴.

Procedura hotărârilor-pilot prezintă o importanță de ordin practic, constând în simplificarea soluționării cauzelor care prezintă o situație de fapt asemănătoare sau similară. În urma adoptării hotărârilor-pilot, celelalte cauze similare sau asemănătoare aflate pe rolul Curții urmează a fi suspendate, statul în cauză urmând să adopte măsuri corespunzătoare, sub supravegherea Comitetului de Miniștri.

---

proprietarii afectați sau să le ofere un mecanism care să atenueze impactul sistemului asupra dreptului lor”.

⁴³ Cauza Sejdovic c. Italiei, cererea 56581/00, Hot. Din 1 martie 2006

⁴⁴ **Kis Attila**, *op. cit.*, p.226.

CEDO a constatat, în mai multe hotărâri de condamnare a statului român, faptul că mecanismul de retrocedare a proprietăților sau de acordare a despăgubirilor pentru bunurile preluate în perioada comunistă este extrem de lent și nu funcționează în mod efectiv, astfel că a hotărât să aplice procedura hotărârilor-pilot pentru România⁴⁵.

Prin trei hotărâri pronunțate împotriva României, 2008 („Viașu”)⁴⁶ și 2009 („Faimblat” și „Katz”), CEDO a constatat că sistemul de alarmă tras de instanța europeană pentru autoritățile române este ineficient, acestea nu au realizat nici un demers pentru schimbarea acestei situații.

Concluzii. Mecanismul de control consacrat de Convenția europeană a drepturilor omului joacă un rol esențial în prezentarea democrației și a regulilor statului de drept la nivel european. Curtea europeană și-a asumat, în acest context, rolul asigurării unei protecții eficace a drepturilor și libertăților fundamentale, conform principiului evocat anterior al „efectului util”. Textul Convenției este viu și trebuie interpretat în lumina evoluțiilor în societate, cu atât mai mult cu cât el are drept scop să protejeze „drepturi deloc teoretice și iluzorii, ci drepturi concrete și efective”⁴⁷. În același timp, se poate constata preocuparea de a asigura un echilibru între drepturile fundamentale ale individului și interesul mai general al colectivității. Potrivit Curții, „trebuie menținută atenția pentru un just echilibru între interesele concurente ale individului și ale societății în ansamblul său”⁴⁸. În ambele ipoteze statul se bucură de o anumită marjă de apreciere pentru determinarea acelor dispoziții de adoptat pentru asigurarea conformității cu Convenția europeană. În acest fel se poate spera la perpetuarea spiritului general

---

⁴⁵ Cauzele-pilot alese de CEDO sunt *Atanasiu și Poenaru vs. România și Solon vs. România*.

⁴⁶ La 9 decembrie 2008, în baza art.46 din Convenție, CEDO a pronunțat o hotărâre-pilot, *Viașu c. România*, prin care România este obligată să ia anumite măsuri legislative și administrative. În speță, reclamantul a formulat o cerere pe baza Legii nr.18/1991, completată în baza Legii nr.1/2000, prin care a solicitat retrocedarea unui teren. În iunie 2000, cererea sa a fost admisă, însă, întrucât nu mai era posibilă restituirea în natură, s-a propus plata unei indemnizații. CEDO a constatat că dificultățile de punere în executare a hotărârilor privind restituirea în natură sau prin plata compensațiilor sunt consecința schimbărilor repetate ale legislației în domeniul restituirilor. În consecință, Curtea a constatat că reclamantul a fost victima unei violări a art.1 din Protocolul nr.1. În plus, în temeiul art.46, având în vedere numărul mare al persoanelor aflate în aceeași situație cu reclamantul, Curtea obligă statul român să adopte, în regim de urgență, un mecanism eficient de calculare și plată a indemnizațiilor.

⁴⁷ Afacerea „Artico” din 13 mai 1980, în L.E. Pettiti, ș.a., *op. cit.*, p.62.

⁴⁸ Afacerea „Powell și Rayner” din 21 februarie 1990, în L.E. Pettiti, ș.a., *op. cit.*, p.62.

al unei Convenții destinate nu doar protejării drepturilor omului, dar în egală măsură „protejării idealurilor și valorilor unei societăți democratice”⁴⁹.

Din această perspectivă, condamnarea unui stat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului semnifică nu doar o sancțiune pentru conduită contrară Convenției europene, dar mai ales o oportunitate de progres. Depinde foarte mult de modul său de reacție și maniera în care componentele sale instituționale înțeleg și să accepte principiul „efectului util” a ceea ce pare a fi, la prima vedere, o sancțiune.

Se poate spune, din această perspectivă, că experiența României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și ulterior, în cadrul mecanismului de executare a hotărârilor Curții Europene care o vizau direct, mecanism gestionat de Comitetul Miniștrilor, a fost o experiență, în final, pozitivă. Pentru că dincolo de realitățile mai puțin plăcute ale condamnării în fața unei jurisdicții internaționale, decizii care de altfel au antrenat costuri materiale importante, rămâne impactul considerabil asupra realităților instituționale legislative și cele legate de mentalități din țara noastră. România a fost obligată să se adapteze și să se alinieze unor standarde europene bine definite în materii esențiale pentru existența unei societăți democratice, precum protecția dreptului la proprietate, libertatea de expresie, funcționalitatea justiției sau chiar interzicerea de tortură și rele tratamente⁵⁰.

Astfel, autoritatea de lucru judecat și respectiv cea de lucru interpretat, efectul direct în ordinea internă a normelor Convenției europene și a jurisprudenței Curții Europene, posibilitatea legislativă a redeschiderii/reexaminării procedurilor naționale în baza unei hotărâri de condamnare adoptate de Curtea Europeană sunt, toate la un loc, realități juridice și mecanisme de reglare a disfuncționalităților de sistem în plan legislativ, instituțional, de practică judiciară și administrativă absolut necesare pentru garantarea cu adevărat a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel de decizii adoptate de Curtea Europeană împotriva României, de natură sancționatorie, favorabile însă pentru acțiunea instituționalizată a autorităților române, respectiv pentru asimilarea țării noastre unui spațiu omogen

---

⁴⁹ Afacerea „Soering” din 7 iulie 1989, în L.E. Pettiti, ș.a., *op. cit.*, p.63.

⁵⁰ Cauza „Moldovan și alții contra României” (Cazul Hădăreni”) din 30 noiembrie 2005.

protejat de standardele democratice generate de Convenția europeană a drepturilor omului, și-au dovedit caracterul benefic în primul rând pentru societatea românească și pentru cetățenii ei. Este de așteptat însă ca după această perioadă necesară de „adolescență”, instituțiile administrației, justiției și cele de ordin legislativ, potrivit principiului subsidiarității, să preia într-o măsură tot mai consistentă povara gestionării și reglării în plan intern a nemulțumirilor justițiabililor sau a deficiențelor, chiar de sistem, până la urmă explicabile în orice societate democratică. Pentru că, în definitiv, Curtea Europeană a Drepturilor Omului și mecanismul execuțional gestionat de Comitetul Miniștrilor trebuie să fie excepția, și nu regula.

Convenția europeană a drepturilor omului consacră mai multe drepturi civile și politice care au fost completate ulterior prin protocoalele 1, 4, 6, 7, 11, 12 și 13. Acestea sunt următoarele:

- dreptul la viață;
- interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante;
- interzicerea sclaviei sau șerbiei și a muncii forțate;
- dreptul la libertate și la siguranță;
- dreptul la un proces echitabil;
- legalitatea pedepselor și neretroactivitatea;
- dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței;
- libertatea de gândire, de conștiință și de religie;
- libertatea de exprimare;
- libertatea de întrunire și de asociere;
- dreptul la căsătorie;
- dreptul la un recurs efectiv;
- interzicerea discriminării;
- dreptul la protecția proprietății;
- dreptul la instruire;
- dreptul la alegeri libere;
- interzicerea privării de libertate pentru datorii;
- libertatea de circulație;

- interzicerea expulzării propriilor cetățeni și dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui cetățean este;
- interzicerea expulzării colective de străini;
- abolirea pedepsei cu moartea;
- garanții procedurale în cazul expulzării de străini;
- dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală;
- dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară;
- dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune;
- egalitate între soți, între ei și în relațiile cu copiii lor;
- dreptul persoanei de a sesiza Curtea Europeană a Drepturilor Omului, când se pretinde victimă a unei încălcări a drepturilor recunoscute de Convenție.

D. Poziția în dreptul intern a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului

Sistemul european de protecție a drepturilor omului este, din punctul de vedere al surselor, un sistem mixt. El îmbină elementele sistemului continental, fundamentat pe legea scrisă (Convenția europeană) și elementele bazate pe precedentul judiciar (jurisprudența Curții Europene).

Convenția și protocoalele sale nu pot fi corect interpretate și aplicate decât prin raportare la jurisprudența Curții. Se formează în acest fel un „bloc de convenționalitate”⁵¹, acceptat ca atare și în ordinea juridică românească.

Pe cale de consecință, în dreptul intern românesc, jurisprudența Curții Europene ocupă aceeași poziție cu dispozițiile Convenției și, prin urmare, este direct aplicabilă și **are forță constituțională** și supralegislativă. Comentariile referitoare la forța supraconstituțională a unor norme convenționale, pe cale de excepție, rămân valabile și în raport cu unele hotărâri ale Curții⁵².

În acest fel, sistemul național românesc a acceptat atât **forța de lucru judecat**, firesc de altfel, a hotărârilor Curții Europene, dar și pe cea **de lucru interpretat** a jurisprudenței de la Strasbourg.

---

⁵¹ C.L.Popescu, *op. cit.* p.270.

⁵² Hotărârile Vasilescu și Petra, care au determinat modificarea articolului 23 alin.4 din Constituție.

Carta socială europeană revizuită, adoptată la 18 octombrie 1961 tot sub auspiciile Consiliului Europei, stabilește mai multe drepturi și principii economice și sociale și a fost revizuită în mai multe rânduri – 1988, 1991 și 1996, în ultima formă intrând în vigoare în anul 1999⁵³.

Activitatea de dezvoltare de către Consiliul Europei a mecanismelor de protecție a ființei umane a cunoscut o amploare deosebită în ultimul deceniu, prin adoptarea unor instrumente juridice care vizează diferite domenii ale drepturilor omului. Printre cele mai importante, menționăm⁵⁴: *Convenția culturală europeană (1992)*, *Convenția europeană privind statutul copiilor născuți în afara căsătoriei (1992)*, *Convenția europeană în materia adopției de copii (1993)*, *Convenția antidoping (1994)*, *Convenția cadru pentru protecția minorităților naționale (1994)*, *Convenția europeană privind extrădarea (1995)*, *Convenția pentru reprimarea terorismului (1995)*, și altele.

Uniunea Europeană este tot mai preocupată în ultimii ani de promovarea și garantarea drepturilor fundamentale ale omului. Aceste preocupări nu sunt însă tocmai vechi. Chiar dacă nici tratatele comunităților europene, nici Tratatul Uniunii Europene nu consacră deocamdată un catalog al drepturilor fundamentale ale omului, Curtea de Justiție a recunoscut existența drepturilor fundamentale la nivelul comunităților și, în baza jurisprudenței acesteia, garantarea drepturilor fundamentale consacrate atât la nivelul ONU, cât și la nivelul Consiliului Europei, reprezintă unul dintre principiile generale de drept comunitar. *Tratatul Uniunii europene* consacră aceste principii⁵⁵ între care cel referitor la respectarea drepturilor fundamentale garantate de *convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, adoptată de Consiliul, precum și a celor care rezultă din tradițiile constituționale ale statelor membre ale Uniunii Europene.

Curtea de Justiție a jucat un rol important în evoluția preocupărilor din acest domeniu. Începând cu anul 1974, când a decis că apărarea drepturilor fundamentale reprezintă un principiu al dreptului comunitar, Curtea a recunoscut

---

⁵³ Pentru detalii, a se vedea **Drepturile omului, Consiliul Europei, documente**, _Ed. Themis SRL, 1994.

⁵⁴ A se vedea anexa.

⁵⁵ **Tratatul de la Maastricht**, art.6(F), precum și art.11 par.1 (J.1.parag.2), art.5, art.30(K.2) par.1 menționează protecția drepturilor fundamentale ale omului.

în practica sa numeroase drepturi fundamentale ale omului cu privire la demnitatea umană, egalitatea în drepturi, nediscriminarea, libertatea de asociere, libertatea religiei, protecția vieții private, secretul medical, dreptul de proprietate, libertatea profesională, libertatea comerțului și a concurenței, respectarea vieții familiale, dreptul la justiție și la o procedură echitabilă, inviolabilitatea domiciliului, libertatea de opinie și altele. Poziția Curții în privința avizului consultativ privind aderarea comunității europene la CEDO a fost tranșantă în sensul că: nicio dispoziție din tratatele constitutive nu conferă comunității europene posibilitatea de a edicta reguli în materia respectării drepturilor omului și nici competența de a încheia convenții internaționale în acest domeniu. De fapt, Curtea de Justiție de la Luxemburg a constatat imposibilitatea juridică a comunității europene de a adera la CEDO.

În octombrie 2004 s-a semnat la Roma, tratatul privind instituirea unei Constituții pentru Europa.

Constituția UE consacră un întreg capitol promovării și garantării drepturilor omului, preluând Carta fundamentală a drepturilor omului.

- în art.2 par.112, se prevede faptul că sensul și sfera de aplicare a drepturilor și libertăților fundamentale trebuie să fie aceleași ca și cele ale CEDO, dar dispozițiile constituționale nu împiedică o protecție mai largă acordată drepturilor și libertăților fundamentale decât cea consacrată în CEDO.
- art.2, par. 113, este denumit „nivelul de protecție,, și se arată că se interzice orice interpretare prin care s-ar limita drepturile UE, convențiile internaționale (în special CEDO), dar și dispozițiile constituționale ale statelor membre UE.
- art. 12, par. 114, este denumit „interzicerea abuzului de drept,, și prevăzută în principiu, interzicerea distrugerii de drepturi sau limitării abuzive ale drepturilor și libertăților fundamentale, pe teritoriul statelor membre ale UE.

Prevederi importante conține și *Tratatul de la Amsterdam*, din anul 1997⁵⁶, care lărgeste aria competențelor Curții de Justiție în domeniul respectării drepturilor omului de către instituțiile comunitare. De asemenea, în situația

---

⁵⁶ A intrat în vigoare în anul 1999.

violărilor grave și repetate a principiilor consacrate de Tratat⁵⁷ cu privire la dreptul la libertate, democrație, respectarea drepturilor omului, statul de drept, Consiliul Uniunii Europene poate sancționa statul respectiv suspendându-i unele drepturi.

Toate aceste preocupări (nu numai) au dus la o nouă abordare la sfârșitul anilor '90, când s-a conturat ideea unei veritabile codificări și crearea unui sistem propriu al Uniunii Europene pentru apărarea drepturilor fundamentale ale omului, alături de preocupările similare în domeniul cetățeniei europene.

Prima concretizare a acestor noi abordări este reprezentată de acțiunea Summit-ului european din anul 1999, la care s-au formulat câteva principii directoare pentru redactarea unui document prin care să se garanteze drepturile omului în cadrul Uniunii Europene – *Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene*.⁵⁸

Pentru redactarea Cartei, Consiliul european a creat un organism special – *Convenția* – alcătuit din reprezentanți ai șefilor de stat și de guvern, ai instituțiilor comunitare și ai altor instituții europene și naționale⁵⁹.

Carta a fost adoptată de Parlamentul european, Consiliul european și Comisie, la 9 decembrie 2000, la Nisa și, pentru că astfel nu dobândesc forță juridică, a fost încorporată în Proiectul Constituției europene. Proiectul Constituției, redactat de Convenția europeană⁶⁰, a fost prezentat Consiliului European la Thesalonic, în iunie 2003, și aprobat de șefii de state și de guverne, la Roma, în decembrie 2004. Datorită respingerii prin referendum de către Franța și Olanda, Proiectul de Constituție nu a intrat în vigoare. Prin urmare, și Carta drepturilor fundamentale a rămas în stadiul de proiect. Menționăm totuși că reuniunea șefilor de state și de guverne ale statelor membre ale UE din iunie 2007, destinată relansării dezbaterii pentru viitorul Uniunii, a luat decizia politică de a conferi Cartei drepturilor fundamentale forță juridică egală cu a tratatelor

---

⁵⁷ Art.6.

⁵⁸ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.211

⁵⁹ 15 reprezentanți personali ai șefilor de stat sau de guvern, un reprezentant al Comisiei europene, 16 membri ai Parlamentului European, 30 de membri ai parlamentelor naționale, 2 ai Consiliului Europei. Președintele Convenției a fost Roman Herzog, fost președinte al Germaniei. Curtea de Justiție și Consiliul Europei au participat la lucrări în calitate de observator.

⁶⁰ Bruxelles, 6 februarie 2003, Doc. Conv. 528/03. textul pe www.coe.int.

fundamentale, ceea ce se va întâmpla prin Tratatul de reformă ce urmează a fi adoptat în anul 2008, chiar dacă acest tratat nu va conține textul Cartei, așa cum s-a procedat prin proiectul abandonat al Constituției.

*Carta drepturilor fundamentale a UE*⁶¹ pornește de la generoasa idee că Uniunea Europeană plasează persoana în centrul acțiunii sale instituind cetățenia Uniunii și un spațiu de libertate, securitate și justiție. Uniunea contribuie astfel la apărarea și dezvoltarea valorilor sale comune, cu respectarea diversității culturale și a tradițiilor popoarelor Europei, precum și a identității naționale a statelor membre și a organizării puterilor lor publice la nivel național, regional și local.

Potrivit Cartei, Uniunea promovează o dezvoltare echilibrată și durabilă și asigură libera circulație a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor, precum și libertatea de stabilire în spațiul său; de aceea, Carta reafirmă, cu respectarea competențelor Uniunii și a principiului subsidiarității, drepturile care rezultă, mai ales, din tradițiile constituționale și obligațiile internaționale comune statelor membre, din Tratatul Uniunii Europene și din tratatele comunitare, din Convenția europeană a drepturilor omului, din Carta socială adoptată de Comunitate și de Consiliul Europei, precum și din jurisprudența Curții de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Carta consacră un catalog al drepturilor fundamentale în 6 din cele 7 capitole ale sale, intitulate sugestiv: *demnitate, libertăți, egalitate, solidaritate, cetățenie, justiție*⁶².

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa include toate țările europene, SUA, Canada și câteva state asiatice. Nu este deci o organizație strict europeană, dar colaborează îndeaproape cu Consiliul Europei în domeniul promovării drepturilor omului. *Actul Final de la Helsinki din 1975* realizează o legătură interesantă între drepturile omului și preocuparea pentru securitate. Acest document, care nu are valoare de tratat internațional, conține un catalog de drepturi ale omului și garanții corespunzătoare, dezvoltat de-a lungul timpului prin mai multe conferințe interguvernamentale care au fost încheiate prin „documente finale”.⁶³ Cele mai importante sunt *Documentul final al Conferinței*

---

⁶¹ Carta drepturilor fundamentale, preambul. A se vedea www.ue.eu.int.

⁶² Pentru detalii, a se vedea **S. Scăunaș**, *op. cit.*, p.213

⁶³ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.213

de la Madrid (1983), cel al *Conferinței de la Viena* (1989), al *Conferinței de la Copenhaga* (1990), precum și *Carta de la Paris pentru o nouă Europă* (1990), care a preluat principalele prevederi ale documentului de la Copenhaga.

Ceea ce diferențiază catalogul OSCE al drepturilor omului de cel consacrat prin tratatele din acest domeniu este abordarea unor drepturi ale minorităților, a unor aspecte legate de preeminența dreptului, valorile democrației, alegeri libere etc.⁶⁴.

1.1.1.2. SISTEMUL INTERAMERICAN AL DREPTURILOR OMULUI

Acest sistem, creat în cadrul *Organizației Statelor Americane* (OSA), se bazează pe *Carta OSA*, *Declarația americană a drepturilor și îndatoririlor omului*⁶⁵ și *Convenția americană a drepturilor omului*⁶⁶.

Carta OSA, amendată prin 3 protocoale, face puține referiri la drepturile omului, cum ar fi de exemplu: dispoziția nr.6, care se referă la faptul că statele, în dezvoltarea lor liberă, trebuie să respecte drepturile persoanei și principiile moralei universale. Ea înființează *Comisia interamericană a drepturilor omului*, care are ca funcție principală promovarea și protecția drepturilor omului. De asemenea, amendamentele la Cartă au consolidat caracterul normativ al Declarației americane a drepturilor și îndatoririlor omului, care, la început, nu era obligatorie din punct de vedere juridic.

Declarația americană a drepturilor și îndatoririlor omului stabilește 27 de drepturi civile, politice, economice, sociale și culturale și 10 îndatoriri ale omului, sugerând că drepturile exprimă libertatea individuală iar îndatoririle exprimă demnitatea acestei libertăți.

Convenția americană a drepturilor omului este ratificată de 27 de state membre ale OSA. Ea a fost dezvăluită prin două protocoale adiționale (unul referitor la drepturile economice, sociale și culturale și unul referitor la abolirea pedepsei cu moartea), dar care nu au intrat încă în vigoare. Convenția garantează 20 de categorii de drepturi civile și politice și stabilește angajamentele statelor

---

⁶⁴ Pentru detalii, a se vedea **Th. Buergenthal, R. Weber**, op. cit., p.112 și urm.

⁶⁵ Adoptată la 2 mai 1948, la a IX-a Conferință a statelor americane.

⁶⁶ Deschisă spre ratificare la 20 noiembrie 1969, la San Jose (Costa Rica) și a intrat în vigoare la 18 iulie 1978.

părți de a lua măsuri în domeniul economico-social, al educației, științei și culturii, în conformitate cu Carta.

Mecanismul de protecție a drepturilor omului bazat pe Convenție este concretizat de *Comisia Interamericană pentru Drepturile Omului* (cu sediul la Washington DC) și a *Curții Interamericane a Drepturilor Omului* (cu sediul la San Jose) și a fost inspirat de modelul european.

a) Comisia Interamericană a drepturilor omului

Are 7 membri, formulează recomandări pentru statele membre, ca acestea să-și modifice legislația internă pentru a fi în concordanță cu prevederile Convenției, pregătește studii și rapoarte privind exercitarea funcției, solicită informații relative la măsurile interne, acordă consultări prin intermediul secretarului general al OSA și primește plângeri individuale și interstatale care trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să se fi epuizat căile de recurs interne;
- să fi trecut maxim 6 luni de la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești interne;
- cauza să nu fie examinată de o altă instanță internațională;
- în cerere să se menționeze: numele, domiciliul, cetățenia, profesia persoanei fizice.

Prin **excepție**, nu se cere condiția să se fi epuizat toate căile de recurs intern atunci când:

- a. legislația internă a statului respectiv nu prevede o procedură de reparare a dreptului încălcat;
- b. persoana nu a avut acces la căile de atac interne;
- c. se constată întârzierea nejustificată în luarea unei hotărâri de către instanța internă.

Procedura de soluționare:

Comisa constată dacă sunt întrunite condițiile de admisibilitate și în caz afirmativ solicită Guvernului statului respectiv informațiile necesare. La expirarea termenului, comisia va decide dacă plângerea este îndreptățită. În caz negativ, aceasta se casează, iar în caz afirmativ, comisa va anunța părțile și va examina cauza. Dacă nu se reușește soluționarea pe cale amiabilă a cauzei, comisia trimite

un raport statelor interesate. Mai mult, poate cu votul majorității absolute, să pună concluzii.

b) Curtea Interamericană a drepturilor omului

Are 7 judecători cu un mandat de 6 ani, fiecare stat implicat în cauză poate desemna și un judecător ad-hoc, când nici unul dintre judecători nu are cetățenia statului pârât, are o funcție contencioasă care constă în soluționarea diferendelor în materia drepturilor omului, are o competență administrativă, în sensul că dă avize consultative și judecă numai acele litigii în care sunt implicate statele părți care au semnat o declarație prealabilă de acceptare a competenței.

Procedura I

Examinează memoriile scrise și transmise înainte de audieri, au loc dezbateri orale și audieri de martori deliberările fiind secrete și adoptate cu majoritatea judecătorilor prezenți iar hotărârile sunt comunicate statelor părți și sunt obligatorii.

Dacă se constată încălcarea unui drept prevăzut de Convenția interamericană, curtea poate decide acordarea unei compensații echitabile părții lezate. Hotărârile curții sunt definitive și nerecuzabile.

Convenția stabilește un mecanism de supraveghere a respectării hotărârii.

Procedura II - Curtea are competența de a da avize consultative prin care să interpreteze prevederile Convenției Interamericane.

1.1.1.3. SISTEMUL AFRICAN AL DREPTURILOR OMULUI ȘI POPOARELOR

Acest sistem este bazat pe *Carta africană a drepturilor omului și popoarelor*, adoptată de *Organizația Uniunii Africane* (OUA) în anul 1981 și intrată în vigoare la 21 octombrie 1986. În anul 2002, OUA a fost înlocuită cu Uniunea Africană, o nouă organizație panafricană care a preluat și sarcinile din domeniul protecției drepturilor omului.

Trebuie să facem precizarea că, așa cum rezultă chiar din titlul acestui document, prevederile lui se referă la *popoare*, nu la indivizi. Cu toate acestea, declarația are o mare relevanță în ce privește indivizii, persoanele.

Carta se deosebește de Convenția europeană și de cea americană prin faptul că nu proclamă numai drepturi, ci și îndatoriri. De asemenea, codifică atât drepturi

ale individului cât și ale popoarelor, garantând drepturile civile și politice, protejând drepturile economice, sociale și culturale. Considerând că persoana umană este inviolabilă, Carta precizează că din această inviolabilitate decurge dreptul fiecărui om la respectarea vieții sale, a integrității fizice și morale, precum și faptul că nimeni nu trebuie să fie lipsit, în mod arbitrar, de aceste drepturi (art.4).

De remarcat drepturile din a treia generație (drepturi colective) pe care le stabilește Carta: dreptul popoarelor la autodeterminare, dreptul la deplină suveranitate asupra propriilor resurse naturale, dreptul la dezvoltare, dreptul la pace și dreptul la un mediu natural satisfăcător. De asemenea, ea cere statelor părți la ea să promoveze, prin învățământ, educație și informare, respectul față de drepturile prevăzute în ea și să garanteze independența tribunalelor și perfecționarea organelor care se ocupă de drepturile înscrise în acest document⁶⁷.

Prin Cartă s-a creat *Comisia Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor*, în scopul promovării și protecției drepturilor omului și popoarelor din Africa, având și atribuții judiciare, dar numai cu posibilitatea de a sancționa prin publicitate.

De asemenea, la 9 iunie 1998, s-a adoptat un Protocol la Cartă prin care s-a creat *Curtea Africană a Drepturilor Omului și ale Popoarelor*. Acesta este un document extrem de important prin care statele membre își propun eliminarea discriminării împotriva femeilor și eliminarea practicilor care afectează în prezent, negativ viața femeilor (mutilarea genitală în principal).

1.1.1.4. DREPTURILE OMULUI ÎN SPAȚIUL ISLAMIC

Problematică destul de complexă, viu discutată și controversată, abordată cel mai adesea de pe poziții civilizaționale, drepturile omului în lumea musulmană reprezintă un subiect greu de abordat datorită particularităților juridice care diferențiază această lume de cea ce este bine cunoscut în spațiul civilizației occidentale.

Din punct de vedere juridic, religia musulmană este implicată în toate aspectele vieții adeptilor ei; statutul persoanei, familia, viața socială, culturală,

---

⁶⁷ Nicolae Purdă Nicoleta Diaconu – *Protecția juridică a drepturilor omului*, Editura Universul Juridic, București, 2007,p.75

instituțiile sunt supuse preceptelor cuprinse în izvoarele religioase proprii dreptului musulman.

Oricum, evoluțiile din ultimele decenii au făcut ca dreptul musulman să nu mai fie aplicat exclusiv astăzi decât în două state: Afganistan și Maldive. Toate celelalte state, cu populație majoritar musulmană⁶⁸ au sisteme mixte în care, alături de dreptul musulman, care se aplică mai ales statutului persoanei, funcționează și alte sisteme; precum cel romano-germanic, sistemul *common law*, ambele sisteme, uneori coexistând cu aceste sisteme și cu sistemul cutumiar. Sunt state care, chiar cu populație minoritară de religie musulmană, acceptă aplicarea dreptului musulman pentru aceasta.

Marile deosebiri dintre dreptul musulman și sistemele de drept de sorginte occidentală – romano-germanice și *common law* – sisteme care domină concepția, structura, tehnica și chiar filosofia dreptului internațional public fac destul de dificilă pătrunderea drepturilor omului așa cum sunt consacrate în occident (nu numai) într-o lume în care, chiar dacă Islamul nu este religie de stat, comunitățile religioase musulmane se raportează strict la legea musulmană, mai cu seamă în ceea ce privește statutul persoanei și relațiile de familie.

Dacă în concepția occidentală despre drepturile omului, individul este avut în vedere ca titular al unor drepturi absolute, în Islam individul se află într-un plan secund în raport cu familia și colectivitatea în care trăiește.⁶⁹ Drepturile individului nu pot fi absolutizate în Islam, pentru că totul este un dat al izvoarelor istorice, Coranul și Sunna. Aceasta nu înseamnă că dreptul musulman ar nega statutul de protecție a individului uman. Chiar dacă dreptul islamic nu face distincție între diferitele categorii de drepturi ale omului - civile, politice, economice, sociale sau culturale – precum în dreptul occidental și dreptul internațional public, există multe reguli care sunt fundamentale, în mod esențial, pe iertare, indulgență, compasiune și demnitatea omului, dar toate își trag forța din autoritatea divină și nu dintr-o ordine juridică secularizată⁷⁰.

---

⁶⁸ Pentru detalii, a se vedea **S. Scăunaș**, *Studii de drept internațional*, op. cit., p.161 și urm.

⁶⁹ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.214

⁷⁰ **Z.Meriboute**, *Drepturile omului și dreptul umanitar în abordare islamică*, Revista Română de Drept Umanitar, nr.1(3)/1994, p.20.

Analizele mai vechi sau mai noi, unele în occident, altele în lumea islamică, păcătuiesc deopotrivă. De aceea, este de dorit o analiză „a protecției persoanei umane în sistemul islamic și în cel occidental. Apoi, de a evalua divergențele și similitudinile. Numai după parcurgerea acestei ultime etape s-ar putea face un schimb fructuos de vederi între cele două mari concepții filozofice și școlile pe care le promovează. Astfel, fiecare dintre cele două părți va înțelege mai bine valorile și rațiunile pe care le subînțeleg civilizațiile, și orientală și occidentală. Aceasta va evita să se recurgă la greșirea de idei de la un mod de gândire la altul și va sublinia specificitatea celor două culturi”⁷¹.

Pozitiv este că, începând chiar cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, țările de religie islamică (nu toate) au manifestat un bun interes pentru ceea ce avea să se nască sub egida ONU – un sistem cu vocație universală de protecție a drepturilor omului. Mai mult, la sfârșitul deceniului șapte al secolului trecut, au apărut primele semne de conturare a unui sistem arab al drepturilor omului.

Astfel, chiar de la început, când s-a adoptat Declarația Universală a Drepturilor Omului, deși inițial se dorea o Declarație Internațională a Drepturilor Omului⁷², zece state islamice membre ale ONU⁷³ s-au implicat cu interes în dezbaterile pentru adoptarea textului Declarației. Reprezentanții acestora au intervenit în formarea câtorva articole ale proiectului de Declarație, din motive lesne de înțeles, dar nu au dat impresia că ar respinge *a priori* un document atât de important, unele intervenții fiind realmente remarcabile⁷⁴.

---

⁷¹ Ibidem.

⁷² **Rene Cassin**, președintele delegației franceze, a obținut calificarea Declarației ca universală.

⁷³ Afganistan, Arabia Saudită, Egipt, Irak, Iran, Liban, Pakistan, Siria, Turcia, Yemen.

⁷⁴ Este de remarcat că, la votul final al Declarației, doar un singur stat islamic s-a abținut – Arabia Saudită – iar reprezentantul Yemenului a absentat de la vot. Este un motiv să credem că, pentru statele islamice prezentate la aprobarea acesteia, Declarația Universală a Drepturilor Omului a constituit și constituie încă, așa cum chiar textul ei precizează, idealul comun care trebuie atins de toate popoarele și națiunile, ideal care nu este pus la îndoială nici pentru celelalte state, dacă ne gândim că s-au abținut de la vot 7 state aparținând altor civilizații: R.S.S.Bielorusă, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, R.S.S.Ucraineană, U.R.S.S. și Uniunea Sud-Africană, iar Honduras a absemnat. Pentru detalii, a se vedea *Mohamed Amin al-Midani*, Les Etats islamiques et la Déclaration universelle des droits de l’homme, dans la revue Conscience et liberté, L’Association internationale pour la défense de la liberté religieuse, nr.6/2002, Berne, Suisse.

Dacă analizăm evoluția ulterioară a sistemului Națiunilor Unite de protecție a drepturilor omului, vom constata că atitudinea statelor cu populație majoritar musulmană este pozitivă, în ciuda sistemului lor juridic destul de conservator în această privință.

Dificultățile acceptării de către întreg spațiul islamic a dreptului internațional al drepturilor omului consacrat la nivelul ONU este evidentă. Diferențele culturale, de sisteme juridice și politice, cu alte cuvinte, marile diferențe civilizatoare alimentează această dificultate.

Alimentarea opiniei potrivit valorilor cum că drepturile omului sunt tipic occidentale și ele ar trebui „exportate” are un rol nefast și de aceea o respingem. Este adevărat că drepturile omului, așa cum au fost consacrate juridic în dreptul internațional, își au sorginea în spațiul occidental. Dar, drepturile omului, indiferent unde au fost prima dată recunoscute juridic și ocrotite (secularizate sau nu), ele trebuie să fie valori universale. Ele nu se pot exporta sau importa.⁷⁵ Cine a înțeles acest imperativ a făcut pași importanți spre modernitate. De exemplu, cele trei state cu populație majoritar musulmană din Europa – Albania, Azerbaidjan și Turcia – care sunt membre ale Consiliului Europei, au ratificat *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale*, din anul 1950, și recunosc competența Curții Europene a Drepturilor Omului.

În ultimele două decenii, dezbaterile pe tema drepturilor omului au căpătat noi nuanțări în spațiul islamic și, chiar dacă nu putem discuta astăzi de un sistem arab al drepturilor omului, cele câteva încercări de a adopta o *Declarație a drepturilor omului în Islam* și chiar a unei *Carte arabe a drepturilor omului* sunt demne de toată atenția.

Prima încercare datează din anul 1981 când, la 19 septembrie, în cadrul unei reuniuni organizate la sediul UNESCO de la Paris, Consiliul Islamic din Europa⁷⁶ a propus textul unei *Declarații universale a drepturilor omului în Islam*⁷⁷.

---

⁷⁵ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H Beck, București 2007, p.216

⁷⁶ Cu sediul la Londra.

Cea de-a doua încercare este *Declarația asupra drepturilor omului în Islam*⁷⁸, adoptată de Conferința islamică a miniștrilor afacerilor străine, la Cairo, la 5 august 1990.

În sfârșit, cel de-al treilea document, adoptat la 15 septembrie 1994 de Consiliul Ligii Statelor Arabe, este *Carta arabă a drepturilor omului*⁷⁹, cu valoare de tratat internațional, dar care nu a intrat încă în vigoare⁸⁰.

Analizând drepturile proclamate de Cartă, dincolo de condițiile religioase, naționaliste și antisemite, constatăm mari similitudini cu prevederile Declarației Universale a Drepturilor Omului. Redactarea aproape „occidentală” a Cartei⁸¹ constituie, după părerea noastră, un pas important și un semnal că spațiul islamic încearcă să se apropie de modernitate.

---

⁷⁷ A se vedea **Revista Islamochristiana**, nr.24/1998, sau www.pisai.it. Pentru detalii, a se vedea și **S. Scăunaș**, op. cit.

⁷⁸ A se vedea **Vers un système arabe de protection des droits de l’homme: Charte arabe des droits de l’homme**, Centre Arabe pour l’Education au Droit International Humanitaire et Droits Humains et l’Institut des Droits de l’Homme, Lyon, mai 2002. Pentru detalii, a se vedea și **S. Scăunaș**, op. cit.

⁷⁹ A se vedea ibidem sau în **Revue Universelle des Droits de l’Homme**, vol.7, no.4-6, 23 iunie 1995

⁸⁰ Conform art.42 par.2, Carta va intra în vigoare după două luni de la depunerea celui de-al VII-lea instrument de ratificare sau aderare. Liga Statelor Arabe numără 22 de membri: 21 de state și Autoritatea Palestiniană.

⁸¹ Pentru detalii, a se vedea **S. Scăunaș**, op. cit.

1.2. CLASIFICAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN FUNCȚIE DE CRITERIUL PERSOANEI PROTEJATE

Drepturile omului pot fi analizate și dintr-o altă abordare, pe baza criteriului persoanei protejate.

Din această perspectivă, putem identifica următoarele categorii de drepturi:

- drepturile omului în justiție și administrație;
- drepturile specifice ale femeii;
- drepturile specifice ale copilului;
- drepturile specifice ale persoanelor cu handicap;
- drepturile străinilor;
- drepturile speciale ale minorităților naționale.

A. Drepturile omului în justiție și administrație

Justiția și administrația reprezintă instituțiile cele mai importante în cadrul mecanismelor naționale organizate de protecție a drepturilor omului.

În fața justiției și administrației sunt puse în valoare drepturile și libertățile definite prin instrumentele juridice internaționale și naționale. Astfel, în fața acestor instituții se exercită dreptul la cetățenie, dreptul la recunoașterea personalității juridice, dreptul la un proces echitabil, dreptul la egală ocrotire a legii, etc.

În funcție de modul în care sunt organizate administrația și justiția se asigură un grad mai mare sau mai mic în protecția drepturilor fundamentale ale omului la nivel național.

În fața justiției, persoana fizică poate invoca recunoașterea drepturilor omului din două ipostaze diferite:

- ca inculpat (persoana cercetată sau judecată de săvârșirea unei infracțiuni, în stare de libertate sau de detenție);
- ca victimă a criminalității sau a abuzului de putere.

În funcție de ipostaza din care se invocă protecția drepturilor fundamentale, mecanismele de garantare a acestor drepturi, sunt diferite.

Astfel, ca persoană vinovată de săvârșirea unei infracțiuni, pot fi invocate următoarele drepturi: prezumția de nevinovăție, dreptul la apărare, dreptul la un proces echitabil, dreptul la condiții umane de detenție, interzicerea torturii, etc.

Mecanismul garanțiilor juridice și administrative este destul de cuprinzător privind protecția drepturilor inculpatului. În prezentul paragraf nu vom detalia mecanismele de protecție ale inculpatului, acest lucru rezultând din analiza ulterioară a fiecărui drept civil și politic.

Din perspectiva protecției victimelor criminalității sau abuzului de drept, mecanismele de protecție au un caracter general, vizând persoana fizică ca om în general, fără să fie avută în vedere calitatea specială de victimă a criminalității.

Apreciem că în relația inculpat-victimă, mecanismul garanțiilor internaționale de protecție a drepturilor omului este dezechilibrat în favoarea protecției inculpatului. Se creează impresia că societatea internațională a fost mai preocupată de crearea unui mecanism favorabil aplicabil inculpaților, în timp ce victima beneficiază de drepturile general recunoscute omului, fără a fi avută în vedere calificarea specială de victimă a infracționalității.

Într-o societate democratică, standardele internaționale în domeniul aplicării legilor, impun organelor împuternicite să aplice legile, să aibă în vedere următoarele obiective:

- protecția drepturilor omului, cum sunt enunțate în instrumente juridice internaționale;
- apărarea drepturilor rezultând din legislația internă;
- apărarea ordinii publice și siguranței naționale.

În cadrul ONU, prin Rezoluția 34/69 din 17 dec.1979 a fost adoptat Codul de conduită al responsabilităților cu aplicarea legii, care stabilește că responsabilii cu aplicarea legilor trebuie să creeze condiții pentru protecția tuturor persoanelor împotriva actelor ilegale.

Legislația în sine, ca sistem de norme juridice ce trebuie respectat de toate persoanele, nu asigură o protecție totală contra criminalității. Legislația devine eficientă dacă beneficiază de un cadru instituțional adecvat și dacă responsabilii cu aplicarea legii dau dovadă de deontologie profesională în exercitarea atribuțiilor ce le revin.

B. Drepturile specifice femeii

Necesitatea adoptării unor reglementări internaționale cu caracter special referitor la femei a rezultat din inegalitățile promovate între sexe în unele regiuni

ale globului, care au creat femeilor un statut juridic inferior față de bărbați. Până în sec. XX legislațiile interne ale statelor conțineau prevederi prin care se limitau drepturile femeii. Aceste limitări vizau, în special, drepturile politice, însă inechitățile se manifestau și în alte domenii, cum ar fi: dreptul civil, dreptul muncii, dreptul familiei.

După primul război mondial, la nivel internațional asistăm la o amploare a preocupărilor privind reglementarea condiției femeii și crearea unor condiții favorabile pentru materializarea egalității în drepturi între femei și bărbați.

În prezent femeile reprezintă la nivel mondial un sector de populație superior numeric bărbaților, ceea ce are ca efect prezența femeilor tot mai mult în toate sectoarele de activitate, chiar și în sectoare care, pe parcursul deceniilor, erau considerate domenii rezervate în exclusivitate bărbaților.

C. Drepturile specifice ale copilului

Istoria dreptului ne oferă o multitudine de exemple din care rezultă că de-a lungul secolelor copii au făcut obiectul unei ocrotiri speciale din partea societății, în lumina reglementărilor juridice specifice epocii.

Necesitatea adoptării unor reglementări internaționale speciale referitoare la protecția copiilor a pornit de la constatarea că, pe plan internațional, copii se confruntau cu o serie de probleme, cum ar fi:

- subnutriția infantilă (mai ales în țările subdezvoltate afectate de secetă și conflicte armate);
- folosirea copiilor ca forță de muncă, uneori chiar în activități periculoase sau nocive;
- analfabetismul, abuzul de droguri, prostituția, cerșetoria, abandonul familial, traficul cu copii etc.

D. Drepturile specifice ale persoanelor cu handicap

Comunitatea internațională a manifestat o atenție deosebită pentru persoanele cu handicap și pentru deficienții mintali, având în vedere faptul că, datorită stării lor de sănătate fizică și psihică, aveau nevoie de o protecție juridică specială.

E. Drepturile străinilor

Societatea internațională a fost preocupată de reglementarea condiției juridice a străinului, urmărind, prin documentele adoptate, reducerea cazurilor de apatridie și realizarea protecției juridice a străinilor.

F. Drepturile speciale ale minorităților naționale

După cel de-al doilea război mondial, la nivel internațional s-a constatat o preocupare tot mai mare pentru stabilirea unui standard internațional al protecției drepturilor persoanelor care fac parte din grupuri minoritare.

În paralel cu evoluția reglementărilor privind minoritățile, s-a pus și problema de a ști care sunt, într-un caz sau altul, grupurile minoritare, pentru a stabili sfera de aplicare a respectivelor reglementări⁸².

O definiție general acceptată a conceptului de minoritate nu a fost adoptată la nivel internațional, însă au existat mai multe încercări de definire. Astfel, Subcomisia ONU pentru prevenirea discriminării și protecția minorităților propunea în 1993, (după analizarea mai multor variante), că prin minoritate se înțelege un grup de persoane care au reședința într-un stat suveran, reprezintă mai puțin de jumătate din populația societății naționale și ai căror membri au în comun trăsături de natură etnică, religioasă sau lingvistică care îi deosebesc de restul populației⁸³.

În condițiile democrației și statului de drept, persoanelor care fac parte din minorități le sunt recunoscute drepturi privind participarea la administrarea treburilor publice, prin alegeri libere, în aceleași condiții ce sunt recunoscute tuturor cetățenilor unui stat, fără discriminare, în condiții de egalitate.

---

⁸² **Ion Diaconu**, *Drepturile omului*., Institutul român pentru drepturile omului, București, 1996, p.79.

⁸³ Alte încercări de definire a noțiunii de minoritate s-au manifestat la nivelul Subcomisiei ONU pentru prevenirea discriminării și protecția minorităților care, propunea, în 1950, următoarea definiție: „Termenul de minoritate include numai acele grupuri nedominante ale populației, care posedă și doresc să-și mențină tradiții sau caracteristici etnice, religioase sau lingvistice stabile, evident diferite de cele ale restului populației”. În 1985 alt raportor, propunea adoptarea următoarei definiții: „Un grup de cetățeni ai unui stat, care constituie o minoritate numerică, se află într-o poziție nedominantă în acest stat” care au caracteristici etnice, religioase sau lingvistice diferite de cele ale majorității populației și care au simțul solidarității între ei, motivat fie și implicit printr-o voință colectivă de a supraviețui și al căror scop este de a realiza egalitatea de fapt și de drept cu majoritatea.

1.3. ÎNDATORIRI FUNDAMENTALE ALE OMULUI

Atât *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, cât și instrumentele juridice adoptate ulterior și pe baza acestora conțin și îndatoriri fundamentale ale omului față de semenii săi și față de colectivitate.

Pare evident că omul nu trebuie doar protejat contra abuzurilor de orice fel, mai ales din partea statului; el trebuie să aibă și unele îndatoriri, pentru că nu poate trăi liber decât respectând libertatea celorlalți. Aceasta este o condiție esențială, altfel „*răul nemeritat pe care (...) îl cauzezi altuia (...) ți-l faci ție însuși*”⁸⁴.

Primele interesate în consacrarea juridică a îndatoririlor omului, ale cetățeanului în special, sunt statele, prin chiar dreptul intern.

Pe de altă parte, dreptul internațional al drepturilor omului s-a născut ca urmare a abuzurilor contra intereselor ființei umane, în special din partea statelor. Este însă semnificativă și, pe spații largi, chiar de actualitate remarcă lui Rousseau, „*omul s-a născut liber, dar pretutindeni este în lanțuri*”⁸⁵.

Marile pericole care planează asupra omului, de la conflictele armate, persecuții și până la cataclismele naturale au determinat comunitatea internațională să creeze un sistem care să-l pună la adăpost – *dreptul internațional al drepturilor omului*. Dar expresia „*drepturile omului*” numai aparent se referă exclusiv la drepturi ale ființei umane. Drepturile omului, așa cum sunt ele consacrate în instrumentele internaționale, chiar dacă le întâlnim și în formularea „*libertăți fundamentale*” sau „*dreptul la libertate de a (...)*” reprezintă drepturi subiective, iar acestea presupun obligații corespunzătoare, mai ales în sarcina statelor.⁸⁶ Dreptul subiectiv nu poate fi fructificat decât dacă există și o îndatorire corespunzătoare.

Astfel, Declarația stabilește într-o manieră cât se poate de directă că fiecare „*om are îndatoriri față de societatea în care trăiește, numai în cadrul acesteia fiind posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, orice om trebuie să fie supus numai acelor îngrădiri care sunt instituite de lege exclusiv în scopul asigurării recunoașterii și*

---

⁸⁴ **I.Kant**, *Scriseri moral-politice*, Ed. Științifică, București, 1991, p.182.

⁸⁵ **J.J.Rousseau**, *Contractul social*, Ed. Moldova, Iași, 1996, p.168.

⁸⁶ **Stelian Scăunaș** – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.217

respectului necesar al drepturilor și libertăților altora și satisfacerii justelor cerințe ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea, în nici un caz, să fie exercitate împotriva scopurilor și principiilor Națiunilor Unite”⁸⁷.

Instrumentele regionale de protecție a drepturilor omului sunt chiar mai explicite cu privire la consacrarea unor îndatoriri fundamentale ale omului. Dacă în sistemul european, *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților sale fundamentale* cuprinde doar câteva referiri generale, similare cu cele ale *Declarației Universale a Drepturilor Omului*, în sistemul interamerican și cel african întâlnim prevederi cât se poate de exprese, chiar detaliate⁸⁸.

Cu toate acestea, în ultimii ani s-au înregistrat mai multe preocupări, mai ales pe plan doctrinar, de a se adopta un instrument distinct care să consacre îndatoriri ale omului. Trei asemenea proiecte sunt mai interesante, atât prin mobilul lor cât și prin noutatea abordărilor⁸⁹:

- *Declarația universală a îndatoririlor omului* elaborată de grupul „Inter Action Council”;
- *Declarația a îndatoririlor omului* elaborată de Consiliul Internațional al Îndatoririlor Omului din Trieste;
- *Declarația responsabilităților și îndatoririlor omului* adoptată la Conferința „Etici globale pentru o lume umană”, organizată sub auspiciile Fundației Valencia Mileniul Trei și UNESCO.

La acestea adăugăm și *Declarația cu privire la dreptul și responsabilitățile indivizilor, grupurilor și organismelor societății de a promova și proteja*

---

⁸⁷ **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, art.29 parag.1 și 2.

⁸⁸ Astfel, **Declarația americană a drepturilor și îndatoririlor omului** (iată, chiar denumirea acestui document conține expresia „îndatorire”) stabilește un catalog al îndatoririlor omului care include: datoria față de copii și părinți, de a se instrui, de a vota, de a respecta legea, de a fi util comunității și națiunii, de a plăti taxele și de a munci, precum și îndatoriri legate de securitatea și bunăstarea socială și de a se abține de la activități politice într-o țară străină. Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, de asemenea, proclamă nu numai drepturi ci și îndatoriri, precum: îndatorirea de a păstra și dezvolta valorile culturale africane pozitive în relația cu alți membri ai comunității, în spiritul toleranței, dialogului și consultării; îndatorirea de a contribui la promovarea bunăstării morale a societății; îndatorirea de a păstra și consolida solidaritatea socială și națională, în special când aceasta din urmă este în pericol; îndatorirea de a respecta părinții în orice împrejurare, de a-i întreține la nevoie etc. Pentru detalii, a se vedea **S. Scăunaș**, op. cit., p.179 și urm.

⁸⁹ Pentru detalii, ibidem.

*drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute, adoptată de Adunarea Generală a ONU în anul 1998*⁹⁰.

Dacă analizăm prevederile primelor trei proiecte, vom constata că ele se regăsesc, direct sau indirect, așa cum arătam mai sus, chiar în tratate de drepturile omului. Dar, aceste prevederi sunt formulate în termenii unui cod moral și, din această perspectivă, poate fi acceptat ca un impuls pozitiv în conștientizarea nevoii de acceptare deplină a demnității tuturor oamenilor, reprezentând astfel un câștig. De altfel, cei cărora le aparține acest demers vizează chiar un codex etic minim, cu mesajul că „ciocnirea între civilizații prognozată de unii analiști nu poate fi îndepărtată doar prin potențial militar și economic, ci mai e nevoie și de o armătură morală recunoscută de toți membrii umanității”⁹¹.

Deosebit de importantă ni se pare *Declarația cu privire la dreptul și responsabilitatea indivizilor, grupurilor și organelor societății de a promova și apăra drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute* adoptată la 9 decembrie 1998 de Adunarea Generală a ONU⁹². Ea pornește de la sublinierea că toți membrii comunității internaționale trebuie să-și îndeplinească, împreună sau separat, obligațiile lor solemne de promovare și încurajare a respectului pentru drepturile omului și libertățile sale fundamentale pentru toți, fără nici o discriminare, și să coopereze la scară internațională în acest sens⁹³.

Declarația precizează, cu valoare de principiu, că statului îi incumbă responsabilitatea primară și îndatorirea de a promova și apăra drepturile omului și libertățile fundamentale, recunoscând, în același timp, că indivizii, grupurile și asociațiile au dreptul și responsabilitatea de a promova respectul pentru drepturile omului și libertățile fundamentale și de a le face cunoscute la nivel național și internațional⁹⁴.

Iată concepția Adunării Generale a ONU care, în înțelepciunea ei, nu privește îndatoririle omului ca pe un scop în sine, ci ca pe un instrument complementar

---

⁹⁰ Pentru detalii, ibidem.

⁹¹ R.Negru, op. cit., p.9.

⁹² Rezoluția Adunării Generale nr.53/144.

⁹³ Declarația cu privire la dreptul și responsabilitatea indivizilor, grupurilor și organelor societății pentru promovarea și apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale universal recunoscute, preambul, par.3. A se vedea www.uno.org.

⁹⁴ Ibidem, par.7 și 8, art.1 și 2.

drepturilor omului, al cărui rost este tocmai finalitatea întregii construcții juridice internaționale în domeniul drepturilor omului – *afirmarea și dezvoltarea plenară a personalității ființei umane*. Interesant este că declarația nu face din om un simplu beneficiar al unor drepturi și libertăți fundamentale, ci un participant activ la realizarea efectivă a acestora, prin consacrarea unor îndatoriri specifice.

De aceea, tragem concluzia că a adopta o declarație numai a îndatoririlor omului ar putea „oficializa” într-o măsură îngrijorătoare abuzurile la care este supusă încă ființa umană și nu credem că acest tulburător început de mileniu este pregătit pentru un asemenea document.⁹⁵

---

⁹⁵ Stelian Scăunaș – *Drept internațional public*, Editura C.H.Beck, București 2007, p.219

CAP. II REGIMUL JURIDIC AL STRĂINILOR

2.1. NOȚIUNEA DE STRĂIN

Noțiunea de străin desemnează *persoanele care se află pe teritoriul unui stat și au cetățenia altui stat sau sunt lipsite de cetățenie.*

Prin străin se înțelege o persoană care se află pe teritoriul unui stat fără a avea cetățenia acestuia ci a unui alt stat. Sunt, de asemenea, asimilați străinilor persoanele fără cetățenie (apatrizi), ca și refugiații. Regimul străinilor este, în principiu, stabilit de fiecare stat, care determină prin legislația sa, ca și prin actele administrației și ale justiției, drepturile și obligațiile străinilor, condițiile de intrare și ieșire din țară etc.

Statutul juridic al străinilor nu se confundă, evident, cu cel acordat cetățenilor statului respectiv. Statul nu are asupra lor aceeași autoritate și nici aceleași obligații. Persoanele din cele două categorii nu au nici ele aceleași drepturi și aceleași obligații față de statul ai căror resortisanți sunt, ori față de statul străin, pe teritoriul căruia se găsesc la un moment dat. Determinarea conținutului acestor

drepturi și obligații se face în toate cazurile prin legile interne ale fiecărui stat, cu respectarea unor norme și standarde internaționale.⁹⁶

În doctrină se subliniază că nu există o regulă generală de drept internațional care să oblige un stat să admită orice străin pe teritoriul său. În conformitate cu dreptul internațional, în afara cazurilor când este obligat printr-un tratat internațional, statul nu este dator să admită orice străin pe teritoriul său, sau să nu-l expulzeze. La fel, dreptul internațional nu impune o perioadă determinată de ședere a străinilor o dată admiși în teritoriul unui stat. Cu toate acestea, fiecare stat tratează aceste probleme cu mare grijă: prohibirea intrării străinilor, ca și expulzările nejustificate, pot fi privite de alte state ca provocări sau acte inamicale la adresa lor și pot genera măsuri de retorsiune. S-a ajuns astfel să se rețină în această materie următoarele orientări:

1. un stat are datoria să admită intrarea oricărui străin în teritoriul său, dar poate condiționa această intrare. Astfel, un stat poate să refuze admiterea pe teritoriul său a unor categorii de străini, considerați ca indezirabili, ca de exemplu persoane ce consumă sistematic stupefiante, suferă de boli contagioase sau altele.
2. un stat este îndreptățit să expulzeze orice străin, dar pentru motive temeinice.

Persoanele fizice care nu sunt cetățeni ai statului de reședință (domiciliu) și nu sunt legați prin cetățenie nici de alt stat sunt persoane fără cetățenie (apatrizi).

În legislația noastră apatrizii sunt asimilați străinilor bucurându-se de aceleași drepturi. Art.18 din Constituția română prevede că străinii și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și alte legi.

Așadar, situația juridică a străinilor este reglementată nu numai prin legi naționale care sunt diferite de la țară la țară, ci și prin convenții internaționale și norme cutumiare de drept internațional.

---

⁹⁶ **Raluca Miga – Beșteliu** – *Drept internațional public*, Editura All Beck, București 2005, p.131

2.2 FORME DE TRATAMENT PENTRU STRĂINI

Regimul străinilor poate avea la bază mai multe forme de tratament acordat de un stat cetățenilor altui stat fie prin legislația internă, fie printr-un acord internațional între două sau mai multe state.

În practica internațională se cunosc următoarele forme de tratament, regimuri acordate străinilor:

a) *Regimul național*. Potrivit acestui mod de tratament un stat recunoaște pe teritoriul său străinilor aceleași drepturi pe care le acordă propriilor săi cetățeni, cu excepția drepturilor politice (dreptul de alege, de a fi ales) și a dreptului de a ocupa funcții publice⁹⁷. În anumite circumstanțe drepturile acordate pot fi limitate de către stat, din motive de securitate. Străinul nu poate fi obligat să satisfacă serviciul militar pe teritoriul statului în care se află.

b) *Regimul special* constă în acordarea de către stat pentru unele categorii de străini și în domenii de activitate determinate a anumitor drepturi prevăzute în legislația națională sau în acorduri internaționale.

c) *Regimul clauzei națiunii celei mai favorizate*. Tratamentul străinilor se poate baza pe clauza națiunii celei mai favorizate, consacrată într-un acord internațional, de regulă acord de navigație sau comercial. Potrivit acestui regim străinii aparținând statului cu care se încheie tratatul, vor beneficia de un tratament la fel de avantajos ca acela conferit prin tratate străinilor unor state terțe. Evident – și în cazul regimului clauzei națiunii celei mai favorizate – se aplică, de regulă, principiul reciprocității.⁹⁸ Când două state acordă străinilor aceleași drepturi reciprocitatea este materială (este vorba de totalitatea drepturilor civile); reciprocitatea este formală, în cazul în care fiecare stat acordă străinilor acele drepturi, stipulate în legislația pentru străini. Legislația națională poate cuprinde reglementări specifice privind statutul străinilor. Cele două state pot conveni – pe bază de reciprocitate – ca aceste reglementări specifice să se aplice cetățenilor lor, aflați pe teritoriul celuilalt stat.⁹⁹

---

⁹⁷ Există și state ca, de exemplu, Danemarca, Finlanda, Olanda, Grecia care au permis străinilor să participe la alegeri municipale și provinciale.

⁹⁸ **Dumitru Mazilu** – *op. cit.*, p.278

⁹⁹ **Dumitru Mazilu** – *op. cit.*, p. 278

d) *Regimul mixt*. Acesta constă în combinarea regimului național cu acela al clauzei națiunii celei mai favorizate.

Indiferent de regimul de care se bucură, străinii pe teritoriul statului de reședință au obligația de a respecta legile și reglementările statului în care se găsesc, obligația de a nu întreprinde nici o activitate împotriva acestui stat, obligația de loialitate față de statul care i-a primit. În practica statelor este recunoscut un principiu de bază al oricărui regim juridic al străinilor, acela potrivit căruia străinii nu pot avea pe teritoriul unui stat drepturi mai mari decât ale cetățenilor statului de reședință.

În țara noastră, regimul juridic al străinilor este reglementat prin acte normative¹⁰⁰ interne și acorduri internaționale încheiate de România cu alte state.

În concepția Legii 123/2001 privind regimul străinilor din România și modificată prin Legea 683/2002 sunt considerați străini, persoanele care nu au cetățenia română, fie că au o cetățenie străină, fie că nu au nici o cetățenie

Potrivit legii, străinilor li se acordă drepturile fundamentale de care se bucură cetățenii români, cu excepția drepturilor politice, și anume: drepturile civile și orice alte drepturi prevăzute în tratate și acorduri la care România este parte. Totodată străinii au o serie de obligații și în primul rând obligația de a respecta legile țării.¹⁰¹

Intrarea străinilor pe teritoriul țării noastre este admisă pe baza actelor cerute de lege pentru trecerea frontierei de stat și prevăzute cu viza română. Străinii sunt liberi să părăsească oricând teritoriul României, pe baza actelor necesare pentru trecerea frontierei de stat române. Autoritățile române competente pot să ridice sau să limiteze dreptul de ședere în România străinului care a încălcat legea română sau care, prin conduita sa, a cauzat prejudicii intereselor statului nostru.

Străinul împotriva căruia s-a pornit un proces penal sau care are de îndeplinit anumite îndatoriri legale față de stat poate părăsi țara numai dacă procesul penal a încetat sau, dacă în caz de condamnare, a executat pedeapsa sau și-a îndeplinit îndatoririle restante. Străinul care nu are domiciliul în România și este învinuit sau

---

¹⁰⁰ Vezi art.18 din Constituție și Legea nr.25 din 17 decembrie 1969 (B. Of. nr.146 din 17 decembrie 1969, republicată în B. Of. nr.57 din 18 mai 1972 privind regimul străinilor în România).

¹⁰¹ Dumitra Popescu Adrian Năstase – op.cit. p.144

inculpat într-o cauză penală poate să părăsească țara dacă a depus cauțiunea prevăzută de lege.

Mai recent, în practica României se procedează la încheierea de convenții bilaterale în legătură cu transferul persoanelor condamnate (vezi exemplul Convenția dintre România și Turcia privind transferul persoanelor condamnate, ratificată de țara noastră prin Legea nr.99 din 16 septembrie 1992 publicată în Monitorul Oficial nr.243 din 30 septembrie 1992).

2.3 DREPTUL DE AZIL

Prin *azil*, în dreptul internațional se înțelege *dreptul unui stat suveran de a acorda intrarea și stabilirea pe teritoriul său a unor persoane străine, urmărite în țara lor pentru activitatea politică, științifică, religioasă etc. care nu este în concordanță cu normele juridice interne, contravine ordinii de drept a statului respectiv*¹⁰².

Proclamat în 1789 de Revoluția burgheză din Franța, dreptul de azil a căpătat apoi recunoaștere și din partea altor state.

Constituția română (art.18 alin.2) prevede că dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii cu respectarea tratatelor internaționale la care România este parte.

În 1967, Adunarea Generală a ONU a adoptat o Declarație specială asupra dreptului de azil care precizează și dezvoltă o serie de aspecte legate de dreptul de azil. Aceasta arată că orice persoană supusă persecuției are dreptul să ceară și să se bucure de azil în alte țări, cu excepția persoanelor urmărite pentru crime de drept comun sau pentru acțiuni contrare scopurilor și principiilor ONU. În baza acestor prevederi, Adunarea Generală a ONU a adoptat la 14 decembrie 1967 *Declarația asupra azilului teritorial*¹⁰³, potrivit căreia:

- statele sunt obligate să respecte azilul acordat de un stat;
- dacă un stat nu poate da azil, alte state trebuie să ia măsuri pentru a ușura greutățile aceluia stat;
- persoanele care cer azil nu vor fi refuzate la frontieră, dacă au intrat deja pe teritoriul statului unde caută azil și nu vor fi trimise în alt stat în care există riscul de a fi persecutate;
- statele să nu permită persoanelor cărora le-a acordat azil să săvârșească acte contrare scopurilor și principiilor Națiunilor Unite.

---

¹⁰² De exemplu pentru activitate religioasă Salman Rushdie, autorul celebrelor „Versete satanic” s-a refugiat în 1993 în Anglia, ca urmare a persecuției sale în Iran, dar și în Anglia fiind împotriva sa a fost pronunțată sentința de condamnare la moarte de către fostul lider spiritual al Iranului, ayatollahul Khomeiny.

¹⁰³ Rezoluția nr.2312(XXII).

În relațiile dintre statele latino-americane, Convenția de la Havana din 1928, cea de la Caracas din 1954 consacră azilul diplomatic care constă în acordarea de refugiu în locul unei misiuni diplomatice cetățenilor statului de sediu persecutați pentru activități politice.

Spre deosebire de azilul teritorial, care constituie o afirmare a suveranității statului, acordarea azilului diplomatic poate fi considerată ca o încălcare a suveranității statului de reședință de către misiunile diplomatice ori consulare străine, în incinta cărora s-ar acorda azil, întrucât pe această cale se oferă beneficiarului azilului posibilitatea de a se sustrage aplicării legilor statului său național ori administrării justiției în acest stat.¹⁰⁴

Azilul diplomatic a fost totuși practica, cu caracter excepțional, în temeiul unor cutume ori al unor **înțelegeri bilaterale informale** și pe bază de reciprocitate, sau chiar al unor convenții internaționale, între unele state din America Latină (Convenția de la Havana 1928 ori Convenția de la Caracas din 1954, ambele având ca obiect condițiile de acordare a azilului diplomatic între statele părți).

În litigiul *Haya de la Torre* dintre Columbia și Peru, soluționat de Curtea Internațională de Justiție (1950, 1951), s-a evidențiat faptul că dreptul internațional nu recunoaște un drept al șefului misiunii diplomatice ori consulare de a acorda azil în localurile misiunii și că acceptarea acordării, cu titlu excepțional, a unui asemenea azil de către statul de reședință nu este dictată, de regulă, de sentimentul unei obligații juridice, ci este mai curând determinată de considerații de curtoazie ori de oportunitate politică, de iminența și persistența unui pericol, constituind o acțiune umanitară. Așadar azilul diplomatic este un drept de refugiu temporar acordat unor persoane urmărite pentru cauze politice, a căror viață este în pericol.¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ **Raluca Miga Beșteliu** –op.cit. p.137

¹⁰⁵ **Dumitru Mazilu** – op. cit., p. 282

2.3.1. MODALITĂȚI DE ÎNCETARE A PREZENȚEI UNOR STRĂINI PE TERITORIUL UNUI STAT

---

a) *Expulzarea* este o măsură care se ia în baza unui act prin care un stat constrânge unul sau mai mulți străini care se află pe teritoriul său să-l părăsească în cel mai scurt timp. În general, nu se expulzează decât străinii. Sunt însă legi ale unor țări care admit și expulzarea națiunilor. Măsura expulzării se ia în scopul ocrotirii ordinii juridice a statului sau din considerații de ordin economic, politic etc.

Un străin nu se poate întoarce în țara din care a fost expulzat decât prin anularea ordinului de expulzare sau prin dobândirea cetățeniei statului expulzant.

Instituția expulzării este reglementată de dreptul intern al fiecărui stat. Expulzarea nu este o sancțiune penală, ci o măsură de siguranță. Datorită acestui caracter drepturile patrimoniale ale celui expulzat rămân sub protecția dispozițiilor care reglementează regimul străinilor.

În general, măsura expulzării este luată împotriva străinilor care devin indezirabili pentru un motiv sau altul ori prin activitatea lor de natură a periclita securitatea statului, ordinea lui internă.

Dreptul internațional public reglementează unele aspecte ale expulzării din perspectiva evitării unor posibile abuzuri din partea statelor și în spiritul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Astfel, Declarația Universală a Drepturilor Omului precizează că „*nimeni nu poate fi (...) expulzat în mod arbitrar*”¹⁰⁶.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, din anul 1966, stabilește că „*un străin care se află în mod legal pe teritoriul unui stat (...) nu poate fi expulzat decât în executarea unei decizii luate în conformitate cu legea și, dacă rațiuni imperioase de securitate națională nu se opun, el trebuie să aibă posibilitatea de a prezenta considerentele care pledează împotriva expulzării sale și de a obține examinarea cazului său de către autoritatea competentă, ori de către una sau mai multe persoane desemnate de această autoritate, fiind reprezentat în acest scop*”¹⁰⁷.

---

¹⁰⁶ Doc.cit., art.9.

¹⁰⁷ Doc.cit., art.13.

De asemenea, Protocolul nr.4 la Convenția europeană a drepturilor omului precizează că „*nimeni nu poate fi expulzat, printr-o măsură individuală sau colectivă, din teritoriul al cărui resortisant este*” și că „*nimeni nu poate fi privat de dreptul de a intra pe teritoriul statului al cărui resortisant este*”¹⁰⁸. Mai mult, Protocolul interzice expulzarea colectivă a străinilor¹⁰⁹. Protocolul nr.7 la aceeași convenție, dezvoltând regulile privitoare la expulzare, stabilește că „*Un străin care locuiește legal pe teritoriul unui stat nu poate fi expulzat decât în executarea unei decizii luate conform legii și trebuie să aibă posibilitatea să evidențieze motivele care militează contra expulzării sale, să ceară să se examineze cazul său și să apară în acest scop în fața autorității competente sau a uneia sau mai multor persoane desemnate de această autoritate. Un străin poate fi expulzat înaintea exercitării drepturilor enumerate (mai sus, n.n.) când această expulzare este necesară în interesul ordinii publice sau este bazată pe motive de securitate națională*”¹¹⁰.

Măsura expulzării poate fi aplicată și străinilor care se bucură de imunitate diplomatică, cu condiția declarării lor ca *persona non grata* și dacă refuză să părăsească de bună voie teritoriul statului, în termenul stabilit.¹¹¹

Cu toate că, statul care ia măsura expulzării nu-i obligat să justifice această atitudine, în practica internațională în temeiul curtoaziei internaționale, s-a instituit obiceiul de a anunța organele statului străinului motivele pentru care acesta este obligat să părăsească țara.

b) **Extrădarea** este un act de asistență juridică interstatală în materie penală care urmărește transferul unui individ urmărit sau condamnat penal, din domeniul suveranității judiciare a unui stat în domeniul celui alt stat. Un astfel de act este consecința teritorialității legii penale și se bazează pe colaborarea internațională în ce privește asistența juridică între state.¹¹² Extrădarea are loc la cererea statului interesat ca persoana extrădată să fie cercetată, judecată sau să execute pedeapsa la care a fost condamnată. Extrădarea fiind un atribut suveran al statului acesta poate admite sau refuza predarea persoanei a cărei extrădare se cere.

---

¹⁰⁸ Art.3. A se vedea **Consiliul European. Drepturile omului. Documente**, op. cit., p.36-38.

¹⁰⁹ Ibidem, art.4.

¹¹⁰ Art.1, textul ibidem, p.42-47.

¹¹¹ **Stelian Scăunaș – Drept Internațional Public**, op ci p.226

¹¹² **Dumitra Popescu Adrian Năstase – op.cit.**, p. 147

Extrădarea se acordă sau poate fi solicitată pe bază de convenție internațională, pe bază de reciprocitate și, în lipsa acestora, în temeiul legii¹¹³. Principalele condiții de fond ale extrădării sunt: fapta pentru care se cere extrădarea să fi fost prevăzută ca infracțiune în legislația ambelor state (principiul dublei incriminări), persoana extrădată să nu fie judecată pentru o altă infracțiune decât cea pentru care a fost cerută, persoana extrădată să nu fie supusă la executarea altei pedepse decât cea pentru care a fost obținută, neextrădarea propriilor cetățeni precum și a persoanelor care au comis infracțiuni politice. Alte condiții: se cere ca pedeapsa prevăzută să fie mai mare de un an privațiune de libertate, în cazul în care extrădarea este cerută pentru executarea pedepsei, iar în cazul în care este cerută în scopul urmăririi penale sau judecării, trebuie ca pedeapsa să fie de cel puțin 2 ani.

În cazul în care fapta pentru care se cere extrădarea este prescrisă ori amnistiată – sau dacă există o altă cauză care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării – extrădarea nu poate avea loc, considerându-se că cererea de extrădare este fără obiect. Extrădarea nu poate avea loc nici în cazul în care printr-o hotărâre definitivă sau printr-o ordonanță persoana respectivă este scoasă de sub urmărire penală.

În dreptul internațional se cer întrunite două principii: **a. principiul reciprocității** și **b. principiul specializării**, ceea ce presupune ca fapta să fie prevăzută în legislația ambelor state, iar judecarea și pedepsirea persoanei respective să aibă loc numai pentru faptele pentru care s-a cerut extrădarea.¹¹⁴

Dacă extrădarea a fost solicitată de mai multe state, de regulă, se acordă statului pe teritoriul căruia s-a consumat fapta, avându-se în vedere că acel stat a suportat consecințele infracțiunii.

O regulă cvasiunanim recunoscută de state este aceea de a nu-și extrăda sau expulza cetățenii proprii. ***O excepție de la această regulă, aproape singulară în spațiul european, o face România***¹¹⁵.

---

¹¹³ **Codul penal român** (1968) se referă la extrădare în art.9, iar reglementarea în detaliu este prevăzută în legea din 18 martie 1971 privind extrădarea. Tratatul de asistență juridică privind cauzele civile, familiale și penale încheiate cu numeroase țări conțin prevederi referitoare la extrădare.

¹¹⁴ **Dumitru Mazilu** – *op. cit.*, p.286

¹¹⁵ În forma sa inițială din anul 1991, **Constituția României** stabilea în art.19 alin.(1) că „Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România”. Cu ocazia revizuirii constituționale din anul 2003, pentru a se da expresie unor exigențe ale acquis-ului comunitar, s-a propus și revizuirea acestei prevederi, astfel: (1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau

Regula neextrădării propriilor cetățeni a determinat introducerea în *Statutul Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma*, la 17 iulie 1998¹¹⁶, a unei inovații în acest sens, care consacră instituția remiterii autorilor crimelor date în competența Curții. **Remiterea** este definită ca fiind actul de predare a autorilor către Curte, spre deosebire de *expulzare* care este definită de același document ca fiind actul de predare a autorilor către alt stat¹¹⁷. Această inovație încearcă să evite prevederea consacrată în aproape toate legile fundamentale ale statelor, potrivit căreia nu-și pot extrăda cetățenii proprii și, astfel, Curtea ar fi pusă în imposibilitatea de a judeca.

---

expulzat din România. (2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii și pe bază de reciprocitate. Unul dintre primele efecte ale acestei revizuirii a fost modificarea Legii nr.80/1997 pentru ratificarea Convenției europene de extrădare, prin care, la acea vreme, România declarase că nu poate extrăda propriul cetățean, modificare care se va realiza prin Legea nr.74/2005. Astfel, „cetățeanul român poate fi extrădat din România în baza convențiilor internaționale la care aceasta este parte și pe bază de reciprocitate, numai dacă este îndeplinită cel puțin una dintre următoarele condiții: a)statul solicitant, în vederea efectuării urmăririi penale și a judecății, dă asigurări considerate ca suficiente că, în cazul condamnării la o pedeapsă privativă de libertate printr-o hotărâre judecătorească definitivă, cetățeanul român va fi transferat în vederea executării pedepsei în România; b)cetățeanul român domiciliază pe teritoriul statului solicitant la data formulării cererii de extrădare; c)cetățeanul român are și cetățenia statului solicitant; d)cetățeanul român a comis fapta pe teritoriul sau împotriva unui cetățean al unui stat membru al Uniunii Europene, dacă statul solicitant este membru al Uniunii europene”. Specific pentru toată această „strădanie” a României de a permite extrădarea propriului cetățean este că reprezintă un caz singular în spațiul european. Pentru detalii, a se vedea **S. Scăunaș**, *Studii de drept internațional public*, op. cit.,

¹¹⁶ Statut de Rome de la Cour Penale Internationale, Nations Unies, Doc. A/Conf.183/9, 17 iulie 1998.

¹¹⁷ Doc .cit., art.102.

2.4. PROBLEMA REFUGIAȚILOR, A PERSOANELOR STRĂMUTATE ȘI A PERSOANELOR MIGRANTE

Termenul de „refugiat” a apărut în dreptul internațional după primul război mondial și definește *situația unor persoane care, din cauza evenimentelor de război au fost obligate să-și părăsească țara și să rămână pe teritoriul unui stat străin, dar fără să fi pierdut sau renunțat la cetățenia lor.*

Instaurarea regimurilor de opresiune fascistă, în perioada interbelică, într-o serie de țări din Europa, a dus la creșterea numărului refugiaților. În timpul celui de-al doilea război mondial au fost deportați din țările ocupate de către armatele hitleriste milioane de oameni și duși la muncă forțată în Germania sau în alte țări ale lumii. Persoanele astfel deportate pe teritoriul unor state străine au căpătat denumirea de persoane strămutate. Problema refugiaților și a persoanelor strămutate s-a limitat, după cel de-al doilea război mondial, la repatrierea acestora. În acest scop, s-au încheiat convenții între URSS, Anglia și SUA (1945) și între URSS și Franța (1945), prin care state semnatare se obligau să asigure repatrierea tuturor persoanelor strămutate.

În anul 1947 a fost creată pe lângă ONU, Organizația internațională pentru problemele refugiaților, care în anii 1949–1950 a fost înlocuită cu Înalțul Comisariat pentru Refugiați, înființat ca organ subsidiar al Adunării Generale a O.N.U.

În 1951, a fost adoptat de către Conferința Națiunilor Unite de plenipotențieri, Convenția privind statutul juridic al refugiaților, care a intrat în vigoare în 1954. Această convenție definește noțiunea de refugiat și asimilându-l în esență cu străinii, îi acordă o serie de drepturi civile, economice, sociale și culturale. Întrucât convenția din 1951 nu se aplică decât persoanelor care au devenit refugiați ca urmare a evenimentelor intervenite înainte de 1 ianuarie 1951 și ținând seama că de la adoptarea convenției au apărut noi categorii de refugiați care nu pot beneficia de prevederile convenției, în 1967 a fost adoptat un protocol cu privire la statutul refugiaților. În baza acestui protocol, statele părți se angajează să aplice tuturor refugiaților ce cad sub incidența definiției date în

convenție (art.1, A)¹¹⁸ statutul prevăzut de convenția din 1951, fără a se mai ține seama de data limită¹¹⁹ de 1 ianuarie 1951.

Termenul de *persoane migrante* a apărut și a luat amploare, mai ales după 1990, când datorită conflictelor armate, lipsurilor economice, catastrofelor naturale, gravelor și masivelor încălcări ale drepturilor omului, numeroase persoane au început un așa numit fenomen migrator. Persoanele menționate mai sus nu pot fi asociate refugiaților în sensul Convenției din 1951, pentru că nu avem de-a face cu un factor de persecuție¹²⁰.

Totuși persoanele migrante au mai fost numiți *refugiați de facto* sau *economici*, cei care și-au părăsit țara nu pentru că ar fi persecutați ci pentru condiții de viață economică mai bună; sau *refugiați ecologici*, cei care își părăsesc țara ca urmare a unor catastrofe naturale, sau ca urmare a conflictelor armate, dar fără a fi persecutați. Aceste persoane nu pot fi protejate de Convenția privind statutul refugiaților din 1951.

Persoanele migrante pot fi definite ca fiind acele persoane care au intenția de a pleca definitiv din statul de origine pentru a se stabili în alt stat și care părăsesc efectiv teritoriul statului de origine¹²¹.

Deși s-a încercat prin câteva documente internaționale, Constituția Organizației Internaționale pentru Migrații din 1953, Convenția europeană asupra muncitorului migrant 1977, Convenția asupra protecției drepturilor muncitorilor migranți și ale membrilor lor de familie 1990, reglementarea regimului juridic al acestor persoane, Declarația Adunării Generale ONU asupra drepturilor omului,

---

¹¹⁸Potrivit art.1 lit.”a”(2) al Convenției din 1951, astfel cum a fost modificat prin protocolul din 1967, termenul de „refugiat” se aplică oricărei persoane care, în urma unor temeri justificate de a fi persecutată datorită rasei, religiei, naționalității, apartenenței la un anumit grup social sau opiniilor sale politice, se află în afara țării a cărei cetățenie o are și care nu poate sau, datorită acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări, sau care, neavând nici o cetățenie și găsindu-se în afara țării în care avea reședința obișnuită ca urmare a unor astfel de evenimente, nu poate sau, datorită respectivei temeri, nu dorește să se reîntoarcă

¹¹⁹ România a aderat prin legea 46 din 4 iulie 1991, la **Convenția relativă la statutul refugiaților**, precum și la protocolul privind statutul refugiaților, textul convenției și al protocolului fiind publicate în Monitorul Oficial nr.148 la statutul refugiaților, precum și la Protocolul privind statutul refugiaților din 17 iulie 1991.

¹²⁰ **Viorel Velîșcu** – Drept Internațional Public, Editura Sitech, Craiova 2011, p.84

¹²¹ **Stelian Scăunaș**, *op cit*, p.230.

ale persoanelor care nu posedă naționalitatea țărilor în care trăiesc din 1985, este cea care a mai făcut puțină lumină în acest caz.

Astfel persoanele străine care au reușit, prin migrare, să-și stabilească legal reședința pe teritoriul altui stat, se bucură de toate drepturile civile recunoscute omului, precum și de multe drepturi economice, sociale și culturale, mai puțin cele politice¹²².

În ultima perioadă acest fenomen a luat o mare amploare, iar aceste documente internaționale sunt depășite, problema fiind rezolvată de fiecare stat în parte prin impunerea unor restricții uneori severe la imigrare sau la accesarea pe piața muncii, toate acestea în virtutea competenței lor exclusive de a reglementa regimul intrării și șederii străinilor pe teritoriul lor.

---

¹²² Stelian Scăunaș, *op cit*, p.231.

2.5. REGIMUL JURIDIC AL REFUGIAȚILOR ÎN ROMÂNIA

Regimul juridic al refugiaților în România are la bază prevederile art.18 al Constituției României, în virtutea cărora:

(1) Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și averilor garantate de Constituție și de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte”.

Acest regim rezultă din aplicarea prevederilor Convenției privind statutul refugiaților din 1951 și a Protocolului din 1967, la care România a aderat prin Legea nr.46/1991, precum și din dispozițiile Ordonanței de Guvern nr.102/2000, astfel cum a fost modificată prin Ordonanța nr.13/2002 și prin Ordonanța nr.43/2004. În linii generale, aceste instrumente juridice corespund și *aquis-ului comunitar*, având prevederi similare legislației statelor membre ale Uniunii Europene. Potrivit legislației actuale, formele de protecție de care se pot bucura străinii în țara noastră sunt: statutul de refugiat, protecția umanitară condiționată și protecția umanitară temporară.

Statutul de refugiat reprezintă cea mai înaltă formă de protecție și se acordă, la cerere, străinului care, în urma unei temeri bine întemeiate de a fi persecutat pe considerente de rasă, religie, naționalitate, apartenență la un anumit grup social sau opinie politică, se află în afara țării de origine și nu poate primi sau, ca urmare a acestei temeri, nu dorește protecția acestei țări¹²³.

Potrivit legii române statutul de refugiat este refuzat străinului aflat într-una din următoarele situații:

1. a comis o infracțiune contra păcii și omenirii ori o infracțiune la care se referă convențiile internaționale la care România este parte;

2. a comis o infracțiune gravă de drept comun în afara României, înainte de a fi admis pe teritoriul acesteia;

3. a comis fapte care sunt contrare scopurilor și principiilor enunțate în Cartea Organizației Națiunilor Unite.

---

¹²³ Nicolae Purdă, Ștefan Țarcă, Velișcu Viorel, Pîrvu Loredana, *Drept internațional Public*, Editura Universitară, București 2008,p.193

Protecția umanitară condiționată¹²⁴ are în vedere străinii cărora nu li se poate acorda statutul de refugiat dar a căror viață ar fi pusă în pericol în cazul returnării în țările de origine, întrucât fie au săvârșit fapte pentru care riscă o condamnare la pedeapsa cu moartea, cu condiția ca legea țării lor să prevadă o asemenea pedeapsă pentru acele fapte și aceasta să fie aplicabilă, fie riscă să fie supuși la tortură sau tratamente inumane sau degradante, ori din cauza apartenenței lor la o categorie defavorizată de persoane, pot fi expuși unor pericole de natură să le aducă atingere vieții, integrității corporale și libertății.

Protecția umanitară temporară are în vedere protejarea de consecințele conflictelor militare a persoanelor deplasate, din rândul populației civile, provenind din zonele de conflict. Protecția este acordată numai pe durata conflictului și privește numai persoanele deplasate, din rândul populației civile, în urma unor conflicte în care România nu este angajată.

Procedura pentru acordarea statutului de refugiat, cunoaște două forme:

Procedura ordinară cuprinde o cale administrativă și una judecătorească. Calea judecătorească intervine atunci când solicitantului i s-a refuzat, de către Oficiul Național pentru Refugiați (ONR) din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, acordarea statutului de refugiat pe cale administrativă. Pentru analiza cererilor primite, ONR are la dispoziție 30 de zile, dar în cazul în care pentru soluționarea unor situații mai grele are nevoie de date suplimentare mai poate dispune de încă 30 de zile. Admiterea sau respingerea cererilor de acordare a statutului de refugiat se face prin hotărâre care se comunică solicitantului, în scris. Împotriva acestei hotărâri se poate face plângere în instanță. Dacă hotărârea instanței prin care s-a respins plângerea rămâne definitivă ea este și executorie; ceea ce înseamnă că străinul trebuie să părăsească teritoriul României în termen de 15 zile de la comunicare.

Procedura accelerată¹²⁵ se referă la cererile evident nefondate. Acestea sunt formulate de persoane care prin activitățile lor prezintă un pericol pentru siguranța ori ordinea publică în România sau provin dintr-o țară unde nu există risc serios de persecuție. Se mai aplică această procedură și solicitanților care au comis

---

¹²⁴ Raluca Miga Beșteliu –*op. cit.* P138

¹²⁵ Raluca Miga Beșteliu –*op. cit.*, p. 139

infracțiuni pentru care legea română refuză, după cum s-a arătat mai sus, acordarea statutului de refugiat.

În procedura accelerată, analizarea cererii și pronunțarea hotărârii trebuie să se realizeze în termen de 3 zile. În cazul depunerii unei plângeri în instanță împotriva refuzului acordării statutului de refugiat, instanța trebuie să ia o decizie motivată în 10 zile. Hotărârea instanței este definitivă și irevocabilă.

Drepturile și obligațiile persoanelor care au dobândit una din formele de protecție prevăzute de legea română se referă la: asigurarea, pentru refugiați, a mijloacelor necesare unui trai decent prin sprijin în găsierea, în primul rând, a unui loc de muncă, asigurarea accesului la programele de asistență socială, medicală, diferite forme ale învățământului de stat, locuințe sociale, sprijin pentru reunificarea familiei, învățarea limbii române și a unei meserii, ori începerea unei afaceri. Legea română garantează refugiatului dreptul la libera circulație, la practicarea propriei religii, dreptul de acces la justiție, în condiții de egalitate cu cetățenii români.

Străinul care obține statutul de refugiat în România este obligat să se supună legislației române și convențiilor internaționale referitoare la statutul refugiaților, la care România este parte.

Dacă în urma încetării, retragerii sau anulării uneia din formele de protecție acordată, fostul beneficiar rămâne în continuare pe teritoriul României, acesta se supune prevederilor legale privind regimul juridic al străinilor în țara noastră.

CAP. III CONTEXTUL REALIZĂRII PREZENTULUI STUDIU

3.1. NECESITATEA ȘI URGENȚA STUDIULUI

Conceptul de drepturi ale omului poate fi abordat din mai multe perspective: filozofică, morală, religioasă, dar și juridică. Din punct de vedere juridic, prezintă tangențe cu mai multe ramuri de drept cum ar fi: constituțional, civil, penal, administrativ, etc.

După 1990, în țara noastră s-a constatat o preocupare tot mai accentuată pentru problematica drepturilor omului, prezentând importanță din mai multe puncte de vedere: în primul rând, conceptul interesează omul și juristul în mod firesc; în al doilea rând, pentru polițiști, în calitate de funcționari publici cu statut special, care vin permanent în contact cu oamenii, cărora trebuie să le respecte drepturile, este prioritară. Din punct de vedere al dreptului internațional public, statele membre ale Uniunii Europene își asumă o serie de obligații internaționale vizând respectarea drepturilor omului, iar aceste obligații sunt asigurate prin existența unor sancțiuni specifice prevăzute în legislație.

Conform unei statistici elaborate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prezentată la Seminarul Național dedicat „Zilei internaționale pentru susținerea victimelor torturii”, din 26 iunie 2009, organizat de către Academia de Poliție „Al. I. Cuza”, România a fost înregistrată la C.E.D.O. cu 480 de cazuri, din care 431 au fost soluționate cu decizii împotriva țării noastre, pentru cel puțin o violare a drepturilor omului. Dintre cele 480 de cazuri înregistrate la CEDO, 321 sunt dintre cele aplicabile nerespectării drepturilor omului de către instituțiile de ordine și siguranță publică: 26 de cazuri privind dreptul la libertate și siguranță; 248 de cazuri privind dreptul la un proces echitabil; 1 caz privind aplicarea unor sancțiuni neprevăzute de lege; 23 de cazuri privind dreptul la viață privată și de familie; 17 cazuri de discriminare; 6 cazuri de nerespectare a libertății de exprimare.

Din acest motiv rezultă și *urgența și necesitatea implementării acestui proiect* întrucât ritmul de sesizare a Curții Europene a Drepturilor Omului nu s-a temperat și nici redus, din contră la finele anului 2009, în mod îngrijorător, acesta a ajuns la cifra de 200 de cazuri. Acest fapt a determinat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, ca pentru prima dată în istoria ei să instituie un mecanism nou în ceea ce privește România și anume *mecanismul cazului-pilot*, care se validează prin pronunțarea în luna iunie 2010 în cauza „*Atanasiu contra României*”. Ceea ce presupune acest mecanism este faptul că datorită multitudinii de cauze de încălcare a drepturilor omului ajunse la CEDO în privința României, judecătorii au hotărât că atunci când se pronunță într-o cauză, soluția să se aplice tuturor cauzelor identice, care presupun încălcarea aceluiași articol al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În acest sens, proiectul, sub auspiciile căruia este elaborat prezentul studiu, își dorește să devină un instrument care să corecteze fondul problemei încălcărilor drepturilor omului în România, și este cu atât mai urgent cu cât rezolvarea problemelor privind respectarea drepturilor omului în activitatea de aplicare a legii necesită un timp relativ îndelungat iar numărul celor care este necesar să parcurgă acest program de pregătire este foarte mare.

Urgența implementării este determinată și de condițiile pe care România trebuie să le îndeplinească privind aderarea la spațiul Schengen, (*primăvara lui 2012*), fapt care presupune implementarea în activitatea structurilor de aplicare a legii a unui număr sporit de proceduri de lucru, inclusiv în ceea ce privește prevenirea încălcărilor prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului

așa cum a fost preluată prin Tratatul de la Lisabona intrat în vigoare în decembrie 2009.

Urgența și necesitatea apar și din obligațiile pe care Ministerul Administrației și Internelor și le-a asumat public prin *strategiile proprii de dezvoltare* și care trebuie îndeplinite până în anul 2012, așa cum precizăm referitor la aderarea la spațiul Schengen, respectiv la implementarea noii Concepții privind formarea personalului.

În *Concepția de dezvoltare a sistemului de formare profesională inițială și continuă a personalului MAI 2008-2012* se arată că una din laturile fundamentale ale pregătirii ofițerilor de poliție, poliție de frontieră și jandarmi este aceea a implementării în activitatea practică, a conceptelor fundamentale legate de respectarea drepturilor omului.

Menționăm, în acest context și nevoia, devenită prioritară, a pregătirii în domeniul Schengen a aproximativ *65.000 persoane*, care necesită, pentru a ajunge la standardele profesionale optime, efectuarea unor serii de intervenții formative, succesive, pe perioada mai multor ani. Perioada de aplicare a Concepției va fi 2008-2012, care se înscrie în intervalul prevăzut prin *Programul de acțiune privind educația permanentă 2007-2013*, astfel cum a fost stabilit prin *Decizia 1720/EC /OJL 327/24.11.2006*. În acest fel, va fi exploatată în beneficiul M.A.I și oportunitatea de a accesa fonduri europene pentru dezvoltarea sistemului de formare a personalului.

În această materie, la nivel european, Consiliul Europei, organizație care promovează drepturile omului, democrația și principiile statului de drept, acordă o deosebită atenție dezvoltării unei culturi a drepturilor omului, bazate pe educația pentru drepturile omului și pentru cetățenie democratică. Astfel, Consiliul Europei definește educația pentru cetățenie democratică (ECD) ca fiind un set de practici și activități pentru formarea tinerilor și adulților ca cetățeni activi și responsabili în societatea democratică iar educația pentru drepturile omului (EDO) ca fiind suita de programe și activități educative care promovează egalitatea și demnitatea umană. Strâns intercorelate, ECD și EDO se relaționează și cu educația pentru dezvoltare continuă, educația inter-culturală, educația pentru pace. Principala caracteristică a ECD este caracterul multi-dimensional, permanent, pe parcursul întregii vieți, precum și focusul asupra comunității (profesori, elevi, părinți, etc.), politicieni și factori decizionali, precum și organizații ale societății civile.

Scopurile ECD sunt:

- Întărirea societății democratice prin facilitarea și perpetuarea unei culturi democratice;
- Promovarea apartenenței și angajamentului la societatea democratică;
- Conștientizarea valorilor fundamentale comune și construcția unei societăți mai libere, mai juste și mai tolerante în Europa.

Beneficiarul - Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”- prin proiectul „Centrul pentru Promovarea Drepturilor Omului în Instituțiile de Ordine și Siguranță Publică”, finanțat prin Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative, Axa prioritară 1, Domeniul Major de Intervenție 1.3., număr contract finanțare 264 / 11.04.2011, Cod SMIS: 23120, cofinanțat din Fondul Social European, *își propune să dezvolte un Centru pentru Promovarea Drepturilor Omului, care să deservească întreaga comunitate de practicieni din domeniul aplicării drepturilor omului din instituțiile de ordine și siguranță publică, precum și, prin intermediul acestui nucleu de specialiști, să promoveze problematica drepturilor omului în instituțiile de învățământ ale M.A.I. în vederea educării timpurii a tinerilor cu privire la drepturile omului și libertățile fundamentale ale acestuia, precum și la respectarea acestora pe timpul viitoarei cariere în rândul forțelor de ordine și siguranță publică.* Considerăm a fi de o deosebită importanță implicarea reprezentanților Poliției Române în facilitarea diseminării informației și în formarea europeană a cetățeanului privind drepturile acestora în cadrul conceptului de ECD, și mai ales a tinerilor, cei care vor deveni profesioniștii de mâine. Parteneriatul poliție - administrație publică - școală, în special în ceea ce privește educația privind respectarea drepturilor omului este la fel de prioritar ca protocolul încheiat între poliție și școală cu privire la educația copiilor și tinerilor în sensul promovării principiilor statului de drept.

În această materie, *Codul de etică și deontologie a Poliției* menționează în articolul 2, alin. 2 următoarele:

„(2) Scopul prezentului cod îl constituie asigurarea conduitei etice a polițistului prin formarea și promovarea unei culturi profesionale adecvate, formarea și educarea personalului în spiritul acesteia, prevenirea abaterilor comportamentale, îmbunătățirea calității serviciilor, protecția persoanelor și a polițiștilor și realizarea, pe această cale, a echilibrului între drepturile

cetățenilor, interesele autorităților publice, drepturile și obligațiile personalului instituției.”

Prin educarea adulților și tinerilor, prin crearea unei comunități de specialiști în domeniul ordinii și siguranței publice, prin dezvoltarea de programe educaționale de durată scurtă și medie (care să asigure eficiența și corelarea vieții active cu viața de familie), proiectul contribuie în mod direct la soluționarea acestei probleme. Ne adresăm sectorului universitar și postliceal, pentru a „înfrădăcina” conceptul educației pentru cetățenie democratică în rândul tinerilor, pentru ca aceștia să devină baza promovării unei societăți care respectă drepturile și demnitatea umană și cultivă importanța schimburilor inter-culturale și inter-etnice.

În egală măsură este necesară implicarea reprezentanților Poliției în informarea și pregătirea europeană în materia protecției și promovării drepturilor omului a profesorilor, studenților, practicienilor și factorilor decizionali din domeniile ordinii și siguranței publice și a aplicării actului de justiție. Consiliul Europei sprijină educația pentru cetățenie democratică, aceasta fiind o posibilă soluție pentru reducerea numărului cazurilor de încălcare flagrantă a drepturilor omului. Prin instituțiile sale de formare, Ministerul Administrației și Internelor participă activ la educația tinerilor în vederea realizării următoarelor scopuri:

- instruirea personalului prin implementarea conceptelor de cetățenie democratică și drepturile omului, având în vedere Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului;
- dezvoltarea unei comunități de practicieni care să perpetueze cultura drepturilor omului și care să furnizeze asistență de specialitate și formare profesională de calitate în instituțiile de ordine și siguranță publică, precum și în celelalte instituții de aplicare a legii;
- conștientizarea publicului larg prin activități de diseminare și publicitate.

Prin acest Centru pentru Promovarea Drepturilor Omului, Ministerul Administrației și Internelor își propune să:

- Furnizeze programe de formare profesională continuă și cursuri post-universitare de specialitate în domeniul drepturilor omului;

Studiu elaborat în cadrul proiectului “Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.” – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

- Furnizeze studii și cercetări privind aplicarea drepturilor omului în cadrul organizațiilor și instituțiilor de ordine și siguranță publică și în celelalte instituții de aplicare a legii;

- Educe tinerii și copiii în spiritul respectării cetățeniei democratice și a drepturilor omului, în vederea promovării demnității umane și a egalității.

Pentru a putea fi atinse aceste obiective Centrul va fi dotat cu sistem de gestiune a procesului de învățământ (gestiune cursanți, gestiune admitere, gestiune program de activități didactice, gestiune rezultate obținute de cursanți, gestiune registre electronice de evidență școlară, gestiune acte de studii, etc.). Costurile de existență și funcționare a Centrului vor fi minime, inclusiv după finalizarea proiectului, întrucât va presupune un număr limitat de angajați care să asigure deservirea principalelor programe de formare oferite.

În concluzie, dacă până în prezent, monitorizarea respectării drepturilor omului în cadrul activității structurilor însărcinate cu aplicarea legii a fost o valență preponderentă a societății civile, proiectul își propune să sublinieze importanța respectării drepturilor și libertăților fundamentale în instituțiile de ordine publică, pe baza prevederilor existente în Constituție și în tratatele și convențiile internaționale la care România este parte.

Studiu elaborat în cadrul proiectului “Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.” – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

3.2. EGALITATEA DE ȘANSE

Proiectul respectă prevederile legislației în vigoare cu privire la egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați în domeniul muncii, egalității de șanse, nediscriminare și în cadrul implementării activităților nu se realizează nici o deosebire, excludere, restricție sau preferință, indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limba, orientare politică, religioasă sau sexuală, vârstă, handicap, infectare HIV sau boală cronică necontagioasă, apartenență la o categorie defavorizată, prin:

➤ posibilitatea participării la activitățile sale a tuturor persoanelor interesate, fără deosebire de sex, vârstă, etnie, orientarea politică și religioasă, nivelul poziției sale în sistemul administrativ;

➤ selecția personalului implicat în managementul și realizarea activităților este realizată exclusiv pe baza experienței în acest domeniu, fără deosebire de sex, vârstă, etnie, orientare politică și religioasă;

➤ la cursurile din cadrul proiectului vor lua parte reprezentanți ai instituțiilor publice și ai societății civile indiferent de rasă, naționalitate, etnie, limba, orientare

politică, religioasă sau sexuală, vârstă, handicap, infectare HIV sau boală cronică necontagioasă, apartenență la o categorie defavorizată, singurul criteriu relevant în această materie fiind competența profesională;

➤ promovează principiul egalității de șanse în cadrul tuturor cursurilor de formare profesională, printr-o secțiune special dedicată conștientizării și promovării conceptului de egalitate de șanse;

➤ selecția primilor 50 de formatori se va face având în vedere o reprezentare echilibrată a bărbaților și femeilor, în funcție de opțiunile manifestate de aceștia, precum și a minorităților etnice și religioase din cadrul structurilor de aplicare a legii din România;

➤ materialele elaborate în timpul proiectului vor fi distribuite fără deosebire de naționalitate, etnie, limba, orientare politică, religioasă sau sexuală, vârstă, handicap, infectare HIV sau boală cronică necontagioasă.

Proiectul asigură aplicarea principiilor egalității de șanse și a tratamentului nediscriminatoriu, așa cum este stipulat și în Carta universitară a Academiei de Poliție. În documentele menționate se precizează, atât dreptul angajatului la egalitate de șanse și de tratament, la informare, opinie și consultare cât și obligația conducerii ministerului de a asigura egalitatea de șanse și tratament cu privire la dezvoltarea carierei pentru angajații din subordine și de a examina și aplica cu obiectivitate criteriile de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, excluzând orice formă de favoritism ori discriminare.

Proiectul va urmări respectarea principiului egalității de șanse, urmând Strategia Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați pentru perioada 2006 – 2009, Legea 202/2002 republicată în 2007, privind egalitatea de șanse între femei și bărbați, Directiva 75/11/CE privind aplicarea principiului egalității de remunerație pentru bărbați și femei, Directiva 76/207/CE privind principiul egalității de tratament între femei și bărbați cu privire la accesul la angajare, formare profesională și promovare, precum și cu privire la condițiile de muncă (Directiva 78/2000/CE privind egalitatea în domeniul ocupării și în alte aspecte ale vieții cotidiene, Directiva 43/2000/CE privind tratamentul egal al

persoanelor indiferent de originea rasială și etnică). A fost luat în considerare și Regulamentul 1083/2006 al Consiliului Uniunii Europene care consideră egalitatea de șanse ca unul dintre principiile de intervenție ale Fondurilor Structurale. Importanța acestor principii rezultă și din faptul că sunt afirmate prin Constituția României art. 4 alin. 2 și prin Codului Muncii, art. 5 (ART. 5 – Principiul egalității de tratament). Aceste principii nu sunt doar afirmate, ci și sancționate conform Ordonanței de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Aceste principii se vor reflecta în mod direct în constituirea echipei de management și de implementare a proiectului, a grupului țintă, precum și pe parcursul derulării proiectului. În acest sens, echipa proiectului este constituită după principiile competenței și experienței în managementul proiectului și în aria de specialitate pentru care este responsabil fiecare membru al echipei. Grupul țintă cuprinde oricum întreg personalul, în calitate de beneficiari ai soluțiilor realizate. Pentru diferite activități specifice, selectarea persoanelor din grupul țintă se va efectua în funcție de tipul activităților, respectiv pentru participare la cursuri de instruire, se vor evalua nevoile de instruire, nivelul de competență și de implicarea în utilizarea soluțiilor realizate prin proiect. În spiritul Cartei Universitare și al legislației în domeniul egalității de șanse și de gen, a tratamentului nediscriminatoriu, proiectul își propune dezbateri și analize pe aceste teme, astfel încât să contribuie la formarea unor atitudini corecte în raporturile de muncă, bazate pe profesionalism și pe rezultate. Așa cum arătam și privitor la dezvoltarea durabilă, proiectul pe care îl propunem maximizează beneficiile în domeniile economic, social și protecția mediului și prin cursurile livrate în cadrul acestuia care au în vedere cele două tematici care se circumscriu prin excelență acestor obiective, astfel:

➤ un set de teme privind dezvoltarea durabilă a instituțiilor de ordine publică în România, (axat pe economia de resurse în conceperea procedurilor de lucru specifice, pe predictibilitatea și stabilitatea socială a structurilor de ordine publică în așa fel încât să se diminueze dezechilibrele de pe piața forței de muncă specifice),

➤ un set de teme care să vizeze egalitatea de șanse între bărbați și femei, implementarea conceptelor europene privind „acceptarea diversității” etc.

În consecință, abordarea propusă contribuie la îmbunătățirea climatului de muncă, la creșterea satisfacției profesionale și în mod implicit la creșterea performanțelor activității prestate. Cursurile organizate pe aceste teme vor contribui la internalizarea acestor valori, având ca efect direct inclusiv îmbunătățirea relațiilor cu terții, care vor fi tratați în mod egal, în funcție de solicitările acestora și cu promptitudine maximă.

Creșterea accesibilității la informații și serviciile noi care urmează să fie realizate și implementate prin proiect au ca scop tocmai antrenarea actorilor regionali, fără nici un fel de discriminare, la procesele consultative și deliberative, având ca finalitate elaborarea politicilor publice. În acest mod, proiectul contribuie inclusiv la aplicarea principiilor de accesibilitate la informațiile publice și de participare la guvernare, respectându-se egalitatea de șanse și un tratament egal, nediscriminatoriu.

3.3. DEZVOLTAREA DURABILĂ

Scopul fundamental al proiectului este prin excelență axat pe atingerea acestor obiective, (dezvoltarea durabilă și egalitatea de șanse) întrucât în materia formării în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale toate Tratatetele și Acordurile și Convențiile internaționale stabilesc obligația respectării acestor două drepturi fundamentale ale omului și impun, de asemenea, instrumente de protecție și promovare a acestora pentru statele părți.

Prin construcția sa, proiectul promovează în cadrul cursurilor de formare profesională comportamente etice pentru respectarea legislației specifice în aceste domenii, ba mai mult pune accent pe asimilarea și promovarea acestei legislații și în alte medii în afara Academiei de Poliție.

De asemenea, prin prevenirea și combaterea faptelor de corupție și promovarea unui sistem administrativ eficient, bazat pe respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului ajută la obținerea unor costuri optime ale actului de asigurare a ordinii și liniștii publice, asigură economicitate în activitatea sectorului public.

Proiectul urmărește să ajute participanții, cei 50 viitori formatori care vor urma cursurile de specialist în drepturile omului, respectiv studenții cursului

postuniversitar (minim 200), la promovarea unor metode de lucru și mecanisme procedurale care să asigure eficiența sectorului public, dezvoltând o altfel de mentalitate a funcționarului din sistemul național de ordine și siguranță publică pe termen mediu și lung.

Proiectul, prin natura obiectivelor și rezultatele prevăzute, are o contribuție semnificativă la dezvoltarea durabilă, deoarece conduce la o restructurare a proceselor interne din Academia de Poliție, ceea ce favorizează creșterea eficienței în realizarea misiunii ministerului, cu efecte directe asupra reducerii costurilor. În afară de aceste aspecte, utilizarea preponderentă a informațiilor și serviciilor digitale, atât la nivel intern, cât și în comunicarea cu terții, asigură alte economii substanțiale, prin reducerea consumurilor de hârtie și alte materiale utilizate în mod curent.

În afară de aspectele economice, reducerea consumurilor are efecte benefice indirecte și asupra mediului, tehnologiile utilizate fiind nepoluante și reducând necesarul de lemn și alte materiale care ar fi utilizate pentru realizarea materialelor consumabile. Utilizarea soluțiilor informatice avansate contribuie și la reducerea consumurilor energetice, cu efecte pozitive asupra mediului.

Proiectul are implicații pozitive și în plan social și al dezvoltării personale, deoarece contribuie la creșterea competențelor angajaților în domeniul TIC și al utilizării unor soluții avansate în prelucrarea informațiilor și furnizarea serviciilor publice *online*. În acest mod, crește eficiența în realizarea activităților curente și gradul de satisfacție al utilizatorilor care vor beneficia de soluții informatice avansate în cadrul programului de formare în domeniul drepturilor omului. Îmbunătățirea competențelor profesionale contribuie la creșterea capacității de rezolvare a problemelor, asigurând o mai mare flexibilitate în derularea activității. Utilizarea soluțiilor informatice performante degrevează angajații de operațiile de rutină, aceștia putând să se dedice unor activități care aduc un plus de valoare proceselor administrative. Angajații pot furniza astfel răspunsuri prompte la diverse solicitări, oferind soluții mai bune beneficiarilor. Creșterea competențelor profesionale este în concordanță cu cerințele societății, cunoașterii, angajații Centrului pentru Promovarea Drepturilor Omului fiind astfel pregătiți pentru a face față provocărilor unei noi societăți care pune accentul pe creșterea nivelului de cunoaștere și pe valorificarea cunoștințelor în scopuri creative și inovative. Instruirea personalului produce efecte pe termen lung, contribuind la creșterea

adaptabilității, flexibilității factorului uman, ceea ce poate avea o contribuție semnificativă în plan social și personal. Contribuția proiectului în plan social nu se limitează numai la angajații ministerului, producând efecte pozitive la nivel larg, respectiv al actorilor regionali și al celor care interacționează cu Academia de Poliție, în cadrul căruia funcționează Centrul pentru Promovarea Drepturilor Omului. Creșterea caracterului participativ în procesul de elaborare și implementare a politicilor publice care reprezintă și responsabilitatea Academiei de Poliție, ca parte a Ministerului Administrației și Internelor, asigură lărgirea dialogului social și stimulează comportamentul pro-activ al cetățenilor, facilitând stabilirea consensului în raport cu politicile publice. În acest mod, crește calitatea actului de guvernare prin integrarea viziunii unor categorii largi de actori în strategiile de dezvoltare, fapt care facilitează trecerea de la o guvernare orientată pe sistem la o guvernare centrată pe individ și pe nevoile acestuia. Această abordare cu larg impact social reprezintă una dintre cele mai importante contribuții ale proiectului, constituind un suport pentru creșterea caracterului realist al politicilor publice, astfel încât acestea să aibă un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile.

Proiectul maximizează beneficiile în domeniile economic, social și protecția mediului astfel:

Cursurile livrate în cadrul acestui proiect au în vedere și două tematici care se circumscriu prin excelență acestor obiective, astfel:

- un set de teme privind dezvoltarea durabilă a instituțiilor de ordine publică în România, (axat pe economia de resurse în conceperea procedurilor de lucru specifice, pe predictibilitatea și stabilitatea socială a structurilor de ordine publică în așa fel încât să se diminueze dezechilibrele de pe piața forței de muncă specifice);
- un set de teme care să vizeze egalitatea de șanse între bărbați și femei, implementarea conceptelor europene privind „acceptarea diversității” etc.

CAP. IV: REZULTATELE CERCETĂRII REALIZATE ÎN TERITORIU ÎN MATERIA DREPTURILOR OMULUI

4.1. CONDIȚII PRELIMINARE DE ELABORARE ȘI DISEMINARE A CHESTIONARELOR

Echipa de management a proiectului, împreună cu reprezentanți ai structurilor centrale din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, ținând cont de scopul și obiectivele proiectului, au elaborat un set de 7 (șapte) întrebări relevante din domeniul promovării și respectării drepturilor omului. Motivul aplicării acestui set de întrebări (chestionar) fiind unul singur și anume de a cerceta nivelul la care este conștientizată importanța respectării drepturilor omului și a aplicării prevederilor convențiilor și tratatelor internaționale la care România este parte, în activitatea structurilor de ordine și siguranță publică. De asemenea s-a avut în vedere reliefaarea nivelului de pregătire al lucrătorilor din cadrul acestor structuri referitoare la formarea continuă în domeniul drepturilor omului. Pentru a avea relevanță, chestionarul a fost aplicat la nivel național, în cadrul structurilor operative. În cadrul inspectoratelor de poliție județene chestionarele au fost distribuite structurilor care în activitatea specifică au responsabilități cu privire la

respectarea drepturilor omului sau desfășoară activități incidente acestui domeniu, cum ar fi: Serviciul de Investigarea Fraudelor, Serviciul Rutier, Biroul Control Intern, Centrul de Reținere și Arest Preventiv, Serviciul de Investigații Criminale, Biroul Arme, Explozibil și Substanțe Periculoase etc.

Au fost centralizate rezultatele cercetării realizate în teritoriu în materia drepturilor omului, aplicându-se un număr de 419 chestionare, la nivel național, în 40 de județe. Din totalul chestionarelor, 17 au fost aplicate în București. Rezultatele obținute și interpretarea chestionarelor urmează a fi detaliate în secțiunea 4.2.

4.2. CHESTIONARE APLICATE ÎN INSPECTORATELE JUDEȚENE DE POLIȚIE DIN ROMÂNIA

4.2.1. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI ALBA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 7 ofițeri și 3 agenți cu o vechime cuprinsă între 1 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții au argumentat că studierea și cunoașterea legislației specifice are directă aplicabilitate în activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspuns

Nu - 5 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 5% și 50 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- a. pe internet, în limba română – 8 răspunsuri
- b. pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- c. prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 0 răspunsuri
- d. prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- e. alte modalități - 1 răspuns
- f. nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică – 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.2. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI ARAD

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri (1 cu vechime între 1-5 ani, 3 ofițeri cu vechime între 10-20 ani, 1 ofițer cu vechime între 20-30 ani și 1 ofițer cu vechime peste 30 de ani) și 4 agenți (cu vechime între 5-10 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un agent, cu vechime între 5 - 10 ani, a urmat cursuri în cadrul Facultății de Științe juridice.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, școli de poliție, Centrul de studii postuniversitare - ofițeri formatori, O.N.G.- uri și în cadrul instituțiilor de pregătire ale M.A.I.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 5 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Un ofițer, cu vechime între 10-20 ani, a estimat ca fiind 5% ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 3 răspunsuri

Doi respondenți, un ofițer și un agent, au optat pentru două modalități de accesare, iar trei respondenți au considerat că nu au nevoie de această jurisprudență pentru că activitatea desfășurată nu are legătură cu domeniul.

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 3 răspunsuri
- o aplică din când în când - 5 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 1 răspuns.

4.2.3. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI ARGHEȘ

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 7 ofițeri (2 ofițeri cu vechime între 1-5 ani, 2 ofițeri cu vechime între 5-10 ani, 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani și 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 3 agenți (cu vechime între 10-20 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un ofițer cu vechime cuprinsă între 20 - 30 ani a studiat prevederile Convenției în cadrul modulelor de pregătire profesională.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, Școli de agenți, în cadrul instituțiilor de pregătire ale M.A.I., O.N.G.-uri, specialiști internaționali și lucrători C.E.D.O.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 4 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Cei 2 respondenți, ofițeri, au estimat ponderea cauzelor în care au folosit prevederile C.E.D.O. între 25 - 75%.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Doi respondenți, un ofițer și un agent, au optat pentru două modalități de accesare (pe internet, în limbi de circulație internațională și prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română).

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 3 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 3 răspunsuri.

4.2.4. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BACĂU

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (1 cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 5-10 ani și 2 ofițeri cu vechime între 10-20 ani) și 6 agenți (1 agent cu vechime între 1-5 ani, 1 agent cu vechime între 5-10 ani, 3 agenți cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Doi agenți au urmat cursuri astfel: unul în cadrul I.S.O.P. și unul în cadrul Centrului de pregătire și perfecționare Timișoara.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, ISOP, Centrul de pregătire Slatina, în colaborare cu reprezentanți ai Curții Constituționale, Ministerului Justiției sau Ministerului Public și în cadrul instituțiilor de pregătire ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 0 răspunsuri
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu – 3 răspunsuri

Cei 7 respondenți au făcut estimări cuprinse între 15 - 100% referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 9 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Doi respondenți, un ofițer și un agent, au optat pentru două modalități de accesare (pe internet, în limba română și prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română).

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 8 răspunsuri
- o aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns.

4.2.5. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BIHOR

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 7 ofițeri (1 cu vechime între 5-10 ani, 2 cu vechime între 10-20 ani, 3 cu vechime între 20-30 ani și 1 cu vechime peste 30 ani) și 3 agenți (1 cu vechime între 5-10 ani, 1 cu vechime între 10-20 ani și unul cu vechime între 20-30 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da -10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un agent a urmat cursuri în domeniu la Centrul de perfecționare Slatina.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 1 răspunsuri
- în mod moderat - 0 răspunsuri
- în mică măsură - 7 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări relevante referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 4 răspunsuri

4.2.6. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri (cu vechime între 1-20 ani) și 3 agenți (10-20 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 10 răspunsuri

Un ofițer a urmat un masterat în domeniul juridic la Universitatea „Babeș Bolyai” – Cluj.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în primul rând în Academia de Poliție, școli agenți și în instituția în care își desfășoară activitatea.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns

- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 4 răspunsuri
- în mică măsură - 4 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări relevante referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 5 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 3 răspunsuri

4.2.7. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BOTOȘANI

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (2 cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani și 1 ofițer cu vechime între 20-30

ani) și 6 agenți (3 agenți cu vechime între 10-20 ani, 2 agenți cu vechime între 20-30 ani și 1 agent cu peste 30 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da -10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un ofițer a urmat cursuri cu privire la C.E.D.O. în cadrul Universității „Petre Andrei” din Iași.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, ISOP, ONG-uri și alte instituții de pregătire ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 5 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Un respondent, agent cu peste 30 de ani vechime, nu a răspuns la această întrebare.

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Un respondent ofițer cu vechimea între 20 -30 de ani a precizat o pondere de 75%, fără a argumenta; restul respondenților nu au făcut estimări referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului..

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 9 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Un respondent, ofițer cu vechime între 1 - 5 ani, a răspuns la această întrebare folosind două răspunsuri.

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 7 răspunsuri
- o aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.8. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BRĂILA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri (cu vechime între 1-20 ani) și 4 agenți (peste 5 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Argumentele prezentate se referă la cunoașterea legislației în domeniu, corelarea legislației naționale cu cea europeană și aplicarea acesteia în mod unitar în activitatea desfășurată.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Cursul a fost de nivel universitar și a fost urmat în cadrul unei facultăți.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții specializate, școli agenți, ONG-uri..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 3 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări relevante referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului..

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 4 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 9 răspunsuri
- aplică din când în când - 0 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns

4.2.9. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BRAȘOV

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 5 ofițeri (2 ofițeri cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 5-10 ani, 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani și 1 ofițer cu vechime între 20-30 ani) și 5 agenți (1 agent cu vechime între 5-10 ani, 3 agenți cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un agent a urmat cursuri de pregătire și perfecționare

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acestora de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, ISOP, Centrele de pregătire ale M.A.I. și alte instituții.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 4 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Cei 4 respondenți au făcut estimări cuprinse între 5 - 30% referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0

- alte modalități - 1 răspuns
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- o aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns.

4.2.10. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI BUZĂU

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (1 cu vechime între 1-5 ani și 3 ofițeri cu vechime între 10-20 ani) și 6 agenți (1 agent cu vechime între 1-5 ani, 1 agent cu vechime între 5-10 ani, 3 agenți cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da -10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un agent cu vechime între 1 - 5 ani a urmat cursurile organizate de I.S.O.P. în anul 2010.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, ISOP, ONG-uri și alte instituții de pregătire și formare ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 2 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Doi respondenți agenți - 1 agent cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime între 20-30 de ani, au apreciat că prevederile C.E.D.O. și jurisprudența Curții Europene sunt utilizate ori de câte ori se pune problema respectării drepturilor persoanelor private de libertate, adică 100%.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 1 răspuns (norme C.P.T.)
- nu am nevoie de această jurisprudență - 3 răspunsuri.

Un respondent ofițer cu vechime între 10 - 20 ani și-a argumentat răspunsul spunând că nu instrumentează cauze penale.

Un respondent agent cu vechime între 20 - 30 ani a optat pentru două moduri de accesare (pe internet în limba română și alte modalități).

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- o aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 2 răspunsuri.

4.2.11. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI CĂLĂRAȘI

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (1 ofițer cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 5-10 ani, 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani și 1 ofițer cu vechime între 20-30 ani) și 6 agenți (1 agent cu vechime între 1-5 ani, 2 agenți cu vechime între 5-10 ani, 1 agent cu vechime între 10-20 ani și 2 agenți cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 9 răspunsuri

Un agent cu vechimea între 10 - 20 ani a urmat cursuri de pregătire profesională în cadrul C.R.A.P.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, ISOP, I.P.J. din care face parte polițistul și alte instituții de pregătire ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 3 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Cei 6 respondenți au făcut estimări cuprinse între 1 - 80% referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 6 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 2 răspunsuri (intranet, intrapol)
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Un respondent agent cu vechime între 5-10 ani nu a răspuns la această întrebare, iar 1 respondent agent cu vechimea între 10-20 ani a optat pentru 3 modalități de accesare.

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.12. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI CARAȘ-SEVERIN

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 5 ofițeri (cu vechime între 10-20 ani) și 6 agenți (3 cu vechime între 5-10 ani și 3 cu vechime între 10-20 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 11 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 9 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 3 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 8 răspunsuri
- o aplică din când în când - 3 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri.

4.2.13. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI CLUJ

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri, cu vechime între 5-20 ani, și 6 agenți cu vechime între 1- 20 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Argumentele prezentate nu sunt relevante.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

De subliniat faptul că nu au fost urmate astfel de cursuri.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 3 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Detaliile oferite nu sunt relevante.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 6 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 2 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns. Respondentul consideră că „nu este utilizată în cercetarea penală efectuată de organele poliției judiciare”.

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- aplică din când în când - 5 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.14. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI CONSTANȚA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 7 ofițeri (2 ofițeri cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 5-10 ani, 2 ofițeri cu vechime între 10-20 ani și 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 3 agenți (1 agent cu vechime între 5-10 ani, 1 agent cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Un respondent ofițer cu o vechime cuprinsă între 1 - 5 ani consideră că studierea C.E.D.O. trebuie să aibă un caracter subsidiar față de legislația internă pentru a nu crea rețineri în aplicarea dispozițiilor legale prin accentuarea importanței drepturilor omului.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Doi ofițeri au urmat programe de masterat iar 1 agent a studiat prevederile în cadrul modulelor de pregătire profesională.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, în cadrul instituțiilor de pregătire ale M.A.I. și în cadrul unităților prin module de pregătire profesională.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 0 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 5 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Cei 3 respondenți au făcut estimări cuprinse între 5 - 100% referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului – cu preponderență în legătură cu limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 1 răspuns (la pregătire profesională)
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Doi respondenți, un ofițer și un agent, au optat pentru două modalități de accesare (pe internet, în limba română/limbi de circulație internațională și prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română/alte modalități).

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- o aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.15. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI COVASNA

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 3 ofițeri și 8 agenți cu o vechime cuprinsă între 10 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentul respondenților a fost că studierea și cunoașterea legislației specifice are directă aplicabilitate în activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Un ofițer și doi agenți au urmat cursuri la Centrul de pregătire Bayern-Germania, respectiv la Predeal și în cadrul Universității „George Barițiu” Brașov.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 3 răspunsuri
- în mod moderat - 3 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 5% și 100% și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 3 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 2
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri
- alte modalități - 0 răspunsuri

Trei respondenți, agenți, au optat pentru două modalități de accesare (pe internet, în limba română/limbi de circulație internațională și prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română/limbi de circulație internațională).

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.16. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

Au fost aplicate 6 chestionare, la care au răspuns 3 ofițeri și 3 agenți cu o vechime cuprinsă între 5 și 20 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentul respondenților a fost că studierea și cunoașterea legislației specifice are directă aplicabilitate în activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 4 răspunsuri
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost aproximată la 30 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 1 răspuns
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri
- alte modalități - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 3 răspunsuri
- aplică din când în când - 0 răspunsuri
- nu o aplică - 3 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.17. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI DOLJ

Au fost aplicate 9 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri și 3 agenți cu o vechime cuprinsă între 1 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentul respondenților a fost că studierea și cunoașterea legislației specifice are directă aplicabilitate în activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 8 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 2 răspunsuri
- în mare măsură - 2 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 20% și 50 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns

- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri
- alte modalități - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.18. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI GIURGIU

Au fost aplicate 8 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri și 2 agenți cu o vechime cuprinsă între 10 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au fost argumentate astfel:

- este necesară cunoașterea legislației și respectarea acesteia și aplicarea de către instituțiile statului nostru trebuie să se facă la standarde europene potrivit obligațiilor asumate de România pe plan internațional.

- pentru domeniul de activitate respectiv poliție, este absolut necesar și obligatoriu cunoașterea acestor probleme.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor

Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

În cadrul acestei întrebări s-a subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în primul rând în instituții ale M.A.I. și că ar fi binevenită prezența specialiștilor pentru desfășurarea activităților specifice.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 4 răspunsuri
- în mare măsură - 2 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 90% și 100 % și se referă la persoanele private de eliberate (reținute sau arestate preventiv) sau la respectarea libertății de exprimare sau a libertății de circulație.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 7 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.19. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI GORJ

Au fost aplicate 14 chestionare, la care au răspuns 9 ofițeri, cu vechime între 5-20 ani, și 5 agenți, cu vechimea între 1-20 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 13 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Argumentele prezentate nu sunt relevante.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 14 răspunsuri

De subliniat faptul că nu au fost urmate astfel de cursuri.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 12 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I..

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 2 răspunsuri
- în mare măsură - 1 răspuns

- în mod moderat - 8 răspunsuri
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Detaliile oferite nu sunt relevante.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 7 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- aplică din când în când - 7 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.20. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI HARGHITA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns un ofițer (vechime 10-20 ani) și 9 agenți cu vechime peste 10 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentele prezentate scot în evidență faptul că respondenții înțeleg necesitatea, importanța studierii legislației și jurisprudenței în domeniul respectării drepturilor omului..

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

De subliniat faptul că nu au fost urmate astfel de cursuri.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I și în ONG-uri.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 4 răspunsuri
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

La această întrebare nu au fost oferite detalii suplimentare.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 9 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 9 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 1 răspuns
- aplică din când în când - 9 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.21. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI HUNEDOARA

Au fost aplicate 8 chestionare, la care au răspuns 3 ofițeri (1 cu vechime între 1-5 ani, 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani și) și 5 agenți (cu vechime între 10-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție, Școli de poliție ale M.A.I.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 0 răspunsuri
- în mod moderat - 3 răspunsuri
- în mică măsură - 5 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 4 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.22. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI IALOMIȚA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri (2 cu vechime între 1-5 ani, 2 ofițeri cu vechime între 5-10 ani și 4 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 2 agenți (cu vechime între 10-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

Doi participanți la acest chestionar au afirmat că au urmat cursuri cu privire la drepturile omului în misiuni internaționale, respectiv la ISOP.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în primul rând în Academia de Poliție, 2 răspunsuri au indicat școlile de pregătire a agenților și doar un singur răspuns a menționat ONG-urile.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

• în foarte mare măsură - 0 răspunsuri

• în mare măsură - 0 răspunsuri

• în mod moderat - 5 răspunsuri

• în mică măsură - 3 răspunsuri

- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 9 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională – 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- o aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns

4.2.23. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI IAȘI

Au fost aplicate 14 chestionare, la care au răspuns 2 ofițeri (1 ofițer cu vechime între 5-10 ani și 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani) și 12 agenți (un agent cu vechime peste 30 ani, 3 cu vechime între 5-10 ani, 8 cu vechime între 10-20 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 13 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 14 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în primul rând în Academia de Poliție, 2 răspunsuri au indicat școlile de pregătire a agenților și doar un singur răspuns a menționat ONG-urile.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 10 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 2 răspunsuri

- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 9 răspunsuri
- o aplică din când în când - 3 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 2 răspunsuri

4.2.24. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI ILFOV

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri (2 ofițeri cu vechime între 1-5 ani, 4 ofițeri cu vechime între 5-10 ani și 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 3 agenți (cu vechime între 10-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Doi participanți la acest chestionar au afirmat că au urmat cursuri cu privire la drepturile omului în misiuni internaționale respectiv la ISOP.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în primul rând în Academia de Poliție.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 0 răspunsuri
- în mod moderat - 7 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- o aplică din când în când - 5 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns

4.2.25. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI MEHEDINȚI

Au fost aplicate 8 chestionare, la care au răspuns 5 ofițeri și 3 agenți, cu vechime de peste 10 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au fost argumentate prin sublinierea importanței cunoașterii legislației europene în domeniul drepturilor omului și corelării acesteia cu legislația românească.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Cursurile au fost de nivel universitar în cadrul Academiei de Poliție – Protecția Juridică a drepturilor omului, respectiv un curs de perfecționare de 3 zile.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în Academia de Poliție „A.I.Cuza”.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 2 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Cauzele în care a fost folosită această argumentație a fost cea referitoare la persoanele private de liberate (reținute sau arestate preventiv)

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 6 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 1 răspuns (sentințe CEDO etc.)
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 3 răspunsuri
- aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.26. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI MUREȘ

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 5 ofițeri (2 ofițeri cu vechime 10-20 ani și trei ofițeri cu vechime 20-30 ani) și 5 agenți (1 agent cu vechime 5-10 ani, 2 agenți cu vechime 10-20 ani și 2 agenți cu vechime 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile poliștilor români în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au fost argumentate prin legătura intrinsecă pe care cunoașterea legislației specifice o are cu activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Un participant la sondaj a răspuns că a urmat cursuri în domeniu în cadrul studiilor aprofundate de masterat.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 3 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 5 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 1% și 100 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri

- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 6 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 10 răspunsuri
- aplică din când în când - 0 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.27. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI NEAMȚ

Au fost aplicate 9 chestionare, la care au răspuns 3 ofițeri și 6 agenți cu o vechime cuprinsă între 5 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Răspunsurile au fost argumentate astfel:

- este necesară cunoașterea legislației având în vedere aderarea iminentă României la UE și libera circulație pe teritoriul UE;

- este necesară doar pentru domeniul de activitate respectiv poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

În cadrul acestei întrebări s-a subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în primul rând în instituții ale M.A.I. și că ar fi binevenită prezența specialiștilor pentru desfășurarea activităților specifice.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 1 răspuns

Nu - 8 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 5% și 30 % și se referă la persoanele private de libertate (reținute sau arestate preventiv)

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 3 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- aplică din când în când - 3 răspunsuri

- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.28. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI OLT

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (cu vechime între 1-20 ani) și 7 agenți (peste 10 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentele prezentate la această întrebare nu sunt relevante.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 10 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție; au existat 2 răspunsuri care au menționat ONG-urile.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 2 răspunsuri
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări relevante referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului..

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0
- nu am nevoie de această jurisprudență - 4

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 10 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.29. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI PRAHOVA

Au fost aplicate 12 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri și 4 agenți; 5 dintre respondenți au vechime între 10-20 ani, 6 respondenți cu vechime între 20-30 ani și unul cu vechime cuprinsă între 1-5 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 12 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Sintetizând, răspunsurile au fost argumentate astfel:

- cunoașterea legislației europene în domeniu ajută la evitarea neaplicării acestor norme;

- corelarea prevederilor legislative interne cu cele europene

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

Cursurile au fost de nivel universitar în cadrul Academiei de Poliție – Protecția Juridică a drepturilor omului respectiv un curs de perfecționare de 3 zile.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 12 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în toate instituțiile de pregătire din M.A.I.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 2 răspunsuri
- în mod moderat - 5 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Cauzele în care a fost folosită această argumentație a fost cea referitoare la persoanele private de libertate (reținute sau arestate preventiv), procentul fiind cuprins între 5% - 20%.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 6 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 2 răspunsuri (comunicări și informări din partea instituției)
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- aplică din când în când - 7 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
  - nu știu să o aplice - 1 răspuns.

4.2.30. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI SĂLAJ

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri (peste 5 ani vechime, predomină cei cu vechime între 10-20 ani) și 4 agenți (peste 10 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

La această întrebare ofițerii au făcut aprecieri generale referitoare la importanța cunoașterii drepturilor omului, aprecieri care nu sunt relevante pentru studiu .

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Un participant la sondaj a răspuns că a urmat cursuri în domeniul la IPJ Cluj.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I, mai ales în Academia de Poliție

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului..

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 2 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 2 răspunsuri

- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns (nu este interesat de acest domeniu)

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 7 răspunsuri
- aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știe să o aplice - 1 răspuns

4.2.31. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI SATU MARE

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri (cu vechime între 1 - 20 ani) și 6 agenți (peste 10 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentele prezentate se referă la protecția persoanelor, fără a intra, însă în detalii.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I, Academia de Poliție fiind menționată în două chestionare.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 3 răspunsuri
- în mod moderat - 1 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 4 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Nu au fost făcute estimări referitoare la ponderea cazurilor în care au fost folosite Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului..

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 4 răspunsuri

4.2.32. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI SIBIU

Au fost aplicate 13 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri și 5 agenți cu vechime între 5 - 20 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 13 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Argumentarea răspunsurilor a fost similară respondenților de la alte unități

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 12 răspunsuri

Cursuri în domeniul drepturilor omului au fost urmate la UNAP, ceilalți neavând o astfel de pregătire.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da – 11 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Răspunsurile au subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în toate instituțiile de pregătire din M.A.I. Un singur respondent a precizat ca instituții ce ar trebui să desfășoare astfel de cursuri Ministerul Public sau Ministerul Justiției.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 5 răspunsuri
- în mică măsură - 1 răspuns
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Respondenții consideră că problematica respectării drepturilor omului este specifică în special domeniului privării de libertate.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 10 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 10 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 1 răspuns

4.2.33. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI SUCEAVA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri și 6 agenți cu o vechime cuprinsă între 1 și 20 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Necesitatea cunoașterii legislației specifice a fost explicată prin legătura intrinsecă a acesteia cu activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 2 răspunsuri
- în mare măsură - 1 răspuns
- în mod moderat - 1 răspuns
- în mică măsură - 4 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 5 răspunsuri

Nu - 5 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 5% și 50 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 10 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 2 răspunsuri

- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 4 răspunsuri
- aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.34. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI TELEORMAN

Au fost aplicate 8 chestionare, la care au răspuns 4 ofițeri și 4 agenți, cu vechime între 10 - 20 ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Argumentele s-au circumscris obligativității cunoașterii legislației europene în domeniu, mai ales că România este membră UE și urmează să adere la Spațiul Schengen.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Cursurile au fost urmate la sediul IPJ.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 6 răspunsuri

Nu - 2 răspunsuri

Răspunsurile au subliniat faptul că aceste cursuri ar trebui desfășurate în toate instituțiile de pregătire din M.A.I. și la sediul IPJ.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 4 răspunsuri
- în mod moderat - 0 răspunsuri
- în mică măsură - 2 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 4 răspunsuri

Răspunsurile oferite conduc la concluzia că participanții la acest sondaj cunosc insuficient problematica.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 5 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 3 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspunsuri
- nu o aplică - 2 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.35. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI TIMIȘ

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 5 ofițeri (1 ofițer cu vechime între 1-5 ani, 1 ofițer cu vechime între 5-10 ani, 1 ofițer cu vechime între 10-20 ani și 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 5 agenți (3 cu vechime între 1-5 ani, 1 cu vechime între 10-20 ani și 1 cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Cursurile urmate au fost de inițiere sau de nivel universitar, în cadrul Academiei de Poliție.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 9 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție și prin cursuri de pregătire continuă; doar un singur răspuns a menționat ONG-urile.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

• în foarte mare măsură - 2 răspunsuri

• în mare măsură - 4 răspunsuri

• în mod moderat - 3 răspunsuri

• în mică măsură - 0 răspunsuri

- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 2 răspunsuri

Nu - 8 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 6 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 5 răspunsuri
- o aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 2 răspunsuri

4.2.36. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI TULCEA

Au fost aplicate 9 chestionare, la care au răspuns 3 ofițeri (peste 5 ani vechime) și 6 agenți (peste 5 ani vechime).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

În legătură cu această întrebare au fost făcute aprecieri referitoare la importanța cunoașterii drepturilor omului pentru activitatea pe care o desfășoară

în mod frecvent, pentru alinierea reglementărilor interne la prevederile internaționale; a existat un punct de vedere ce se referă la faptul ca în România nu se respectă drepturile omului.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 8 răspunsuri

Un participant la sondaj a răspuns că a urmat cursuri în domeniul în cadrul studiilor aprofundate de tip master – Drept Comunitar, absolvit în 2008.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în instituții de pregătire ale M.A.I, mai ales în Academia de Poliție

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 0 răspunsuri
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 2 răspunsuri
- în mică măsură - 0 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Detaliile oferite la această întrebare nu sunt relevante.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 7 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 6 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns (nu este interesat de acest domeniu)

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 7 răspunsuri
- aplică din când în când - 1 răspuns
- nu o aplică – 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.37. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI VÂLCEA

Au fost aplicate 18 chestionare, la care au răspuns 12 ofițeri (1 ofițer cu vechime între 1-5 ani, 2 ofițeri cu vechime între 5-10 ani, 5 ofițeri cu vechime între 10-20 ani, 4 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 6 agenți (1 cu vechime între 1-5 ani, 1 cu vechime între 5-10 ani, 3 agenți cu vechime între 10-20 ani, 1 agent cu vechime între 20-30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 18 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 18 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor

Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 15 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în MAI, Academia de Poliție fiind menționată ca fiind principalul formator în acest domeniu. O singură opinie a făcut referire la Ministerul Justiției ca principal factor în domeniul organizării de cursuri referitoare la drepturile omului.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 6 răspunsuri
- în mod moderat - 5 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 12 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 11 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 6 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 2 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 7 răspunsuri

- o aplică din când în când - 10 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.38. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI VASLUI

Au fost aplicate 11 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri (1 ofițer cu vechime între 5-10 ani, 3 ofițeri cu vechime între 10-20 ani, 2 ofițeri cu vechime între 20-30 ani) și 5 agenți (2 cu vechime între 1-5 ani, 2 cu vechime între 10-20 ani, 1 cu vechime peste 30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 1 răspuns

Nu - 10 răspunsuri

Cursurile urmate au fost de nivel masterat - științe penale, la Universitatea din Iași. Un respondent a subliniat faptul că a condus o grupă de pregătire profesională în anul 2011 care avea cuprins în tematică noțiuni privind respectarea drepturilor omului.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 1 răspuns

Respondenții consideră că pregătirea în domeniul respectării drepturilor omului trebuie să se realizeze în Academia de Poliție și ISOP, cu participarea reprezentanților IGPR și ai Academiei de Poliție. Într-o singură opinie au fost indicate ONG-urile pentru pregătirea în acest domeniu .

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 3 răspunsuri
- în mod moderat - 4 răspunsuri
- în mică măsură - 1 răspuns
- în foarte mică măsură sau deloc - 2 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 8 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 1 răspuns
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională – 0
- alte modalități - 1 răspuns
- nu am nevoie de această jurisprudență – 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 6 răspunsuri
- o aplică din când în când - 4 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 1 răspuns

4.2.39. INSPECTORATUL DE POLIȚIE AL JUDEȚULUI VRANCEA

Au fost aplicate 10 chestionare, la care au răspuns 6 ofițeri (cu vechimea între 10 - 20 ani) și 4 agenți (1 agent cu vechime între 1-5 ani, 2 agenți cu vechime între 10-20 ani și 1 agent cu vechime peste 30 ani).

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Din argumentele prezentate reiese că respondenții conștientizează importanța respectării drepturilor omului și cunoașterea legislației în domeniu.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 0 răspunsuri

Nu - 10 răspunsuri

De subliniat faptul că nu au fost urmate astfel de cursuri.

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 7 răspunsuri

Nu - 3 răspunsuri

Răspunsurile nu sunt relevante deoarece cuprind foarte multe instituții, în condițiile în care participanții la sondaj nu au urmat astfel de cursuri.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 3 răspunsuri
- în mare măsură - 0 răspunsuri
- în mod moderat - 6 răspunsuri
- în mică măsură - 1 răspuns
- în foarte mică măsură sau deloc - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 4 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Răspunsurile oferite se referă la domeniul privării de libertate și domeniul desfășurării proceselor penale.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 4 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 0 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 10 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 0
- alte modalități - 0 răspunsuri
- nu am nevoie de această jurisprudență - 0 răspunsuri

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 8 răspunsuri
- aplică din când în când - 2 răspunsuri
- nu o aplică - 0 răspunsuri
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

4.2.40. DIRECȚIA GENERALĂ DE POLIȚIE A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Au fost aplicate 17 chestionare, la care au răspuns 8 ofițeri și 9 agenți, cu o vechime cuprinsă între 5 și 30 de ani.

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 17 răspunsuri

Nu - 0 răspunsuri

Răspunsurile au fost argumentate prin aplicabilitatea directă pe care cunoașterea legislației specifice o are în activitatea organelor de poliție.

Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 3 răspunsuri

Nu - 14 răspunsuri

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 11 răspunsuri

Nu - 6 răspunsuri

Respondenții au menționat că preferă să urmeze astfel de cursuri în cadrul instituțiilor de formare ale MAI.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 1 răspuns
- în mare măsură - 5 răspunsuri
- în mod moderat - 7 răspunsuri
- în mică măsură - 3 răspunsuri
- în foarte mică măsură sau deloc - 1 răspuns

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Da - 10 răspunsuri

Nu - 7 răspunsuri

Ponderea cauzelor în care a fost folosită această argumentație a fost cuprinsă între 5% și 50 % și se referă la limitarea libertății individuale a cetățenilor români.

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 8 răspunsuri
- pe internet, în limbi de circulație internațională - 2 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 4 răspunsuri
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 1
- alte modalități - 1 răspuns
- nu am nevoie de această jurisprudență - 1 răspuns

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

Studiu elaborat în cadrul proiectului “Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.” – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 11 răspunsuri
- aplică din când în când - 5 răspunsuri
- nu o aplică - 1 răspuns
- nu știu să o aplice - 0 răspunsuri

CAP.V: CONCLUZII

5.1. REZULTATELE FINALE ALE APLICĂRII CHESTIONARELOR

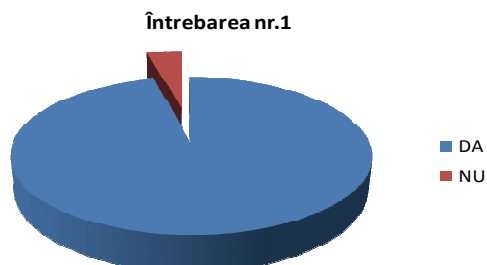
În total au fost aplicate 419 chestionare, respondenții au fost 218 ofițeri și 201 agenți.

Centralizând răspunsurile obținute în urma aplicării chestionarului în unitățile de poliție din județele menționate mai sus, rezultatele sunt următoarele:

Întrebarea nr.1 Credeți că studierea Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului sunt utile polițistului român în activitatea de aplicare a dreptului românesc?

Da - 403 răspunsuri - 96,18 %

Nu - 16 răspunsuri - 3,82%

Se poate aprecia că este foarte bine înțeleasă necesitatea studierii drepturilor omului, cunoașterea problematicii acestui domeniu fiind utilă în activitatea desfășurată de polițiști în mod obișnuit.

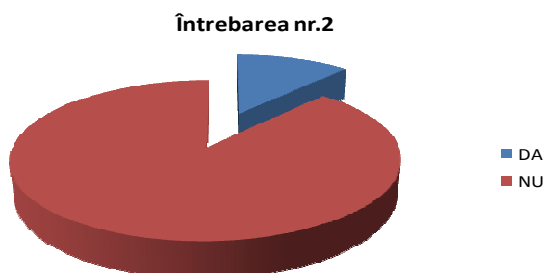
Întrebarea nr.2 Ați urmat cursuri cu privire la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și aplicarea acesteia în ultimii 3 ani de carieră?

Da - 49 răspunsuri - 11,69 %

Nu - 370 răspunsuri - 88,31 %

Marea majoritate a respondenților nu au urmat cursuri de pregătire în acest domeniu, indiferent de nivelul acestora, consecința fiind necunoașterea

problematicii drepturilor omului. Cursurile de pregătire care au fost urmate de participanții la sondaj au fost organizate de diferite instituții, fapt ce a condus la o abordare neunitară a acestui domeniu, fără un impact imediat asupra activității desfășurate în poliție.

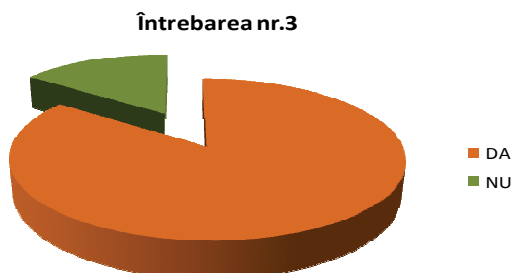

Întrebarea nr.3 Considerați necesare astfel de cursuri de pregătire cu privire la procedurile de lucru impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și interpretarea acesteia de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg ?

Da - 356 răspunsuri - 84,96 %

Nu - 63 răspunsuri - 15,04 %

Din răspunsurile oferite a reieșit, încă o dată, necesitatea organizării cursurilor de pregătire în domeniul drepturilor omului, a cunoașterii procedurilor de lucru impuse la nivel european și aplicarea unitară în activitatea desfășurată de polițiști.

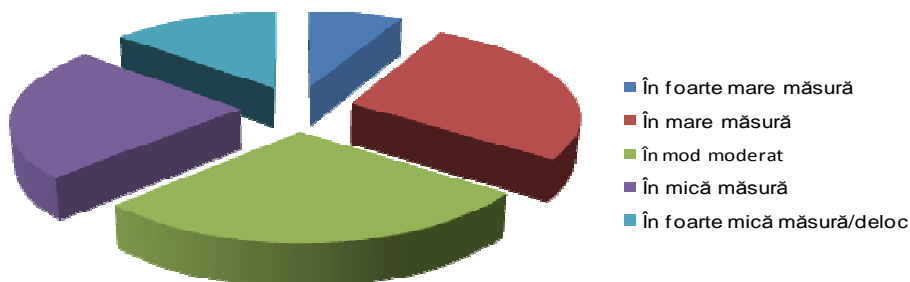
De asemenea, respondenții consideră că această pregătire este oportun să se realizeze în Academia de Poliție - ca principal formator în acest domeniu. Opiniile

referitoare la alte instituții de formare din MAI sunt pertinente, cu mențiunea că trebuie uniformizată tematica ce stă la baza pregătirii în acest domeniu.

Întrebarea nr.4 Considerați că polițiștii din România folosesc CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în activitatea lor?

- în foarte mare măsură - 32 răspunsuri - 7,67%
- în mare măsură - 114 răspunsuri - 27,34 %
- în mod moderat - 116 răspunsuri - 27,82 %
- în mică măsură - 98 răspunsuri - 23,50 %
- în foarte mică măsură sau deloc - 57 răspunsuri - 13,67%

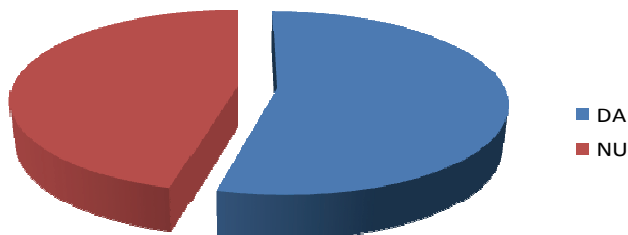
Întrebarea nr.4

Întrebarea nr.5 În activitatea dumneavoastră, ați utilizat Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului?

Întrebarea nr.5

- Da - 227 răspunsuri - 54,18 %
- Nu - 192 răspunsuri - 45,82 %

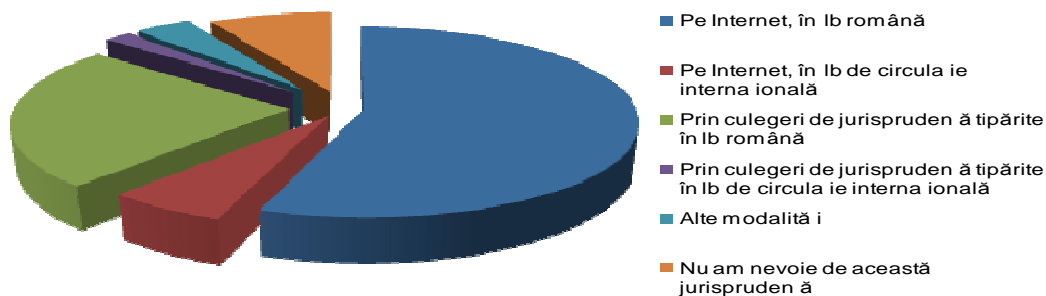

Întrebarea nr.6 Dacă utilizați jurisprudența Curții de la Strasbourg, în ce mod o accesați?

- pe internet, în limba română - 275 răspunsuri - 55,55%

- pe internet, în limbi de circulație internațională - 31 răspunsuri - 6,26%
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limba română - 120 răspunsuri - 24,24%
- prin culegeri de jurisprudență tipărite în limbi de circulație internațională - 9 - 1,82%
- alte modalități - 19 răspunsuri - 3,84%
- nu am nevoie de această jurisprudență - 41 răspunsuri - 8,29%

Întrebarea nr.6

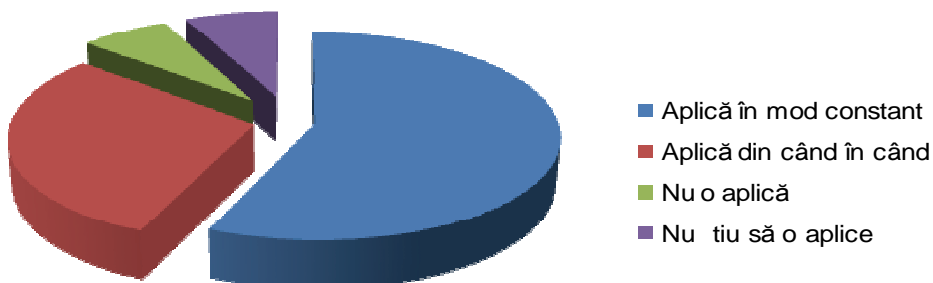

Trebuie menționat faptul că această întrebare a dat posibilitatea respondenților de a face o alegere multiplă în formularea răspunsului.

Întrebarea nr.7 În general, cum considerați că se raportează autoritățile polițienești din România la jurisprudența Curții de la Strasbourg ?

- aplică în mod constant, în conformitate cu prevederile constituționale și cu angajamentele internaționale ale României - 237 răspunsuri - 56,56%
- o aplică din când în când - 124 răspunsuri - 29,59%
- nu o aplică - 28 răspunsuri - 6,68%
- nu știu să o aplice - 30 răspunsuri - 7,17%

Întrebarea nr.7

5.2. RECOMANDĂRI GENERALE ȘI SPECIFICE

Concluzia generală care se desprinde din aplicarea celor 419 chestionare este necesitatea implementării imediate a unor programe de formare continuă, sub forma cursurilor de specialitate și cursuri postuniversitare specifice care să ducă la creșterea rapidă a gradului de cunoaștere a reglementărilor și practicilor în domeniul drepturilor omului de către personalul structurilor operative din sistemul de ordine și siguranță publică. În activitatea curentă polițiștii, jandarmii, funcționarii din administrația națională a penitenciarelor se confruntă cu o serie de situații care solicită o bună pregătire în domeniul respectării drepturilor omului, astfel justificându-se demersurile ce au fost făcute în această direcție.

Prin proiectul care stă la baza acestui studiu, **Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”**, singura instituție de învățământ superior din cadrul Ministerului Administrației și Internelor, își propune să furnizeze cursuri de formare și cursuri postuniversitare de calitate în domeniul promovării și respectării drepturilor omului. Una dintre necesitățile care rezultă din aplicarea prezentului studiu la nivel național este chiar nevoia persoanelor chestionate de a urma cursuri, indiferent de nivelul lor, în domeniul drepturilor omului. Mai mult de atât, secretul pregătirii profesionale a polițiștilor, în contextul actual, este elaborarea și implementarea unei curricule unitare în instruirea viitorilor specialiști din domeniul drepturilor omului, pregătire care nu poate fi realizată decât în cadrul instituției organizatoare. Academia de Poliție dispune de resursa umană necesară implementării unui asemenea program de formare, cadre didactice și specialiști de valoare, precum și de infrastructura necesară derulării unor astfel de cursuri. Abordarea unitară a acestui domeniu nu face decât să întrească pregătirea și profesionalismul forțelor de ordine, asigurându-l astfel pe cetățean de o bună aplicare a legislației naționale în vigoare cu respectarea prevederilor internaționale.

În finalul acestor concluzii pot fi enunțate propuneri în ceea ce privește curricula de pregătire a viitorilor cursanți. Când vine vorba de respectarea drepturilor omului, vorbim despre:

- Dreptul drepturilor omului;
- EUROPOL – standard european privind metodele polițienesci;

Studiu elaborat în cadrul proiectului “Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.” – cod SMIS 23120
Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional
„Dezvoltarea Capacității Administrative”

- Intervenția Poliției în viața privată și de familie;
- Azilul și migrația;
- Semnalările privind persoanele căutate în vederea arestării;
- Forme de discriminare și strategii antidiscriminare;
- Statul de drept și exercițiul forței polițienești.

Rezultatele obținute în cadrul studiului confirmă practic existența unui vid în pregătirea polițiștilor, fapt ce obligă aplicantul să elaboreze în cel mai scurt timp tematica necesară derulării Cursului de specialist drepturile omului, organizat în cadrul proiectului „*Centrul pentru promovarea drepturilor omului în instituțiile de ordine și siguranță publică – C.P.D.O.*”. Ulterior derulării acestui curs, beneficiarul finanțării nerambursabile va lua măsurile necesare pentru înființarea Centrului pentru Promovarea Drepturilor Omului, în cadrul căruia se va acredita M.E.C.T.S. și organiza cursul postuniversitar de specialist drepturile omului. Practic, prin aceste demersuri, urmează a fi desăvârșit cadrul instituțional de pregătire a viitorilor specialiști în domeniul drepturilor omului.

ASPECTE RELEVANTE DIN ACTIVITATEA LUCRĂTORILOR ÎN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ ȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ

Pentru a intra în Uniunea Europeană, România a trebuit să se conformeze criteriilor de la Copenhaga, printre care figurează și drepturile omului. Astăzi, ca stat membru, România face parte dintr-un club care se dorește un model la nivel mondial în privința protecției exemplare a drepturilor omului și care cere și partenerilor săi să îl urmeze pe această cale.

Într-o societate democratică, organele abilitate cu aplicarea legilor îndeplinesc trei funcții principale: *protejează* drepturile omului, așa cum sunt ele enunțate în Constituție și în alte acte normative, *intervenționează în apărarea* drepturilor omului, *apără ordinea* publică și siguranța națională. Modul de exercitare a acestor funcții are o influență directă asupra calității vieții persoanelor particulare și a societății în ansamblul ei.

Responsabilii cu aplicarea legilor trebuie să respecte în mod real și efectiv, în toate împrejurările, normele de conduită, aceasta fiind condiția *sine qua non* a existenței unui sistem juridic bine conceput, acceptat de populație și având un caracter uman. Întrucât toți responsabilii cu aplicarea legilor și în special poliția sunt elemente componente ale unui sistem de justiție penală, al cărui scop este de a preveni infracțiunile și de a lupta contra delincvenței, conduita fiecărui funcționar al acestui sistem se repercutează asupra sistemului în ansamblu.

Fiecare organ din sistemul justiției penale și serviciile însărcinate cu aplicarea legilor trebuie să fie reprezentative pentru întreaga colectivitate, să corespundă nevoilor acesteia și să răspundă în fața sa. Din acest punct de vedere, de modul în care poliția cunoaște, aplică și respectă drepturile omului în exercitarea atribuțiilor sale depinde și percepția publică în ceea ce o privește.¹²⁶

---

¹²⁶ Ion Marin, *Poliție, drepturile omului, percepție publică*, www.arduph.ro.

Conform unui comunicat al Curții Europene a Drepturilor Omului, din totalul de 155.500 de cereri aflate pe rolul Curții de la Strasbourg la data de 30.09.2011, **12.950** erau îndreptate împotriva României (aproximativ **8,3%**).

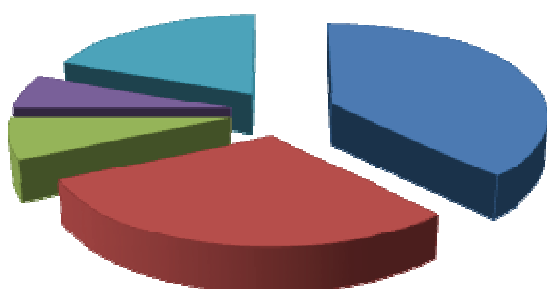

România ocupă **locul 3** în clasament, după Rusia (43.050 de cereri – 27,7%) și Turcia (17.250 de cereri – 11,1%). La data de 11.10.2011 numărul cererilor îndreptate împotriva României a crescut la **15.140**.

Conform statisticilor, în cazurile în care s-a pronunțat o hotărâre (pentru 3% din cererile adresate Curții), majoritatea soluțiilor au fost de constatare a încălcării a cel puțin unui drept fundamental (91%), iar soluții de neîncălcare a dispozițiilor Convenției s-au pronunțat în 3% din cauzele soluționate pe fond. Înțelegerile amiabile și radierea de pe rol au fost în proporție de 3%. Restul de 3% reprezintă revizuirii, hotărâri privind satisfacția echitabilă ori soluții pe baza unor excepții preliminare și de necompetență.

Majoritatea plângerilor au ca obiect pretinsa încălcare a art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenție - dreptul la respectarea proprietății (38%), a art.6 din Convenție – dreptul la un proces echitabil (30%) sau durata procedurii (7%) ori a art.5- dreptul la libertate și siguranță (6%).

România

- **Dreptul la respectarea proprietății**
- **Dreptul la un proces echitabil**
- **Durata procedurii**
- **Dreptul la libertate și siguranță**

1. APLICABILITATEA ART.6 CEDO ÎN MATERIA CONTRAVENȚIILOR RUTIERE - INADMISIBILITATE¹²⁷

Situația de fapt. Reclamantul a fost sancționat contravențional cu o amendă de 200 lei și suspendarea permisului de conducere pe o perioadă de 90 de zile pentru că nu a oprit, conform semnalelor agentului de poliție, la trecerea unei coloane oficiale. La momentul încheierii procesului-verbal, petentul a refuzat să semneze, indicând faptul că s-ar fi conformat semnalelor ofițerului de poliție. Actul a fost încheiat în prezența unui martor asistent, neexistând indicii conform cărora această persoană ar fi fost prezentă și la momentul săvârșirii contravenției însăși.

În plângerea contravențională formulată, petentul a invocat faptul că planșele foto depuse la dosar de agentul constatator nu sunt clare, numărul mașinii neputându-se distinge, precum și faptul că acestea nu au surprins autovehiculul condus de el, acesta din urmă având montat la data evenimentelor un portbagaj, aspect ce nu reiese din poze. Reclamantul nu a solicitat audierea martorului asistent și nici administrarea vreunei alte probe în

sprijinul afirmațiilor sale.

Prima instanță sesizată a admis plângerea contravențională, apreciind că din planșele foto depuse la dosar de agentul constatator nu reiese săvârșirea contravenției, acestea confirmând prezența unei singure mașini, fără a se putea observa coloana oficială. De menționat este și faptul că instanța nu a citat din oficiu martorul asistent, iar părțile nu au solicitat audierea acestuia.

---

¹²⁷ Neagu Alexandra, *Controversa aplicabilității art. 6 CEDO în materia contravențiilor rutiere tranșată în decizia de inadmisibilitate din cauza Ioan Pop împotriva României*, www.hotararicedo.ro

Ulterior, recursul promovat de intimată a fost admis și plângerea contravențională a fost respinsă ca nefondată, instanța de control judiciar apreciind că *reclamantul nu și-a dovedit apărarea* conform căreia mașina sa era diferită de cea din fotografii, întrucât ar fi avut montat la data faptelor un portbagaj. Mai mult, Tribunalul Satu Mare a reținut că *planșele foto depuse la dosar de organele de poliție atestau săvârșirea contravenției*, respectiv deplasarea autoturismului petentului în timpul trecerii coloanei oficiale.

Reclamantul s-a plâns în fața Curții Europene de inechitatea procedurii naționale, *în particular de faptul că instanțele naționale ar fi inversat sarcina probei în defavoarea sa*, solicitându-i să își dovedească nevinovăția.

Guvernul nu a putut transmite Curții copia integrală a dosarului format în fața instanțelor naționale, dat fiind faptul că la data comunicării cauzei acesta fusese distrus, expirând perioada legală de păstrare.

În drept. Cu titlu preliminar, plecând de la criteriile deja expuse în cauza *Escoubet c. Belgiei* (28 octombrie 1999)¹²⁸, Curtea a statuat că *măsura impusă de autorități reclamantului*, respectiv aplicarea unei amenzi contravenționale în cuantum de 200 lei și suspendarea permisului de conducere pentru o perioadă de 90 de zile pentru încălcarea prevederilor art.89 lit.f din O.U.G. nr.195/2002, respectiv neconformarea la semnalele ofițerului de poliție la trecerea coloanei oficiale, *se include în sfera „acuzăției în materie penală”*.

Reținând faptul că legiuitorul român a ales să depenalizeze anumite fapte relative la circulația rutieră, Curtea a apreciat că pentru determinarea aplicabilității în cauză a prevederilor art.6 din Convenție, în latura sa penală, esențială este analiza naturii faptei imputate precum și a sancțiunii corespunzătoare, conform legislației naționale în vigoare.

Astfel, Curtea a constatat că reclamantului i s-a aplicat o amendă și suspendarea permisului de conducere în baza unei *dispoziții legale cu caracter general*, adresate tuturor cetățenilor în calitatea lor de utilizatori ai drumurilor publice. Mai mult, *norma legală incidentă prescrie un anumit comportament și stabilește o sancțiune* în cazul încălcării sale.

---

¹²⁸ Pentru a verifica dacă reclamantul a fost subiect al unei acuzații în materie penală, Curtea a stabilit trei criterii: calificarea măsurii în litigiu în dreptul intern, natura acesteia, natura și gradul de severitate al sancțiunii.

În esență, *scopul pur punitiv al amenzii aplicabile*, precum și *caracterul general al normei de incriminare* au fost cele două elemente determinante care au permis Curții să aprecieze că în cauză sunt aplicabile garanțiile specifice materiei penale, prevăzute de art.6 din Convenție.

Potrivit raționamentului Curții, lipsa de severitate sau absența unor consecințe importante a sancțiunilor aplicabile, nu sunt suficiente pentru a deroba prezenta contravenție de caracterul său de acuzație cu caracter penal.

În cea de a doua parte a deciziei sale, *Curtea a analizat modalitatea concretă în care instanțele naționale au respectat garanțiile prevăzute de art.6 din Convenție, aplecându-se îndeosebi asupra echilibrului ce trebuie să existe între prezumția de nevinovăție specifică materiei și prezumția de legalitate și validitate a procesului-verbal de contravenție, existentă în dreptul național.*

Astfel, Curtea a apreciat că invocarea de către instanțe a acestei din urmă prezumții, cu consecința obligării reclamantului la răsturnarea sa, nu putea avea un caracter neașteptat pentru acesta, având în vedere dispozițiile naționale incidente în materia contravențională.¹²⁹

Mai mult, s-a reiterat și faptul că *prezumțiile de fapt și de drept sunt comune tuturor sistemelor judiciare*, Convenția neinterzicându-le în principiu. Ceea ce Convenția impune însă, din perspectiva paragrafului 2 al art.6 din Convenție, este tocmai ca *o anumită proporție între acestea și prezumția de nevinovăție instituită în favoarea acuzatului, să fie respectată, fiind necesar a se ține cont în analiza proporționalității, pe de o parte, de miza concretă a procesului pentru individ și, pe de altă parte, de dreptul său la apărare.*

Aplicând acest raționament în cauză, Curtea a constatat că implicațiile concrete ale procedurii asupra reclamantului se rezumau la obligativitatea achitării unei amenzi într-un quantum redus, de aproximativ 50 Euro, fără a exista posibilitatea de a fi înlocuită cu o sentință privativă de libertate în caz de neplată. Totodată, Curtea a apreciat că nu există niciun indiciu că suspendarea dreptului de a conduce autoturismul ar fi avut vreo consecință deosebită asupra petentului.

În ceea ce privește dreptul său la apărare, analizând exclusiv datele cuprinse în hotărârile judecătorești pronunțate, Curtea a observat că instanțele i-au

---

¹²⁹ Este vorba despre dispozițiile art.129 alin.1 din Codul de procedură civilă („Partile au îndatorirea ca, în condițiile legii [...] să-și probeze pretențiile și apărările”) și art.1169 din Codul civil („Cel ce face o propunere înaintea judecății trebuie să o dovedească”).

dat ocazia de a-și prezenta punctul de vedere, în special în ce privește declarația privind faptul că mașina sa este diferită de cea din poze, de a depune la dosar memorii sau de a solicita administrarea probelor pe care le aprecia pertinente. Cu toate acestea, Curtea a observat că reclamantul s-a limitat la expunerea unor motive de netemeinicie a procesului-verbal și afirmarea absenței identității dintre mașina sa și cea din planșele foto, fără a solicita administrarea vreunei probe în acest sens.

Curtea a reamintit că admisibilitatea probelor constituie în primul rând o chestiune reglementată de dreptul intern și, ca regulă generală, cade în competența instanțelor naționale să se pronunțe asupra probelor pe care le administrează. Potrivit Convenției, rolul Curții nu este de a decide dacă declarațiile de martori au fost admise în mod corect ca probe, ci dacă întreaga procedură, incluzând modul în care proba a fost obținută, este echitabilă.

Prin urmare, ceea ce apare ca fiind esențial din punctul de vedere al instanței europene este faptul că instanțele naționale i-au oferit petentului cadrul necesar pentru a-și expune cauza în condiții de egalitate cu partea adversă, *căzând exclusiv în sarcina părții responsabilitatea modalității efective în care a înțeles să uzeze de drepturile sale procedurale*.

Referitor la martorul asistent - care se pare că nu a asistat la săvârșirea contravenției, ci putea cel mult să ofere informații pentru descrierea vehiculului, Curtea a reținut că, în timp ce instanțele naționale nu au apreciat necesară citarea acestuia, nici reclamantul nu a solicitat audierea acestuia sau a oricărui alt martor, în sprijinul versiunii sale.

Prin urmare, Curtea a constatat că *singurele probe pe baza cărora instanțele naționale puteau pronunța o hotărâre erau cele depuse de agentul constatator, reclamantului dându-i-se pe tot parcursul procesului posibilitatea de a-și dovedi afirmațiile, în special cele referitoare la lipsa de identitate dintre mașina condusă de el și cea din planșele foto*.

În acest context, simplul fapt că procedura contravențională urmată de instanțele naționale era diferită de cea prevăzută de lege pentru infracțiuni, nu a fost de natură de a-l plasa pe reclamant într-o situație dezavantajoasă față de autoritatea care a formulat acuzația.

Astfel, Curtea a concluzionat că, în prezenta cauză, autoritățile naționale și-au exercitat competența de apreciere pronunțând hotărâri motivate, pe baza dovezilor înfățișate de părți, respectând garanțiile art.6 din Convenție.

2 APLICABILITATEA ART.6 CEDO ÎN MATERIA CONTRAVENȚIILOR (2)

Situația de fapt. Printr-un proces-verbal întocmit de un lucrător de poliție la data de 1 mai 2004, reclamanta a fost obligată la plata unei amenzi contravenționale în cuantum de 70 lei, în temeiul art.2 alin.1 din

Legea nr.61/1991¹³⁰, pentru o faptă de tulburare a liniștii locatarilor din imobilul în care locuia. Procesul-verbal purta semnătura unui martor, U., locatar al imobilului.

Cu ocazia plângerii introduse de reclamantă la judecătorie, prin care solicita constatarea nulității absolute a procesului-verbal de contravenție, cu motivarea că polițistul nu i-a înmănat o copie a acestuia, nu i-a adus la cunoștință posibilitatea de a face obiecțiuni și nu i-a solicitat să îl semneze, instanța a constatat că reclamanta nu a formulat cereri de probe în apărare și a respins plângerea, fără a considera necesar a audia martorul indicat în procesul-verbal.

În hotărârea din 15 iunie 2004, judecătoria a reținut că O.G. nr.2/2001¹³¹ nu conținea reguli specifice cu privire la sarcina probei și la forța probantă a procesului-verbal, legea permițând judecătorului să aprecieze cu privire la valoarea acestuia ca element de probă, precum și să prezume caracterul fondat al acestuia până la proba contrară. Conform instanței, reclamantei îi revenea sarcina probei să prezinte probele care ar fi putut răsturna această prezumție, ceea ce aceasta nu a făcut. Invocând dispozițiile art.1169 din Codul civil, instanța a reținut că procesul-verbal constituia proba că reclamanta a comis faptele care îi erau imputate, în absența unor alte elemente de probă contrare. Cu privire la motivele de nulitate invocate de reclamantă, instanța a apreciat că

---

¹³⁰ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 387 din 18 august 2000.

¹³¹ Monitorul Oficial al României nr. 410 din 25 iulie 2001.

acestea reprezentau motive de nulitate relativă, sancțiune care putea interveni în ipoteza în care reclamanta ar fi făcut dovada suferirii unui prejudiciu, ceea ce nu s-a întâmplat în cauză.

Prin cererea de recurs, reclamanta a reluat motivele de nulitate absolută invocate în plângerea depusă la judecătoria. La termenele de judecată din 7 octombrie și 11 noiembrie 2004, Tribunalul București a încuviințat reclamantei cererea de amânare motivată de faptul că era bolnavă, iar la termenul din 9 decembrie 2004, tribunalul i-a încuviințat acesteia proba cu înscrisuri, respectiv de a depune la dosar declarațiile extrajudiciare a doi martori, care ar fi asistat la evenimentele din 1 mai 2004. Neavând alte probe de propus, reclamanta a obținut cuvântul pe fondul cauzei, fiind ascultată de tribunal, care s-a pronunțat la aceeași dată, respingând recursul. Decizia tribunalului a devenit publică la data de 17 ianuarie 2005. Rezultă din dosar că, la data de 21 decembrie 2004, reclamanta a depus la arhivă două declarații extrajudiciare ale martorilor U. și C.

Făcând trimitere la cauza *Anghel c. României* și la supravegherea executării acesteia efectuată de Comitetul Miniștrilor, Curtea a reținut că Guvernul român a transmis Comitetului o serie de hotărâri judecătorești pronunțate de diferite instanțe naționale în perioada 2009-2010, prin care era recunoscut caracterul „penal” al procedurilor reglementate de O.G. nr.2/2001.

De asemenea, Guvernul a depus în anexă la observațiile prezentate în cauza de față, exemple din jurisprudența instanțelor naționale, ulterioră hotărârii din cauza *Anghel* și schimbărilor intervenite în legislația națională. Potrivit acestei jurisprudențe, tribunalele naționale au considerat că, deși sancțiunea închisorii contravenționale fusese abrogată, garanțiile din art.6 al Convenției în materie penală continuau a fi aplicabile în cadrul procedurilor având ca obiect contestarea unui proces-verbal de contravenție ce viza fapte de tulburare a ordinii publice, având în vedere scopul punitiv al sancțiunii amenzii și caracterul general al normei de drept încălcate. Instanțele respective au subliniat că, în ciuda prezumției de legalitate și de temeinicie de care se „bucura” procesul-verbal de contravenție, acestora le revenea sarcina de a verifica, în fiecare caz în parte, conținutul actului atacat, pentru a respecta dreptul la apărare al contestatorilor.

În drept. A) Cu privire la admisibilitate. *Guvernul* a susținut că art.6 din Convenție nu este aplicabil în cauză, având în vedere că la data faptelor, 1 mai 2004, în urma modificărilor legislative, fapta reclamantei fusese sancționată cu amendă, neputând fi aplicată sancțiunea închisorii contravenționale (abrogată la

acea dată) sau înlocuită cu aceasta din urmă, în ipoteza neexecutării, când deveneau aplicabile dispozițiile în materie de executare a creanțelor bugetare.

Curtea a analizat din oficiu aplicabilitatea noului criteriu de admisibilitate prevăzut de art.35 par.3 lit.b) din Convenție, în versiunea modificată. Curtea a considerat că trebuie să procedeze la analiza cauzei, în pofida valorii reduse a amenzii aplicate (17 euro), față de obiectul cauzei și prin prisma respectării drepturilor omului. Curtea a reținut că este pentru prima oară când trebuie să analizeze aplicabilitatea art.6 din Convenție, sub aspect penal, unei proceduri contravenționale în materia tulburării ordinii publice, aceasta după modificarea legislației și practicii naționale, pe care anterior le considerase contrare articolului 6, din lipsa unor garanții suficiente, în special cu privire la respectarea prezumției de nevinovăție, pentru a proteja individul împotriva unor eventuale abuzuri din partea autorităților. O decizie a Curții în această materie ar oferi instanțelor naționale *principii orientative* cu privire la întinderea garanțiilor de care orice persoană ar trebui să beneficieze în plan național atunci când riscă sancțiuni contravenționale pentru atingeri aduse ordinii publice. Prin urmare, Curtea a considerat că nu este cazul să facă aplicarea noului criteriu de admisibilitate prevăzut anterior.

În continuare, Curtea analizează aplicabilitatea art.6 din Convenție în cadrul procedurii litigioase. Astfel, văzând dispozițiile din legislația națională, care nu oferă explicit caracter penal procedurii în discuție și care nu au decât o valoare relativă¹³², fără rol decisiv, Curtea a reținut că regula de drept încălcată în cauză de reclamantă viza menținerea liniștii între vecini, adresându-se nu unei categorii speciale de persoane, ci tuturor cetățenilor. În plus, amenda aplicată reclamantei nu avea drept scop acoperirea unui prejudiciu material, ci împiedicarea comiterii unor fapte similare¹³³, ceea ce îi conferea un caracter punitiv, care caracterizează de obicei sancțiunile penale¹³⁴.

Curtea a considerat că imposibilitatea aplicării unei sancțiuni privative de libertate nu era în sine un element determinant cu privire la stabilirea aplicării

---

¹³² A se vedea cauzele *Öztürk c. Germaniei*, hotărârea din 21 februarie 1984, par. 52 și *Ezeh și Connors c. Regatului Unit*, hotărârea Marii Camere din 9 octombrie 2003, par. 120.

¹³³ A se vedea cauzele *Bendenoun c. Franței*, hotărârea din 24 februarie 1994, par. 47, și *Ziliberberg c. Moldovei*, cererea nr. 61821/00, hotărârea din 1 februarie 2005, par. 33.

¹³⁴ A se vedea cauzele *Bendenoun c. Franței*, hotărârea din 24 februarie 1994, par. 47, și *Ziliberberg c. Moldovei*, cererea nr. 61821/00, hotărârea din 1 februarie 2005, par. 33.

art.6 – latura penală, întrucât modicitatea unei sancțiuni nu ar putea să înlăture caracterul penal intrinsec al unei infracțiuni¹³⁵. Curtea a apreciat că, alături de caracterul general al dispoziției legale încălcate în cauză de reclamantă, scopul disuasiv și cel punitiv al sancțiunii aplicate erau suficiente pentru a demonstra că fapta în cauză avea un caracter penal în sensul art.6 din Convenție, care era aplicabil.

Prin urmare, Curtea a declarat admisibil capătul de cerere formulat de reclamantă.

B) Cu privire la fondul cauzei. Asemenea Guvernului, Curtea a reținut că nu există niciun element care să dovedească faptul că instanțele naționale ar fi avut idei preconcepute cu privire la vinovăția reclamantei. Dacă este cert că, așa cum rezulta din hotărârea judecătorească, instanțele naționale așteptau ca reclamanta să aducă elemente de probă contrare faptelor stabilite de către polițist, nu este mai puțin adevărat că această abordare era justificată de regimul juridic aplicabil în materie contravențională, care se completează cu dispozițiile Codului de procedură civilă, potrivit căruia, în materie de probe, este aplicabil principiul conform căruia sarcina probei îi revine celui care pretinde ceva în fața instanței. Curtea a reținut că orice sistem de drept cunoaște prezumții de fapt sau de drept, iar Convenția nu se opune în principiu acestora, însă obligă statele membre, în materie penală, să nu depășească o anumită graniță. În particular, art.6 par.2 din Convenție impune statelor să încadreze aceste prezumții în anumite limite rezonabile, ținând cont de gravitatea mizei pentru cel vizat și respectând drepturile apărării¹³⁶. Curtea a analizat în continuare dacă statul român a depășit aceste limite în defavoarea reclamantei, utilizând cele două criterii de referință indicate anterior.

Astfel, cu privire la miza speței, Curtea a reținut că reclamantei i-a fost aplicată o amendă, care nu ar fi putut fi transformată, în caz de neexecutare, într-o sancțiune privativă de libertate (*per a contrario*, a se vedea cauza *Anghel*, citată

---

¹³⁵ A se vedea cauzele *Öztürk*, citată anterior, par. 53; *Kadubec c. Slovaciei*, hotărârea din 2 septembrie 1998, par. 52; *Ziliberberg*, citată anterior, par. 34 *in fine* și *Lauko c. Slovaciei*, hotărârea din 2 septembrie 1998, par. 58.

¹³⁶ A se vedea cauzele *Salabiaku c. Franței*, hotărârea din 7 octombrie 1988, par. 28 și *Telfner c. Austriei*, hotărârea din 20 martie 2001, par. 16.

anterior, par.61). Referitor la drepturile apărării¹³⁷, Curtea a reținut că reclamanta s-a limitat să depună la dosar, drept probe, înscrisuri de unde rezulta de manieră generală că existau tensiuni în imobil între aceasta și vecinii săi. Curtea a observat că reclamanta nu a solicitat în niciun moment citarea, în vederea audierii, a persoanelor care ar fi fost martori la evenimentele din 1 mai 2004, sau a lucrătorului de poliție care ar fi întocmit procesul-verbal contestat. Or, această posibilitate îi era oferită de lege, astfel cum rezultă din cele două hotărâri pronunțate de instanțele naționale, în fața cărora reclamanta a declarat că nu avea probe de administrat. În plus, deși tribunalul i-a încuviințat reclamantei cererea de a depune la dosar declarații extrajudiciare ale unor martori, rezultă că abia după pronunțarea hotărârii reclamanta ar fi depus la dosar astfel de înscrisuri.

S-a arătat că nici interpretarea literală, nici cea teleologică a art.6 din Convenție, nu conduc la ideea că acesta ar împiedica o persoană să renunțe, din proprie voință, la garanțiile oferite de acest articol, cu condiția ca această renunțare să aibă un caracter neechivoc și să nu vizeze un interes public important¹³⁸. Arătând în ședință publică că nu dorea să fie administrate alte probe, reclamanta s-a expus în mod conștient riscului de a fi „condamnată” doar în baza elementelor de la dosar, inclusiv în temeiul procesului-verbal de contravenție, pe care chiar ea l-a depus la instanță, și care se bucura de o prezumție de temeinicie care putea fi răsturnată.

Curtea a mai constatat că instanțele care au analizat contestația reclamantei erau instanțe de plină jurisdicție, care erau competente să anuleze actul contestat, în măsura în care ar fi reținut nulitatea sau netemeinicia acestuia. De altfel, conform jurisprudenței constante a Curții, instanțele naționale sunt cele care au competența de a interpreta legislația internă¹³⁹. Curtea a reținut că nu are drept sarcină să stabilească erorile de fapt sau de drept pretins comise de o instanță națională sau de a aprecia ea însăși elementele de fapt care au condus instanța

---

¹³⁷ A se vedea Carla Alexandra Anghelescu, *Dreptul de a solicita și obține audierea martorilor ca garanție procedurală a drepturilor la un proces echitabil*, Revista Forumul Judecătorilor nr. 3/2011, p. 174-191.

¹³⁸ A se vedea cauzele *Håkansson și Sturesson c. Suediei*, hotărârea din 21 februarie 1990, par. 66 și *Kwiatkowska c. Italiei*, decizia din 30 noiembrie 2000.

¹³⁹ A se vedea cauzele de referință *Tejedor García c. Spaniei*, hotărârea din 16 decembrie 1997, par. 31 și *García Ruiz c. Spaniei*, hotărârea Marii Camere din 21 ianuarie 1999, par. 28.

națională la adoptarea unei decizii. În caz contrar, Curtea ar încălca limitele atribuțiilor sale.

În speță, Curtea nu a putut reține niciun indiciu de comportament arbitrar sau de lipsă de echitate a procedurii. Faptul că instanțele naționale, prin hotărâri motivate, au analizat motivele de nulitate invocate de reclamantă și au considerat că acestea nu atrăgeau nulitatea procesului-verbal, în sensul dorit de reclamantă, nu este suficient pentru a pune la îndoială echitatea procedurii în cauză sau, mai concret, respectarea dreptului acesteia de a beneficia de prezumția de nevinovăție.

Prin urmare, Curtea a concluzionat în sensul că art.6 din Convenție a fost respectat.

3. MĂSURA RIDICĂRII VEHICULELOR STAȚIONATE NEREGULAMENTAR¹⁴⁰

Impactul social al măsurii ridicării vehiculelor staționate neregulamentar, precum și practica neunitară a instanțelor judecătorești ne-au determinat să realizăm acest studiu cu privire la modul de aplicare a prevederilor art. 64 din O.U.G. nr. 195/2002¹⁴¹ privind circulația pe drumurile publice, în sensul că au existat situații în care cererile de chemare în judecată au fost respinse ca inadmisibile de instanțele judecătorești cu privire la capătul de cerere având ca obiect acțiunea în pretenții civile pentru restituirea sumei achitate de proprietarul vehiculului cu titlu de contravaloare a serviciilor unui operator privat de ridicare, transport și depozitare a vehiculului, situație ce ar putea conduce la încălcarea art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului sub aspectul dreptului de acces la un tribunal.

Condiții preexistente. Măsura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar este prevăzută de O.U.G. nr.195/2002, ce conține dispoziții cu caracter general în această materie.

Potrivit art.64 din O.U.G. nr.195/2002, poliția rutieră poate dispune ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar pe partea carosabilă. Ridicarea și depozitarea vehiculelor în locuri special amenajate se realizează de către

---

¹⁴⁰ Militaru Ionuț, Vasilescu Sorin, *Măsura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar. Competența instanțelor interne și analiza jurisprudenței CEDO*, www.hotararicedo.ro

¹⁴¹ Publicată în M.Of., Partea I, nr. 958 din 28 decembrie 2002 și republicată în M.Of., Partea I, nr. 670 din 3 august 2006.

administrațiile publice locale sau de către administratorul drumului public, după caz. Contravaloarea cheltuielilor pentru ridicarea, transportul și depozitarea vehiculului staționat neregulamentar se suportă de către deținătorul acestuia. Ridicarea vehiculelor dispusă de poliția rutieră în condițiile prevăzute la alin.1 se realizează potrivit procedurii stabilite prin regulament.

H.G. nr.1391/2006 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a O.U.G. nr.195/2002¹⁴² nu cuprinde dispoziții cu privire la modul în care se execută măsura ridicării vehiculelor, însă în art.180 prevede că în cazul în care constată încălcări ale normelor rutiere, agentul constatator încheie un proces-verbal de constatare a contravenției, potrivit modelului prevăzut în anexa nr.1A, care *va cuprinde în mod obligatoriu*, printre altele, numărul punctelor-amendă aplicate și valoarea acestora, sancțiunea contravențională complementară aplicată și/sau *măsura tehnico-administrativă dispusă*.

Există mai multe acte cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale prin care s-a reglementat în detaliu procedura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar, *instituind astfel o competență în favoarea unui serviciu public subordonat care aparține în egală măsură și poliției rutiere, dar și poliției locale*. Spre exemplu: Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 1 București nr.416 din 2008; Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 2 București nr.107 din 2007, Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 3 București nr.120 din 2006, Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 6 București nr.4 din 2010.

O altă realitate este că, în prezent, urmare a modificării intervenite prin Legea nr.202/2010, în cazul plângerilor contravenționale ce au ca obiect procese-verbale întocmite în temeiul O.U.G. nr.195/2002 și a Legii nr.61/1991, sentințele pronunțate de judecătorie, în cauzele cu care a fost sesizată *ulterior datei de*

---

¹⁴² Publicată în M.Of., Partea I, nr. 876 din 26 octombrie 2006.

25.11.2010, sunt definitive și irevocabile¹⁴³, ceea ce contribuie la imposibilitatea unificării practicii judiciare prin mecanismul controlului judiciar.

Aceeași este situația și în ceea ce privește acțiunea în pretenții (indiferent de fundamentul juridic), care în mod obișnuit sunt sub 1.000 de lei, iar conform art.1 pct.1¹ C.pr.civ., introdus prin Legea nr.202/2010, judecătoria judecă în primă și ultimă instanță, procesele și cererile privind creanțe având ca obiect plata unei sume de bani de până la 2.000 lei inclusiv.

Probleme de drept din practica judiciară. Dispozițiile legale citate anterior au primit interpretări diferite în practica judiciară, prin raportare la următoarele **probleme de drept**:

- posibilitatea de a reglementa procedura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar prin acte administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale;
- competența aplicării măsurii, în condițiile în care O.U.G. nr.195/2002 face referire exclusiv la „poliția rutieră” ori „polițistul rutier”, iar unele din actele administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale instituie competența funcționarilor publici din cadrul Poliției Comunitare (Locale);
- legalitatea actelor administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale care nu condiționează luarea acestei măsuri de săvârșirea și sancționarea unei contravenții;
- natura actului individual prin care se dispune ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar, de act administrativ în sensul art.2 lit.c din Legea nr.554/2004.

În ceea ce privește **competența soluționării contestației împotriva măsurii de ridicare** a existat, de asemenea, o practică neunitară, remarcându-se următoarele direcții:

---

¹⁴³ Măsura de a elimina calea de atac a recursului este - la o primă vedere - riscantă, deoarece persoanei acuzate de săvârșirea unei contravenții, conform art.6 din Convenție, îi sunt recunoscute și garanțiile specifice în materie penală, printre care și dreptul la dublu grad de jurisdicție instituit de art.2 par.1 al Protocolului nr.7 adițional la Convenție. Suntem însă de părere că hotărârile pronunțate cu privire la contravențiile prevăzute de O.U.G. nr.195/2002 și de Legea nr.61/1991 ar putea constitui excepția permisă de art.2 par.2 din Protocolul nr.7, fiind vorba de fapte antisociale minore prin raportare la pericolul social general.

A. În cazul în care s-a emis un proces-verbal de contravenție, de către Poliția Rutieră ori de către Poliția Comunitară, alături de un act prin care s-a dispus ridicarea, s-au identificat următoarele acțiuni:

- formularea în fața judecătoriei a unei plângeri contravenționale îndreptate împotriva procesului-verbal de contravenție și a măsurii tehnico-administrative a ridicării vehiculului staționat neregulamentar (unele judecătorii au considerat că sunt legal sesizate, conform prorogării legale de competență instituite de art.17 C.pr.civ. raportat la art.31 alin.1 și art.32 alin.2 din O.G. nr.2/2001, în timp ce altele au dispus disjungerea și declinarea competenței în favoarea secției de contencios administrativ a tribunalului în ceea ce privește măsura tehnico-administrativă);

- formularea în fața judecătoriei a unei plângeri contravenționale îndreptate împotriva procesului-verbal de contravenție și a unei acțiuni în contencios administrativ, pe cale separată, în fața tribunalului, împotriva măsurii dispoziției de ridicare a vehiculului staționat neregulamentar, conform principiului disponibilității;

B. În cazul în care nu s-a emis un proces-verbal de contravenție, au existat două opinii: una *majoritară*, în sensul că este competentă exclusiv instanța de contencios administrativ, față de împrejurarea că lipsește condiția esențială a unei plângeri contravenționale, respectiv existența procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției; una *minoritară*, în sensul că nota de constatare (conținând dispoziția de ridicare, n.a.) are conținutul unui „proces-verbal de constatare a contravenției *in rem*”.

C. În ambele situații, s-a invocat pe cale de excepție nelegalitatea actelor administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale, competența soluționării excepției de nelegalitate revenind tribunalului potrivit art.4 coroborat cu art.10 din Legea nr.554/2004. Deși nu a existat jurisprudență neunitară în privința admisibilității acestei căi procesuale, soluțiile pe fond au fost diferite.

În ceea ce privește acțiunile în pretenții pentru repararea prejudiciului material sau moral produs prin actul administrativ prin care s-a luat măsura de ridicare a existat, de asemenea, o practică neunitară, remarcându-se următoarele tipuri de acțiuni:

A) Acțiunea în răspundere civilă delictuală, întemeiată pe dispozițiile art.1349 și următoarele din Codul civil din 2009, îndreptată fie împotriva emitentului

actului administrativ, fie împotriva operatorului autorizat sau chiar împotriva amândurora.

B) Acțiunea întemeiată pe plata nedatorată, conform dispozițiilor art.1341 din Codul civil din 2009, îndreptată împotriva operatorului autorizat care a încasat contravaloarea cheltuielilor pentru ridicarea, transportul și depozitarea vehiculului staționat neregulamentar, în temeiul art.64 alin.3 din O.U.G. nr.195/2002.

Soluțiile instanțelor de judecată au fost extrem de diversificate, de la admiterea acțiunii în oricare din variantele de mai sus, până la respingerea pentru lipsa calității procesuale pasive ori respingerea cererii ca neîntemeiată.

Analiza problemelor de drept. Natura măsurii. În primul rând, este de netăgăduit că măsura tehnico-administrativă reprezintă un **act administrativ**, emis fie în baza O.U.G. nr.195/2002 și a H.G. nr.1391/2006, fie conform procedurii prevăzute de actul administrativ cu caracter normativ adoptat de autoritățile publice locale.

Din analiza dispozițiilor legale rezultă că măsura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar este o **măsură tehnică, cu caracter pur preventiv și instantaneu**, având ca scop fluidizarea circulației rutiere, prin îndepărtarea provizorie de pe drumul public a unui vehicul ce constituie un obstacol pentru ceilalți conducători auto ori pentru pietoni.

În sensul art.2 alin.1 lit.c din Legea nr.554/2004, actul administrativ este actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică, *în regim de putere publică*, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care *dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice*.

Nu orice manifestare de voință este un act juridic, simpla exprimare a unei opinii din partea unei instituții publice administrative nefiind un act administrativ¹⁴⁴.

Actele administrative individuale se caracterizează prin aceea că reprezintă manifestări unilaterale de voință care generează, modifică sau sting drepturi și obligații în beneficiul sau în sarcina uneia sau a mai multor persoane dinainte

---

¹⁴⁴ Emil Bălan, *Instituții de drept public*, Ed. C.H. Beck, București, 2003, p. 112-113.

determinate, spre deosebire de actele administrative normative, care conțin reglementări cu caracter general, impersonal și obligatoriu¹⁴⁵.

Dispoziția de ridicare îndeplinește condițiile prevăzute de art.2 alin.1 lit.c din Legea nr.554/2004, deoarece este *emisă de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea executării în concret a legii, și modifică raporturi juridice preexistente* (vehiculul este îndepărtat din locul în care a fost staționat de conducătorul auto, iar acesta este lipsit temporar de folosința bunului) sau *dă naștere unor raporturi juridice noi* (prin efectul stipulației legale, deținătorul vehiculului va fi obligat să suporte contravaloarea cheltuielilor pentru ridicarea, transportul și depozitarea vehiculului).

În concluzie, dispoziția de ridicare reprezintă un act administrativ și nu trebuie confundată cu procesul-verbal de contravenție și nici cu nota de constatare a stării vehiculului la momentul punerii în executare a măsurii. În practică, este posibil ca dispoziția să fie cuprinsă într-un act denumit „notă de constatare”, ceea ce nu înseamnă că actul nu are valoarea unui act administrativ, relevant fiind conținutul propriu-zis, iar nu denumirea înscrisului.

Numai fișa vehiculului, ce conține o simplă descriere a stării acestuia pentru a evita posibile litigii în legătură cu eventuale daune materiale, nu intră în sfera noțiunii de „act administrativ”.¹⁴⁶

În ceea ce privește calificarea drept „măsură tehnico-administrativă” (art.64, art.97 din O.U.G. nr.195/2002), este lesne de observat că nu lipsește actul de elementele enumerate anterior prin raportare la dispozițiile art.2 lit.c din Legea nr.554/2004, ci doar instituie o titulatură specifică materiei contravențiilor. Sublinierea este necesară, pentru a nu fi confundată cu o sancțiune complementară (art.5 alin.3 din O.G. nr.2/2001), iar distincția constă în aceea că sancțiunea complementară poate avea și un scop punitiv, educativ, în timp ce măsura tehnico-administrativă nu se raportează la *natura și de gravitatea faptei* (art.5 alin.6 din O.G. nr.2/2001), ci la existența condițiilor obiective pentru a fi necesară îndepărtarea vehiculului din locul pe care îl ocupă neregulamentar.

---

¹⁴⁵ Î.C.C.J. - Secția de Contencios administrativ și fiscal, decizia nr.473 din 25 ianuarie 2007, în Gabriela Bogasiu, *Legea contenciosului administrativ. Comentată și adnotată*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 65.

¹⁴⁶ A se vedea Curtea de Apel București - Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal, decizia civilă nr.2150 din 18 octombrie 2010, pronunțată în dosar nr.43826/3/2009, nepublicată.

Competența aplicării măsurii tehnico-administrative. Din art.64 din O.U.G. nr.195/2002 rezultă că măsura este aplicată de către polițistul rutier, competență confirmată și de dispozițiile art.97 lit.d din O.U.G. nr.195/2002, conform căruia în cazurile prevăzute în prezenta ordonanță de urgență, polițistul rutier *poate* dispune ca măsură tehnico-administrativă și ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar.

În cazul în care procesul-verbal de contravenție există și este încheiat de către un polițist rutier, nu se pun probleme în ceea ce privește competența încheierii actului sancționator potrivit art.15 din O.G. nr.2/2001.

Problemele în practica judiciară au apărut în cazul în care măsura ridicării vehiculului s-a dispus de către un polițist comunitar (local) și, cu atât mai mult, în cazul în care nu a existat și un proces-verbal de contravenție prin care să se constate săvârșirea contravenției de staționare neregulamentară.

Potrivit art.7 din Legea nr.371/2004, forma anterioară modificării prin Legea nr.155/2010, Poliția Comunitară are printre atribuții și: d) participarea, după caz, la asigurarea fluentei traficului rutier, cu ocazia efectuării unor lucrări de modernizare și reparații ale arterelor de circulație; f) constatarea contravențiilor și aplicarea de sancțiuni contravenționale, conform legii, pentru încălcarea prevederilor legale referitoare la tulburarea ordinii și liniștii publice, curățenia localităților, comerțul stradal, protecția mediului înconjurător, precum și pentru faptele care afectează climatul social, stabilite prin lege, hotărâri ale consiliului local sau dispoziții ale primarului.

În urma modificării Legii de organizare și funcționare a Poliției Locale (Legea nr.155/2010, în vigoare de la 01.01.2011), în competența acesteia s-au prevăzut atribuții în domeniul circulației pe drumurile publice, precum: **h)** *constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind oprirea, staționarea, parcarea autovehiculelor și accesul interzis, având dreptul de a dispune măsuri de ridicare a autovehiculelor staționate neregulamentar;* **i)** *constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind masa maximă admisă și accesul pe anumite sectoare de drum, având dreptul de a efectua semnale de oprire a conducătorilor acestor vehicule;* **j)** *constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor rutiere de către pietoni, bicicliști, conducători de mopede și vehicule cu tracțiune animală;* **k)** *constată contravenții și aplică sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor legale referitoare la circulația în zona pietonală, în zona*

rezidențială, în parcuri și zone de agrement, precum și pe locurile de parcare adaptate, rezervate și semnalizate prin semnul internațional pentru persoanele cu handicap; **l)** aplică prevederile legale privind regimul juridic al vehiculelor fără stăpân sau abandonate pe terenuri aparținând domeniului public sau privat al statului ori al unităților/subdiviziunilor administrativ-teritoriale; **m)** cooperează cu unitățile/structurile teritoriale ale Poliției Române pentru identificarea deținătorului/utilizatorului autovehiculului ridicat ca urmare a staționării neregulamentare sau al autovehiculelor abandonate pe domeniul public.

Prin urmare, legea prevede în prezent, în mod expres, competența agenților poliției locale de a constata contravenții și a aplica sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind oprirea, staționarea, parcare autovehiculelor și accesul interzis, aceștia având dreptul de a dispune și măsuri de ridicare a autovehiculelor staționate neregulamentar.

Posibilitatea de a reglementa procedura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar prin acte administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale. Din modul de redactare a art.64 din O.U.G. nr.195/2002 rezultă că reglementarea în detaliu a procedurii poate fi realizată prin „regulament”. Același enunț este reluat în art.97 alin.6 din O.U.G. nr.195/2002: procedura aplicării măsurilor tehnico-administrative se stabilește prin *regulament*.

Textele nu fac trimitere la „Regulamentul de aplicare a O.U.G. nr.195/2002” pentru a fi incident art.134 alin.2 din aceeași ordonanță, potrivit căruia aprobarea acestui act normativ ar trebui realizată prin hotărâre a Guvernului.

Potrivit art.84 din Legea nr.24/2000, Parlamentul, Guvernul și celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale stabilesc, în aplicarea normelor de tehnică legislativă prevăzute în prezenta lege, *regulamente* proprii cuprinzând măsurile metodologice, organizatorice, termenele și circulația proiectelor de acte normative în cadrul sferei lor de competență.

Rezultă, așadar, că autoritățile publice locale sunt îndreptățite să emită regulamente, iar legalitatea acestora este subsumată unor condiții generale de emiteră a actelor administrative cu caracter normativ, cum ar fi respectarea ierarhiei normelor juridice (art.4 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative) sau necesitatea respectării unor proceduri pentru emiteră (procedura de vot etc.).

Au existat, însă, și hotărâri judecătorești¹⁴⁷ prin care s-a constatat nelegalitatea unor acte administrative cu caracter normativ. Astfel, printr-o sentință a Tribunalului București¹⁴⁸, a fost admisă excepția de nelegalitate invocată de reclamant în contradictoriu cu pârâții D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră, S.C. Ilcor Auto Eco S.R.L., și Consiliul Local al Sectorului 6 București, constatându-se nelegalitatea Hotărârii nr.14/29.01.2009 a Consiliului Local al Sectorului 6 București.

În motivare, s-a reținut că acest act normativ a fost emis în baza prevederilor art.23 alin.2 lit. a, b, c din Anexa nr.1 a H.G. nr.955/2004 pentru aprobarea reglementărilor – cadru de aplicare a O.G. nr.71/2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, a art.64 alin.1 coroborat cu art.128 alin.1 lit.d din O.U.G. nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată și actualizată, precum și a art.45 alin.1 și art.81 alin.4 din Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu menționarea prevederilor art.72 alin.7 și art.97 alin.1 lit.d din O.U.G. nr.195/2002 privind circulația pe drumurile publice.

Anexa nr.1 la H.G. nr.955/2004 cuprinde Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, care la art.23 alin.2 lit. a, b, c stabilește obligațiile administrației publice locale în domeniul administrării și întreținerii drumurilor și străzilor pentru a satisface interesul general de transport.

Din analiza documentației administrative în baza căreia a fost emis actul supus controlului de legalitate, tribunalul a reținut că, în mod esențial, la elaborarea actului normativ, s-au avut în vedere în cadrul strategiei de dezvoltare a Sectorului 6, exclusiv *indisciplina din trafic și nerespectarea legislației din*

---

¹⁴⁷ Cosmin Flavius Coștaș, Sergiu Gherdan, ***Hotărârea Consiliului Local Cluj-Napoca privind blocarea roșilor / ridicării autovehiculelor parcate pe domeniul public – Anulată irevocabil de Curtea de Apel Cluj*** - decizie pronunțată în dosarul nr. 61/117/2011, neredactată până în prezent, în sensul admiterii acțiunii în anulare a art. 4 și a anexelor 1-5 la H.C.L. Cluj-Napoca nr. 149/2009, www.juridice.ro

¹⁴⁸ Tribunalul București – Secția a IX-a de contencios administrativ și fiscal, sentința civilă nr. 3468/13.12.2010 pronunțată în dosarul nr. 16103/3/2010, definitivă și irevocabilă prin respingerea recursului, conform deciziei civile nr. 2528/31.10.2011 a Curții de Apel București - Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal.

domeniu, care impun luarea de măsuri pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și asigurarea unui microclimat urban corespunzător, în sensul redării unui aspect civilizat al străzilor din sectorul 6 și conștientizării cetățenilor în vederea fluidizării traficului rutier și pietonal, în accepțiunea organului deliberativ al Sectorului 6 impunându-se astfel măsurile concrete de blocare/ridicare, transport, depozitare și eliberare de către un operator autorizat, cu respectarea condițiilor tehnice și organizatorice specifice acestei activități a acelor autovehicule sau vehicule care ocupă abuziv sau blochează accesul în parcurile publice, pe drumurile publice, trotuarele sau spațiile verzi de pe domeniul public și privat al sectorului.

Tribunalul a constatat, însă, că în raport cu limitele competențelor conferite consiliului local al sectorului, în condițiile art.81 din Legea nr.215/2001, *activitatea sa de reglementare în materia acestor măsuri de blocare/ridicare, transport, depozitare și eliberare de către un operator autorizat a autovehiculelor sau vehiculelor oprite neregulamentar pe partea carosabilă a drumurilor publice din Sectorul 6, precum și pe spațiul public și privat al Sectorului 6, este circumscrisă limitelor prevăzute de alin.4 al art.81, care condiționează actul deliberativ de pre existența atribuțiilor stabilite prin lege sau delegate de către Consiliul General al Municipiului București.*

Potrivit art.5 alin.1 din Legea nr.215/2001, autoritățile administrației publice locale exercită, în condițiile legii, competențe exclusive, competențe partajate și competențe delegate, iar autonomia locală conferă autorităților administrației publice locale dreptul ca, în limitele legii, să aibă inițiative în toate domeniile, cu excepția celor care sunt date în mod expres în competența altor autorități publice.

Cum pârâtul nu a invocat în cadrul procedurii administrative *existența unui act deliberativ de delegare din partea Consiliului General al Municipiului București a atribuțiilor* în materia adoptării de măsuri administrative privind autovehiculele și vehiculele oprite neregulamentar pe partea carosabilă a drumurilor publice din sector, precum și pe spațiul public și privat al sectorului, din interpretarea sistemică a tuturor normelor invocate de pârât, prin interpretarea coroborată a preambulului și a documentației hotărârii, s-a reținut că H.G. nr.955/2004 vizează reglementarea activității de administrare a drumurilor și a străzilor, ca și categorii de activități edilitar-gospodărești specifice realizării serviciilor de administrare a domeniului public și privat (art.15), *nu stabilesc o*

*competență expresă a autorităților deliberative locale de a reglementa măsuri administrative de natura celor instituite, ci statuează exclusiv obiectivul acestor activități de administrare a drumurilor și străzilor, activități pe care același text normativ le impune a fi incluse în programe de măsuri expres reglementate la art.23 alin.3 lit. a-j, față de cuprinsul căruia tribunalul a apreciat că nu se poate da eficiența juridică pretinsă de pârât, în sensul atribuirii de competență în favoarea consiliilor locale pentru a reglementa regimul juridic aplicabil autovehiculelor și vehiculelor oprite neregulamentar pe partea carosabilă a drumurilor publice din sector, precum și pe spațiul public și privat al sectorului și, implicit, în sensul adoptării de sancțiuni contravenționale și măsuri tehnico-administrative în acest domeniu.*¹⁴⁹

Singurele atribuții care vizează îmbunătățirea condițiilor de deplasare pentru vehicule, conferite autorităților administrației locale prin actul normativ invocat, ce reglementează organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, sunt cele prevăzute expres și limitativ în Capitolul IV – Secțiunea a 2-a Administrarea drumurilor și a străzilor, art. 23-24, din care rezultă că în competența acestor autorități locale revine adoptarea măsurilor de reabilitare, modernizare, dotarea cu mijloace de semnalizare, sistematizarea rețelei de drumuri, execuția de lucrări de construire și întreținere a străzilor și parcărilor, nicidecum și competența de a adopta acte normative care să reglementeze măsuri de blocare/ridicare, transport, depozitare și eliberare a autovehiculelor sau vehiculelor oprite neregulamentar pe partea carosabilă a drumurilor publice, precum și pe spațiul public și privat al unităților administrativ-teritoriale.

Din cuprinsul art.3 al O.G. nr.71/2002 rezultă, în mod analog, activitățile edilitar-gospodărești și acțiunile de utilitate și interes public local date în competența acestor servicii de administrare a domeniului public și privat, astfel că, printr-o interpretare logică și sistemică a dispozițiilor din precedent, se poate reține că *niciunul din cele două acte normative cu forță juridică superioară hotărârii analizate nu conferă autorității pârâte competența de adoptare a măsurilor ce fac obiectul cauzei.*¹⁵⁰

---

¹⁴⁹ *Idem.*

¹⁵⁰ *Idem.*

În ceea ce privește fundamentarea competenței de reglementare pe dispozițiile O.U.G. nr.195/2002, tribunalul a reținut că posibilitatea de a stabili reglementări privind regimul de acces și circulație, staționare și parcare pentru diferite categorii de vehicule nu echivalează cu competența de a stabili și regimul aplicabil măsurilor tehnico-administrative ce au ca obiect autovehiculele oprite sau staționate neregulamentar pe partea carosabilă, în condițiile în care însăși norma-cadru privind circulația pe drumurile publice subordonează procedura efectuării acestor măsuri tehnico-administrative, regulamentului prevăzut de art.64 alin.3 din OUG nr.195/2002, regulament aprobat prin hotărâre de guvern.

Împrejurarea că prin Regulamentul de aplicare a OUG nr.195/2002, aprobat în prezent prin HG nr.1391/2006, nu își găsește reglementare această procedură de aplicare a măsurilor de ridicare, transport și depozitare a vehiculelor staționate pe carosabil neregulamentar, nu poate fi interpretată extensiv în tăcerea legii, drept o omisiune a legiuitorului ce ar putea fi îndreptată prin voința unilaterală a autorității deliberative locale și în nici un caz nu poate justifica demersul autorității locale de a adopta reglementări într-un domeniu rezervat prin lege în competența legislativă a Guvernului României.

Se impune cu necesitate concluzia că actul administrativ normativ supus analizei de legalitate nu îndeplinește condițiile expres prevăzute de art.4 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, potrivit cu care „(1) Actele normative se elaborează în funcție de ierarhia lor, de categoria acestora și de autoritatea publică competentă să le adopte. (2) Categoriile de acte normative și normele de competență privind adoptarea acestora sunt stabilite prin Constituția României, republicată, și prin celelalte legi. (3) Actele normative date în executarea legilor, ordonanțelor sau a hotărârilor Guvernului se emit în limitele și potrivit normelor care le ordonă.”

Cu atât mai mult, constatarea nelegalității se impune, cu cât efectul direct al aplicării acestor operațiuni constituie ingerințe efective în exercițiul dreptului de folosință asupra bunurilor mobile, din perspectiva art.1 din Primul Protocol Adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ceea ce trebuie să fundamenteze un argument suplimentar ca voința legiuitorului să se exprime în mod explicit prin acte normative cu forță juridică superioară, precum hotărârea de guvern.

Chiar dacă s-ar fi putut aprecia admisibilă teza avansată de pârât, în sensul că ar deține competența emiterii de acte normative în materia circulației pe

drumurile publice, acesta nu a putut face dovada solicitării și acordării avizului emis de Inspectoratul General al Poliției Române la emiterea Hotărârii Consiliului Local, aviz prevăzut în procedura administrativă de dispozițiile art.1 alin.4 din O.U.G. nr. 195/2002.

În acest sens, existența unor protocoale de colaborare între Poliția Comunitară Sector 6 și Brigada de Poliție Rutieră a Municipiului București sau între Primăria Sectorului 6 și Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, nu pot fi reținute ca substituind cerința îndeplinirii condiției prealabile de avizare de către Inspectoratul General al Poliției.

Într-o altă interpretare, majoritară, s-a considerat că actele administrative cu caracter normativ prin care se reglementează procedura ridicării vehiculelor staționate neregulamentar sunt legale. Astfel, într-o decizie a Curții de Apel București cu privire la excepția de nelegalitate a Hotărârii nr.120 din 24.11.2006, emisă de Consiliul Local al Sectorului 3 București, Curtea a constatat că susținerea recurentei-reclamante în sensul că intimatul-pârât Consiliul Local al Sectorului 3 București nu ar avea dreptul de a emite un act administrativ (indiferent de denumirea lui) de organizare a executării prevederilor legale care-i stabilesc atribuții în domeniul ridicării, transportului, depozitării și eliberării vehiculelor sau remorcilor staționate neregulamentar pe partea carosabilă a drumului public și care constituie un obstacol pentru circulația publică, se află în contradicție cu prevederile art.2 alin.1 lit.b și c din Legea nr.554/2004, modificată și completată, art.36 alin.2 și art.95 din Legea nr.215/2001, art.64 alin.1, art.97 și art.128 din O.U.G. nr.195/2002 privind Codul rutier¹⁵¹.

Din examinarea acestor prevederi legale rezultă, fără echivoc, că ***autoritățile publice au o abilitare generală de a emite acte administrative, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii***, desigur doar în ceea ce privește organizarea executării sau a executării în concret a prevederilor legale care le stabilesc atribuții în domeniul reglementat.

În mod logic, în baza acestei competențe generale de a emite acte administrative în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, autoritățile publice pot emite astfel de acte administrative, pentru

---

¹⁵¹ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal, decizia civilă nr. 966 din 2 mai 2011, pronunțată în dosar nr. 3116/3/2010, nepublicată

reglementarea detaliată a modului de îndeplinire a atribuțiilor lor, chiar dacă o autoritate superioară ierarhic a emis (în baza unei abilitări speciale) un act administrativ de reglementare generală a aceluiași domeniu, existând, însă, obligația de respectare a principiului forței juridice superioare a actului emis de autoritatea superioară ierarhic. *A fortiori*, autoritățile publice pot emite astfel de acte administrative, pentru reglementarea detaliată a modului de îndeplinire a atribuțiilor lor prevăzute de lege, chiar dacă o autoritate superioară ierarhic nu a emis un act administrativ de reglementare generală a domeniului, deși avea o abilitare specială în acest sens.

Pe de altă parte, cum corect a reținut și instanța de fond, art.36 alin.2 din Legea nr.215/2001 prevede că intimatul-pârât Consiliu Local are competență în emiterea hotărârilor privind administrarea domeniului public și privat al comunei, orașului sau municipiului și privind gestionarea serviciilor furnizate către cetățeni, iar art.36 alin.5 prevede că „*în exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin.2 lit.c, consiliul local: a) hotărăște darea în administrare, concesiunea sau închirierea bunurilor proprietate publică a comunei, orașului sau municipiului, după caz, precum și a serviciilor publice de interes local, în condițiile legii*”. Art.45 din Legea nr.215/2001 prevede că intimatul-pârât Consiliu Local emite, în exercitarea atribuțiilor conferite de lege, hotărâri adoptate în ședințe ordinare și extraordinare. Cum H.C.L. Sector 3 nr.120/2006 are ca obiect de reglementare procedura de gestionare a administrării infrastructurii publice din sectorul 3 al municipiului București și, reținând și articolele de lege enumerate, în baza cărora intimatul-pârât Consiliul Local al Sectorului 3 București are calitatea de a administra domeniul public și privat al sectorului, în mod just instanța de fond a înlăturat susținerile reclamantei, privind lipsa de competență a intimatului în emiterea hotărârii atacate, ca neîntemeiate.¹⁵²

Coroborând prevederile art.64 cu cele ale art.97 și art.128 din Codul rutier, rezultă că legiuitorul a dat competență administrațiilor locale în executarea măsurii tehnico-administrative a ridicării, transportului și depozitării mașinilor staționate neregulamentar, poliția rutieră neavând capacitatea tehnică pentru realizarea acestei măsuri tehnico-administrative, astfel că pârâtul Consiliul Local al Sectorului 3 București are competență și capacitate legală de a adopta

---

¹⁵² *Idem.*

regulamentul pentru punerea în aplicare a executării acestei măsuri tehnico-administrative.

Totodată, din verificarea anexei 1 a H.C.L. Sector 3 nr.120/2006, rezultă că toate articolele 1-14 sunt emise în executarea Codului rutier, fiind unele dintre ele preluate a dispozițiilor prevăzute de acest act normativ: definirea staționării neregulamentare, definirea staționării, întocmirea dispoziției de ridicare de către polițist, indicarea că operațiunea se va efectua de către operatorul autorizat în baza O.G. nr. 34/2006 raportat la O.G. nr. 71/2002.

Art.2 alin.1 lit.b) din Legea nr.554/2004, modificată și completată, prevede că persoanele juridice de drept privat pot fi autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică, deci nu poate fi vorba de încălcarea Legii nr.31/1990, iar în cauză persoana juridică de drept privat doar efectuează servicii în baza unui contract de concesiune de servicii atribuit în urma desfășurării unei proceduri prevăzute de lege, fapt ce nu poate fi interpretat ca o încălcare nelegală a dreptului la proprietate privată și al liberei circulații.¹⁵³

Prin urmare, „regulamentul” în cazul specific al ridicării vehiculelor staționate neregulamentar poate fi adoptat și prin alte acte normative decât hotărârea de Guvern, iar în cazul de față este vorba despre un act al autorităților publice locale¹⁵⁴.

Dispozițiile art.2 alin.3 din O.G. nr.2/2001 stabilesc competența Consiliilor locale ale sectoarelor municipiului București de a reglementa și sancționa contravenții în domeniile enumerate de acest text, iar nulitatea *de drept* prevăzută de alin.5 al aceluiași articol privește cazul în care s-au stabilit contravenții cu nesocotirea principiilor prevăzute la alin.2 - 4, iar nu toate actele administrative cu caracter normativ emise în executarea legii în aceste domenii, ce stabilesc doar proceduri de urmat. De asemenea, așa cum s-a subliniat anterior, măsura ridicării vehiculului nu are caracter sancționator, nefiind nici sancțiune principală, nici complementară, ci o simplă măsură tehnico-administrativă.

---

¹⁵³ *Idem.*

¹⁵⁴ A se vedea sentința civilă nr. 4661 din 05.06.2009 pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București în dosarul nr. 5213/303/2009, definitivă și irevocabilă prin respingerea recursului ca nefondat prin decizia civilă nr. 594 din 04.02.2010 a Tribunalului București - Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal (www.tmb.ro), nepublicată.

Având în vedere aptitudinea generală a autorităților publice locale de a adopta acte administrative cu caracter normativ în domeniile în care au competență - între care se regăsesc și cele privind întreținerea, administrarea drumurilor și a străzilor, protecția mediului înconjurător (întreținerea spațiilor verzi), nu era necesară abilitarea specială din partea autorităților ierarhic superioare pentru a reglementa procedurile de ridicare a vehiculelor.

În mod evident, imposibilitatea de a stabili contravenții în aceste domenii, identice cu cele stabilite prin Codul rutier (art.2 alin.2 din O.G. nr.2/2001), ori contravenții diferite, dar care sunt rezervate de lege altor autorități (art.2 alin.3 și 4 din O.G. nr.2/2001, interpretate *per a contrario*) are a fi analizată de la caz la caz.

De asemenea, imposibilitatea de a deroga de la norma generală superioară, privind măsura tehnico-administrativă a ridicării (O.U.G. nr.195/2002) trebuie analizată numai din prisma dispozițiilor concrete ale acestui din urmă act normativ, care nu exclude competența autorităților publice locale de a emite regulamente, în mod descentralizat, cu privire la activitatea de deblocare și fluidizare a traficului rutier, prin „regulament” înțelegându-se orice act administrativ ce cuprinde norme de executare a legii, iar nu în mod necesar „Regulamentul de punere în aplicare a O.U.G. nr.195/2002”.

Legalitatea actelor administrative cu caracter normativ emise de autoritățile publice locale care nu condiționează luarea măsurii de săvârșirea și sancționarea unei contravenții. Raportat la modul de reglementare a întocmirii notei de constatare și la constatarea contravențiilor s-a reținut în hotărârea citată anterior¹⁵⁵ că *textul art.64* din O.U.G. nr.195/2002 – care conferă poliției rutiere posibilitatea de a dispune ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar pe partea carosabilă – *are în vedere măsura tehnico-administrativă a ridicării vehiculelor, fie și independent de încheierea unui proces-verbal de contravenție*, în măsura în care agentul poliției rutiere constată doar staționarea neregulamentară, condiționarea impusă de actul normativ al pârâtului fiind așadar excesivă și cu încălcarea legii. Actul administrativ analizat pe calea excepției de nelegalitate induce în mod evident ideea că, în măsura în

---

¹⁵⁵ Tribunalul București – Secția a IX-a de contencios administrativ și fiscal, sentința civilă nr. 3468/13.12.2010 pronunțată în dosarul nr. 16103/3/2010, definitivă și irevocabilă prin respingerea recursului, conform deciziei civile nr. 2528/31.10.2011 a Curții de Apel București - Secția a VIII-a Contencios administrativ și fiscal.

care la momentul efectuării uneia din operațiunile materiale de ridicare, transport, depozitare, persoanei deținătoare a vehiculului nu i-a fost întocmit deja un proces-verbal de contravenție, măsura tehnico-administrativă și-ar pierde caracterul legal, ceea ce nu poate fi acceptat *de plano*.

Legea nu impune ca fapta contravențională să fie sancționată imediat, în momentul constatării, ci arată că aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei, iar în cazul contravențiilor continue termenul curge de la data constatării faptei (art.13 din O.G. nr.2/2001). În cazuri precum cel ce face obiectul prezentei analize este nevoie de celeritate în întocmirea documentelor legale pentru a putea trece la operațiunile tehnice de ridicare a vehiculelor și fluidizare a circulației rutiere.

Prin urmare, sancționarea faptei se poate face și la o perioadă de timp de la constatare, după identificarea persoanei care a săvârșit-o, astfel că încheierea procesului-verbal după ridicarea vehiculului nu atrage nulitatea. Numai în ipoteza în care nu ar exista deloc procesul-verbal de contravenție s-ar putea lua în discuție efectul acestei omisiuni asupra operațiunilor de ridicare, în măsura în care legea (în sens larg) ar prevedea expres obligativitatea existenței unui proces-verbal de contravenție.

Dat fiind scopul acestei măsuri, detaliat mai sus, apreciem că **se poate reglementa în regim de putere publică activitatea de ridicare a vehiculelor, chiar și în lipsa existenței unui act sancționator**. Procesul-verbal are rol de constatare și sancționare a contravenției, însă *de esența sa* este aplicarea sancțiunilor (principale sau complementare – art.5 din O.G. nr.2/2001), astfel că simpla constatare a faptei contravenționale se poate realiza prin orice act. Continuând acest raționament, atunci când legea (*lato sensu*) nu condiționează luarea măsurii ridicării vehiculului de existența procesului-verbal de *sancționare*, ci doar de *constatarea* staționării neregulamentare, actul administrativ individual prin care a fost dispusă poate îndeplini toate aceste condiții.

Se poate vorbi aici de principiul care stă la baza adoptării unor astfel de acte, și anume *oportunitatea*. Acest aspect trebuie avut în vedere pentru a defini o justificare a măsurii prevăzute în actul administrativ normativ, oportunitatea constând în dreptul de apreciere al autorității care consideră că o astfel de măsură este utilă și deservește interesul public în scopul fluidizării circulației pe drumurile publice

Rămân pe deplin aplicabile dispozițiile ce conferă competența unui funcționar public de *a constata* contravenției rutiere, precum și consecințele procesuale ale inexistenței unui proces-verbal de contravenție care să poată conduce la o prorogare legală de competență în favoarea judecătoriei investite cu soluționarea plângerii contravenționale (art.17 C.pr.civ.), astfel că singura cale disponibilă este acțiunea în contencios administrativ, conform art.8 și 10 din Legea nr. 554/2004.

Competența soluționării contestației. Practica instanțelor judecătorești s-a dovedit a fi neunitară în privința competenței soluționării unei contestații împotriva măsurii tehnico-administrative de ridicare a vehiculului.

O soluție adoptată de instanțe a fost de stabilire a competenței pentru judecarea contestației împotriva măsurii tehnico-administrative în favoarea Tribunalului, pe considerentul că o astfel de cerere excede procedurii contravenționale, instanța fiind limitată potrivit art.34 din O.G. nr. 2/2001 să verifice legalitatea și

temeinicia procesului-verbal, și să hotărască asupra sancțiunii, despăgubirii stabilite, precum și asupra măsurii confiscării.¹⁵⁶ Apreciindu-se că este vorba despre un act administrativ distinct, pentru contestarea căruia este aplicabilă

---

¹⁵⁶ Soluția de admitere a recursurilor și de casare în parte a sentințelor civile pronunțate de Judecătoria Sectorului 6 București, a fost pronunțată, definitiv și irevocabil, cu trimiterea capătului de cerere privind contestarea măsurii tehnico-administrative și restituirea taxelor de ridicare a autovehiculului spre competență soluționare Tribunalului București - Secția a IX-a în dosarele civile nr. 3473/303/2009 (decizia civilă nr. 3673 din 23.11.2009), 23/303/2009 (decizia civilă nr. 3981 din 14.12.2009), 1584/303/2009 (decizia civilă nr. 3413 din 09.11.2009), 2098/303/2009 (decizia civilă nr. 111 din 08.01.2010), 10235/303/2009 (decizia civilă nr. 637 din 05.02.2010), 14763/303/2009 (decizia civilă nr. 1409 din 02.04.2010), 6637/303/2009 (decizia civilă nr. 171 din 11.01.2010) pronunțate de Tribunalul București - Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal (nepublicate).

exclusiv procedura prevăzută de Legea nr.554/2004, **prin mai multe hotărâri pronunțate de Curtea de Apel București, în cadrul regulatorului de competență privind conflicte negative de competență între judecătoria și tribunal, s-a stabilit competența tribunalului.**¹⁵⁷

Au existat însă și hotărâri **pronunțate tot de Curtea de Apel București în cadrul regulatorului de competență, prin care s-a stabilit competența în favoarea judecătoriei**¹⁵⁸. În motivare, s-a reținut că, atunci când s-a încheiat un proces-verbal de constatare și sancționare a contravenției, măsura tehnico-administrativă este rezultatul direct al contravenției imputate reclamantei, astfel că și capetele de cerere privind anularea măsurii de ridicare și obligarea pârâtei la restituirea sumei de bani se impune a fi analizate în contextul raportului de drept contravențional, competența de soluționare în primă instanță revenind judecătoriei, în baza art.17 C.pr.civ. raportat la art.31 alin.1, art.32 alin.2 din O.G. nr.2/2001 și art.118 alin.1 din O.U.G. nr.195/2002, iar nu tribunalului.

În cazul în care nu a fost întocmit un proces-verbal de contravenție sau reclamantul a contestat separat doar dispoziția de ridicare, fără a formula plângere contravențională, **Curtea de Apel București, în cadrul regulatorului de competență, a stabilit competența în favoarea tribunalului,** apreciind că,

deși O.U.G. nr.195/2002 reglementează ridicarea autovehiculelor parcate neregular ca o măsură tehnico-administrativă ce are caracter accesoriu față de măsura de sancționare contravențională, în speță, măsura a fost dispusă în mod independent de vreo sancțiune contravențională. În

---

¹⁵⁷ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, sentințe nepublicate : nr. 3740 din 25 mai 2011, nr. 2082 din 16 martie 2011, nr. 5801 din 11 octombrie 2011, nr. 3988 din 6 iunie 2011.

¹⁵⁸ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, încheierea din 7 iunie 2011 – dosar nr. 35316/3/2010, sentința nr. 7103 din 25 noiembrie 2011 – dosar nr. 30430/299/2010.

aceste condiții, dispoziția de ridicare a autovehiculului nu mai are un caracter accesoriu și, în consecință, nu mai intervine prorogarea de competență în favoarea instanței competente să soluționeze plângerea contravențională îndreptată împotriva unui proces-verbal de contravenție. Competența, în speță, aparține instanței de contencios administrativ, în considerarea naturii juridice a actului atacat care este un act de putere, un act emis de o autoritate publică în exercitarea puterii publice.¹⁵⁹

Dat fiind că majoritatea trăsăturilor măsurii tehnico-administrative sunt păstrate (aplicarea de către polițistul rutier sau polițistul local – ambii cu atribuții de constatare și sancționare a contravențiilor rutiere, și numai în cazul staționărilor neregulate conform O.U.G. nr.195/2002, ale cărei dispoziții sunt indicate în motivarea în drept a actului normativ), iar reglementarea de detaliu privește cu precădere modul de executare a dispoziției de ridicare, apreciem că nu se justifică scoaterea din sfera contravenționalului a acestui act administrativ.

Art.180 din H.G. nr.1391/2006 prevede faptul că în procesul-verbal de contravenție trebuie menționată măsura tehnico-administrativă, alături de *termenul de exercitare a căii de atac*, semnătura agentului constatator și unitatea de poliție la care se depune plângerea.

Or, contestațiile împotriva dovezilor înlocuitoare ale permiselor de conducere, ale certificatelor de înmatriculare ori de înregistrare sau ale plăcuțelor cu numărul de înmatriculare ori de înregistrare (măsurii tehnico-administrative) eliberate conform art.180 alin. 6-8 din H.G. nr.1391/2006 au fost judecate potrivit procedurii prevăzute de O.G. nr.2/2001 și O.U.G. nr.195/2002, deși aceste acte sunt distincte de procesul-verbal, iar uneori acesta nici nu conține mențiunea că ar fi fost luată o astfel de măsură tehnico-administrativă.¹⁶⁰

Contestarea acestor măsuri în cadrul plângerii contravenționale este prevăzută de legea specială, reprezentând accesorii ale procesului-verbal, iar **legătura intrinsecă dintre acestea justifică judecarea de către judecătoria ca instanță de contencios administrativ specială, fără a exclude posibilitatea**

---

¹⁵⁹ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, încheierea din 22 noiembrie 2011 – dosar nr. 51615/3/2010.

¹⁶⁰ A se vedea în acest sens sentința civilă nr. 6940 din 10.12.2007 pronunțată de Judecătoria Sectorului 4 București în dosarul nr. 6027/4/2007, definitivă și irevocabilă prin respingerea recursului ca nefondat prin decizia civilă nr. 1576 din 15.05.2008 a Tribunalului București - Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal (nepublicate).

contestării pe cale separată a actului administrativ, caz în care devin incidente dispozițiile Legii nr.554/2004.

În măsura în care calea procesuală aleasă de contestator este plângerea împotriva procesului-verbal de contravenție, acesta nu poate fi lipsit de accesul la instanță, garantat de art.21 din Constituție și de art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Aceasta deoarece în cele mai multe cazuri lipsa de previzibilitate a legii, ce poate fi dovedită cu practica instanțelor judecătorești – chiar și neunitară¹⁶¹ – de a se pronunța asupra acestei măsuri în cadrul plângerii contravenționale, determină persoanele sancționate să nu formuleze plângere prealabilă, astfel cum impune art.7 din Legea nr.554/2004.

Este cu atât mai greu de explicat această îngrădire a accesului la un tribunal independent și imparțial cu cât, așa cum s-a precizat anterior, până în prezent nu s-a pus vreo problemă în legătură cu soluționarea contestațiilor împotriva altor măsuri tehnico-administrative în cadrul plângerii contravenționale, practică judiciară sprijinită și de dispozițiile art.17 C.pr.civ.

Prin urmare, respingerea contestației ca inadmisibilă în procedura contravențională cu motivarea că instanța este limitată la verificările prevăzute de art.34 din O.G. nr.2/2001, va determina în cele mai multe cazuri pierderea termenului pentru formularea plângerii prealabile, ceea ce se poate traduce într-un caz de inadmisibilitate în procedura contenciosului de drept comun, astfel cum va rezulta din paragrafele următoare.

În privința obligativității plângerii prealabile, trebuie subliniat că există, de asemenea, jurisprudență neunitară. Au existat soluții de respingere a acțiunii ca inadmisibilă față de lipsa plângerii prealabile, motivate în sensul că, de vreme ce cauza ce face obiectul prezentului litigiu nu a fost dedusă judecării în fața instanței de contencios administrativ ca urmare a invocării unei excepții de nelegalitate, ci ca urmare a declinării competenței, este evident că dispozițiile art.7 alin.5 din Legea nr.554/2004 nu își găsesc aplicabilitate, rezultând obligativitatea parcurgerii procedurii plângerii prealabile. De altfel, Curtea a reținut că nici nu

---

¹⁶¹ A se vedea hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la jurisprudența contradictorie, respectiv cauza *Tudor Tudor c. României*, hotărârea din 24 martie 2009, cauza *Ștefan și Ștef c. României*, hotărârea din 27 ianuarie 2009.

putea fi invocată excepția de nelegalitate a actului prin care s-a dispus măsura ridicării autoturismului de vreme ce acesta face chiar obiectul prezentei acțiuni¹⁶².

Deoarece această notă de constatare este un act administrativ, recurentul trebuia să îndeplinească procedura prealabilă impusă de art.7 din Legea nr.554/2004, lucru pe care nu l-a făcut.¹⁶³

Într-o serie de decizii civile¹⁶⁴, s-a reținut că, potrivit art.7 din Legea nr.554/2004, obligația de a parcurge procedura administrativă prealabilă de către persoana vătămată într-un drept sau într-un interes legitim printr-un act administrativ individual este condiționată de comunicarea actului administrativ.

Persoana vătămată, necunoscând existența actului administrativ în materialitatea acestuia, nu poate fi obstructionată în dreptul garantat constituțional de acces liber la justiție, prin obligarea să conteste un act administrativ pe care nu îl cunoaște decât prin efectele sale, și anume, în speță, prin lipsirea reclamantului de posesia asupra autoturismului proprietate personală, ridicat în urma unei măsuri administrative.

Prin necomunicarea actului de către emitent și punerea actului direct în executare, contrar art.14 din H.C.L. Sector 6 nr.14/2009 - anexa privind Regulamentul cu privire la blocarea/ridicarea, transportul, depozitarea și eliberarea autovehiculelor sau vehiculelor oprite neregulamentar pe partea carosabilă a drumurilor publice din Sectorul 6, precum și pe spațiul public și privat al Sectorului 6, pârâtul a pus reclamantul în imposibilitatea de a formula prealabil o plângere pentru a solicita anularea actului a cărui existență nu i-a fost comunicată.

Această împrejurare nu poate fi imputată reclamantului prin nepermiterea acționării în justiție, consecințele urmând să fie suportate de pârâtul-emitent, prin aprecierea acțiunii ca fiind admisibilă, fără a fi necesară parcurgerea procedurii prealabile, imposibil de parcurs de altfel din vina emitentului.

---

¹⁶² Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 2539 din 3 noiembrie 2011 – dosar nr. 9496/3/2010, decizia nr. 2150 din 11 octombrie 2010 – dosar nr. 43826/3/2009.

¹⁶³ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1815 din 19 septembrie 2011 – dosar nr. 11746/3/2010.

¹⁶⁴ Curtea de Apel București - Secția a VIII-a de Contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1864 din 23 septembrie 2011 – dosar nr. 16121/3/2010.

Constituția României garantează accesul liber la justiție, în sensul că „Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime” și „Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept” (art.21).

De asemenea, conform art.53 din Constituția României „exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății”.

Interpretând art.7 din Legea nr.554/2004 în sensul că actul administrativ, de a cărui existență persoana vătămată a aflat în instanță, trebuia contestat prealabil la autoritatea emitentă, se restrânge exercițiul dreptului reclamantului de acces liber la justiție, fără ca această restrângere să se impună, conform art.53 din Constituția României.

Trebuie subliniat că, potrivit art.109 alin.3 C.pr.civ., astfel cum a fost modificat prin Legea nr.202/2010, **neîndeplinirea procedurii prelabile nu poate fi invocată decât de către pârât prin întâmpinare, sub sancțiunea decăderii.**

În condițiile în care practica judiciară este neunitară, apreciem că se impune îmbrățișarea celei din urmă soluții, dat fiind că actul administrativ a fost executat instantaneu, fiind de esența măsurii ridicării vehiculului, iar de cele mai multe ori s-a constatat, în fapt, că nu se comunică persoanei vizate decât după momentul formulării unei plângeri contravenționale, prin depunerea în copie la dosarul instanței.

Aspectul care trebuie avut în vedere de judecătorul național se referă la efectul urmărit de legiuitor prin introducerea acestei proceduri a plângerii prelabile. S-a urmărit prin această procedură ca persoana interesată să ajungă la un compromis cu autoritatea în ceea ce privește diferendul existent între cele două părți, înainte de a se adresa instanței. Pentru acest motiv, chiar legiuitorul a avut în vedere și acțiunea autorității atunci când actul nu mai poate fi revocat, pentru că a

produs efecte, să acționeze în instanță chiar propriul serviciu emitent în vederea anulării actului emis cu nerespectarea dispozițiilor legale.

În cazul de față, autoritatea consideră *ab initio* că interesul public primează celui privat și, fără a mai da posibilitatea persoanei implicate să se apere, procedează la indisponibilizarea temporară a vehiculului. În aceste condiții, o plângere prealabilă formulată ulterior executării actului administrativ nu mai prezintă eficiență, scopul urmărit de legiuitor fiind, evident, nerespectat.

Practica judiciară privind acțiunea în despăgubiri. În ceea ce privește acțiunile în pretenții pentru repararea prejudiciului material sau moral produs prin actul administrativ prin care s-a luat măsura de ridicare a existat, de asemenea, o practică neunitară, remarcându-se următoarele tipuri de acțiuni:

Acțiunea în răspundere civilă delictuală, întemeiată pe dispozițiile art.1349 și următoarele din Codul civil din 2009, îndreptată fie împotriva emitentului actului administrativ, fie împotriva operatorului autorizat sau chiar împotriva amândurora.

În analiza condițiilor răspunderii civile delictuale în persoana intimei D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră, s-a arătat¹⁶⁵ că art.998 din Codul civil (1864) prevede că „orice faptă a omului, care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat a-l repara”, iar art.999 din Codul civil (1864) prevede că „omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa”.

Din prevederile legale menționate rezultă că pentru angajarea răspunderii civile delictuale se cer a fi întrunite cumulativ următoarele condiții: a) existența unui prejudiciu; b) existența unei fapte ilicite; c) existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; d) existența vinovăției celui care a cauzat prejudiciul.

Prejudiciul constă în plata sumei reprezentând cheltuieli de ridicare, transport și depozitare a autoturismului percepute de operatorul autorizat.

Fapta ilicită constă în aceea că vehiculul a fost ridicat din locul unde se afla staționat regulamentar, fără a reprezenta un obstacol pentru circulația rutieră.

---

¹⁶⁵ Sentința civilă nr. 814 din 29.01.2010 pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București în dosarul nr. 17688/303/2009, nepublicată, definitivă și irevocabilă prin nerecurare.

Existența raportului de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu rezultă din însăși materialitatea faptei și din cele expuse cu privire la nelegalitatea și netemeinicia actelor contestate.

Vinovăția reprezintă atitudinea psihică pe care autorul a avut-o în momentul săvârșirii faptei ilicite sau, mai exact, la momentul imediat anterior săvârșirii acesteia, față de faptă și urmările acesteia. În dreptul civil, răspunderea civilă delictuală operează, în principiu, *pentru cea mai ușoară culpă*, iar obligația de reparare a prejudiciului este *integrală, indiferent de gravitatea vinovăției*.

Aplicând un criteriu obiectiv de apreciere a culpei, al omului normal, avizat, prudent (*bonus pater familias*), precum și elemente subiective, cum ar fi calitățile și pregătirea subiectului activ, împrejurările în care a fost săvârșită fapta, trebuie stabilit dacă agentul constatator, în calitate de prepus al D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră a avut reprezentarea caracterului ilicit al acțiunii sale, în sensul că vehiculul respectiv nu era staționat neregular și nu reprezenta un obstacol pentru circulația rutieră.

În speță, instanța a reținut că polițistul rutier își desfășoară activitatea ca profesionist al domeniului său, iar criteriul obiectiv de apreciere a culpei - al omului normal și prudent - trebuie avut în vedere cu maximă exigență, deoarece acesta emite actul prin care se ia măsura ridicării vehiculului, executată ulterior de angajații S.C. I.A.E. S.R.L. Or, în cazul de față, agentul constatator a întocmit acte ce nu îndeplinesc condiții de legalitate (lipsa descrierii faptei și a motivării) cu privire la un vehicul staționat regulamentar.

Prin urmare, conform art.1000 alin.3 din Codul civil (1864), instanța a admis acțiunea în răspundere civilă delictuală formulată împotriva intimei D.G.P.M.B – Brigada de Poliție Rutieră și a obligat această instituție la plata către reclamantă a sumei de 500 de lei reprezentând daune materiale, respingând cererea pentru restul sumelor ca neîntemeiată.

În privința acțiunii în despăgubire îndreptată împotriva operatorului autorizat, practica judiciară este neunitară. Dat fiind că vinovăția se apreciază în fiecare caz concret, au existat și soluții de admitere a acțiunii în răspundere civilă delictuală îndreptate împotriva operatorului autorizat. Astfel, în sentința civilă nr.2372 din 28.03.2011 pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București în dosarul nr.14349/303/2010¹⁶⁶ s-a reținut că vehiculul era staționat regulamentar.

---

¹⁶⁶ Nepublicată, definitivă și irevocabilă la data pronunțării.

În motivare, s-a arătat că pârâta este un executant al unei obligații asumate contractual, aceea de a ridica, transporta și depozita autoturismele individualizate prin nota de constatare de către prepusul D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră, potrivit art.21 din H.C.L. S.6 nr. 4/2010.

De principiu, pârâta acționează doar ca un mandatar al autorităților, prestând serviciul pentru care a contractat. Din punct de vedere delictual contează însă vinovăția acestei persoane juridice, pentru a evita situațiile abuzive, în care ar putea acționa cu scopul obținerii veniturilor corespunzătoare taxelor aplicate.

Aplicând un criteriu obiectiv de apreciere a culpei, al omului normal, avizat, prudent (*bonus pater familias*), precum și elemente subiective, cum ar fi calitățile și pregătirea subiectului activ, împrejurările în care a fost săvârșită fapta, trebuie stabilit dacă prepușii operatorului autorizat au avut reprezentarea caracterului ilicit al acțiunilor lor, în sensul că vehiculul respectiv nu era staționat neregulamentar și nu reprezenta un obstacol pentru circulația rutieră. Numai în cazul în care împrejurările de fapt ar fi putut conduce la concluzia că prepușii pârâtei nu și-ar fi putut reprezenta caracterul ilicit al faptei acestora, în condițiile existenței unui act administrativ *aparent* legal, societatea ar putea fi exonerată de răspundere civilă delictuală.

În speță, instanța a reținut că există evidența necesară pentru a reține culpa pârâtei. Vehiculul în cauză era staționat chiar înaintea indicatorului „Parcare”, iar agentul de poliție rutieră a emis un act administrativ prin care dispunea ridicarea vehiculului tocmai pentru că staționa „pe colțul intersecției sau la mai puțin de 25 de

metri de colțul intersecției”, deși din fotografiile de la dosar se observa că vehiculul se afla într-o parcare amenajată special, prevăzută cu indicator rutier și marcaje pe asfalt ce delimitau locurile pe staționare în unghi față de marginea părții carosabile. În cazul de față existau deci elemente exterioare (indicator rutier chiar în fața vehiculului) ce puteau conduce la convingerea intimă a prepușilor că

măsura luată de agentul de poliție este nelegală și netemeinică. Or, prepușii societății-pârâte aveau obligația legală de a se opune executării dispoziției emise de agentul constatator, în caz contrar devenind responsabili din punct de vedere civil pentru propria acțiune.

Prin urmare, conform art.998-999 și următoarele din Codul Civil (1864), instanța a admis acțiunea în răspundere civilă delictuală formulată împotriva intimatei D.G.P.M.B – Brigada de Poliție și a societății-pârâte și a dispus obligarea acestora la plata către reclamantă a despăgubirilor civile.

Acțiunea întemeiată pe plata nedatorată, conform dispozițiilor art.1341 din Codul civil din 2009, îndreptată împotriva operatorului autorizat care a încasat contravaloarea cheltuielilor pentru ridicarea, transportul și depozitarea vehiculului staționat neregulamentar, în temeiul art.64 alin.3 din O.U.G. nr.195/2002.

Soluțiile instanțelor de judecată au fost extrem de diversificate, de la admiterea acțiunii în oricare din variantele de mai sus, până la respingerea pentru lipsa calității procesuale pasive ori respingerea cererii ca neîntemeiată.

A. Prin sentința civilă nr.5795 din 05.09.2011¹⁶⁷ pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București-Secția civilă în dosarul nr.18889/303/2009 s-a argumentat în admiterea acțiunii formulate exclusiv împotriva operatorului autorizat, prin aceea că plata nedatorată reprezintă un fapt juridic licit ca izvor de obligații, care consacră dreptul celui care a făcut o plată nedatorată de a solicita restituirea și obligația corelativă de restituire a celui care a primit-o. În drept, potrivit art.1092 din Codul Civil (1864), orice plată presupune o datorie și ceea ce s-a plătit fără să fie debit este supus repetițiunii. Rezultă astfel că orice plată trebuie să aibă o cauză și în lipsa acesteia ea trebuie restituită.

Cel ce, din eroare sau cu știință, primește aceea ce nu-i este debit, este obligat a-l restitui aceluia de la care l-a primit (art.992 din Codul Civil (1864)) și acela care, din eroare, crezându-se debitor, a plătit o datorie, are drept de repetițiune în contra creditorului (art.993 al.1 din Codul Civil (1864)).

Potrivit art.64 din O.U.G. nr.195/2002, poliția rutieră poate dispune ridicarea vehiculelor staționate neregulamentar pe partea carosabilă. Ridicarea și depozitarea vehiculelor în locuri special amenajate se realizează de către administrațiile publice locale sau de către administratorul drumului public, după caz. *Contravaloarea cheltuielilor pentru ridicarea, transportul și depozitarea*

---

¹⁶⁷ Npublicată, definitivă și irevocabilă la data pronunțării.

vehiculului staționat neregulamentar se suportă de către deținătorul acestuia. Ridicarea vehiculelor dispusă de poliția rutieră în condițiile prevăzute la alin.1 se realizează potrivit procedurii stabilite prin regulament.

Prin urmare, staționarea neregulamentară este o condiție *sine qua non* a îndatorării proprietarului vehiculului cu aceste cheltuieli. Dreptul pârâtei de a primi plata are, de principiu, un izvor legal sub condiția existenței faptei contravenționale și a unui act de constatare a staționării regulamentare, în caz contrar regula de drept comun ar fi că plata contravalorii serviciului prestat ar trebui efectuată de cel care l-a dispus.

Cum, în cauză, actele prin care D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră stabilise că petenta a staționat neregulamentar sunt nelegale și netemeinice, astfel cum s-a reținut prin sentința civilă nr.4714 din 10.06.2004 pronunțată de Judecătoria Sectorului 6 București în dosarul civil nr.5453/303/2009, cu observarea art.315 C.pr.civ., rezultă că plata efectuată de aceasta nu era datorată.

Contrar afirmațiilor pârâtei, nu are importanță buna sau reaua-credință a operatorului, aceasta nefiind o condiție a restituirii plăților nedatorate. De asemenea, nu are importanță în acest cadru că pârâta a acționat în temeiul dispoziției D.G.P.M.B. – Brigada de Poliție Rutieră și al contractului pe care îl are încheiat cu Consiliul Local al sectorului 6. Aceste aspecte țin de o eventuală desocotire a pârâtei cu aceste instituții, aspect care nu privește cauza de față. O eventuală conduită ilicită a pârâtei ar fi situat raportul juridic al acesteia cu petenta-reclamantă pe teren delictual, în timp ce acțiunile în conformitate cu dispozițiile legale mențin relația în sfera faptului licit ca izvor de obligații.

Prin urmare, pârâta trebuie să restituie reclamantei suma de bani, cu titlu de plată nedatorată efectuată de aceasta.

B. Într-o altă opinie, este avut în vedere raportul juridic creat prin acțiunea autorității publice. În acest context, în prim plan se concretizează dispoziția reprezentatului autorității publice care ordonă unui executant ducerea la îndeplinire a unui act administrativ. Așa cum am subliniat anterior, actul administrativ este emis în regim de putere publică și este executoriu de drept fără a mai fi necesară îndeplinirea vreunei formalități. Plecând de la acest principiu, *cel care pune în executare actul administrativ nu are niciun mijloc sau posibilitate pentru a refuza executarea actului administrativ*. În concret, reprezentantul societății care ridică vehiculul, considerat a fi staționat neregulamentar de către agentul de poliție, nu are niciun drept sau obligație de a

aduce la cunoștința agentului public faptul că măsura dispusă de acesta este nelegală. În aceste condiții, cel care prejudiciază persoana deținătoare a vehiculului este agentul de poliție, și nu societatea care prestează un serviciu public. De altfel, în acest sens sunt și dispozițiile Legii nr.554/2004, unde chiar în articolul 1 se face referire la prejudiciul cauzat de autoritatea administrativă unei persoane prin emiterea unui act administrativ. Nu se poate reține niciun principiu care guvernează dreptul civil atât timp cât raporturile iau naștere sub imperiul legii contenciosului administrativ. Odată născut acest raport juridic, el este supus dispozițiilor ce reglementează contenciosul administrativ, care nu se completează cu dispozițiile Codului civil, ci, eventual, în măsura în care nu contravin dreptului public, acesta se completează cu normele Codului de procedură civilă.

Este de reținut și aspectul referitor la normele care reglementează astfel de contracte prin care un serviciu public este concesionat unei persoane private.

În Legea nr.554/2005 se face vorbire de contractele administrative, dându-se o definiție generală a acestora. Ceea ce nu se are în vedere este faptul că aceste contracte diferă, într-o mare măsură, de contractele civile sau comerciale. Aceste contracte sunt guvernate tot de forța publică, care impune persoanei private interesate anumite clauze contractuale care nu pot fi negociate. De altfel, în majoritatea cazurilor astfel de contracte se concretizează într-un formular prestabilit unde se lasă la libera negociere doar prețul sau durata contractului; deci nu se lasă la aprecierea persoanei private nicio marjă de negociere cu privire la clauzele contractuale. În astfel de condiții, în practică este greu de crezut că reprezentantul societății va face obiecțiuni cu privire la măsura dispusă de agentul forței publice, cu atât mai mult cu cât măsura dispusă de agent îi profită.

Prestarea unui serviciu public de către o persoană privată presupune subordonarea acesteia atât normelor contractuale, pe care este obligată să le respecte sub sancțiunea desființării contractului de prestări servicii, dar și dispozițiilor individuale date de autoritate, față de care nu are o poziție de egalitate.

Prejudiciul adus deținătorului vehiculului nu este provocat de ridicarea și transportul mașinii la locul de depozitare de persoana privată, ci de dispoziția de ridicare emisă de agentul constatator. Nu se poate reține ideea că persoana privată a prestat acest serviciu față de deținătorul vehiculului, ci acest serviciu este prestat pentru autoritate, chiar dacă este plătit de persoana prejudiciată.

În concluzie, potrivit acestor principii, solicitarea de reparare a prejudiciului suferit de deținătorul vehiculului ar putea fi formulată cu succes numai împotriva autorității emitente a actului administrativ, practica judiciară fiind majoritară în acest sens.¹⁶⁸

Condiții impuse de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În cauza *Edgars Džeriņš c. Letoniei* (decizie de inadmisibilitate din 28 februarie 2002)¹⁶⁹, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în cadrul stării de fapt că, în data de 18 decembrie 1997, în executarea unei decizii a unui agent al poliției rutiere care a constatat că vehiculul reclamantului este staționat neregular, lucrătorii unei societăți private au ridicat vehiculul și l-au depozitat într-o parcare cu plată special concepută în acest scop. Pentru recuperarea autoturismului, reclamantul a trebuit să achite societății în cauză suma de 42 de euro, reprezentând costuri de remorcare și de depozitare.

Împotriva deciziei agentului de poliție, reclamantul a sesizat tribunalul cu o cerere în anulare. În memoriul său, reclamantul susținea că în cazul în care vehiculul ar fi fost staționat cu încălcarea regulamentului privind circulația rutieră, poliția ar fi trebuit să îi aplice o amendă administrativă, conform art.122-1 din Codul contravențiilor administrative, ceea ce nu s-a întâmplat în cauză. Reclamantul a mai susținut că plata cheltuielilor de remorcare și parcare era nejustificată potrivit prevederilor art.32 alin.3 din Codul contravențiilor administrative, care interzic autorităților publice să perceapă plăți care nu sunt prevăzute de lege. În consecință, reclamantul solicită tribunalului să anuleze decizia agentului de poliție rutieră privind indisponibilizarea vehiculului și obligarea societății private la restituirea sumei plătite fără teme.

Printr-o ordonanță din 10 februarie 1998, cererea a fost respinsă ca inadmisibilă pentru lipsa formei. Potrivit motivării, acțiunea reclamantului constituia pe de o parte un recurs împotriva unei decizii administrative a unei autorități publice și o cerere contencioasă introdusă împotriva societății private pentru plată nedatorată, cumulând două instituții juridice total diferite, cu

---

¹⁶⁸ Tribunalul București - Secția a IX-a de Contencios administrativ și fiscal, sentința civilă nr. 1864 2759 din 19 octombrie 2010 – dosar nr. 31403/3/2010; sentința civilă nr. 1795 din 3 mai 2011 – dosar nr. 31412/3/2010; sentința civilă nr. 364 din 1 februarie 2011 – dosar nr. 24436/3/2010.

¹⁶⁹ CEDO, cauza *Edgars Džeriņš c. Letoniei*, cererea nr. 48681/99, decizie de inadmisibilitate din 28 februarie 2002, www.echr.coe.int.

încălcarea regulilor procedurii civile. Cu toate acestea, judecătorul a precizat în motivare că reclamantul beneficiază în continuare de posibilitatea înlăturării viciilor de formă ale cererii prin introducerea pe cale separată a unei cereri pentru anularea deciziei agentului de poliție și o cerere contencioasă pentru plată nedatorată împotriva societății comerciale.

Judecătorul a adăugat că reclamantul a încălcat oricum art.235 Cod de procedură civilă, care stabilește căile de atac împotriva sancțiunilor administrative, în mod special din punct de vedere al jurisdicției competente și al termenului pentru introducerea cererii.

Împotriva acestei hotărâri, reclamantul a formulat recurs, invocând ca motiv aplicarea greșită a legii, din cauza remarcii finale a judecătorului, care - potrivit reclamantului - a comis o gravă eroare, confundând două proceduri diferite: recursul împotriva deciziilor administrative de drept comun, pe care îl exercitase în cazul de față, și recursul împotriva sancțiunilor administrative, pe care nu a avut niciodată intenția de a-l introduce, deoarece nu i se aplicase nicio sancțiune cu caracter punitiv.

Recursul a fost respins în mod definitiv la 2 iunie 1998 cu motivarea că, potrivit art.239-1 alin. 2 din Codul de procedură civilă, sunt susceptibile de recurs numai actele care impun unui particular o obligație de a face sau de a plăti o sumă cu titlu grațios ori îl împiedică să-și exercite în tot sau în parte drepturile conferite prin lege sau alt act normativ. Or, potrivit instanței de control, o simplă decizie prin care se dispune ridicarea vehiculului nu împiedică exercițiul unui drept anume, astfel că această decizie nu este susceptibilă de recurs în fața instanțelor.

Invocând art.6 par.1 din Convenție, reclamantul s-a plâns de faptul că jurisdicțiile letone s-au declarat incompetente în a statua asupra legalității și temeiniciei deciziei agentului de poliție prin care s-a dispus indisponibilizarea vehiculului, împiedicându-l pe reclamant să-și exercite dreptul de a dispune liber de proprietatea sa și de a recupera cheltuielile plătite pe nedrept, ceea ce reprezintă o încălcare a dreptului la o instanță care să se pronunțe asupra drepturilor și obligațiilor cu caracter civil.

Curtea a observat că plângerea reclamantului conține două capete distincte: primul privește legalitatea deciziei administrative care constată o încălcare a regulilor circulației rutiere și prin care se ia măsura ridicării vehiculului; cel de-al doilea privește temeinicia percepției de către o persoană

privată a taxei de remorcare și de staționare. Întrucât în dreptul leton acestor două aspecte le corespund căi procedurale diferite, Curtea le-a tratat separat.

Absența unui recurs împotriva deciziei administrative. În privința refuzului tribunalelor letone de a examina legalitatea dispoziției de ridicare a vehiculului reclamantului, Curtea a apreciat că art.6 par.1 pe latura civilă se aplică atunci când există o „contestație” cu privire la un „drept” ce poate fi invocat, suficient de bine caracterizat, recunoscut în dreptul intern.

În privința caracterului „civil” al unui drept sau al unei obligații, nu interesează calificarea juridică, ci conținutul material și efectele în sistemul juridic național, care sunt determinante în acest sens.

În ceea ce privește „contestația”, aceasta trebuie să fie reală și serioasă, putând viza atât existența însăși a unui drept, cât și întinderea sau modul de exercitare.

În fine, soluția procedurii trebuie să fie direct determinantă pentru dreptul în cauză, nefiind suficiente pentru aplicarea art.6 par.1 din Convenție o legătură fragilă sau repercusiuni îndepărtate.

În speță, Curtea a constatat că măsura administrativă criticată de reclamant avea ca scop facilitarea circulației rutiere normale, prin îndepărtarea provizorie de pe drumurile publice a unui vehicul care constituia un obstacol pentru ceilalți conducători. Îmbrăcând un caracter pur preventiv și instantaneu, această măsură nu afecta substanța însăși a drepturilor patrimoniale ale reclamantului, acesta rămânând liber să recapete posesia asupra vehiculului oricând ar fi dorit. ***Chiar dacă ridicarea și indisponibilizarea l-au împiedicat un anumit timp pe reclamant să exercite pe deplin dreptul de proprietate, nu s-a ajuns la o confiscare, expropriere sau la o altă modificare a statutului real al bunului litigios.*** În aceste circumstanțe, Curtea consideră că este vorba despre o simplă măsură de poliție, ce aparține în mod esențial de domeniul public.¹⁷⁰

---

¹⁷⁰ Se exclud, astfel, argumentele unor instanțe interne în ceea ce privește ingerința excesivă și disproporționată în exercițiul dreptului de folosință asupra bunurilor mobile, din perspectiva art.1 din Protocolul nr.1 adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În opinia noastră, nu este exclus ca într-o situație excepțională să se pună problema încălcării dreptului de proprietate datorită modului în care au fost aplicate și executate măsurile contravenționale. Potrivit actelor administrative cu caracter normativ, depozitarea autovehiculelor sau vehiculelor pe o perioadă mai lungă de timp poate determina aplicarea Legii nr.421/2002 privind regimul juridic al vehiculelor fără stăpân sau abandonate pe terenuri aparținând domeniului public sau privat al statului ori al

Printre altele, Curtea a apreciat necesar să analizeze efectele pe care le-ar fi produs o eventuală anulare a actului administrativ în cauză asupra drepturilor patrimoniale ale reclamantului. Din acest punct de vedere, se constată că procedura internă inițiată de reclamant împotriva poliției nu avea ca scop nici restituirea vehiculului, din moment ce acesta îi fusese returnat în ziua ridicării, nici rambursarea cheltuielilor de remorcare și de depozitare, aceste sume fiind percepute de o societate privată, și nu de poliție. În special, Curtea reține că în ordonanța din 10 februarie 1998 judecătorul a indicat expres că restituirea taxelor trebuie să facă obiectul unei acțiuni civile separate, împotriva societății comerciale, iar nu împotriva poliției. Prin urmare, *Curtea a apreciat că miza procesului, care nu putea consta decât într-o simplă anulare a actului administrativ contestat, nu era direct determinantă pentru niciun drept cu caracter civil, condiție necesară pentru aplicabilitatea art.6 par.1 din Convenție.*

Față de aceste considerente, Curtea europeană a statuat că litigiul cu privire la legalitatea dispoziției de ridicare a vehiculului reclamantului nu constituia o „contestație” cu privire la drepturi cu caracter „civil” în sensul art.6 par.1 din Convenție, motiv pentru care a respins acest capăt al cererii ca incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției.

Procedura civilă pentru restituirea plății nedatorate. În ceea ce privește celălalt capăt al cererii, Curtea a constatat de la bun început că reclamantul nu a urmat indicația dată de judecătorul fondului prin ordonanța din 10 februarie 1998 și nu a formulat o acțiune civilă în restituirea plății nedatorate împotriva societății civile care a perceput taxele. În privința obiecțiilor reclamantului legate de șansele de succes ale acestei căi procedurale, Curtea a constatat că acesta se bazează pe simple supoziții, nesuținute de argumente concrete de fapt sau de drept.

Totodată, Curtea a constatat cu precădere că nicio dispoziție din dreptul leton nu interzice judecătorului sesizat cu o cauză civilă să examineze legalitatea actului administrativ aflat la originea litigiului. Or, ineficacitatea unui recurs

---

unităților administrativ-teritoriale, modificată prin Legea nr.309/2006, conform căreia sunt supuse vânzării pentru valorificare (art.20 din Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 6 București nr.14/2009, art.6 din Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 3 București nr.120 din 24.11.2006). Totuși, această procedură specială are propriile căi de atac, astfel că până la apariția unei „exproprieri în fapt” suntem în prezența unei simple măsuri de poliție, fără efecte asupra dreptului de proprietate, astfel cum este garantat de art.1 din Protocolul nr.1.

trebuie întotdeauna stabilită cu certitudine; simplul fapt de a se îndoii cu privire la acest aspect nu constituie un argument valabil pentru a justifica neutilizarea unei căi procedurale, cu atât mai mult cu cât a fost indicată de judecătorul cauzei.

Pe cale de consecință, s-a reținut că reclamantul nu a utilizat o cale procedurală de care dispunea în dreptul intern și a cărei ineficacitate nu a fost demonstrată, astfel că plângerea a fost respinsă pentru neepuizarea căilor de atac interne, în aplicarea art.35 par.1 și 4 din Convenție.

Legalitatea măsurilor de ridicare din prisma jurisprudenței CEDO. O altă cauză are ca obiect sancționarea reclamanților pentru staționare neregulamentară în orașul Murcia, Spania. Reclamanții au formulat acțiune în dreptul intern împotriva hotărârii autorităților locale, a amenzii contravenționale și a măsurii ridicării vehiculului, pe motiv că sancțiunile au fost aplicate de operatori privați, iar nu de un funcționar public, dar și pentru că li s-ar fi încălcat prezumția de nevinovăție.

Instanțele interne au respins cererea de chemare în judecată, făcând trimitere la propria jurisprudență constantă în materie, dar și la cea a Curții Constituționale, potrivit căreia contravențiile respectă principiul legalității, fiind prevăzute cu claritate de o lege accesibilă și previzibilă: Legea din 2 aprilie 1985 privind circulația rutieră și hotărârea autorităților locale din 30 mai 1990 privind staționarea în Murcia. Tribunalul a subliniat că Legea în cauză autoriza persoane private să încheie procese-verbale pentru staționare neregulamentară, iar reclamanții nu contestaseră materialitatea faptelor.

Comisia Europeană a arătat, în primul rând, că nu este în competența sa de a se substitui instanțelor judecătorești naționale în aprecierea faptelor și a probelor, ci sarcina sa este de a se asigura că elementele de probă au fost administrate de manieră a garanta dreptul la un proces echitabil.

Cauza reclamanților a fost examinată în cadrul unei proceduri contradictorii în fața instanței de contencios administrativ. Pretinsa încălcare a principiului prezumției de nevinovăție, invocată de reclamanți, nu face decât să repună în discuție situația de fapt reținută de instanțele spaniole. Or, instanțele de judecată nu au motivat în aprecierea vinovăției într-un mod care să încalce prezumția de nevinovăție, reclamanții având posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare, iar în cadrul plângerii nu au arătat prin ce anume s-ar fi încălcat art.6 par.2 din Convenție. Simplul fapt că nu au obținut câștig de cauză nu este

suficient pentru a concluziona încălcarea dispoziției în cauză, motiv pentru care acest capăt al cererii a fost respins ca vădit nefondat.

În ceea ce privește susținerea reclamanților că sancțiunile pe care le-au suportat nu erau prevăzute de lege, ci de o hotărâre a autorităților municipale, cu încălcarea articolului 7 par.1 din Convenție, Comisia europeană a reamintit faptul că principiul legalității incriminării și a pedepsei impune un standard pentru a califica drept „lege” în sensul Convenției o normă juridică, respectiv de a îndeplini condițiile de accesibilitate și previzibilitate. Trebuie să fie enunțată cu suficientă precizie pentru a permite tuturor să prevadă posibilele consecințe care pot rezulta dintr-un act sau omisiune.

Comisia a constatat, în acest caz, că reclamanții au fost sancționați cu amenzi administrative în temeiul articolului 9 din Hotărârea Municipală din 30 mai 1990 privind staționarea în orașul Murcia, că există o jurisprudență constantă a Curții Constituționale conform căreia principiul legalității este respectat atunci când textul care instituie sancțiunea este prevăzut de o lege, cum a fost cazul în speță și cum au reținut instanțele interne, iar conduita incriminată și consecințele sale erau clare, accesibile și previzibile.

Comisia a reamintit că, pentru a fi respectată cerința de previzibilitate, trebuie să existe o jurisprudență constantă, publicată și respectată de instanțele inferioare. În circumstanțele prezentei cauze, dispozițiile relevante ale hotărârii locale în cauză au permis reclamanților să-și conformeze conduita, fiind îndeplinite cerințele de previzibilitate decurgând din art.7 din Convenție.

Reținem din această decizie de inadmisibilitate că unificarea practicii judiciare este cea mai importantă, fiind lipsit de relevanță în fața Curții Europene a Drepturilor Omului dacă în dreptul intern competența revine polițistului rutier, polițistului local, unui operator privat autorizat ori dacă hotărârile Consiliilor locale pot completa actele normative superioare cu proceduri de executare a măsurilor, atâta timp cât acestea sunt previzibile în privința comportamentului prescris persoanelor cărora li se adresează.

Căile efective de realizare a dreptului pretins în sistemul intern. De principiu, spre deosebire de sistemul de drept leton, în dreptul intern instanța în cadrul unei acțiuni în pretenții civile întemeiate pe răspunderea civilă delictuală sau pentru plată nedatorată nu are posibilitatea de a analiza legalitatea unui act administrativ aflat la originea litigiului, această competență revenind exclusiv instanței de contencios administrativ potrivit Legii nr.554/2004.

În situația specifică a dispoziției de ridicare a unui vehicul, *atunci când actul este atacat separat de procesul-verbal de contravenție*, competența tribunalului este stabilită prin dispoziții de ordine publică.

Legalitatea și temeinicia actului administrativ prin care s-a luat măsura tehnico-administrativă este esențială pentru admisibilitatea unei acțiuni în pretenții pentru plată nedatorată.

Plata nedatorată reprezintă un fapt juridic licit ca izvor de obligații, care consacră dreptul celui care a făcut o plată nedatorată de a solicita restituirea și obligația corelativă de restituire a celui care a primit-o. În drept, potrivit art.1341 C.civ., cel care plătește fără a datora are dreptul la restituire. Rezultă astfel că orice plată trebuie să aibă o cauză și *în lipsa acesteia* ea trebuie restituită.

În cadrul unei atare acțiuni, instanța este limitată la a verifica dacă temeiul plății efectuate lipsește, prin desființarea actului juridic în baza căruia plata a fost primită.

Astfel cum s-a reținut anterior, plata primită de societatea comercială în calitate de operator autorizat a avut drept cauză dispozițiile Hotărârii Consiliului Local și nota de constatare întocmită de polițistul rutier, iar nu numai procesul-verbal de contravenție. Efectul anulării acestui din urmă act administrativ asupra celui dintâi poate fi analizat numai într-o acțiune de drept comun în anularea actului (în temeiul O.G. nr.2/2001 - odată cu procesul-verbal de contravenție sau în temeiul Legii nr.554/2004 – separat de procesul-verbal), iar nu în cadrul unei acțiuni în pretenții pentru plata nedatorată.

Respingerea ca inadmisibilă sau prematur introdusă a cererii formulate înaintea anulării dispoziției de ridicare, iar nu ca neîntemeiată, se impune pentru a nu se putea opune reclamantului autoritatea de lucru judecat în măsura în care situația juridică va evolua în favoarea sa.

Și în cadrul unei acțiuni în răspundere civilă delictuală, anularea măsurii tehnico-administrative este hotărâtoare cu privire la soluția ce urmează a fi dată, din moment ce în funcție de aceasta are a fi apreciată și fapta ilicită. Cu atât mai mult, în cazul în care acțiunea în răspundere civilă delictuală este îndreptată împotriva operatorului autorizat, reprezentarea de către executant a caracterului ilicit al acțiunii este analizată în condițiile existenței unui act administrativ aparent legal aparținând autorității legitime (necontestat potrivit procedurii legale), ceea ce determină o concluzie de lipsă a vinovăției.

Promovarea în baza Legii nr.554/2004 a unei acțiuni în anularea actului administrativ prin care a fost luată măsura tehnico-administrativă însoțită de o acțiune în despăgubiri pentru daunele cauzate ce are a fi soluționată potrivit art.18 alin.3 din aceeași lege este împiedicată de multe ori în materia contenciosului administrativ de lipsa procedurii prealabile.

Nu trebuie pierdut din vedere faptul că, de cele mai multe ori, persoanele sancționate contestă în plângerea contravențională măsura tehnico-administrativă, fără a solicita expres anularea dispoziției, ci doar „restituirea” sumei de bani, acesta fiind scopul mediat al acțiunii lor în justiție. Dat fiind că anularea actului administrativ este hotărâtoare pentru soluția instanței, apreciem că respingerea ca inadmisibilă a acțiunii în pretenții¹⁷¹ pe motiv că excede procedurii plângerii contravenționale este rezultatul încălcării normelor de procedură.

Potrivit principiului *iura novit curia*, judecătorul nu este ținut de textul de lege indicat de parte, ci trebuie să aplice acel text de lege care corespunde situației de fapt calificată juridic de către parte, în măsura în care situația de fapt este confirmată de probele administrate în cauză.

În măsura în care argumentele părților nu sunt subsumate unei acțiuni având ca scop imediat anularea dispoziției de ridicare, însă din expunerea situației de fapt rezultă că se contestă implicit legalitatea sau temeinicia acesteia, instanța este obligată potrivit art.129 alin.4 și 5 C.pr.civ. să le ceară acestora să prezinte explicații, oral sau în scris, precum și să pună în dezbaterea lor orice împrejurări de fapt ori de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere cu privire la situația de fapt și motivarea în drept. Judecătorii au îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

Așa fiind, nu este exclus ca, în anumite circumstanțe, refuzul opus de jurisdicțiile naționale chemate să se pronunțe în ultimă instanță să aducă atingere principiului echității procedurii, astfel cum este enunțat de art.6 par.1 din Convenție, în special atunci când un astfel de refuz apare ca fiind atins de arbitrar.

---

¹⁷¹ Tribunalul București – Secția a IX-a Contencios Administrativ și Fiscal, decizia civilă nr. 3534 din 16.11.2009, definitivă și irevocabilă, nepublicată.

Respingând ca inadmisibilă cererea reclamantului pe motiv că nu se poate analiza în cadrul plângerii contravenționale măsura tehnico-administrativă a ridicării vehiculului – contrar jurisprudenței instanțelor care s-au pronunțat pe fondul acestui gen de acțiuni, fie în sensul admiterii, fie în sensul respingerii -, este imperios necesar să se dovedească existența unei căi efective în dreptul intern.

Or, jurisprudența instanțelor de contencios administrativ de a respinge ca inadmisibile cererile de chemare în judecată pentru lipsa plângerii prealabile și faptul că după termenul de 30 de zile prevăzut de art.7 din Legea nr.554/2004 orice plângere prealabilă este, de regulă, tardiv formulată¹⁷² ar fi de natură a conduce la o încălcare a art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Concluzii și remedii propuse. Curtea europeană a reținut în mod constant că interpretarea legislației interne incumbă în primul rând autorităților naționale, în special curților și tribunalelor, și că nu este în măsură să identifice erorile de fapt sau de drept pretinse a fi fost comise de o jurisdicție internă, cu excepția cazului în care ar fi putut aduce atingere unor drepturi și libertăți protejate de Convenție.

Dispozițiile O.U.G. nr.195/2002 sunt clare și previzibile în sensul că măsura tehnico-administrativă a ridicării unui vehicul poate fi contestată în cadrul plângerii contravenționale, chiar dacă este luată printr-un act separat de procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției, date fiind dispozițiile speciale ale legislației rutiere în privința căii de atac și strânsa legătură dintre măsurile cu caracter contravențional aplicate de agentul de poliție rutieră (sancțiuni principale, complementare sau simple măsuri tehnico-administrative).

Din punct de vedere procesual civil, capătul de cerere privind despăgubiri având ca obiect suma reprezentând contravaloarea ridicării, transportului și depozitării vehiculului, fiind sub 500.000 de lei este de competența judecătoreii conform art.1 alin.1 C.pr.civ. Această sumă nu se solicită a fi restituită în cadrul

---

¹⁷² Decizia nr. 710 din 26 mai 2009 a Curții de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal, publicată în Jurisprudența Curții de Apel Alba Iulia; decizia nr. 2670 din 19 mai 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal pronunțată în dosarul nr. 9394/301/2007, decizia nr. 1297 din 10 martie 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal pronunțată în dosarul nr. 29455/3/2006, decizia nr. 632 din 6 februarie 2009 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal pronunțată în dosarul nr. 816/45/2007 (www.scj.ro).

capătului de cerere având ca obiect plângere contravențională, ci printr-un capăt de cerere distinct, întemeiat de regulă pe răspunderea civilă delictuală sau plata nedatorată, fiind posibilă și chiar oportună judecarea cererilor în cadrul aceluiași dosar.

De altfel, procedura contravențională e mult mai accesibilă unei persoane obișnuite, având cunoștințele juridice minime și care de cele mai multe ori nu beneficiază de asistență juridică, dar care în cuprinsul acțiunii introductive contestă – prin formularea proprie – măsura ridicării vehiculului și solicită restituirea sumei de bani achitate. Nu este de pierdut din vedere faptul că, în analiza cererii de chemare în judecată, Curtea europeană ar putea reține soluția ca greșită, referitor la interpretarea dată de instanța internă în sensul că s-a solicitat doar restituirea sumei de bani fără a se solicita anularea măsurii ridicării ceea ce l-a lipsit pe reclamant de accesul la o instanță.

Dat fiind că invocarea unei excepții de nelegalitate a unui act administrativ nu este condiționată de urmarea procedurii prealabile, în cadrul unei acțiuni în pretenții de drept comun poate fi contestat pe cale de excepție actul administrativ care a stat la baza ridicării vehiculului. Potrivit art.7 alin.1 din Legea nr.554/2004 legalitatea unui act administrativ unilateral cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, poate fi cercetată oricând în cadrul unui proces, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate.

În final, în măsura în care se vor lua măsuri de unificare a practicii judiciare cu caracter obligatoriu (legislative sau prin intermediul unui recurs în interesul legii), se impune a se stabili competența exclusivă a judecătoriei, ca instanță de contencios administrativ specială conform O.G. nr.2/2001, de a soluționa contestațiile împotriva măsurilor tehnico-administrative.

4. PRINCIPIUL NEDISCRIMINĂRII – SITUAȚIA RROMILOR¹⁷³

Situația romilor din România reflectă și chiar accentuează problemele cu care această minoritate se confruntă în ansamblul spațiului european: sărăcie, lipsa educației, șomaj, sănătate precară. Astfel, potrivit Băncii Mondiale, în jur de 66% dintre romii din România trăiesc cu mai puțin de 4,30\$ pe zi, în timp ce 21% trăiesc cu mai puțin de 2,15\$ pe zi. De asemenea, rata șomajului în rândul romilor

---

¹⁷³ Cauza Stoica c. României

este cu 26 puncte procentuale mai mare decât media masculină, iar angajații romi au venituri cu 55% mai mici decât populația majoritară. În privința educației, înscrierea copiilor romi în școli continuă să fie mai mică decât media națională. De exemplu, la nivelul învățământului secundar, 79% dintre tinerii români cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani studiază, în timp ce doar 36% dintre romii din aceeași categorie de vârstă urmează un program educațional. În ceea ce privește atitudinea populației, percepțiile majorității asupra acestei minorități sunt impregnate de stereotipuri precum violența, criminalitatea, lipsa interesului pentru educație: 72% cred că majoritatea romilor încalcă legea, iar 20% consideră că este necesară interzicerea accesului romilor în anumite magazine sau cafenele.

În observațiile sale finale adresate României, Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (CEDR) face frecvent referire la minoritatea romă și punctează câteva dintre principalele probleme cu care aceasta se confruntă: romii continuă să fie victime ale stereo-

tipurilor rasiste și discriminării în materie de acces și calitate a învățământului, acces la slujbe, la locuințe, la serviciile de sănătate etc., precum și victime ale abuzului de autoritate din partea poliției și a forțelor de ordine. CEDR recomandă așadar statului român „să vegheze la aplicarea legislației existente și a altor măsuri care interzic discriminarea romilor”, să faciliteze și să garanteze accesul acestora la diferitele servicii și să furnizeze date „precise și fiabile” asupra situației reale a romilor și a efectelor concrete ale legislației și politicilor adoptate.

Absența unei implementări efective a numeroaselor inițiative, precum și carențele statisticilor referitoare la populația romă, sunt denunțate și de ONG-urile implicate în promovarea drepturilor omului. Astfel, Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC), care activează în domeniul drepturilor copilului, consideră rapoartele periodice ale statului drept „o declarație de intenție

referitoare la ce ar trebui făcut și nu la ceea ce s-a făcut deja”. În plus, Romani CRISS, într-o scrisoare adresată recent oficialilor U.E., critica graba și superficialitatea cu care statul român încercă să adopte noua strategie națională de integrare a romilor și pune la îndoială sinceritatea angajamentului României pentru rezolvarea problemelor romilor.

La aceste critici se adaugă și alte elemente care aruncă dubii asupra voinței politice din România de integrare a romilor, și anume discursurile cu caracter rasist ce vin din partea unor politicieni care acoperă întregul spectru politic din România.

Excluziunea socio-economică de natură structurală, precum și discriminările frecvente venind din partea populației majoritare și a autorităților (fie ele polițiști, agenți de ordine sau politicieni de rang înalt), înfierează așadar viața cotidiană a romilor. Această situație nu este caracteristică României, ci se regăsește în ansamblul statelor membre U.E., atât în cele noi unde romii locuiesc în mod tradițional, cât și în cele vechi în care s-au format mai recent comunități de romi, favorizate fiind și de dreptul la liberă circulație.

Această ampoare europeană a problemei, corelată cu lipsa de efectivitate a majorității măsurilor elaborate la nivel național, a făcut imperativă adoptarea unor soluții la nivelul instituțiilor U.E. Recenta STRATEGIE EUROPEANĂ PENTRU INCLUZIUNEA ROMILOR se înscrie în această logică, prevăzând, printre altele, anumite obiective în materie de integrare a romilor, precum și un „mecanism de monitorizare solid”, dirijat de Comisia Europeană și care să se bazeze pe criterii comune clare și să permită măsurarea rezultatelor concrete. Totuși, această strategie reprezintă AVANT-TOUT un cadru de coordonare al strategiilor naționale, statele membre fiind cele cărora le revine responsabilitatea primordială în implementarea diferitelor politici și, implicit, în asigurarea integrării sociale a romilor.

Dacă aceste măsuri vizează în principal eliminarea discriminării structurale împotriva romilor, trebuie notat că integrarea deplină a acestei minorități nu se va putea realiza decât în condițiile în care fiecare persoană va învăța să-i privească pe romi drept membrii ai comunității sale și cetățeni cu drepturi egale.

Situația de fapt. Satul Gulia din com.Dolhasca, jud.Suceava este un sat cu un procent de 80% populație de etnie romă. La data de **3 aprilie 2001** primarul adjunct, patru ofițeri de poliție de la postul de Poliție Dolhasca și șeful lor, șase

gardieni publici din Dolhasca și un șofer, au plecat în 3 mașini spre a pune în executare o decizie locală împotriva proprietarilor ale căror animale pășteau pe islazul comunal. Trei dintre gardienii publici purtau uniforme negre cu cagulă și erau înarmați cu bastoane. În jurul orei 8 p.m., pe drumul de întoarcere către postul de poliție Dolhasca, s-au oprit la barul lui C.C. din Gulia spre a verifica documentele proprietarului. Un conflict între autorități și 20-30 de cetățeni de etnie romă a luat naștere în fața barului. Declarațiile părților diferă în ce privește desfășurarea evenimentelor.

***Versiunea reclamantului privind faptele.** F.L., un locuitor de origine romă, tocmai părăsea barul când a intrat poliția. Sergentul D.T. l-a întrebat dacă este „țigan sau român”. Când F.L. a răspuns că este țigan, primarul a cerut ofițerilor de poliție și gardienilor publici să-i dea acestuia și celorlalți cetățeni romi „o lecție”. Poliția și gardienii publici au început să-i bată pe F.L. și pe ceilalți cetățeni romi care se aflau în vecinătatea barului.*

Reclamantul, care tocmai cumpăraseră ceva de la un magazin din vecinătate, a fugit împreună cu ceilalți copii însă a fost prins de D.T. care a început să-l bată, lovindu-l în partea din spate a capului, și l-a împins într-un canal. Reclamantul i-a spus lui D.T. că tocmai a fost supus unei intervenții chirurgicale la cap și că bătaia i-ar putea pune viața în pericol. D.T. a continuat să-l lovească până când reclamantul și-a pierdut cunoștința. Mai multe persoane, printre care și colegii de clasă ai reclamantului au fost martori oculari la incident. Primarul adjunct și ofițerii de poliție au fost auziți făcând remarci rasiste.

Oficialii au părăsit zona lăsându-l pe reclamant inconștient la pământ. A.S., V.D. și I.C., martori la incident, l-au transportat acasă la părinții săi.

Versiunea Guvernului privind faptele. Primarul adjunct a intrat în barul lui C.C. cu un ofițer de poliție și s-a plâns de condițiile insalubre din local și că C.C. permite oamenilor să bea excesiv. C.C. le-a cerut clienților să părăsească barul. Pe parcursul discuției cu autoritățile, C.C. și soția sa i-au incitat pe clienții care erau adunați în fața barului, să se opună autorităților. Clienții au devenit agresivi. Ofițerii de poliție l-au înconjurat pe primar spre a-l proteja. Oficialii s-au întors în grabă la mașini și au părăsit zona imediat. Mașina primarului adjunct, care a plecat ultima, a fost atacată de către localnici cu bâte.

În seara de 3 aprilie 2001, reclamantul a fost dus de părinții săi la Spitalul Sfânta Maria din Iași.

La data de 6 aprilie 2001, acesta a fost examinat de către un doctor din cadrul Institutului Medico-Legal din Iași. Certificatul medico-legal emis cuprinde următoarele:

„- Pe partea exterioară superioară a cotului stâng: o excoriație discontinuă de 1,2 x 1 cm, cu crustă hematică roșie;

- In spațiul dintre scapulă și vertebre: echimoze liniare vineții transversale, cu dimensiuni între 9x3,2 cm și 5,52 x 2,8 cm, două pe partea dreaptă, una pe partea stângă;

- Pe partea exterioară a brațului drept : o echimoză transversală lineară roșie de 5,5x2 cm;

- Subiectul declară că are dureri în epicraniul parietal drept însă nu sunt semne vizibile exterioare de leziuni post traumatice ...

Concluzii:

Stoica Constantin prezintă echimoze, contuzii toracice și excoriații, produse cu un linear contondent, care pot data din 3 aprilie 2001. Necesită pentru recuperare de la trei până la cinci zile de îngrijiri medicale”.

În ceea ce privește istoricul său medical, reclamantul a fost diagnosticat cu afecțiune cerebrală și operat la 20 decembrie 1999. La 12 aprilie 2001 Comisia pentru Protecția Persoanelor cu Handicap a stabilit că acesta „prezintă handicap de gradul I și necesită supraveghere permanentă și un asistent personal.”

Invocând articolul 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, reclamantul a susținut că a fost supus la rele tratamente și că investigațiile derulate asupra incidentului nu au fost efective.

De asemenea, susține că evenimentele invocate precum și ancheta defectuoasă au fost motivate de prejudecăți rasiale, fiind încălcat art.14 din Convenție raportat la art.3. Cererea a fost introdusă în fața CEDO la 19 noiembrie 2002.

În drept. Articolul 3. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că este necontestat faptul că reclamantul a suferit leziuni la data sau în jurul datei incidentului. Cu toate acestea, părțile nu sunt de acord în ceea ce privește producerea acestora de către organele de poliție.

Art.3 garantează una dintre valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Chiar și în circumstanțele cele mai dificile, cum ar fi lupta împotriva terorismului sau criminalității, Convenția interzice în termeni absoluți tortura și tratamentele inumane sau cele degradante. Spre deosebire de majoritatea clauzelor

Convenției și ale Protocoloalelor 1 și 4, art.3 nu cuprinde nici un fel de excepții și nici o derogare de la acesta, nu este permisă în temeiul art.15 din Convenție, chiar și în cazul unui eveniment de urgență publică vizând viața națiunii.

Relele tratamente trebuie să atingă un nivel minim de gravitate pentru a intra sub incidența art.3 din Convenție. Stabilirea acestui minim depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi durata tratamentului, efectele fizice și psihice ale acestuia, în unele cazuri vârsta și sexul precum și starea de sănătate a victimei. Curtea a considerat tratamentele ca fiind „inumane” pentru că, între altele, au fost premeditate, au fost aplicate continuu și au cauzat fie vătămări corporale, fie afecțiuni fizice și psihice. Tratamentele sunt considerate a fi „degradante” deoarece prin natura lor creează victimei un sentiment de teamă, angoasă și inferioritate, de natură să o umilească și să o devalorizeze.

Pentru a aprecia că anumite tratamente sunt „degradante” în sensul art.3, Curtea va avea în vedere dacă scopul acestora este să umilească și să devalorizeze persoana în cauză și dacă, în ceea ce privește consecințele acestora, afectează victima în mod negativ într-o manieră incompatibilă cu art.3 din Convenție. Cu toate acestea, chiar și în absența unor astfel de scopuri, încălcarea art.3 nu poate fi exclusă în mod concludent. Gradul de suferință și umilire aplicat trebuie în orice caz să depășească elementul inevitabil de suferință și umilire aferent unei forme legitime de tratament sau pedeapsă.

Curtea consideră că gravitatea vânătăilor constatate la examinarea medicală a reclamantului indică faptul că ultimele leziuni, indiferent dacă au fost produse de către poliție sau de către altcineva, au fost suficient de serioase pentru a constitui rele tratamente în sensul art.3 din Convenție.

Rămâne a se stabili dacă statul poate fi considerat responsabil pentru producerea acestora în sensul art.3. Curtea reiterează jurisprudența sa confirmând standardul probei “dincolo de orice bănuială rezonabilă” în evaluarea probelor. Astfel de probe trebuie să fie întemeiate pe coexistența unor interferențe puternice, clare și concordante, fie bazate pe prezumții similare de netăgăduit.

În cauza de față, Curtea notează că reclamantul a fost internat în spital imediat după evenimente și un raport medical confirmă leziunile suferite. Reclamantul a formulat o plângere penală împotriva polițiștilor acuzați ca l-ar fi bătut. Declarația sa este coerentă și susținută de raportul medical și de declarațiile anumitor martori oculari. Nu mai puțin adevărat este faptul că martorii au dat declarații contradictorii; toți oficialii și unii trecători au negat existența

violențelor, în vreme ce sătenii au afirmat că acestea au existat. În final ancheta desfășurată a condus la concluzia că organele de ordine nu sunt responsabile pentru vătămări.

Nu a existat nicio recunoaștere oficială a vreunui act de violență împotriva reclamantului.

Cu toate acestea, Curtea reamintește că atunci când un cetățean prezintă argumente pertinente privind faptul că a fost supus unor serioase rele tratamente de către poliție sau de către alți reprezentanți similari ai statului, ilicit și cu încălcarea art.3 din Convenție, această reglementare, apreciată prin raportare la obligația generală a statului conform art.1 din Convenție de a „asigura tuturor celor din jurisdicția sa drepturile și libertățile prevăzute în [...] Convenție”, impune efectuarea unei anchete oficiale efective. Această anchetă, ca și cea de la art.2, trebuie să fie de natură să conducă la identificarea și pedepsirea celor responsabili. În caz contrar, interdicția legală privind tortura și tratamentele inumane și degradante își pierde importanța ei fundamentală, devine inefectivă în practică și creează posibilitatea abuzurilor cauzate de către stat în unele cazuri.

Curtea notează că în cauză a avut loc o anchetă. Rămâne a se observa dacă aceasta a fost sau nu efectivă, așa cum se dispune prin art.3. Chiar dacă ancheta a durat aproape un an, această durată a procedurii nu reprezintă, în sine, o problemă. Deși la incident au fost prezenți 20 sau 30 de cetățeni, numai trei au fost ascultați în cauză în fața Poliției Suceava și cinci în fața procurorului militar. Toți ofițerii de poliție și gardienii publici au depus mărturie. Nu există nicio explicație pentru care ceilalți săteni nu au fost ascultați pe parcursul investigațiilor. Aceștia fie nu au fost chemați să depună mărturie, fie – așa cum susține reclamantul – au fost intimidați de poliție. În ambele cazuri, faptul că nu au fost ascultați creează dubii cu privire la seriozitatea cu care poliția a desfășurat ancheta în acest caz.

De asemenea, Curtea este preocupată de modul în care procurorul militar a înlăturat mărturiile sătenilor audiați. În primul rând, conform tezei Guvernului, procurorul avea dreptul să înlătore aceste mărturii dacă se dovedeau neverosimile sau inutile în mod evident. Cu toate acestea, Curtea nu poate să nu observe că procurorul nu a explicat de ce mărturiile sătenilor au fost mai puțin credibile decât cele ale ofițerilor de poliție, de vreme ce toți participanții trebuie considerați egali, datorită pozițiilor lor opuse pe parcursul procedurii (presupusa victimă împotriva presupusului făptuitor). Mai mult, concluzia procurorului conform căreia acești

martori nu ar fi fost prezenți la incident este contrazisă de probele cauzei, inclusiv de declarațiile acestor persoane, date în fața aceluiași procuror.

De asemenea, Curtea consideră că presupusele contradicții între declarațiile martorilor și cele ale reclamantului nu au fost corespunzător analizate de procuror care a notat doar pe scurt diferențele privind presupusa lovire a reclamantului în cap. El a omis să analizeze punctele comune ale declarațiilor, inclusiv cele pe care și-a fundamentat concluziile, din care rezultă că reclamantul a suferit în realitate leziuni pe tot corpul.

În cele din urmă, Curtea consideră ca și reclamantul, faptul că ofițerii de poliție nu au formulat plângere împotriva pretinsului comportament insultător al romilor, ceea ce creează dubii asupra versiunii acestora despre fapte. Explicația poliștilor conform cu care comportamentul ar fi fost „pur țigănesc” va fi examinată mai jos.

Un alt punct de interes îl reprezintă faptul că anchetatorii s-au limitat să exonereze de răspundere pe polițiști însă nu s-au preocupat să găsească pe autorul leziunilor reclamantului. Acest aspect este grav mai ales având în vedere că reclamantul era minor la data incidentului și de asemenea avea un grav handicap. Dacă este adevărat că violențele nu au fost exercitate de polițiști, ci de către un individ, urmărirea penală nu poate fi pornită decât la cererea victimei (*plângere prealabilă*, art.180 din Codul penal român). Cu toate acestea, nicio astfel de plângere nu poate fi formulată dacă poliția nu identifică eventualul presupus autor al violențelor. De aceea, în cazul în discuție, reclamantul nu a putut să formuleze imediat o plângere împotriva agresorilor săi.

În cele din urmă, Curtea reamintește că deja a stabilit că legea aplicabilă la data faptelor institua un dubiu asupra independenței ierarhice și instituționale a procurorilor militari.

În lumina celor de mai sus și în baza materialelor ce i-au fost prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a stabilit în mod satisfăcător dacă traumele fizice produse reclamantului au fost cauzate în alt mod decât prin tratamentul aplicat de către polițiști și concluzionează că aceste leziuni constituie tratamente inumane și degradante (a se vedea de asemenea *Cobzaru*, citat mai sus, alin.74). În consecință, a existat o încălcare a art.3 din Convenție.

Având în vedere deficiențele anterior menționate ale investigației, Curtea reține, de asemenea, că autoritățile statului nu au desfășurat o ancheta efectivă în

ceea ce privește plângerea reclamantului pentru pretinse rele tratamente. Așadar, a existat o încălcare a art.3 din Convenție și sub aspect procedural.

Articolul 14. Jurisprudența Curții asupra art.14 stabilește că discriminare înseamnă a trata diferit, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, persoane în situații în mod relevant similare. Violența rasială este un afront particular adus demnității umane și, prin prisma efectului său, necesită din partea autorităților o vigilență specială și o reacție viguroasă. De aceea autoritățile trebuie să utilizeze toate mijloacele disponibile spre a combate violența rasială, prin aceasta consolidând viziunea democratică asupra societății, în care diversitatea nu constituie un motiv de desconsiderare ci o sursă de îmbogățire culturală.

Analizând plângerea reclamantului privind încălcarea art.14, astfel cum a fost formulată, rolul Curții este de a determina dacă rasismul a fost sau nu o determinantă causală a conduitei autorităților pe durata evenimentelor și a desfășurării anchetei, pentru a reprezenta o încălcare a art.14 din Convenție prin raportare la art.3.

Curtea va începe prin a analiza presupusele motive rasiale din spatele conduitei autorităților pe perioada anchetei. În acest context reiterează că atunci când investighează incidente violente autoritățile de stat au ca atribuție suplimentară să demaște orice motive rasiale și să stabilească dacă vreo prejudecată rasială a jucat un rol în desfășurarea evenimentelor. A trata violența și brutalitatea generate de rasism în aceeași măsură în care sunt tratate incidentele violente fără substrat rasial ar însemna a închide ochii la natura specifică acestor acte care sunt în mod particular distructive în ceea ce privește drepturile fundamentale. A nu face necesara distincție între situații esențial diferite și modurile în care sunt tratate, constituie un tratament nejustificat împotriva prevederilor art.14 din Convenție.

Într-adevăr proba motivațiilor rasiale este adesea extrem de dificilă în practică. Statele semnatare au obligația de a investiga posibilele substraturi rasiste ale unui act violent, obligația fiind una de diligență, iar nu de rezultat; autoritățile trebuie să facă tot ceea ce este rezonabil în circumstanțele cauzei.

În cauza de față procurorul militar a sesizat, cu o oarecare certitudine, potențialele implicații rasiale ale cauzei. Rămâne de analizat dacă autoritățile au depus toate diligențele pentru a evalua aspectele de discriminare rasială ale cauzei.

Curtea notează că procurorul militar a concluzionat că nu au existat aspecte rasiale ale incidentului, bazându-se exclusiv pe depoziția lui C.C. și a

ofițerilor de poliție asupra conflictului. Nu a avut în vedere că aceiași martori a declarat ca C.C. se afla în contradicție cu primarul localității pe motiv că acesta venise anterior alegerilor să câștige voturile romilor și și-a uitat promisiunile odată ales. Curtea apreciază că această remarcă nu ar putea fi considerată ca fiind complet neutră din punct de vedere rasial.

Mai mult, găsește problematic faptul că numai sătenii, majoritatea romi, nu au fost considerați ca nesinceri în declarațiile lor în vreme ce polițiștii au fost integrați în concluziile și argumentația procurorului.

Curtea este nemulțumită că procurorul militar nu a reacționat în nici un fel la remarcă făcută în raportul Poliției Suceava, raportul descriind comportamentul agresiv al sătenilor ca fiind „pur țigănesc” deși astfel de remarci sunt în mod clar stereotipe.

Curtea este de asemenea preocupată, ca și reclamantul, de ușurința cu care prefectul a concluzionat, la 3 aprilie 2001 că incidentul nu a avut nici un temei rasial.

În consecință, Curtea apreciază că autoritățile nu au făcut tot ce le stătea în putere pentru a investiga posibilele motivații rasiste ale incidentului.

Curtea va analiza în continuare posibilele implicații ale acestei concluzii în examinarea unei pretinse încălcări a art.14 în latura sa „substanțială”.

Curtea reiterează că în analiza probelor a adoptat standardul probei “dincolo de orice îndoială rezonabilă”; cu toate acestea, nu a exclus posibilitatea ca în anumite cazuri de presupusă discriminare, să existe necesitatea ca statul pârât să condamne un presupus eveniment discriminatoriu și – în cazul în care acest lucru nu are loc – să observe o încălcare a art.14 din Convenție în baza acestui fapt.

În cele din urmă, Curtea apreciază că acolo unde se presupune – ca în cazul de față – că un act violent a fost motivat de discriminare rasială, transferul de răspundere către Guvern poate duce la necesitatea probării de către Guvern a absenței unei atitudini subiective particulare a persoanei în cauză.

În prezenta cauză nu este contestat faptul că incidentul din 3 aprilie 2001 a avut loc între sătenii romi și polițiști. Reclamantul este el însuși de etnie romă. Ofițerii de poliție s-au oprit în fața unui bar deținut de C.C. un etnic rom, iar disputa care s-a născut, nu a fost neutră din punct de vedere rasial. Curtea reamintește că sătenii au afirmat că polițiștii l-au întrebat pe F.L. dacă este “român

sau țigăni” înainte de a-l lovi, la îndemnul primarului de a le da etnicilor romi „o lecție”. În același sens, disputa dintre C.C. și primar a avut și ea un nucleu rasial.

Totodată, Curtea consideră că remarcă din raportul Poliției Suceava, care descrie comportamentul pretins agresiv al sătenilor ca fiind „pur țigănesc” este în mod clar un stereotip, iar ofițerii de poliție nu au fost neutri din punct de vedere rasial nici în timpul evenimentelor și nici în timpul anchetei.

Curtea observă că nu există niciun motiv pentru a aprecia că agresiunea la care a fost supus reclamantul de către polițiști s-ar fi situat în afara acestui context rasist. Pentru toate aceste motive, Curtea consideră că sarcina probei revine Guvernului, cu luarea în considerare a tuturor dovezilor de discriminare ignorate de poliție și de procurorul militar, precum și a concluziei anterioare privind influența rasială asupra investigației efectuate.

De aceea, în cauza de față probele indicând motivele rasiale din spatele acțiunii ofițerilor de poliție apar ca fiind clare și nici procurorul însărcinat cu investigarea cazului și nici Guvernul nu au putut explica în nici un alt mod incidentele și nici nu au putut prezenta vreun argument care să conducă la concluzia că incidentele au fost neutre din punct de vedere rasial.

În consecință, a existat o încălcare a art.14 din Convenție, raportat la art.3.

5. SARCINA PROBEI REFERITOR LA PRIVAREA DE LIBERTATE. IMPOSIBILITATEA PĂRĂSIRII SEDIULUI PARCHETULUI. NELEGALITATEA PRIVĂRII DE LIBERTATE

Reclamantul, ofițer de poliție judiciară, a fost informat că trebuie să se

prezinte la Parchetul Național Anticorupție¹⁷⁴ („P.N.A.”), fără a i se da informații suplimentare.

Reclamantul, împreună cu alți colegi, s-au prezentat pe data de 16 iulie 2003 în jurul orei 08:45 la sediul P.N.A. La ora 09:00 au fost

---

¹⁷⁴ În prezent, Direcția Națională Anticorupție.

chemați în sediul parchetului, iar la intrare, un ofițer de poliție le-a trecut datele personale într-un registru.

De la acest moment, versiunile asupra situației de fapt sunt divergente. Astfel, Guvernul susține că, după ce au intrat, au fost întâmpinați de către procurorul V.D. care i-a informat că împotriva lor se realizează acte premergătoare privind săvârșirea infracțiunii de furt de țigete din conducte. Întrucât aceștia au negat implicarea lor în asemenea fapte, li s-a cerut să completeze un chestionar cu 10 întrebări. În jurul orei 12:00 procurorul V.D. a revenit și i-a informat că a fost începută urmărirea penală împotriva a zece polițiști, printre care și împotriva reclamantului, pentru luare de mită, complicitate la furt calificat și constituire de grup infracțional. Guvernul susține că cei puși sub urmărire au fost informați de dreptul de a fi asistați de către un avocat, precum și că trebuie să dea noi declarații și să participe la confruntări. Guvernul afirmă că reclamantul a fost liber să plece oricând dorea și nu a fost păzit.

Versiunea reclamantului diferă în mod substanțial, acesta susținând că după ce au completat declarațiile inițiale, au fost amenințați de către procuror cu arestarea preventivă. De asemenea, o trupă de jandarmi a intrat în camera în care se aflau ofițerii și le-a solicitat acestora să scoată telefoanele mobile și să le pună pe o masă alăturată. Totodată, au fost informați că aveau dreptul să iasă din încăpere pentru a fuma sau pentru a folosi toaleta doar însoțiți de un jandarm înarmat.

Potrivit Guvernului, în jurul orelor 13:00 – 14:00, după sosirea avocaților aleși (pentru 5 din acuzați) și a avocaților din oficiu, procurorul a procedat la luarea declarațiilor de la fiecare învinuit, ceea ce a durat în jur de 3 – 4 ore. La un moment neprecizat, reclamantul a dat o declarație pe formular care conținea cuvintele „Suspect/Acuzaat” prin care se preciza că reclamantul a fost informat cu privire la acuzațiile aduse, încadrarea lor juridică și a drepturilor procedurale. Declarația a fost semnată de procuror, învinuit și de către avocatul din oficiu. Ulterior au fost realizate mai multe confruntări între învinuiți.

La ora 22:00 procurorul a decis punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva mai multor polițiști, printre care și reclamantul, pentru luare de mită, complicitate la furt calificat și constituire de grup infracțional. În același moment, procurorul a dispus arestarea preventivă a reclamantului.

Reclamantul pretinde că nu a putut lua legătura cu un avocat decât în jurul orei 20:00. De asemenea, reclamantul a susținut că a fost dus în biroul procurorului de caz în jurul orei 23:00 unde i-a fost sugerat să îi acuze pe

comandanții Secției de Poliție nr.5 București de fapte de corupție, în schimb fiindu-i promis că nu va fi arestat preventiv și că va putea să își vadă în curând familia. Fiind refuzat, procurorul ar fi început să îl „insulte” și să îl amenințe că va fi arestat preventiv.

De asemenea, potrivit reclamantului, în jurul orelor 01:15 – 01:30 acesta ar fi luat la cunoștință acuzațiile ce i se aduc, fiind asistat de către apărătorul numit din oficiu, M.S. Totodată, atunci ar fi primit mandatul de arestare preventivă emis pe data de 16 Iulie 2003, în care era precizat că arestarea preventivă a fost pronunțată pentru 3 zile, respectiv din data de 16 iulie 2003 până pe 18 iulie 2003.

Pe data de 18 iulie 2003, fiind învestită cu o cerere de prelungire a arestării preventive, Curtea Militară de Apel, printr-un complet format dintr-un singur judecător, a admis cererea P.N.A. și a dispus prelungirea arestării preventive a reclamantului, precum și a coinculpaților cu 27 de zile. Instanța a reținut că există mijloace de probă privind săvârșirea de către inculpați a infracțiunilor de care erau acuzați și că este necesară arestarea preventivă a lor pentru că prezintă pericol concret pentru ordinea publică, putând influența martorii și că luaseră măsuri pentru a evita urmărirea penală și executarea sentinței.

Pe data de 21 iulie 2003, Curtea Supremă de Justiție a casat încheierea atacată și a dispus punerea în libertate de îndată a reclamantului și a coinculpaților. Instanța supremă a reținut că Legea nr.161/21 din aprilie 2003 a modificat cu efect imediat dispozițiile procedurale din Legea nr.78/2000. Astfel, în temeiul art.29 alin.1 și 2 din Legea nr.78/2000, prima instanță care judeca una dintre infracțiunile prevăzute de legea specială trebuia să fie compusă din doi judecători.¹⁷⁵

Printr-o decizie definitivă pronunțată pe data de 25 iulie 2003, Completul de 9 judecători a Curții Supreme de Justiție a admis recursul în anulare formulat de către Procurorul General al României împotriva deciziei din data de 21 iulie 2003, reținând că instanța care a pronunțat această decizie a interpretat în mod greșit dispozițiile art.29 alin.1 și 2 din Legea nr.78/2000. Completul de 9 judecători a reținut că intenția legiuitorului a fost aceea de a unifica regulile de

---

¹⁷⁵ Art. 29 alin. 2 din Legea nr. 78/2000 prevedea la momentul faptelor că la judecătorii, tribunale și curțile de apel, completele specializate sunt formate din 2 judecători. Dispozițiile au fost abrogate prin O.U.G. nr. 50/2006.

procedură în materia arestării preventive, respectiv că aceasta trebuia dispusă de un singur judecător, în cameră de consiliu, indiferent de natura infracțiunii.

În aceeași zi, reclamantul a fost arestat preventiv. Pe data de 22 iulie 2010 Curtea de Apel București l-a condamnat pe reclamant la 3 ani închisoare, pedeapsă care a fost suspendată condiționat. De asemenea, M.T. și G.S. au fost condamnați la 2 ani închisoare, respectiv 5 ani închisoare.

În procedura desfășurată în fața Curții Europene reclamantul a depus declarațiile date de către 2 coinculpați, respectiv M.T. și G.S. care confirmă situația de fapt astfel cum a fost susținută de către reclamant. Guvernul a depus la rândul său declarația lui V.D., procurorul care a efectuat urmărirea penală în cauză, declarație care a confirmat situația de fapt astfel cum a fost expusă de către Guvern.

Încălcarea art.5 par.1 din Convenție cu privire la privarea de libertate a reclamantului între orele 09:00 și 22:00 în data de 16 iulie 2003. Curtea arată că prin proclamarea dreptului la libertate, conform par.1 al art.5, se urmărește libertatea fizică a persoanei; scopul său este să garanteze ca nimeni să nu fie privat de libertate într-o manieră arbitrară. Acest articol nu privește simplele restricții asupra libertății de mișcare, asemenea restricții fiind reglementate de art.2 din Protocolul nr.4.

Conform unui principiu fundamental, nicio detenție arbitrară nu poate fi compatibilă cu art.5 par.1, iar noțiunea de arbitrar a art.5 par.1 se extinde dincolo de conformitatea cu legea internă, astfel că privarea de libertate poate fi legală din punct de vedere a dreptului intern și, în același timp, arbitrară și contrară Convenției.¹⁷⁶

Durata analizată de către Curte. Cu privire la perioada care urmează să fie analizată de către Curte, aceasta a stabilit că versiunile părților sunt concordante în ceea ce privește momentul la care reclamantul a intrat în sediul parchetului pentru a da declarații, respectiv ora 9:00. Prin urmare, Curtea a considerat că acesta este punctul de plecare al perioadei pe care trebuie să o analizeze.¹⁷⁷ De asemenea, Curtea a observat că ordonanța privind arestarea preventivă a reclamantului din data de 16 iulie 2003 menționa că măsura a fost

---

¹⁷⁶ CEDO, *A. și alții c. Regatului Unit* [MC], hotărârea din data de 19 februarie 2009, par. 162 – 164.

¹⁷⁷ Spre deosebire de Cameră, care a statuat că punctul de plecare este ora 10:00.

dispusă de la ora 22:00. Așadar, Curtea a considerat că perioada care va fi analizată se întinde până la ora 22:00.

Sarcina probei cu privire la presupusa privare de libertate. Având în vedere versiunile contradictorii asupra situației de fapt, Curtea a avut de stabilit sarcina probei cu privire la presupusa privare de libertate. Instanța europeană a reamintit că, atunci când analizează mijloacele de probă, aceasta adoptă standardul „dincolo de orice îndoială rezonabilă”. Cu toate acestea, nu a fost niciodată scopul Curții de a folosi același mod de abordare ca sistemele juridice naționale care folosesc acest standard. Rolul Curții nu este acela de a stabili vinovăția penală sau răspunderea civilă, ci de a hotărî asupra răspunderii Statelor semnatare, conform Convenției. Curtea formulează acele concluzii care sunt, din punctul său de vedere, susținute de libera apreciere a tuturor mijloacelor de probă, inclusiv unele interferențe care pot fi extrase din situația de fapt, precum și din susținerile părților.¹⁷⁸

În continuare, Marea Cameră arată că este de acord cu raționamentul făcut de către Cameră potrivit căruia în procedurile desfășurate conform Convenției nu este posibilă întotdeauna aplicarea strictă a principiului „*affirmanti incumbit probatio*”. Instanța europeană a reiterat jurisprudența sa constantă, dezvoltată cu privire la art.2 și 3 din Convenție, conform căreia atunci când evenimentele litigioase se află în aria exclusivă de cunoaștere a autorităților, cum este în cazul persoanelor private de libertate, vor fi realizate prezumții puternice privind situația de fapt în legătură cu vătămările sau decesul produs pe parcursul detenției. Sarcina probei în asemenea cazuri va putea incumba autorităților, care trebuie să aducă explicații satisfăcătoare și plauzibile.¹⁷⁹

Curtea a considerat că aceste principii se aplică și în acest caz, cu condiția ca reclamantul să aducă suficiente mijloace de probă care să creeze aparența că se afla sub controlul exclusiv al autorităților în ziua în care s-au petrecut faptele. Altfel spus, că a fost în mod oficial citat de către autorități și că a intrat în sediul care se afla sub controlul acestora. Dacă această condiție este îndeplinită, atunci Curtea ar putea să concluzioneze că reclamantul nu era liber să plece, mai ales atunci când cercetările erau în curs de desfășurare. În acest caz, s-ar putea solicita din partea Guvernului un raport detaliat, care să descrie ceea ce s-a întâmplat în

---

¹⁷⁸ CEDO, *Nachova și alții c. Bulgariei* [MC], cererile nr. 43577/98 și 43579/98, par. 147.

¹⁷⁹ CEDO, *Salman c. Turciei* [MC], cererea nr. 21986/93, par. 100.

clădire din oră în oră și să stabilească timpul petrecut de reclamant. Guvernul ar trebui în acest caz să aducă dovezi scrise satisfăcătoare și plauzibile care să susțină situația de fapt, astfel cum a fost susținută de către acesta. Lipsa unor asemenea probe ar putea duce la formularea unor concluzii cu privire la fondul cererii introduse de către reclamant.

Existența unei privări de libertate. Curtea a trecut ulterior la analiza existenței unei privări de libertate în sensul Convenției. Instanța europeană a reamintit jurisprudența sa constantă în sensul că atunci când analizează existența „privării de libertate” în sensul art.5 din Convenție, punctul de plecare trebuie să fie situația concretă a reclamantului, dar trebuie avute în vedere și numeroase criterii cum ar fi tipul, durata, efectul și modul de realizare a măsurii analizate.¹⁸⁰ Desigur, pentru a determina dacă a existat o vătămare a drepturilor garantate de Convenție este deseori necesar de a privi dincolo de aparențe și de limbajul folosit și de a vedea realitățile situației de fapt.¹⁸¹

Reiterând jurisprudența mai veche a Comisiei¹⁸², instanța europeană a subliniat că jurisprudența Curții a evoluat în sensul că scopul măsurilor luate de către autoritățile care privează o persoană de libertate nu mai sunt factori decisivi în analiza Curții privind existența privării de libertate. Astfel, Curtea a luat acest element în considerare numai la o etapă ulterioară a analizei, atunci când a examinat compatibilitatea măsurilor luate cu art.5 par.1 din Convenție¹⁸³. Totodată, jurisprudența constantă a Curții este în sensul că art.5 par.1 poate fi aplicat unor privări de libertate de scurtă durată¹⁸⁴.

Având în vedere principiile enunțate mai sus și în ciuda faptului că reclamantul nu a fost constrâns de a veni la sediul P.N.A., aspect care nu constituie un factor decisiv pentru a stabili existența privării de libertate¹⁸⁵, se impune a se considera că de la ora 09:00 reclamantul s-a aflat sub controlul autorităților. Constatarea este confirmată prin declarațiile martorilor depuse de către reclamant. În consecință, Guvernul trebuie să dea o explicație cu privire la cele întâmplate după acel moment.

---

¹⁸⁰ CEDO, *Mogoș c. României*, decizia de inadmisibilitate din data de 6 mai 2004.

¹⁸¹ CEDO, *Van Droogenbroeck c. Belgiei*, hotărârea din data de 24 iunie 1982.

¹⁸² Comisia, *X c. Germaniei*, decizia din data de 19 martie 1981.

¹⁸³ CEDO, *Soare și alții c. României*, hotărârea din data de 22 februarie 2011, par. 234.

¹⁸⁴ CEDO, *Foka c. Turciei*, hotărârea din data de 24 iunie 2008.

¹⁸⁵ CEDO, *I.I. c. Bulgariei*, nr. 44082/98, hotărârea din data de 9 iunie 2005.

Deși Guvernul nu a putut să depună registrul de intrări și ieșiri din sediul P.N.A., întrucât acestea au fost distruse potrivit dispozițiilor legale, Guvernul a depus declarația procurorului V.D., cel care era răspunzător de cercetări la momentul faptelor.

Declarația arată că reclamantul nu a cerut permisiunea de a părăsi sediul P.N.A., dar că era liber să o facă, din moment ce oricine era liber să plece fără a urma vreo procedură și fără a obține aprobarea procurorului. În declarația sa, procurorul V.D. recunoaște că reclamantul nu a fost informat că poate să părăsească sediul P.N.A., dar susține că reclamantul a rămas în mod voluntar pentru a lua parte la alte audieri și confruntări. Cu toate acestea, Curtea observă că declarația lui V.D. este contrazisă nu numai de către declarația reclamantului, dar și de declarațiile concordante ale celor doi martori.

Curtea a observat că reclamantul a fost nu numai citat, dar a primit un ordin verbal de la superiorul său ierarhic de a se prezenta la P.N.A., aspect care a fost confirmat și de către Guvern. La momentul faptelor, ofițerii de poliție erau ținuti de disciplina militară și le-ar fi fost extrem de dificil să refuze îndeplinirea ordinului dat de către superiori. Deși nu poate fi statuat că reclamantul a fost privat de libertate numai pe acest considerent, au mai existat alte elemente semnificative care duc la concluzia existenței privării de libertate în acest caz, cel puțin de la ora 12:00, momentul notificării verbale a începerii urmăririi penale: cererea procurorului adresată reclamantului ca acesta să mai rămână în sediu pentru a da alte declarații și pentru a participa la mai multe confruntări, începerea urmăririi penale împotriva reclamantului în cursul zilei, faptul că 7 ofițeri de poliție împotriva cărora nu a început urmărirea penală au fost informați că pot părăsi sediul P.N.A., din moment ce prezența lor nu mai era necesară, prezența jandarmilor la sediul P.N.A., necesitatea de a fi asistat de către un avocat.

Având în vedere această secvență cronologică, aceste fapte au făcut parte dintr-o investigație de mare anvergură, care necesită multiple măsuri investigative și audieri, dintre care unele fuseseră întocmite în zile anterioare faptelor. Începerea urmăririi penale împotriva reclamantului și a colegilor săi se potrivește în acest context procedural și necesitatea de a desfășura numeroase acte de urmărire penală împotriva lor în aceeași zi par să indice că reclamantul a fost obligat să se conformeze.

În concluzie, având în vedere că Guvernul nu a adus informații satisfăcătoare și plauzibile pentru a sprijini versiunea sa asupra situației de fapt, precum și coerența și veridicitatea relatărilor reclamantului, *Curtea a considerat că reclamantul a rămas într-adevăr în sediul parchetului și a fost privat de libertate, cel puțin de la ora 12:00 până la ora 22:00.*

Compatibilitatea privării de libertate a reclamantului cu art. 5 par. 1 din Convenție. Marea Cameră a amintit că în materia art.5 par.1 din Convenție instanța europeană își va exercita jurisdicția pentru a observa dacă reglementarea națională a fost respectată¹⁸⁶. În mod special în materia privării de libertate, este esențial ca reglementarea națională să definească clar condițiile privării și previzibilitatea aplicării legii.¹⁸⁷

Instanța europeană a statuat mai întâi că reclamantul a fost citat pentru a se prezenta la P.N.A. pentru a da o declarație în contextul unor cercetări penale și nu i-a fost dată nici o informație suplimentară cu privire la scopul declarației. Dreptul național prevede că în citații trebuie să se indice calitatea în care o persoană este citată și obiectul cauzei. În consecință, reclamantul nu cunoștea dacă este citat în calitate de martor sau de suspect, sau chiar în calitatea de ofițer de poliție care realizează anchete penale. Cu privire la acest aspect, Curtea a arătat că autorităților naționale nu le este interzis să folosească în mod legitim strategii pentru a contracara activitățile infracționale mai eficient, însă actele prin care autoritățile caută să câștige încrederea persoanelor cu scopul de a le aresta ar putea fi considerate că încalcă principiile generale explicite sau implicite din Convenție.¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ CEDO, *Baranowski c. Poloniei*, cererea nr. 28358/95, par. 50.

¹⁸⁷ CEDO, *Zervudacki c. Franței*, cererea nr. 73947/01, par. 43.

¹⁸⁸ CEDO, *Čonka c. Belgiei*, hotărârea din data de 5 februarie 2002.

Curtea a observat că, prin apărările sale, Guvernul susține că reclamantul a fost ținut în sediul parchetului pentru a asigura buna administrare a justiției, având în vedere că audierea sau confruntarea numeroaselor persoane prezente putea fi necesară în orice moment, având în vedere circumstanțele speței. Guvernul s-a întemeiat pe declarația lui V.D., potrivit căreia reclamantul și colegii săi au fost citați în calitate de *făptuitori*.

Curtea a subliniat că reclamantul nu a fost în mod formal calificat ca fiind suspect, după intrarea în sediul P.N.A., la momentul în care a fost solicitat să dea prima declarație pe coală albă de hârtie. Mai mult, din informațiile disponibile Curții, aceasta nu poate conchide cu certitudine că de la momentul sosirii sale în sediul P.N.A., reclamantul ar fi fost tratat ca o persoană chemată să aducă mijloace de probă sau ca martor.

În orice caz, Curtea a observat că, în concordanță cu versiunea Guvernului, în jurul orei 12:00, când toți ofițerii de poliție completau declarațiile, procurorul s-a întors în cameră și i-a informat pe aceștia că a fost începută urmărirea penală împotriva a 10 dintre ofițerii prezenți, inclusiv reclamantul, și că aveau dreptul la alegerea unui avocat, iar în cazul în care nu vor alege unul, se va numi unul din oficiu. Celorlalți ofițeri de poliție li s-a permis să plece datorită faptului că nu se formulară acuzații împotriva lor.

Instanța europeană a remarcat că, atunci când a dat prima declarație, reclamantul nu cunoștea calitatea sa legală și nici garanțiile care ar reieși din această calitate. Chiar dacă, în asemenea condiții, Curtea are îndoieli cu privire la compatibilitatea art.5 par.1 din Convenție cu situația reclamantului din primele 3 ore pe care le-a petrecut în sediul P.N.A., nu va examina această problemă din moment ce este clar că, cel puțin de la ora 12:00 calitatea reclamantului în ancheta penală a fost clarificată. Din acel moment, reclamantul a fost, fără îndoială, considerat suspect și, prin urmare, legalitatea privării sale de libertate trebuie examinată în lumina dispozițiilor art.5 par.1 lit.c.

În dreptul român există numai 2 măsuri preventive care presupun privarea de libertate: reținerea și arestarea preventivă. Pentru ca fiecare dintre aceste măsuri să fie dispuse trebuie să existe indicii temeinice sau probe din care să rezulte că s-a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală, respectiv date care să conducă la presupunerea rezonabilă că persoana față de care se efectuează acte de urmărire penală a săvârșit fapta. Cu toate acestea, niciuna dintre aceste două

măsurile nu a fost dispusă față de reclamant înainte de ora 22:00 pe data de 16 iulie 2003.

Acceptând faptul că o investigație penală complexă presupune anumite dificultăți, precum și că faptele de corupție trebuie reprimite cu fermitate de către autorități, Curtea a subliniat că, în ceea ce privește libertatea, lupta împotriva unei asemenea cangrene sistemice nu poate justifica recurgerea la arbitrar în cazuri în care oamenii sunt privați de libertate.

Având în vedere cele ce preced, Curtea consideră că, cel puțin de la ora 12:00, procurorul avea suspiciuni suficiente de puternice pentru a justifica privarea de libertate a reclamantului pentru scopurile urmăririi penale și că legea internă prevedea măsurile care puteau fi luate în această privință, respectiv reținerea sau arestarea preventivă. Cu toate acestea, procurorul a decis numai foarte târziu, spre ora 22:00, luarea celei de-a doua măsuri.

În consecință, Curtea a concluzionat că privarea de libertate a reclamantului din data de 16 iunie 2003, cel puțin de la 12:00 la 22:00, nu a avut niciun temei în dreptul intern și prin urmare, a existat o încălcare a art.5 par.1 din Convenție.

Pretinsa încălcare a art. 5 par. 1 din Convenție cu privire la arestarea preventivă a reclamantului de la data de 16 iulie 2003, ora 22:00, până la 18 iulie 2003, ora 22:00. Analizând această perioadă, Camera¹⁸⁹ Curții a statuat că suspiciunea îndreptată împotriva reclamantului a atins nivelul necesar al rezonabilității. Deși este adevărat că data exactă a faptelor penale nu a fost precizată, parchetul și-a întemeiat decizia pe suficiente probe care pot convinge un observator neutru și obiectiv că reclamantul a săvârșit fapta penală.¹⁹⁰

Marea Cameră a confirmat argumentele Camerei și a statuat că *privarea de libertate a reclamantului de la data de 16 iulie 2003, ora 22:00, până la 18 iulie 2003, ora 22:00, a fost justificată potrivit art.5 par.1 lit.c din Convenție.*

Pretinsa încălcare a art. 5 par. 1 din Convenție cu privire la arestarea preventivă a inculpatului în data de 25 iulie 2003. Camera instanței europene a considerat că metoda folosită de către autorități pentru a corecta o posibilă eroare de interpretare a dreptului intern, respectiv recursul în anulare, nu a fost nici accesibilă și nici previzibilă pentru reclamant. În primul rând, remediul respectiv

---

¹⁸⁹ Hotărârea din data de 15 iunie 2010.

¹⁹⁰ *A contrario*, CEDO, *Stepuleac c. Moldovei*, hotărârea din data de 6 noiembrie 2007, par. 70 – 73.

nu era disponibil direct părților, din moment ce numai Procurorul General îl putea folosi. Cu toate acestea, Procurorul General era superiorul ierarhic al procurorului care a dispus arestarea preventivă a reclamantului și care a solicitat instanțelor să prelungească această măsură. Procurorul a avut posibilitatea să prezinte opinia sa asupra problemei de interpretare pe parcursul procedurilor ordinare, dar nu a făcut-o. În al doilea rând, Camera a observat că art.410 C.pr.pen. care prevedea că o cerere putea fi formulată pentru anularea unei decizii definitive „contrară legii”, era prea vag pentru a da caracter previzibil unei intervenții printr-un remediu extraordinar.

În acord cu acest raționament, Marea Cameră a statuat că *privarea de libertate a reclamantului din data de 25 iulie 2003 nu a avut o bază legală suficientă în dreptul intern, nefiind prevăzută de o lege care să îndeplinească condițiile impuse de art.5 par.1 din Convenție.*

6. MOTIVAREA CORESPUNZĂTOARE A PRELUNGIRII SAU MENȚINERII ARESTĂRII PREVENTIVE

Reclamantul, un fost director de vânzări la o societate de furnizare a energiei electrice cu capital de stat, a fost urmărit penal împreună cu alte 20 de persoane în legătură cu săvârșirea de infracțiuni de natură economică privind procedura de achiziții publice desfășurate în mod nelegal.

În data de 8 aprilie 2005, acesta împreună cu alți 4 acuzați au fost aduși în fața Tribunalului Timiș cu propunere de arestare preventivă. Procurorul a precizat că reclamantul a încercat să compromită unele probe, după demararea urmăririi penale împotriva directorului general al societății.

Toți cei aduși în fața instanței au fost informați cu privire la acuzațiile care le erau aduse și le-au fost luate declarații care au fost consemnate. De asemenea, avocații acestora au avut cuvântul, prezentând fiecare argumentele apărării, fiecare inculpat având ulterior ultimul cuvânt.

După analiza tuturor probelor și argumentelor, Tribunalul a admis printr-o încheiere propunerea procurorului de arestare preventivă. Motivele pentru care a fost admisă propunerea au fost următoarele: faptul că pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunile presupuse a fi săvârșite era mai mare de 4 ani, inculpații au abuzat de funcția publică în care fuseseră investiți, valoarea mare a daunelor pecuniare și faptul că inculpații încercaseră să contrafacă mijloace de probă. Sub acest ultim aspect, Tribunalul a reținut că, după începerea urmăririi penale, inculpații au încercat să contrafacă minute ale întâlnirilor comisiei de evaluare a ofertelor de achiziții publice. Curtea de Apel a menținut decizia cu aceleași argumente.

Starea de arest preventiv a fost prelungită în mod succesiv până la data de 20 iulie 2005. În data de 8 august 2005, procurorul a emis un rechizitoriu pe cuprinsul a 190 de pagini, bazat pe probele conținute în 29 de dosare, având fiecare în jur de 400 de pagini, care priveau urmărirea penală a 44 de persoane, angajați ai societății publice, precum și ai altor 4 societăți private, furnizori de bunuri care se presupune că au fost cumpărate cu nerespectarea legislației achizițiilor publice.

Arestarea preventivă a durat și după trimiterea în judecată, până în data de 18 octombrie 2005, când Curtea de Apel a casat încheierea de menținere a stării de arest din cauza unei neregularități procedurale. Reclamantul a fost eliberat în ziua respectivă.

În cauză, detenția provizorie a reclamantului a durat din data de 7 aprilie până pe 8 octombrie 2005, prin urmare un total de 6 luni și 11 zile. Având în vedere complexitatea cauzei, durata nu a părut la prima vedere excesivă.¹⁹¹ În orice caz, Curtea a verificat dacă instanțele naționale au prezentat motive relevante și suficiente pentru a justifica detenția provizorie a reclamantului pentru întreaga perioadă.

Curtea a notat că detenția provizorie a reclamantului a fost dispusă de către autoritățile legal competente și în cadrul intervalelor prescrise de lege, pentru următoarele motive: (i) bănuiala legitimă că reclamantul a săvârșit infracțiunile de care a fost acuzat; (ii) reclamantul a încercat să compromită probele, după începerea urmăririi penale. Prin urmare, în lumina propriilor declarații ale

---

¹⁹¹ În sens contrar, a se vedea *Tiron c. României*, cererea nr. 17689/03, hotărârea din 7 aprilie 2009.

reclamantului în fața organelor de urmărire penală, Curtea a acceptat că instanțele naționale aveau motive suficiente să creadă că exista un risc real, dacă era eliberat, ca reclamantul să fi încercat din nou să compromită probele sau să influențeze martorii.

Chiar și în condițiile care unele dintre deciziile care au menținut arestarea

preventivă a reclamantului au repetat motivele deciziilor anterioare, Curtea a observat că aceste decizii au fost pronunțate într-un interval relativ scurt de timp, respectiv 6 luni. Nu poate fi considerat că motivarea inițială ar fi devenit lipsită de relevanță în această perioadă de timp.

În continuare, Curtea s-a declarat mulțumită de modul în care instanțele naționale au analizat necesitatea menținerii arestării preventive, acestea nu s-au folosit de motivări stereotipe.¹⁹² Deciziile menționate analizează în detaliu suspiciunile existente față de fiecare inculpat cu privire la infracțiunile imputate, incluzând și încercările de a compromite probele, precum și referiri la probele pe care se bazează suspiciunile.

Prin urmare, Curtea a considerat că motivele oferite pentru arestarea preventivă a reclamantului au fost relevante și suficiente.

Cu privire la diligența manifestată de către autorități, Curtea a observat că ancheta a fost de o complexitate considerabilă, având în vedere natura infracțiunilor, numărul persoanelor acuzate, procedura complexă de strângere a probelor și măsurile speciale legate de criminalitatea organizată. Mai mult, ancheta a devenit din ce în ce mai complexă pe parcursul ei, fiind necesare noi audieri, confruntări între inculpați, adunarea de informații de la toate societățile private implicate în furnizarea de bunuri.

Așadar, Curtea a ajuns la concluzia că autoritățile au acționat cu diligența necesară în instrumentarea dosarului. Astfel, rechizitoriul a fost întocmit la 4 luni de la momentul arestării preventive a reclamantului, iar după ce a fost trimis în judecată, audierile au avut loc la intervale rezonabile.

---

¹⁹² În sens contrar, a se vedea *Calmanovici c. României*, cererea nr. 42250/02, hotărârea din 1 iulie 2008.

7. CONDIȚII DE AUDIERE ȘI DE DETENȚIE. LEGALITATEA PRIVĂRII DE LIBERTATE. PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE

În anul 1994, societatea petrolieră de stat S.C. Rompetrol S.A. a fost privatizată. În octombrie 1998 societatea S.C. SG International S.A. administrată de către reclamant, devine acționar majoritar al S.C. Rompetrol S.A. din care face parte și

S.C. Petromidia S.A. („Societatea P.”) Reclamantul devine președinte al consiliului de administrație al societății S.C. Rompetrol S.A.

În octombrie 2000, în cadrul procesului de privatizare, Fondul Proprietății de Stat („FPS”) a încheiat cu societatea olandeză The Rompetrol Group B.V. (TRG), reprezentată de către reclamant, un contract de vânzare de acțiuni de la Societatea P., devenită astfel S.C. Rompetrol Rafinare S.A. În acest contract erau stipulate mai multe obligații în sarcina cumpărătorului. Neîndeplinirea acestor obligații era sancționată, cu câteva rezerve, fie prin nulitatea contractului fie prin rezilierea de drept.

Pe data de 31 mai 2004, Parchetul Național Anticorupție (P.N.A.¹⁹³) a emis un comunicat de presă prin care se menționa că pe data de 28 mai 2004 a fost începută urmărirea penală *in rem* pentru mai multe fapte de corupție legate de procesul de privatizare al societății P. Potrivit P.N.A., din actele de urmărire penală efectuate până în prezent se reține faptul că, în cadrul acțiunii de privatizare a societății P., valoarea reală a bunurilor societății s-a diminuat, în

---

¹⁹³ În prezent, Direcția Națională Anticorupție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

sensul că, în interval de un an, prețul cu care au fost vândute acțiunile ar fi scăzut.¹⁹⁴

La 22 martie 2005, D.I.I.C.O.T. („Parchetul”) a dispus începerea urmăririi penale împotriva reclamantului pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune în legătură cu privatizarea societății P. Printr-o ordonanță din data de 26 mai 2005, parchetul a dispus extinderea și începerea urmăririi penale împotriva reclamantului pentru două infracțiuni de înșelăciune și o infracțiune de spălare de bani legate de privatizarea societăților S.C. Vega S.A. și P.

Pe data de 29 martie 2005, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a menționat că monitorizarea activității societății P. se înscrie în cadrul procesului de supraveghere a activităților din domeniul petrolier și că a fost începută urmărirea penală împotriva reclamantului, a lui M.S., N.A., C.F.E., V.C.A., în calitate de membri în conducerea societății, susținând că existau date și indicii că acționarii majoritari nu și-ar fi îndeplinit obligațiile contractuale și că după finalizarea unui control realizat în 2003 de Direcția de control fiscal, anumite tranzacții financiare nu au fost înregistrate în contabilitatea societății, ceea ce a diminuat rata taxelor care ar fi trebuit plătite bugetului statului.

Reclamantul a fost convocat la parchet pe data de 26 mai 2005 pentru a da o declarație. După ce a fost informat asupra acuzațiilor aduse împotriva lui, în prezența avocaților aleși, reclamantul a dat o declarație olografă de aproximativ 65 de pagini timp de 16 ore. Reiese din textul declarației că reclamantul a fost interogat de o manieră neîntreruptă de la 10:30, 26 mai 2005 până la ora 02:00 a zilei 27 mai 2005. Nu reiese din dosarul cauzei dacă reclamantul a beneficiat de mâncare și de apă în timpul interogatoriului. Prin declarația dată, reclamantul a susținut că dreptul său la apărare a fost încălcat din cauza respingerii cererii de a consulta actele dosarului pentru o mai bună înțelegere a acuzațiilor ce i se aduc. În continuare, reclamantul a prezentat versiunea sa asupra raporturilor comerciale al societății S.C. Rompetrol S.A. și asupra respectării de către societatea sa a obligațiilor incluse în contractul de privatizare.

Printr-o ordonanță din data de 27 mai 2005, P.N.A. a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva reclamantului pentru înșelăciune, complicitate la evaziune fiscală și spălare de bani. Printr-o altă ordonanță din data de 27 mai 2005 ora 01:30 parchetul a dispus reținerea reclamantului pentru 24 de ore. După

---

¹⁹⁴ A se vedea comunicatul, disponibil la <http://www.pna.ro/faces/comunicat.xhtml?id=218>.

o rezumare a faptelor, parchetul a apreciat că în cauză sunt întrunite condițiile cerute de art.136 și 143 C.pr.pen. faptele fiind stabilite pe baza documentelor societății, notele și procesele-verbale realizate după controlul efectuat de către Brigada Financiară la societatea S.C. Rompetrol Rafinare S.A. și pe baza unei analize realizate de către Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor. Ordonanța nu făcea trimitere la art.148 C.pr.pen.

Printr-un proces-verbal încheiat pe data de 27 mai 2005, la ora 04:30, parchetul a menționat că reclamantul, în prezența avocaților aleși, a fost informat despre măsura preventivă care a fost luată împotriva sa și despre drepturile sale procesuale. A fost de asemenea menționat că reclamantul și avocații săi aleși au refuzat să semneze ordonanța de reținere și declarația transcrisă a inculpatului, invocând că a fost încălcat art.150 C.pr.pen., reclamantul nefiind ascultat de către procuror. S-a notat, de asemenea, că la momentul începerii audierii în calitate de inculpat, reclamantul și avocații au declarat că mai există multe lucruri de declarat, dar că refuză să continue din cauza orei târzii și starea lor de oboseală. În aceste circumstanțe, avocații au părăsit camera și sediul parchetului, refuzând să semneze orice act realizat de către procuror.

Reclamantul a formulat mai multe solicitări de revocare a măsurii de reținere adresate procurorilor ierarhic superiori, toate fiind respinse.

Cu privire la condițiile de detenție, reclamantul a arătat că, după ce a fost reținut, a fost adus la Arestul Inspectoratului General de Poliție București. Reclamantul a susținut că celula în care a fost reținut era mică, situată la subsolul clădirii, fără aerisire și lumină naturală. Paturile erau de fier. Toaleta era „turcească” și se afla în celulă. Reclamantul a indicat că împreună cu un codeținut a fost obligat să blocheze orificiul toaletei cu o sticlă de plastic pentru a nu permite șobolanilor să intre în celulă. În celulă exista și un duș. Reclamantul a arătat că atunci când a dorit să dea drumul la apă, nu a curs apă ci șoareci morți.

Pe data de 27 mai 2005, P.N.A. a formulat propunerea de arestare preventivă a inculpatului, acesta din urmă sosind la tribunal cu cătușe la mâini și păzit de către 6 polițiști înarmați și purtând cagule. A fost ținut în acest mod de la începutul ședinței, ora 22:00, până la 28 mai 2005, ora 02:00. Reclamantul a fost asistat de trei avocați și audiat în baza art.150 C.pr.pen. Tribunalul a respins propunerea de arestare preventivă, iar reclamantul a fost pus de îndată în libertate.

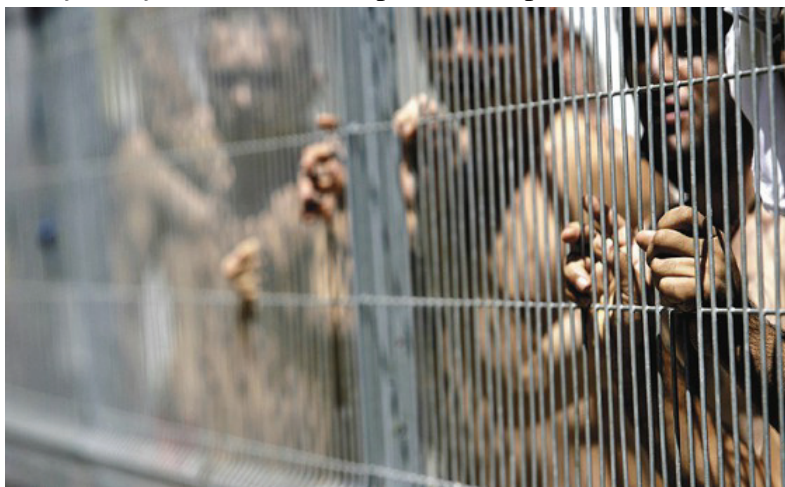
Recursul parchetului a fost respins.

Reclamantul a fost trimis în judecată pe data de 7 septembrie 2006, iar în momentul de față procesul se află în desfășurare pe rolul Tribunalului București.

Pe data de 11 mai 2007, reclamantul a obținut obligarea Serviciului Român de Informații la plata sumei de 50.000 lei cu titlul de prejudiciu moral pentru interceptarea ilegală a convorbirilor. Hotărârea a rămas irevocabilă prin respingerea apelului și a recursului.

Analiza Curții asupra art. 3 din Convenție – Condițiile de detenție.

Curtea a reamintit că, pentru a cădea sub incidența art.3 din Convenție, un tratament trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Aprecierea acestui grad este relativă; ea depinde de ansamblul faptelor, în special al duratei tratamentului precum și al efectelor fizice și mentale, iar uneori chiar și de sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei.¹⁹⁵ În mod special, timpul în care persoana este deținută în condițiile improprie constituie un factor important de luat în considerare.¹⁹⁶ De altfel, Curtea a menționat că alegațiile privind relele tratamente trebuie susținute în fața Curții cu elemente de probă corespunzătoare.¹⁹⁷

În cauză, Curtea a remarcat că D.P. reclamă în special lipsa spațiului și a aerisirii în celulă, cât și de condițiile de igienă din timpul reținerii sale timp de 24 de ore.

Având în vedere aceste

susțineri, Curtea a făcut trimitere la raportul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante

¹⁹⁵ CEDO, *Dougoz c. Greciei*, cererea nr. 40907/98, par. 44.

¹⁹⁶ CEDO, *Alver c. Estoniei*, cererea nr. 64812/01.

¹⁹⁷ CEDO, *Labita c. Italiei [MC]*, cererea nr. 26772/95, par. 121.

(CPT)¹⁹⁸ în care era menționat că spațiul celulelor din cadrul sediilor I.G.P. era de 10 sau 14 m². Având în vedere că reclamantul a trebuit să împartă celula cu un sigur codeținut, trebuie concluzionat că a beneficiat de un spațiu personal mai mare de 4 m², spațiu ce constituie regula privind spațiul de viață recomandat de către CPT.

Cu privire la lipsa aerisirii și prezența toaletelor necompartimentate, Curtea a subliniat că perioada în care reclamantul a trebuit să suporte condițiile arătate a fost mai mică de o zi: conform declarațiilor sale, reclamantul a fost reținut pe 27 mai 2005 la ora 01:30 și reiese din dosarul cauzei că a participat la ședința de judecată în fața Tribunalului București în aceeași zi la ora 22:00.¹⁹⁹ Astfel, din elementele de care dispune în cauză, precum și durata scurtă a detenției, Curtea nu a putut concluziona că reclamantul a fost supus unui tratament care atinge o asemenea gravitate pentru a fi calificat drept inuman sau degradant.

Asupra art.5 par.1 din Convenție – Legalitatea detenției. Existența unei suspiciuni rezonabile presupune existența unor fapte sau indicii de natură a convinge un observator neutru și obiectiv că persoana în cauză a comis o infracțiune. Totuși, faptele care dau naștere acestor suspiciuni nu trebuie să fie de aceeași forță precum cele necesare pentru a justifica condamnarea sau pentru punerea sub acuzare, aspecte ce intervin la o fază ulterioară a procesului penal.²⁰⁰

În cauză, Curtea a apreciat că suspiciunile care planau asupra reclamantului atingeau nivelul de plauzibilitate cerut. Astfel, aceste suspiciuni se întemeiau pe o serie de documente, care puteau crea impresia că reclamantul ar fi putut comite infracțiunile imputate. Așadar, parchetul și-a întemeiat decizia pe probe suficiente care ar fi putut convinge un observator neutru și obiectiv că reclamantul ar fi putut comite infracțiunea.²⁰¹

Cât despre alegațiile reclamantului conform cărora reținerea sa ar fi rezultatul unui ordin politic, Curtea a observat că aceste susțineri nu sunt întemeiate pe o probă incontestabilă și directă.²⁰²

---

¹⁹⁸ Toate rapoartele realizate de către CPT sunt disponibile la <http://www.cpt.coe.int/en/states/rom.htm>

¹⁹⁹ CEDO, *Khodorkovskiy c. Rusiei*, cererea nr. 5829/04, par. 103.

²⁰⁰ CEDO, *Murray c. Regatului Unit*, hotărârea din data de 28 octombrie 1994, par. 55.

²⁰¹ *A contrario* CEDO, *Stepuleac c. Moldovei*, cererea nr. 8207/06, par. 70 – 73.

²⁰² CEDO, *Khodorkovskiy c. Rusiei*, cererea nr. 5829/04, par. 103.

În ceea ce privește omisiunea autorităților de a menționa expres în ordonanța de reținere a dispozițiilor art.148 C.pr.pen., Curtea a apreciat că această omisiune nu duce prin ea însăși la vicierea legalității ordonanței de reținere, aceasta fiind motivată în mod corespunzător.

Cu privire la audierea reclamantului, Curtea a observat că la momentul faptelor, dreptul intern nu prevedea în mod expres obligația procurorului de a audia inculpatul înainte de reținerea sa. În orice caz, reclamantul a fost audiat o lungă perioadă de către anchetatori în prezența avocaților săi asupra faptelor de care era acuzat, după ce i-au fost aduse la cunoștință acuzațiile care i se aduc.

Față de aceste considerente, toate capetele de cerere privind legalitatea detenției au fost respinse ca fiind vădit neîntemeiate.

Asupra art.5 par.2 din Convenție – Dreptul acuzatului de a fi informat, în cel mai scurt timp, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa. Articolul 5 par.2 din Convenție enunță o garanție elementară: orice persoană arestată trebuie să știe de ce a fost privată de libertate. Această garanție implică informarea persoanei, într-un limbaj simplu și accesibil pentru ea, despre motivele în drept și în fapt ale privării sale de libertate, astfel încât acea persoană să poată pune în discuție legalitatea privării de libertate în fața unui tribunal, conform garanției prevăzute de par.4. Ea trebuie să beneficieze de aceste informații „în termenul cel mai scurt”, dar polițistul care o arestează poate să nu i le dea în întregime la momentul arestării. Pentru a determina dacă persoana a primit suficiente informații suficient de devreme, trebuie avute în vedere particularitățile cauzei.²⁰³

În prezenta cauză, reclamantul a fost audiat îndelung din data de 26 mai 2005 la 27 mai 2005, în prezența avocaților săi aleși și după ce a fost informat despre acuzațiile aduse împotriva lui, cu privire la raporturile comerciale ale societății pe care o administra. Având în vedere aceste elemente, reclamantul era informat, deja din această fază, că era suspectat de a fi implicat în activități ilicite, cum ar fi înșelăciunea și spălarea de bani. De asemenea, în orele care au urmat reținerii sale, reclamantul a fost informat despre ordonanța de reținere, care conținea o descriere a faptelor de care era acuzat și a capetelor de acuzare pentru care era urmărit penal.

---

²⁰³ CEDO, *Čonka c. Belgiei*, cererea nr. 51564/99, par. 50.

Prin urmare, și acest capăt de cerere a fost respins ca fiind vădit neîntemeiat.

Asupra art.5 par.3 din Convenție – Dreptul de a fi adus de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare. Curtea a amintit că, potrivit jurisprudenței sale constante, o perioadă de deținere de 3 zile și 23 de ore fără un control jurisdicțional depășește limitele temporale stricte fixate de către art.5 par.3.²⁰⁴

În cauză, reclamantul a fost reținut pe data de 27 mai 2005 la ora 01:30 și prezentarea lui efectivă în fața Tribunalului București s-a desfășurat din data de 27 mai 2005 ora 22:00 până la 28 mai 2005 ora 02:00. În consecință, această prezentare în fața judecătorului tribunalului, care este cu siguranță

susceptibil de a fi calificat „judecător sau magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare” în sensul art.5 par.3, a avut loc după aproximativ 20 de ore de la reținerea inculpatului. O asemenea perioadă, a fost considerată de către Curte ca fiind în conformitate cu garanțiile menționate în art.5 par.3 din Convenție și cu jurisprudența sa.

Prin urmare, acest capăt de cerere a fost respins ca fiind în mod vădit neîntemeiat.

Asupra art.6 par.1 și 3 lit.a) și d) din Convenție – Echitatea procesului penal. Curtea a reamintit că pentru a ști dacă un proces este conform cu exigențele art.6 par.1 este necesară examinarea procedurii în ansamblu, altfel spus după finalizarea acesteia. Curtea nu poate totuși exclude că poate exista un element determinant care să permită o apreciere a echității procesului la un stadiu

---

²⁰⁴ CEDO, *Kandjov c. Bulgariei*, cererea nr. 68294/01, par. 66.

prematur.²⁰⁵ Având în vedere că procesul penal este încă în desfășurare înaintea jurisdicțiilor naționale, Curtea nu a găsit nici un element de acest gen.

Așadar Curtea a apreciat că acest capăt de cerere este prematur și l-a respins pentru neepuizarea căilor de atac interne.²⁰⁶

Asupra art.6 par.2 din Convenție – Dreptul la respectarea prezumției de nevinovăție. Curtea a reamintit că o atingere a prezumției de nevinovăție poate să provină nu numai din partea unui judecător sau a unui tribunal, dar și din partea altor autorități publice.²⁰⁷ Sub acest aspect, instanța europeană a amintit importanța alegerii termenilor de către reprezentanți ai statului în declarațiile acestora, date înainte ca o persoană să fie judecată și condamnată pentru săvârșirea unei infracțiuni.²⁰⁸ Totodată, art.6 par.2 nu ar putea împiedica, având în vedere art.10 din Convenție, autoritățile să informeze publicul asupra anchetelor penale aflate în curs de desfășurare, dar autoritățile trebuie să o facă cu toată discreția și rezerva cerută de respectarea prezumției de nevinovăție.²⁰⁹

În ceea ce privește comunicatele de presă ale parchetului, Curtea a observat că ele se limitează la informarea publicului despre derularea anchetei penale aflată în curs. De asemenea, a fost remarcat cât de importantă era cauza în ochii opiniei publice, având în vedere poziția ocupată de către reclamant și implicarea sa în procesul de privatizare al companiei petroliere deținută de către stat, fiind un subiect de preocupare atât pentru autoritățile naționale, cât și pentru publicul larg.²¹⁰

Referitor la pretinsa campanie de presă, Curtea a fost de părere că reclamantul nu a probat că ar fi existat împotriva sa o campanie mediatică de o asemenea virulență încât să influențeze sau să fie susceptibilă să influențeze formarea opiniei judecătorilor și rezultatul deliberărilor. De altfel, procesul penal împotriva reclamantului este în continuare pe rolul primei instanțe naționale.

Așadar, Curtea a respins acest capăt de cerere ca fiind în mod vădit neîntemeiat.

---

²⁰⁵ CEDO, *Deligiannis c. Greciei* (decizie), cererea nr. 5074/03.

²⁰⁶ CEDO, *Schmidtova c. Republica Cehă* (decizie), cererea nr. 48568/99.

²⁰⁷ CEDO, *Daktaras c. Lituaniei*, cererea nr. 42095/98, par. 41- 42.

²⁰⁸ CEDO, *Lavents c. Letoniei*, cererea nr. 58442/00, par. 41-42.

²⁰⁹ CEDO, *Allet de Ribemont c. Franței*, par. 35-36

²¹⁰ CEDO, *Viorel Burzo c. României*, cererea nr. 75109/01, par. 160.

Asupra art.8 din Convenție – Dreptul la respectarea vieții private și de familie. Cu privire la încălcarea dreptului la viață privată prin interceptarea convorbirilor reclamantului, Curtea a amintit că aparține în primul rând autorităților naționale sarcina de a repara o pretinsă încălcare a Convenției. În această privință a fost subliniat că problema de a ști dacă un reclamant poate pretinde că este victima unei presupuse încălcări poate fi pusă în orice stadiu al procedurii.²¹¹ Curtea a reamintit că, printre altele, o decizie sau o măsură favorabilă pentru reclamant nu este suficientă, în principiu, pentru a-i suprima calitatea de victimă decât dacă autoritățile naționale au recunoscut, în mod explicit sau în substanță, și au reparat de o manieră corespunzătoare și suficientă încălcarea Convenției.²¹²

În cauză, ca urmare a acțiunii în pretenții introdusă împotriva Serviciului Român de Informații, reclamantul a obținut recunoașterea caracterului ilegal al interceptărilor convorbirilor telefonice și repararea prejudiciului moral. Mai mult, suma acordată cu titlu de prejudiciu moral, apare ca fiind superioară celei care este în general acordată de către Curte în cauze similare privind România (*n.n. reclamantul a obținut suma de 50.000 lei*).²¹³ Prin urmare, Curtea a considerat că, prin intermediul acțiunii de daune-interese, autoritățile naționale au recunoscut încălcarea art.8 din Convenție și au reparat prejudiciul suferit de către reclamant într-o modalitate corespunzătoare și suficientă.

Prin urmare, Curtea a considerat că reclamantul nu mai poate fi considerat o victimă a încălcării alegate și prin urmare acest capăt de cerere a fost respins ca fiind incompatibil *ratione personae*.

Cu privire la capetele de cerere privind durata audierii reclamantului, precum și aducerea acestuia în cătușe în fața Tribunalului, Curtea a considerat că nu se poate pronunța asupra admisibilității acestor capete de cerere și a decis comunicarea acestora Guvernului, în temeiul art.54 par.2 din Regulamentul Curții.

Curtea a avut în vedere raportul întocmit de Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante (CPT) la data de 2 aprilie 2004, ținând cont de perioada în care a fost reținut

---

²¹¹ CEDO, *Sediri c. Franței* (decizie), cererea nr. 44310/05.

²¹² CEDO, *Mathew c. Olanda*, cererea nr. 24919/03, par. 149

²¹³ CEDO, *Dumitru Popescu c. României* (nr. 2), cererea nr. 71525/01, par. 116.

reclamantul. De la acea dată, CPT a mai întocmit alte 3 rapoarte despre condițiile de detenție din România.

Conform raportului întocmit CPT pe data de 24 noiembrie 2011, s-a remarcat, printre altele, practica autorităților române de a ține în locurile de arest preventiv din cadrul unităților de poliție persoane care au fost arestate preventiv mai mult de 30 de zile și chiar persoane condamnate definitiv. CPT a fost informată că în cele 12 locuri de arest preventiv din București erau deținuți 15% din persoanele condamnate definitiv de către o jurisdicție penală.²¹⁴

CPT a reiterat recomandarea sa ca autoritățile române să pună capăt unei asemenea practici, subliniind că privarea de libertate într-un sediu al poliției, chiar și după prezentarea în fața unui judecător, relevă anumite riscuri de intimidare, de presiune și de rele tratamente. Astfel, este preferabil ca inculpații să fie transferați cât mai rapid posibil la o autoritate de detenție distinctă de poliție.

Cu privire la condițiile de detenție în locurile de arest preventiv din cadrul unităților de poliție, în raportul CPT se subliniază că acestea sunt improprii pentru plasarea deținuților pentru o lungă perioadă de timp. Atât timp cât vor fi persoane reținute pentru lungi perioade de timp în unitățile de arest preventiv, autoritățile române trebuie să își intensifice eforturile pentru a răspunde cerințelor fundamentale și pentru păstrarea demnității persoanelor deținute.²¹⁵

8. CLUBUL VENEȚIA DIN SIBIU – SESIZARE CNCD (1)

Ambruș Burcea, student la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, președintele Asociației Gaborilor cu Pălărie din Cluj, participant la programul de educație interculturală „Academia Interculturală Transsylvania”, la data de 27 noiembrie 2003 a dorit să intre la Clubul Veneția din Sibiu, împreună cu un număr de 20 de colegi neromi. După ce colegii au intrat, Ambruș Burcea a fost oprit de personalul de pază al clubului, fiind somat să părăsească locul. La intervenția colegilor, personalul de pază a afirmat că nu este permis accesul romilor, iar în urma insistențelor au primit răspunsul: „luați-vă țiganul de mână și ieșiți afară”. Grupul a solicitat intervenția poliției; totodată s-a depus o plîngere la Poliția Sibiu, în numele lui Ambruș Burcea.

---

²¹⁴ Disponibil la <http://www.cpt.coe.int/documents/rom/2011-31-inf-fra.htm>, par. 11.

²¹⁵ *Idem*, par.46.

Sesizarea a fost trimisă la CNCD în data de 28 noiembrie 2003, însoțită de 11 declarații de martori. Cazul a fost înregistrat la CNCD cu nr. 4035/08.12.2003. La data de 19 mai 2004 au fost cerute informații privind soluționarea cauzei.

La 2 iunie 2004 cazul a fost prezentat în cadrul unei conferințe de presă, arătând că nu se mai poate aplica nici o sancțiune, întrucât legea privind contravențiile prevede: *„aplicarea sancțiunii amenzii contravenționale se prescrie în termen de 6 luni de la data săvârșirii faptei”*.

Răspunsul venit la 3 iunie 2004 în forma **Poziției Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării** eludează responsabilitatea nesoluționării cauzei (*„faptul că pînă la această dată cazul nu a fost soluționat oficial de către noi se datorează faptului că IPJ Sibiu, în ciuda apelurilor noastre, nu ne-a transmis constatarea scrisă făcută de agenții de poliție la fața locului”*) și totodată afirmă vinovăția celor care s-au adresat CNCD (*„o echipă a CNCD a constatat că a fost vorba, de fapt, de un scandal generat de faptul că un grup de tineri, printre care se afla și un rom, a încercat să forțeze intrarea într-un local care avea toate mesele rezervate sau pline”*).

În urma repetatelor solicitări, cazul a fost soluționat prin **Hotărîrea nr.239 din 12.08.2004**, comunicată la 27 august 2004, hotărîre care se bazează în exclusivitate pe declarațiile persoanelor care au fost acuzate de discriminare (*„potrivit declarațiilor personalului de pază”*; *„s-a discutat cu dl. Mircea Notar, administratorul Clubului Veneția”*), cu toate că existau 11 declarații de martori privind acest caz. Pe considerentul că nu ar mai fi fost locuri în club, motiv pentru care întregul grup nu a fost lăsat să intre, și că la intrarea în club ar fi fost atît de întuneric întrucît nu s-a putut observa că Ambruș Burcea este rom, CNCD a hotărît că *„faptele prezentate nu constituie fapte de discriminare”*.

Cazul fiind considerat extrem de clar și reprezentativ, a fost consultat Centrul de Resurse Juridice (în continuare CRJ) pentru a formula o reclamație administrativă și pentru a deschide calea unui proces împotriva hotărîrii CNCD.

Reclamația administrativă prin care s-a solicitat să se administreze, ca probe, *„cele 11 declarații de martori anexate plîngerii noastre inițiale, audierea martoriilor care au fost de față la respectivul incident: studenții Academiei Interculturale Transsylvania, audierea lui Ambruș Burcea ca victimă a pretensei fapte de discriminare, audierea coordonatoarei de proiect, Laura Ardelean”* și, prin urmare, sancționarea comportamentului discriminatoriu, s-a trimis la CNCD la data de 22 septembrie 2004.

La această reclamație administrativă CNCD a refuzat orice răspuns.

A acțiunea a fost introdusă la Curtea de Apel București, la data de 19 noiembrie 2004.

În întâmpinarea din 10 decembrie 2004 CNCD afirmă că au fost „*administrate atât probele în apărare cât și cele de acuzare*”.

În cursul procesului s-au aflat detalii din dosar care nu fuseseră pînă atunci comunicate de CNCD. Persoanele de pază au afirmat că, fiind vorba de un club privat, „*au dreptul de a selecta clientela*” (Gheorghe Iliu); mai mult, „*pentru a preîntîmpina unele acte de violență, patronii au adoptat această categorie a unității de club privat, acest lucru fiind afișat la loc vizibil pe ușa de acces în club*”. Aceste declarații arată în mod evident concepția clubului de a interzice accesul unor categorii de persoane, pe considerentul că acele categorii ar putea comite acte de violență. Afișul însă nu a fost observat de persoanele din cadrul CNCD care au anchetat cazul...

Surpriza a apărut la termenul de judecată din martie 2005, cînd reprezentantul CNCD a recunoscut în fața instanței pierderea declarațiilor de martori, precum și faptul că acest eveniment a avut loc anterior soluționării cauzei de CNCD. Astfel nu s-a mai putut invoca administrarea tuturor probelor.

În iunie 2005 Curtea de Apel București a admis plîngerea împotriva soluției CNCD. Nu se știe în ce constă această admitere, întrucît soluția nu a fost comunicată nici către CRJ, nici către CNCD. În septembrie 2005, cînd s-a solicitat sentința, Curtea de Apel București a informat CRJ că, datorită unui recurs, dosarul se află la Înalta Curte de Casație și Justiție. Recursul nu a fost înaintat de CNCD (există posibilitatea ca parchetul să fi înaintat recurs).

9. CAZUL DORIN FLOREA – SESIZARE CNCD (2)

La data de 9 februarie 2004, primarul municipiului Tîrgu-Mureș, Dorin Florea, a declarat public următoarele: „*Studiez posibilitatea de a evacua țigani din casele din zona centrală a municipiului. Cred că ar ajunge o sumă de 15 milioane fiecărui*

infractor, țigan, cerșetor, ca să plece din oraș.”

Sesizarea a fost trimisă la CNCD, la data de 17 februarie 2004, pentru încălcarea dreptului la demnitate a comunității romilor. La data de 19 mai 2004 au fost cerut informații privind soluționarea cauzei.

La conferința de presă din 2 iunie 2004 s-a solicitat soluționarea acestui caz.

Poziția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, emisă la 3 iunie 2004, ca o reacție la cele prezentate cu ocazia conferinței de presă, afirmă că *„în ciuda investigațiilor făcute, nimeni, nici măcar petentul (Liga Pro Europa) nu a putut furniza dovezi concrete că dl. Florea ar fi făcut acele afirmații, în termenii expuși de petent”*.

La conferința de presă din 7 iulie 2004, reprezentanții presei care au participat la conferința de presă a primarului Dorin Florea din 9 februarie 2004 (indicați de LPE ca sursă de informare pentru CNCD) au afirmat că ei nu au fost contactați de nimeni pentru aflarea adevărului în acest caz. Nici articolele de presă din februarie 2004 publicate pe această temă nu au fost folosite de CNCD ca sursă de informație.

În continuare nu există o hotărâre comunicată privind acest caz.

10. CAZUL ILIE ȘANDRU – SESIZARE CNCD (3)

În cotidianul **Cuvântul liber** din Tîrgu-Mureș, la data de 20 februarie 2004 a apărut un articol intitulat *„Urăsc din străfundurile sufletului orice evoluție care nu e maghiară”*, semnat de Ilie Șandru, care comentează un text al cărui autor este Johann Weidlein, afirmînd următoarele: *„lucrarea lui Weidlein are darul de a scoate în evidență tocmai această trăsătură fundamentală a spiritului maghiar”* (prin „această trăsătură” autorul înțelege, conform unui citat anterior din Eminescu, *„o națiune ce se află încă în evul mediu”*). Autorul articolului susține totodată că *„aproape nici unul dintre marii scriitori ai Ungariei nu a fost ungur adevărat”*.

Sesizarea a fost trimisă către CNCD, la 20 februarie 2004, arătînd următoarele: *„Cu citate rupte din context, comentarii din anul 1790, autorul articolului, Ilie Șandru, atinge demnitatea comunității maghiare și creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare și ofensatoare la adresa acesteia.”*

La data de 19 mai 2004 au fost cerute informații privind soluționarea cauzei.

Deși **Hotărîrea nr. 146 din 21.05.2004** (comunicată la 1 iulie 2004) la petiția înregistrată cu nr. 508 din 23 februarie 2004, stabilește ca fapt că „*citatele sînt rupte din context*” și jurnalistul „*le folosește cu scopul de a accentua unele trăsături ale comunității maghiare*”, a decis că articolul în cauză „*nu poate fi reținut ca faptă de discriminare*”, întrucît „*este o prezentare a cărții lui Johann Weidlein*”.

Poziția clară a autorului textului (Ilie Șandru) de susținere a acestor idei nu s-a luat în considerare.

Acest punct de vedere a fost exprimat la data de 13 iulie 2004 printr-o scisoare adresată CNCD: „*În situația articolului intitulat «Urăsc din străfundurile sufletului orice evoluție care nu e maghiară», soluția nu ține cont de faptul că semnatarul articolului nu publică doar citate cu un conținut care reprezintă încălcarea dreptului la demnitate, dar în articolul respectiv își exprimă și acordul lui total față de cartea lui Johann Weidlein, prin urmare încalcă prevederile art.19 al O.G. nr.137/2000 (în mod similar, dacă cineva publică citate din cuvântările antisemite ale lui Hitler și își exprimă acordul lui față de acestea, incită la ură rasială).*”